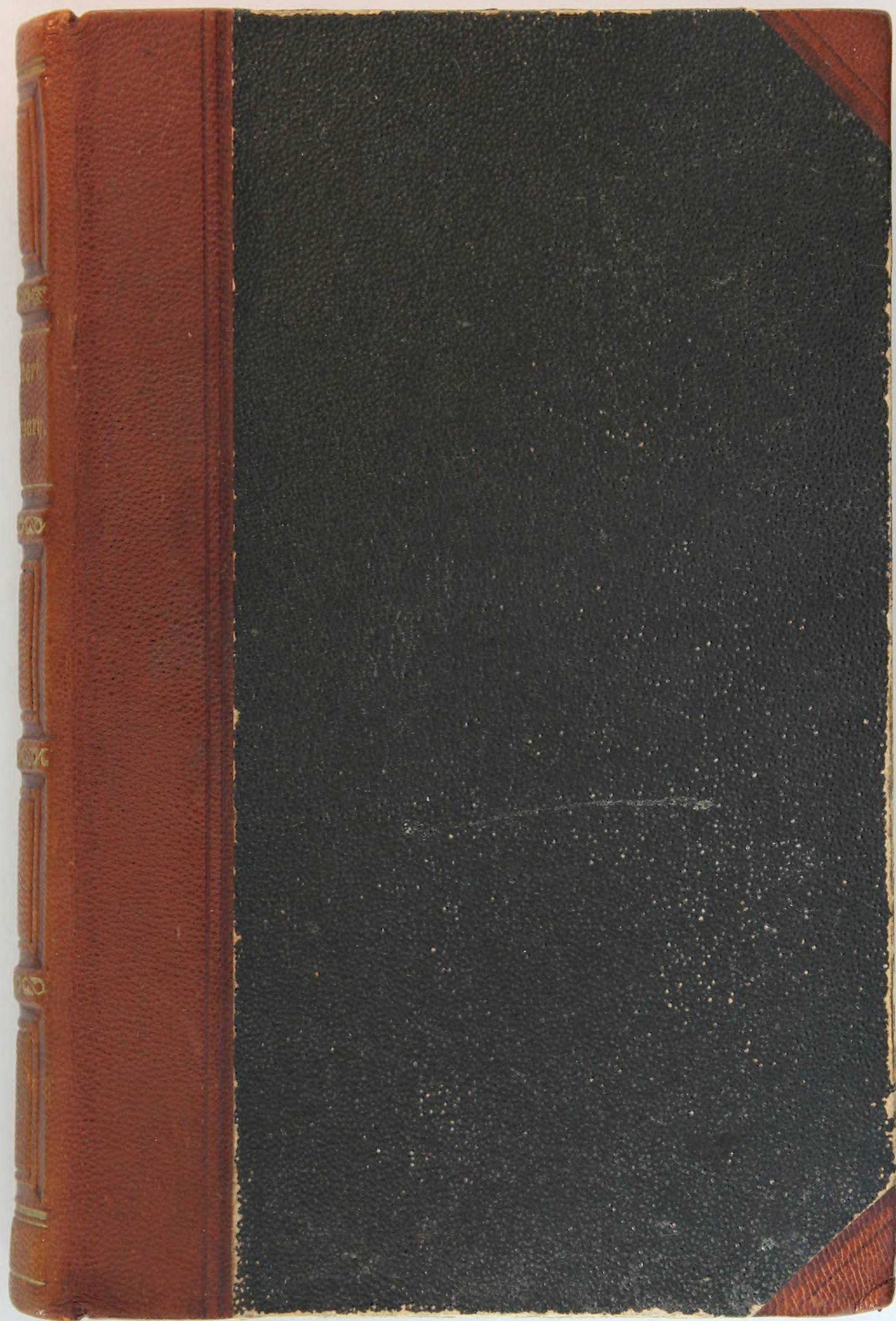

Fru Bovary.

Scener af det franske Provinsliv.

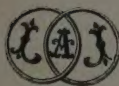
Af

Gustave Flaubert.

Paa Dansk

ved

N. J. Berendsen.

Kjøbenhavn.

L. A. Jørgensens Forlag.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

1875.

Første Del.

I.

Vi sad inde paa Læseværelset, da Rektoren kom ind, fulgt af en fremmed Dreng, som endnu ikke var iført Skolens reglementerede Dragt, og en Elev fra vor Klasse, som bar en stor Læsepult. De af os, der fik sig en lille Lur, vaagnede pludselig, og vi reiste os allesammen op, som om vi var blevne forstyrrede ved vort Arbeide.

Rektoren gav os Tegn til, at vi skulde sætte os ned igjen, og henvendte derpaa halv høit følgende Ord til Læreren:

— Jeg anbefaler Dem denne ny Elev, Hr. Roger, han skal ind i femte Klasse, hvis han er flittig og opfører sig godt, gaaer han over paa øverste Parti, som han er jævnaldrende med.

Den fremmede Dreng, der var bleven staaende i Krogen henne bag Døren, saa man neppe lagde Mærke til ham, var en Landsbyknøs, der vel kunde være en femten Aar. Han var høiere end alle os Andre og havde kortklippet Haar ligesom en Landsbydegn. Der var et ganske fornuftigt Udtryk i Ansigtet, men han saae grumme forlegen ud. Skjøndt han ikke var bredskuldret, generede vist hans grønne Klædestrøie med de sorte Knapper ham i Ærmegabene, og gjennem Aabningen paa Opslagene skimtede man et Par røde Haandled,

der var vante til at være blottede. Hans blaa Strømper stak frem nedenunder de gule Benklæder, som var trukket høit op af Selerne, og han havde klodsede, daarligt børstede Sko paa.

Man begyndte paa Overhøringen. Han hørte andægtigt efter, som om han var i Kirke, han vovede ikke engang at lægge Benene overkors eller at støtte sig paa Albuen, og da det ringede Klokken To, blev Læreren nødt til at fortælle ham, at han gjerne maatte forlade Stuen sammen med de Andre.

Vi pleiede, naar vi kom ind i Klassen, at kaste vore Kaskjetter paa Gulvet, for at vi kunde have Hænderne mere fri. Henne fra Dørtærskelen slængte vi dem ind under Bænken mod Muren, saa der stod hele Støvskyer af det. Det var nu engang en gængse Skik.

Men hvad enten den nye Dreng ikke havde bemærket denne Manøver, eller han ikke dristede sig til at udføre den, — nok er det, at da Bønnen var endt, sad han endnu med Kaskjetten foran sig paa sine Knæ. Det var en af disse Hovedbedækninger, som ved deres blandede Natur bringe En til at tænke paa den høie Bjørneskindshue, Schakoen, den runde Hat, Pelts- og Nathuen, kortsagt en af disse stakkels Tingester, hvis tause Grimhed har et dybt Udtryk, ligesom et Fæhoveds Ansigt. Den havde Form som et Æg, var spændt ud med Fiskeben og begyndte med tre pølseformede Krandse; derovenpaa kom saa skiftevis Romber af Floil og Kaninskind, der var skilt ad ved røde Snore, og øverst oppe endelig taarnede der sig en Sæk, som løb ud i en kartoneret, med broderede Snirkler rigt forsiret Mangekant, hvorfra der i en meget tynd lille Snor hang en Smule Guldtresse, ligesom en Slags Kvast. Huen var ny, Skyggen paa den skinnede.

— Reis Dig, sagde Læreren.

Han reiste sig, og Kaskjetten faldt paa Gulvet. Hele Klassen gav sig til at lee. Han bukkede sig ned for at tage den op. Hans Sidemand puffede til ham med Albuen, saa han tabte den igjen. Han tog den atter op.

— Men saa skil Dig dog af med den Hjelm*), sagde Læreren, der var et vittigt Hoved.

Drengene brast i en skingrende Latter, som bragte den stakkels Fyr i den Grad ud af Fatningen, at han ikke vidste, om han skulde beholde Kaskjetten i Haanden, lade den blive liggende paa Gulvet, eller sætte den paa Hovedet. Han satte sig igjen og blev ved at holde den paa Knæerne.

— Reis Dig: vedblev Læreren; — og sig mig, hvad Du hedder.

Den nye Dreng fremstammede et uforstaaeligt Navn.

— Sig det igjen!

Den samme Stammen som før, overdøvet af Klassens Hujen.

— Høiere: raabte Læreren; — høiere.

Den nye Dreng fattede en afgjørende Beslutning; han spærrede Munden paa vid Gab og udstødte med sine Lungers fulde Kraft, ligesom om han vilde kalde paa Nogen, Ordet Charbovari.

Der blev et gyseligt Spektakel: det reiste sig med Et og tiltog crescendo med gjennemtrængende Hvin, (man brølede, gjøede, stampede og vedblev at raabe: Charbovari, Charbovari!) lidt efter lidt sank det ned til enkelte Hyl, men lagde sig kun langsomt og nødigt fuldstændigt, og kunde pludselig atter reise sig henne fra en Bænk, hvor en kvalt Latter sprøttede op ligesom en daarligt slukket Raket.

---

*) Originalen har her et uoversætteligt Ordspil med casque (Hjelm) og casquette (Kaskjet). O. A.

Imidlertid fik dog Læreren Ordenen gjenoprettet ved Hjælp af en Regn af Extraarbeider, og da han ved at lade den nye Dreng diktere og stave Navnet for sig, endelig havde opnaaet at udfinde Ordene Charles Bovary, befalede han pludselig den stakkels Djævel at sætte sig hen paa de „Dovnes Bænk" ved Kathedret. Drengen satte sig i Bevægelse, men nølede dog lidt med at forlade sin Plads.

— Hvad leder Du efter? spurgte Læreren.

— Min Kaſ . . . ., sagde den nye Dreng frygtsomt og skævede uroligt til alle Sider.

„Femhundrede Extravers til hele Klassen!" udstødt med en Stentorstemme, standsede ligesom et qvos ego et nyt Udbrud. — Saa sid dog rolig, vedblev Læreren harmfuldt og tørrede sin Pande med et Lommetørklæde, han tog frem af sin Filthat. — Og Du, nye Dreng, kopierer nu tyve Gange Verbet ridiculus sum. Din Kaskjet, tilføiede han i en blidere Tone: — finder Du nok, der er Ingen, der har stjaalet den.

Alt blev atter roligt. Hovederne bøiede sig ned over Mapperne, og den nye Dreng blev siddende to Timer itræk i en exemplarisk Stilling, skjøndt han fra Tid til anden fik sendt Papirskugler lige i Ansigtet fra forskjellige Pennespidser; han tørte dem imidlertid af med Haanden og sad ganske stille med nedslaaede Øine.

Om Aftenen tog han Armene fra Pulten, pakkede sine Smaating sammen og ordnede sine Papirer omhyggeligt. Vi kunde see, at han arbeidede samvittighedsfuldt, slog alle Gloserne op i sit Lexikon og gjorde sig megen Uleilighed. Den gode Villie, han aflagde Bevis paa, var utvivlsomt Skyld i, at han slap for at komme ned i en lavere Klasse, thi hvorvel han havde et taaleligt Kjendskab til de grammatikalske Regler, var han just ikke Mester i at anvende de eleganteste Vendinger

i sine Stile. Det var Præsten, i den Landsby, hvor han boede, som havde begyndt at læse Latin med ham, da hans Forældre af Sparsommelighedshensyn først havde sendt ham saa sent som muligt i Skole.

Hans Fader Hr. Charles Denis Bartholomée Bovary, forhenværende Regimentskirug, var henved 1812 bleven kompromitteret ved nogle Udskrivningssager. Han saae sig som Følge deraf nødsaget til at træde ud af Tjenesten, men havde imidlertid benyttet sig af sine personlige Fortrin til i Forbigaaende at opsnappe en Medgift paa tredsinstyvetusind Francs, der tilbød sig for ham i Skikkelse af en Kaskjetmagerdatter, som var bleven forelsket i hans Holdning. Den smukke stortalende og høirøstede Mand med den sammenvoxede Knebels og Bakkenbart, som havde Fingrene næsten oversaaede med Ringe, og som stadig gik klædt i øinefaldende Farver, tog sig ud som en Helt, udrustet med Probenreuterens Svada. Da han var bleven gift, levede han i en to tre Aar fuldstændigt af sin Kones Formue, spiste godt, stod sent op, røg af store Porcelainspiber, kom først hjem om Aftenen efter Theatret, og var Stamgjæst paa Caféerne. Saa døde Svigerfaderen og efterlod kun ganske Lidt; han blev rasende derover, kastede sig paa forskjellige Fabrikationer, tabte endel Penge og trak sig endelig tilbage paa Landet, hvor han haabede at kunne gjøre sine Talenter gjældende. Men da han ikke forstod sig mere paa Agerbrug end paa Sirser, da han red sine Heste i Stedet for at sende dem for Ploven, drak sin Most i Flasker i Stedet for at sælge den i Fade, spiste sit bedste Fjerkræ og smurte sine Jagtstøvler med sit Svinefedt, varede det ikke længe, før han opdagede, at det var bedst at opgive alle Speculationer.

For tohundrede Francs aarlig leiede han sig i en Landsby paa Grænsen af Caux og Pikardiet en Slags Bolig, der

halvt var en Forpagtergaard, halvt en herskabelig Bolig, og bedrøvet, fortæret af Sorger, anklagende Himlen og skinsyg paa Alverden, indespærrede han, femogfyrgetyve Aar gammel, sig der, efter hans eget Sigende kjed af Menneskene og opsat paa at leve i Ro.

Hans Hustru havde tidligere været lidenskabeligt forelsket i ham, hun havde tilbedt ham med en slavisk Ærbødighed, der kun havde bidraget til at fjerne ham fra hende. Fordum munter, meddelsom og elskværdig, var det nu, da hun var blevet Ældre, gaaet hende som den dovne Vin, der bliver til Eddike; hun var bleven sær, klynkevorn og nervøs. Hun havde i Førstningen lidt frygteligt, uden at beklage sig, ved at se ham løbe efter alle Landsbyens Rendetøse og komme hjem hver Aften træt og beruset fra alle mulige Kneiper; men senere havde hendes Stolthed oprørt sig derimod. Hun taug og skjulte sin Harme under en stum Stoicisme, som hun bevarede lige til sin Død. Hun var uophørligt ude i Forretningssager. Hun gik til Sagførere, hun huskede paa, naar Vexlerne forfaldt og skaffede Udsættelser; i Hjemmet strøg, syede og vaskede hun, passede paa Arbeidsfolkene og betalte Regninger, medens hendes Mand, der ikke bekymrede sig om det Ringeste og stadig var hensunket i en surmulende Dvaskhed, hvoraf han kun vaagnede for at sige hende Ubehageligheder, sad og røg henne i Kakkelovnskrogen og spyttede i Asken.

Da hun fik et Barn, kom det først i Pleie hos en Amme. Senere, da Rollingen kom hjem, blev han forkjælet som en Prins. Moderen proppede ham med Slikkerier, Faderen lod ham løbe barbenet omkring og sagde endog, for at agere Filosof, at han maatte gjerne gaae nøgen om ligesom Dyrenes Unger.

I Modsætning til Konens Forkjælelse af Barnet bar han paa et vist Ideal om en mandig Børneopdragelse, hvor=

efter han søgte at danne sin Søn. Han vilde have, at Drengen skulde opdrages haardt paa spartansk Vis, for at han kunde faa en stærk Konstitution. Han lod ham sove i et koldt Værelse, lærte ham at drikke store Slurke Rhum og at skjælde ud paa de geistlige Processioner. Men den lille Dreng, der af Naturen var fredsommelig, lønnede ham kun daarlig for al hans Uleilighed. Han løb stadig i Hælene paa Moderen; hun klippede Billeder ud til ham, fortalte ham Historier og underholdt sig med ham i endeløse Monologer, der var fulde af melankolsk Munterhed og snaksomme Kjærtegn. I sit ensomme Liv overførte hun al sin adsplittede, knuste Stolthed paa dette Barns Hoved. Hun drømte om en stor Stilling for ham, i Tanken saae hun ham allerede voxen, smuk og intelligent, ansat som Ingenieur eller Øvrighedsperson. Hun lærte ham at læse og at synge et Par Smaaromancer ved et gammelt Klaver, hun eiede. Men om Alt dette sagde Hr. Bovary, der ikke nærede synderlig stor Interesse for Kunst og Videnskab, „at det ikke var Umagen værd". Kunde de maaske nogensinde faae Raad til at holde ham i Regjeringsskolerne, til at kjøbe en Notarstue eller en Forretning til ham? „Desuden kommer jo en Mand altid frem i Verden med Frækhed." Fru Bovary bed sig i Læberne, og Barnet streifede om i Landsbyen.

Han fulgte med Markarbeiderne og kastede med Tørveklumper efter Ravnene. Han plukkede Morbær henne paa Grøfterne, passede Kalkunerne med en Ridepisk, vendte Høet, flakkede om i Skovene, spillede Klink under Kirkehvælvingen, naar det var Regnveir, og paa de store Høitider tiggede han Sakristanen, om han maatte faae Lov til at ringe med Klokkerne, for at han saa kunde hænge sig med hele sin Vægt til det store Toug og blive svunget op og ned af det.

Saaledes skjød han op som en Eg. Han fik en sund Teint og store Hænder.

Da han var tolv Aar gammel, satte hans Moder endelig igjennem, at der blev taget fat paa hans Opdragelse. Man overdrog den til Præsten. Men Timerne var saa korte og blev givet saa uregelmæssigt, saa de ikke nyttede stort. Præsten gav ham dem i ledige Øieblikke nede i Sakristiet, i største Il mellem en Daab og en Begravelse, eller ogsaa lod han gaae Bud efter sin Elev, naar han havde forrettet Aftengudstjenesten, og ikke skulde ud mere. De gik saa op paa Præstens Værelse og satte sig der; Myg og Natsværmere flagrede omkring Lyset. Det var i Reglen varmt, Drengen faldt i Søvn, og det varede ikke ret længe, før den Gamle sank hen med Hænderne over Maven og gav sig til at snorke med aaben Mund. Atter andre Gange, naar Præsten havde bragt den sidste Olie til en Syg i Omegnen og opdagede Charles streifende om paa Markerne, kaldte han paa ham, formanede ham et Kvarterstid og benyttede sig af Leiligheden til at lade ham boie et Verbum henne ved Foden af et Træ; enten afbrødes de saa af Regnen eller af en forbigaaende Bekjendt. For Resten var Præsten altid tilfreds med sin Elev og fandt endog, „at det unge Menneske havde en god Hukommelse.“

Paa den Maade kunde det imidlertid ikke blive ved at gaae. Fruen var energisk. Af Skamfuldhed eller snarere af Træthed blev Herren endelig kjed af at gjøre Modstand og gav efter, og man ventede saa blot paa, at Fyren skulde have været første Gang til Alters.

Saaledes gik der endnu et halvt Aars Tid, hvorefter Charles endelig blev sendt til Skolen i Rouen. Faderen fulgte ham selv, henimod Slutningen af Oktober, derind.

Det vilde være aldeles umuligt for Nogensomhelst af os

at huske nogetsomhelst Særligt om ham. Det var en ganske almindelig Dreng, der legede i Fritiden, læste paa sine Lectier i Arbeidstiden, var opmærksom under Overhøringerne og sov og spiste upaaklageligt. En Isenkræmmer i Ganteriegaden var den Eneste af hans Forældres Bekjendte, der tog sig lidt af ham. Han kom nemlig en Søndag i hver Maaned, naar han havde lukket sin Butik og hentede ham, sendte ham derpaa ned til Havnen, for at han kunde see paa Baadene og bragte ham endelig Klokken syv, før der skulde spises til Aften, tilbage til Skolen. Hver Torsdagaften skrev Drengen et langt Brev med rødt Blæk og tre Oblater for, til sin Moder; derpaa satte han sig til at repetere sine Optegnelser til Verdenshistorien, eller han læste i en gammel Anacharsis, som laae og flød i Skolestuen. Paa Spadsereturene passiarede han med Karlen, der var fra Landet ligesom han selv.

Ved altid at være flittig holdt han sig stadig midt i Klassen og opnaaede endogsaa en Gang at faae en første Præmie i Naturhistorie. Henimod Slutningen af det tredie Aar tog hans Forældre ham imidlertid ud af Skolen for at lade ham studere Medicin, idet de var overbeviste om, at han kunde læse til Examen paa egen Haand.

Hans Moder fandt et Værelse til ham paa en fjerde Sal i Robecgaden, hos en Farver af hendes Bekjendtskab. Hun akkorderede om, hvad han skulde give i Leie, anskaffede Møbler til ham, nemlig et Bord og to Stole, sendte ham en gammel Kirsebærtræseng hjemme fra og kjøbte desuden en Kakkelovn med det nødvendige Brændsel, for at hendes stakkels Barn ikke skulde fryse. En Uge efter rejste hun saa sin Vei igjen, efter at hun vel de tusinde Gange havde anbefalet ham at opføre sig ordentligt, da han jo nu var overladt til sig selv.

Programmet over Forelæsningerne gjorde ham formelig

svimmel. Kursus i Anatomi, Pathologi, Pharmaci, Kemi, Botanik, Klinik og Therapeutik for ikke at tale om Hygieine og Medicinlære, lutter Navne, hvis Etymologi, han ikke kjendte, og som var ligesaa mange Døre til Helligdomme, der laae indhyllet i et ærefrygtindgydende Mørke.

Han forstod ikke et Ord af det Altsammen; hvormeget han saa end hørte efter, saa opfattede han dog ikke det Mindste. Men han arbeidede, han havde indbundne Collegiehefter, han fulgte hvert Kursus og forsømte ikke en Time. Han udrettede sin lille daglige Dont ligesom Hesten paa en Karousselbane, der dreier rundt paa samme Plads med tilbundne Øine og ikke engang veed, hvad det er for et Arbeide, den udfører.

For at spare ham for Udgifter sendte Moderen ham hver Uge med Fragtmanden et Stykke kogt Kalvekjød; det udgjorde hans Frokost, som han nød i en glubende Fart, naar han kom fra Hospitalet. Derefter maatte han løbe paa Forelæsninger, paa Anatomisalen, igjen paa Hospitalet og tilsidst atter den lange Vei hjem. Efter at have nydt et tarveligt Middagsmaaltid hos sin Vært, gik han op paa sit Værelse og satte sig til at arbeide i de drivvaade Klæder, der dampede paa hans Krop, hele Aftenen ved den ophedede Kakkelovn.

Paa smukke Sommeraftener, naar de lumre Gader blev tomme, og Tjenestepigerne spillede Fjerbolt udenfor Husene, lukkede han sit Vindu op og lænede sig ud ad det. Floden, som gjør dette Kvarter af Rouen til en lille tarvelig Kopi af Venedig, løb gul, violet og blaa forbi nedenunder ham. Arbeidsmænd laae paa Knæ ved Bredden og vaskede deres Arme i Vandet. Paa Stænger, der ragede ud fra Kornlofterne, hang Bomuldsbunter og tørrede i den fri Luft. Ligeoverfor, høit oppe over Tagene, havde han den rene, klare Himmel med den nedgaaende Sol. Hvor det maatte være deiligt

derude, hvor det maatte være kiøligt ude under Bøgenes Løv! Og han spilede sine Næsebor op for at indaande den milde Luft fra Landet, der dog ikke naaede over til ham.

Han blev mager og høiere, og der kom i hans Ansigt et lidende Udtryk, som næsten gjorde det interessant.

Af Ligegyldighed slap han efterhaanden alle de Beslutninger, han havde taget. En Dag lod han være at gaae paa Hospitalet, næste Dag forsømte han en Forelæsning, han fik Smag paa Dovenskab og blev tilsidst en reen Driver.

Han vænnede sig til at gaae paa Kaffehusene og blev en lidenskabelig Dominospiller. Saadan hver Aften at lukke sig inde i et smudsigt offentligt Lokale og sidde og klapre paa Marmorborde med smaa Faareben, der var mærkede med sorte Prikker, — det forekom ham at være et kosteligt Bevis paa Selvstændighed og forøgede i høi Grad hans Selvagtelse. Det var ligesom en Indvielse til det selskabelige Liv, en Adgang til forbudte Glæder, og naar han gik ind, lagde han Haanden paa Laasen med en næsten sanselig Fryd. Saa udfoldede mange hidtil forkuede Følelser sig i ham, han lærte Viser udenad, som han sang ved Soldene, blev en enthusiastisk Beundrer af Béranger, lærte at lave Punsch og gjorde sluttelig Bekjendtskab med Kjærlighedens Glæder.

Takket være disse forberedende Studier faldt han igjennem til sin Examen som officier de santé*). Man ventede ham hjem samme Aften til et lille Gilde i Anledning af det heldige Resultat.

Han gik hjem, men blev staaende ved Indgangen til Landsbyen og sendte Bud efter sin Moder, hvem han saa betroede det Hele. Hun undskyldte ham, skiød Skylden for

*) De franske officiers de santé udgjøre en lavere Klasse af Læger.
O. A.

hans Uheld over paa uretfærdige Overhorere og satte saa nogenlunde Mod i ham ved at paatage sig at arrangere Sagerne. Først fem Aar efter fik Hr. Bovary den fulde Sandhed at vide. Dengang var den gammel, og saa accepterede han den, især da han ikke kunde tænke sig, at et Menneske, han var Fader til, kunde være en Dumrian.

Charles gav sig saa igjen til at arbeide og forberedte sig denne Gang uden Afbrydelse til Examenen, som han iforveien havde lært Svarene udenad til. Han tog den med en meget god Karakter. Hvor det var en mageløs Dag for hans Moder! Man feirede den med en stor Diner.

Men hvor skulde han nu praktisere? I Tostes; der var der nemlig kun een Læge, og han var grumme gammel, Fru Bovary havde allerede længe gaaet og luret paa hans Død, men den Gamle havde dog endnu ikke strakt Gevær, da Charles allerede havde faaet installeret sig ligeoverfor som hans Efterfølger.

Det var hende dog ikke nok at have opdraget sin Søn, at have ladet ham studere Medicin og at have skaffet ham Tostes at praktisere i; han behøvede ogsaa en Kone. Hun fandt en til ham, — Enke efter en Retsbetjent i Dieppe, der var femogfyrgetyve Aar og eiede 1200 Livres i Rentepenge.

Skjøndt Fru Duboc var grim, stiv som en Pind og saa fuld af Knopper som selve Foraaret, havde hun dog Friere nok. For at naae sit Maal, var Fru Bovary nødt til at slaae dem Alle af Marken, og det lykkedes hende endog at beseire en intrigant Spekhøker, der støttedes af Geistligheden. Charles havde tænkt sig, at et Giftermaal vilde forbedre hans Stilling; han mente, at han paa den Maade vilde faae større Frihed og fuldstændig Raadighed over sin Person og sine Penge. Men den Kone, han fik, var selv Herre i sit Hus; naar der var Folk tilstede, skulde han sige

Dit og undgaae at sige Dat, han maatte undvære Kjødspiser om Fredagen, klæde sig efter hendes Smag og paa hendes Befaling seigpine de Klienter, som ikke betalte. Hun brækkede hans Breve, udspeidede alle hans Skridt og lyttede ved Brøddevæggen, naar hans kvindlige Patienter besøgte ham i hans Kabinet.

Hun maatte have sin Chokolade hver Morgen, og der maatte tages en uendelig Mængde Hensyn til hende. Hun klagede uophørligt over sine Nerver, over sit Bryst og over Humørsyge. Hun kunde ikke taale at høre Nogen gaae. Gik man fra hende, fandt hun det utaaleligt at skulle være alene, kom man tilbage til hende, saa var det rimeligvis blot for at see hende dø. Om Aftenen, naar Charles kom hjem, stak hun sine lange magre Arme frem af Dynerne og lagde dem om Halsen paa ham, og naar hun saa havde faaet ham til at sætte sig ned paa Sengekanten, gav hun sig til at diske op med sine Sorger: Han glemte hende, fordi han elskede en Anden, det var jo det, man havde sagt hende, at hun vilde blive ulykkelig, — og stadig endte hun med at bede ham om nogen Mixtur og en Smule mere Kjærlighed.

II.

En Nat henimod Klokken Elleve blev de vækkede ved Hestetrin, der stansede lige udenfor deres Hus. Pigen aabnede Loftslugen og parlamenterede i en Tidlang med en Mand, som stod udenfor paa Gaden. Han kom efter Lægen, han havde et Brev med til ham. Nastasie gik, rystende af Kulde, ned ad Trapperne, lukkede op og trak Slaaen fra. Manden lod sin Hest blive staaende og gik lige bag efter Pigen ind i Herskabets Soveværelse. Han trak et i en Lap Papir indsvøbt Brev frem af sin uldne, graakvastede Hue og rakte det sirligt til Charles, der støttede sig paa Puden for at læse

det. Nastasie stod ved Sengen og holdt Lyset, medens Fruen undseligt havde vendt sig om mod Væggen.

I Brevet, der var forseglet med en lille Klat blaat Lak, bønfaldt man Hr. Bovary om ufortøvet at begive sig til Forpagtergaarden Bertaux for at see til et brækket Ben. Men der var fulde sex Lieues*) fra Tostes til Bertaux, og det var bælgmørk Nat. Fru Bovary junior var angst for sin Mand. Det blev derfor bestemt, at Karlen skulde ride iforveien, og at Charles skulde tage afsted om tre Timer, naar Maanen var staaet op. Man skulde imidlertid sende ham en lille Dreng i Møde, som kunde vise ham Vei til Forpagtergaarden og aabne Ledene for ham.

Henimod Klokken Fire om Morgenen begav Charles, indsvøbt i sin Kappe, sig paa Vei til Bertaux. Han havde Søvnen i Øinene og Sengevarmen i Kroppen og sad og lod sig vugge af sin Hests fredelige Trav. Da den af sig selv blev staaende foran et af disse med Tjørne omgivne Huller, som man graver i Udkanten af Pløiemarkerne, vaktes Charles pludselig. Han kom til at huske paa det knækkede Ben og søgte at gjenkalde sig i Erindringen alle de Brud, han havde seet. Det regnede ikke længer, det begyndte at grye ad Dag, og paa de bladløse Æbletræers Grene sad Fuglene ganske stille og reiste deres smaa Fjer i den kolde Morgenluft. Saa langt Øiet kunde række, var der flad Mark; Trægrupperne om Forpagtergaardene aftegnede sig, spredt, som sortviolette Pletter, mod den store graa Overflade, der ude i Horisonten gled over i og gik i Et med den disede Morgentaage. Fra Tid til anden lukkede Charles Øinene op, men han følte sig hurtigt træt, blev atter søvnig og faldt hen i en Døs. Hans seneste Indtryk blandedes sammen med hans Erin-

*) En Lieue er lidt over en halv dansk Mil. O. A.

dringer; han saae sig selv dobbelt, paa eengang som ung Student og som gift Mand, liggende i sin Seng som for ganske nylig og gaaende igjennem en Operationsstue som i gamle Dage. Lugten af varme Omslag flød sammen med Duften af den nyfaldne Dug; han hørte Jernringene rasle paa Sengestængerne og sin Kone sove. Da han passerede Vassonville, fik han Øie paa en lille Dreng, der sad paa en Grøftekant.

— Er det Doktoren? spurgte den lille Fyr.

Og paa Charles' bekræftende Svar tog han sine Træsko i Haanden og gav sig til at løbe foran.

Af den lille Førers Yttringer kunde Lægen slutte sig til, at Hr. Rouault matte være en meget velhavende Landmand. Han havde brækket Benet den foregaaende Aften paa Veien hjem fra et Helligtrekongersgilde hos sin Nabo; for to Aar siden havde han mistet sin Kone og havde ikke andre Børn end en Datter, som førte Hus for ham.

Hjulsporene blev dybere, altsom man kom nærmere henimod Bertaux. Den lille Dreng dukkede ind under et Hul i Hækken og forsvandt, men kom strax efter atter frem for Enden af en Gaardsplads og aabnede Ledet. Hesten gled paa det vaade Græs, Charles bøiede sig ned for at ride under Grenene, Lænkehundene gjøede og sled i deres Lænker. Idet han red ind i Forpagtergaarden, blev hans Hest sky og gjorde et stort Spring til Siden.

Gaarden tog sig godt ud. Halvdøren ind til Stalden stod aaben, saa man kunde see de svære Arbeidsheste staae og æde af deres nye Krybber. Langs Bygningerne strakte der sig en stor, dampende Mødding, hvor fem til sex Paafugle, en Luxus for Hønsegaarde der paa Egnen, spankulerede om mellem Høns og Kalkuner. Faarefolden var lang og Laden høi med glatte Mure. Henne under Skuret stod der to store Kærrer og fire Plove og hang der Pisfe, Kobler

og Seletøi, hvis blaa uldne Skind sværtedes af det fine Støv, som dryssede ned fra Kornlofterne. Gaardspladsen, der skraanede nedad til den ene Side, var beplantet med en Række Træer, og henne i Kjæret kunde man høre en Flok Gjæs gjække muntert.

En ung Dame, i en blaa Merinoskjole med tre Garneringer, kom frem paa Dørtærskelen for at tage imod Hr. Bovary, hvem hun saa lod træde ind i et Kjøkken, hvor der flammede en munter Ild. Folkenes Frokost kogte rundt omkring i smaa og store Gryder og Potter, fugtige Klæder hang til Tørring i Skorstenen, Kulskuffen, Ildtængerne og Pusteren, alle af kolossal Størrelse, skinnede som blankt Staal, og langs Muren strakte der sig en mægtig Opstilling af Kobber og Messingtøi, hvorpaa den klare Skorstensild og de første Solstraaler, som netop faldt ind gjennem Vinduerne, kastede et usikkert Skjær.

Charles gik op paa første Sal, for at see til Patienten. Han fandt ham liggende tilsengs, svedende under Puderne og med Bomuldsnathuen slængt langt bort fra sig. Det var en lille tyk Mand omtrent paa en halvtredsindstyve Aar; han havde en hvid Hud, blaa Øine, skaldet Forhoved og Ringe i Ørene. Paa en Stol ved Siden af ham stod en Karaffel med Brændevin, hvoraf han engang imellem skjænkede sig et Glas for at faae Mod i Kroppen. Da han fik Øie paa Lægen, fortog imidlertid hans Hidsighed sig, og i Stedet for at bande, som han havde gjort de sidste tolv Timer, gav han sig til at stønne sagte.

Det var et ganske almindeligt Brud uden Spor af nogetsomhelst Indviklet, Charles turde aldrig have ønsket sig noget Lettere. Han huskede paa, hvordan hans Lærere havde baaret sig ad ved en Sygeseng og styrkede Patienten ved alle Slags venlige Talemaader, kirurgiske Kjærtegn, der er

ligesom den Olie, hvormed man smører Knivene. For at skaffe sig Skinner hentede man et Bundt Vidier fra Vognskuret. Charles valgte en, skjar den i Stykker og skrællede den, til den blev saa blank som Glas, medens Pigen rev Lagener itu for at lave Bandager, og Frøken Emma prøvede paa at sye smaa Puder. Da hun var længe om at finde sit Syskrin, blev hendes Fader utaalmodig, hun svarede ikke, men medens hun syede, stak hun sig i Fingrene og holdt dem saa op til Munden for at suge Blodet ud.

Charles havde aldrig før seet saa kjønne, blanke og mandelformige Negle. Hendes Haand var dog ikke smuk; den var maaske ikke hvid nok og lidt kantet ved Knoerne, den var desuden altfor lang og havde ikke bløde Omrids. Det Smukkeste ved hende var Øinene; skjøndt de af Naturen var brune, gjorde de mørke Øinvipper dem næsten sorte, og hendes Blik stirrede frimodigt paa En med en vis aabenhjertig Dristighed. Da Charles havde forbundet Hr. Rouault, indbød denne ham til at „tage sig en Bid Frokost," før han tog bort.

Han gik derfor ned i Stuen. Paa et lille Bord henne ved en Himmelseng med et Sirsesbetræk, hvorpaa der var trykt nogle Figurer, som skulde forestille Tyrkere, stod der to Couverter med et Sølvbæger ved Siden. Der kom en Lugt af Fiolrod og klamme Lagener fra det høie Egetræesskab, som stod lige overfor Vinduet. I Hjørnerne havde man opstillet de Kornsække, hvortil der ikke var Plads paa det nærliggende Loft. Paa et Søm midt paa Væggen, hvis grønne Maling afblegedes under den frempippende Salpeter, hang der et med Sortkridt tegnet Minervahoved i en forgyldt Ramme; forneden stod der skrevet med gothiske Bogstaver: „Til min kjære Fader".

Først passiarede man om Patienten, saa om Veiret, om

den stærke Kulde og om Ulvene, der ved Nattetid streifede om paa Markerne. Frøken Rouault syntes ikke videre godt om Landlivet, især nu, da hele Byrden hvilede paa hende. Det var kjøligt i Værelset, og hendes Tænder kom til at klappre, hvorved hun blottede sine kjødfulde Læber, som hun pleiede at bide sig i, naar hun taug stille.

Hendes Hals traadte frem af den hvide, omboiede Strimmel. Hendes Forhaar, hvis to sorte Fletninger saae ud, som om de var af eet eneste Stykke, saa glatte var de, skiltes midt paa Hovedet af en fin Skilning; de blottede neppe nok Øreflippen og gik sammen bagtil i en fyldig Knude, idet de hen mod Tindingerne gjorde en let Krusning, som Landsbylægen saae for første Gang i sit Liv. Hun havde rødmussede Kinder, og ligesom en Herre gik hun med en Skilpaddes-Lorgnet, der var stukket ind mellem to af Knapperne paa Livet af Kjolen.

Da Charles havde været oppe at sige Farvel til Hr. Rouault og kom ned igjen, stod hun med Panden imod Ruden og saae ud i Haven, hvor Blæsten havde revet Bønnestagerne omkuld. Hun vendte sig om.

— Leder De efter Noget? spurgte hun.

— Ja, efter min Ridepisk.

Og han gav sig til at lede paa Sengen, bag Dørene, under Stolene. Den var faldet ned paa Gulvet mellem Sækkene og Væggen. Frøken Emma opdagede den og bøiede sig ind over Kornsækkene. Af Galanteri styrtede Charles frem, og da han strakte Armen ud i samme Retning som hun, følte han sit Bryst streife den unge Piges Ryg, der bøiede sig ned under ham. Hun reiste sig blussende rød og skottede hen over Skulderen paa ham, idet hun rakte ham Pisken.

I Stedet for at komme igjen om tre Dage, som han havde lovet, kom han næste Dag, og derpaa regelmæssigt

to Gange om Ugen, — uden at tale om de uventede Besøg, han Tid efter anden og ligesom tilfældigvis aflagde.

Alt gik for Resten godt, Helbredelsen besørgedes efter alle Kunstens Regler, og da man efter sexogfyrgetyve Dages Forløb saae Fa'er Rouault forsøge paa at gaae alene om i sin „Hule“, begyndte man at ansee Bovary for en meget duelig Mand.

Fa'er Rouault sagde, at han kunde ikke være bleven bedre kureret af de første Læger i Yvetot, ja ikke engang i Rouen.

Hvad Charles angik, søgte han slet ikke at spørge sig selv om, hvorfor det voldte ham Glæde at komme til Bertaux. Havde han tænkt derover, havde han udentvivl tilskrevet Sagens Vigtighed det eller den Fordel, han haabede sig deraf. Men var det derfor, at hans Besøg i Forpagtergaarden dannede en saa behagelig Undtagelse mellem hans kjedelige Beskjæftigelser? Paa de Dage stod han tidligt op og foer afsted i Galop, han sprang af Hesten for at aftørre Fødderne i Græsset og tog sorte Handsker paa, før han traadte ind i Stuen. Han holdt af at see sig selv ride ind i Gaarden, at føle Ledet dreie sig mod hans Skulder, at høre Hanen, der galede paa Muren og Karlene, der kom ham imøde. Han holdt af Laden og Staldene, han holdt af Fa'er Rouault, der modtog ham med et djærvt Haandslag og kaldte ham hans Redningsmand, han holdt af at see Emma bevæge sig hen ad Kjøkkengulvets skurede Fliser paa sine smaa Træsøfler, hvis høie Hæle gjorde hende lidt større og høre Tøflernes klapprende Lyd mod Læderet paa Halvstøvlen, naar hun gik foran ham.

Hun fulgte ham altid ud til det øverste Trappetrin. Naar man endnu ikke havde fort hans Hest frem, blev hun staaende der. Man havde sagt hinanden Farvel og talte ikke mere sammen, den friske Vind bevægede hendes Nakkehaar

og pustede til hendes Forklædebaand, saa at de vaiede som Vimpler. En Tøveirsdag, da Vandet drev ned ad Barken paa Træerne, og Sneen smeltede paa Tagene, stod hun i Døren, men gik ind for at hente sin Parasol. Hun slog den op; den spraglede Silkeparasol, som Solen skinnede igjennem, kastede vexlende Skjær paa hendes hvide Teint. Hun smilede den milde Luft imøde, og man hørte Vanddraaberne en for en dryppe ned paa det udspændte Moiré.

I den første Tid Charles kom paa Bertaux, forhørte hans Kone sig jævnligt til Patientens Befindende, og i Hovedbogen, som hun førte med dobbelt Bogholderi, havde hun endogsaa udsøgt en smuk reen Side til Hr. Rouault. Men da hun fik at vide, at han havde en Datter, spurgte hun sig for og erfarede da, at Frøken Rouault, der var bleven opdraget i et Kloster hos Ursulinderne, havde faaet hvad man kalder en god Opdragelse, hun havde følgelig lært Geografi, kunde danse, tegne, brodere og spille Klaver. Dette satte Kronen paa Værket.

Altsaa er det derfor, at han seer saa straalende ud, naar han skal til dem, tænkte hun, og at han tager sin nye Vest paa selv med Fare for at faae den spoleret af Regnen. Oh dette Fruentimmer! dette Fruentimmer!

Hun afskyede hende instinktmæssig. Først lettede hun sit Hjerte ved Hentydninger, men Charles kunde ikke forstaae dem, senere ved almindelige Bemærkninger, som han lod drive forbi sig af Frygt for et Uveir og endelig ved direkte Uartigheder, hvortil han ikke vidste, hvad han skulde svare. Hvorfor blev han ved med at tage til Bertaux, skjøndt Hr. Rouault jo var kureret, og uagtet disse Folk endnu ikke havde betalt? Det var nok, fordi der var en „Dame", med hvem han kunde passiare; En der kunde brodere, en Skjønaand. Det holdt han af, han trængte til fine Frøkener!" Og hun vedblev:

„Er Fa'er Rouaults Datter da en fin Frøken? Nei det er dog for galt, deres Bedstefader var Faarehyrde, og de har en Fætter, der nær var kommet galt afsted for en Kindhest, han havde givet under et Skjænderi. Det var da ikke Umagen værdt at gjøre saamegen Blæst og at møde om Søndagen i Kirken med en Silkekjole som en Grevinde. Uden Rapshøsten fra ifjor havde det nok knebet stærkt for den Gamle med at betale sine Afgifter."

Træt af disse Plagerier ophørte da Charles med at tage til Bertaux. Heloise havde faaet ham til at sværge med Haanden paa Bønnebogen, at han ikke mere vilde tage derhen, efter megen Hulken og under mangfoldige Kys i en stor Kjærlighedsscene. Han adlød altsaa, men hans dristige Længsler protesterede mod hans slaviske Opførsel, og ved et Slags naivt Hykleri fandt han, at dette Forbud mod at see hende ligesom gav ham Ret til at elske hende.

Og kunde Samlivet med Enken udslette det Billede, som havde fæstnet sig i hendes Ægtefælles Hjerte? Enken var mager og havde lange, smalle Fingre, hele Aaret igjennem gik hun med et lille, sort Sjal, hvis Snip hang ned mellem Skulderbladene, hendes stive Figur var indsnøret i altfor korte Kjoler, der sluttede om hende som Skeder og blottede Anklerne med Krydsbaandene op ad de graa Strømper.

Charles' Moder besøgte dem af og til, men efter nogle Dages Forløb syntes Svigerdatteren at smitte hende, og de prikkede ham da ligesom to Syle med deres Bemærkninger og Forestillinger. Det var urigtigt af ham at spise saameget. Hvorfor tilbød han alle Mulige en Snaps? Hvor det var stivsindet af ham ikke at ville gaae med Flonelstrøier!

Men i Begyndelsen af Foraaret hændte det en smuk Morgen, at den Notar i Ingouville, hvem Enken efter Duboc havde anbetroet sin Formue, smurte Haser og medtog alle de

Penge, der stod hos ham. Rigtignok eiede Heloise endnu en Andel i et Fartøi, som hun vurderede til sextusind Francs og sit Hus i Francoisgaden, men af hele den Formue, hvorpaa hun havde pukket saa meget, havde der kun vist sig en Smule Møbler og lidt Nipssager i deres Husholdning. Der blev da anstillet et nøiere Eftersyn. Huset i Dieppe var ormstukkent af Prioriteter ligefra Grunden, hvad hun havde anbragt hos Notaren, vidste kun Gud, og hendes Andel i Fartøiet oversteg ikke tusind Daler. Den gode Dame havde altsaa løiet. Den ældre Hr. Bovary knuste i Raseri en Stol mod Gulvet og anklagede sin Hustru for at have gjort deres Søn ulykkelig ved at koble ham til saadan en [illegible] gammel Krikke. De tog til Tostes, det kom til en Forklaring og til Scener. Heloise kastede sig grædende i sin Mands Arme og bønfaldt ham om at forsvare hende mod hans Forældre. Charles vilde tale hendes Sag. Disse blev vrede og tog bort.

Men hun havde faaet sit Knæk. Otte Dage efter, da hun stod og tørrede Tøi i Gaarden, fik hun et Anfald af Blodstyrtning, og den næste Dag, mens Charles just vendte hende Ryggen for at lukke Gardinet for Vinduet, raabte hun pludselig: Ak, min Gud! — udstødte et Suk og besvimede. Hun var død med det Samme. Der blev en almindelig Forbauselse!

Da det var forbi paa Kirkegaarden, gik Charles hjem. Han fandt Ingen nede og gik op paa første Sal, hendes Kjole hang endnu i Alkoven, han støttede sig mod [illegible]tæren og stod ligetil om Aftenen hensunket i smertelige Drømmerier. Naar Alt kom til Alt, havde hun dog elsket [illegible]

III.

En Morgenstund kom Fa'er Rouault selv for at bringe Charles hans Salair for det kurerede Ben, det bestod i halvfjersindstyve Francs i Fyrgeogtyve-Sousstykker og en Kalkun. Han havde erfaret Ulykken og søgte at trøste ham, saa godt han formaaede.

Jeg veed, hvad det har at betyde, sagde han og slog ham paa Skulderen. Jeg har selv været akkurat ligesom De. Da jeg havde mistet min salig Kone, gik jeg ud paa Markerne for at være ganske ene, jeg kastede mig ned ved Foden af et Træ og græd, jeg kaldte paa den gode Gud, jeg sagde Dumheder til ham, jeg misundte min Sandten de dræbte Muldvarpe, der hang og raadnede paa Grenene, kortsagt jeg ønskede mig kreperet. Og naar jeg saa tænkte paa, at saamange Andre i selvsamme Øieblik sad og omfavnede deres rare smaa Koner, saa huggede jeg i Jorden med min Stok og var nærved at blive gal, jeg havde ingen Lyst til at spise, og blot Tanken om at gaae ind paa Kroen væmmede mig, det skulde De vel neppe tro. Men den ene Dag gik efter den anden, det blev Foraar efter Vinteren og Høst efter Sommeren, og ganske sagte lidt efter lidt svandt det hen, det fortog sig, eller jeg skulde nok rettere sige, det satte sig, for der bliver dog altid Lidt tilbage, — saadan en løierlig Klemmen for Brystet. Men vi skal jo Alle den Vei, saa det er da ikke værdt at lade sig tære hen for det . . . . De skal ryste det af Dem, Hr. Bovary, saa gaaer det nok over. Kom og besøg os, min Datter tænker af og til paa Dem, skal De vide, og hun siger, at De har skrevet os i Glemmebogen. Nu bliver det snart Foraar, saa skal De faae Lov til at skyde en af mine Kaniner, for at adsprede Dem lidt.

Charles fulgte hans Raad. Han tog atter til Bertaux

og gjenfandt Alt som den foregaaende Dag, det vil sige som for fem Maaneder siden; Pæretræerne stod allerede i Blomst og den Gamle, som nu var oppe, gik ud og ind, hvorved det Hele fik et livligere Præg.

Da Forpagteren ansaae det for sin Pligt at vise Lægen saamegen Forekommenhed som muligt paa Grund af hans sørgelige Tab, bad han ham om at beholde Hatten paa Hovedet, talte ganske sagte til ham, som om han havde været syg og lod endogsaa som han blev vred, fordi man ikke havde lavet nogle lettere Retter for hans Skyld som Flødekager eller kogte Pærer. Han fortalte Historier. Charles greb sig selv i at lee, men Mindet om hans Kone gjorde ham pludselig forstemt, Kaffen kom ind, og saa tænkte han ikke mere paa hende.

Efterhaanden som han vænnede sig til at leve alene, tænkte han mindre paa hende. Den hidtil ukjendte Behagelighed ved at føle sig uafhængig gjorde ham Ensomheden langt mere taalelig. Nu kunde han forandre sine Spisetider, gaae ud og komme hjem uden at aflægge Regnskab derfor, og naar han var dygtig træt, kunde han strække sig i al Magelighed i sin Seng. Han gjorde sig det bekvemt, hyggede om sig og modtog al den Trøst, man gav ham. Paa den anden Side havde hans Kones Død slet ikke skadet hans Praxis, idet man nemlig en heel Maaned var vedblevet at gjentage: „Hvilken Ulykke for den stakkels unge Mand“, havde hans Navn faaet Udbredelse, hans Søgning var tiltaget, og nu kunde han med let Hjerte besøge Rouaults. Han nærede et Haab uden noget vist Maal, han nød en ubestemt Lykke, han syntes, at han var kommet til at see bedre ud, naar han redte sine Bakkenbarter for Speilet.

Han kom en Dag henimod Klokken Tre; de var Alle ude i Markerne, han gik ind i Kjøkkenet, men fik ikke strax

Øie paa Emma. Skodderne var lukkede for Vinduerne, men gjennem Revnerne faldt Solen ind i lange Striber paa Stengulvet, brødes mod Kanterne af Møblerne og gav Gjenskin i Loftet. Langs ad de brugte Glas, der stod paa Bordet, krøb Fluerne op og ned og druknede summende i den tiloversblevne Most. Dagskjæret, der faldt ned igjennem Skorstenen, gav Soden et floilsagtigt Skjær og spredte en blaa Tone over den kolde Aske. Emma sad og syede mellem Vinduet og Arnestedet, hun havde taget sit Halstørklæde af, og paa hendes blottede Skuldre piblede smaa Sveddraaber.

Efter Egnens Skik bød hun ham Noget at drikke. Han afslog det, men hun gav ikke fortabt og tilbød ham endelig leende at drikke et Glas Likør med hende. Hun tog en Flaske Curacao og to Glas ud af Skabet, fyldte det ene til Randen, skjænkede en Draabe i det andet og førte det til Munden efterat have klinket med ham. Da det næsten var tomt, bøiede hun sig bagover for at drikke, og med Hovedet kastet tilbage, med fremrakte Læber og strakt Hals loe hun over ikke at kunne mærke Noget, mens Spidsen af hendes Tunge kom frem mellem de smukke Tænder og slikkede Bunden af Glasset.

Hun satte sig ned igjen og tog atter fat paa sit Arbeide, en hvid Uldstrømpe, som hun stoppede, hun arbeidede taust med bøiet Hoved. Charles taug ligeledes stille, Luften, som strøg ind langs Gulvet, pustede lidt Støv hen paa Fliserne, han saae det hvirvle langsomt afsted, og han hørte kun en indvendig Banken i sit Hoved og langt borte en Høne, der kaglede paa sine Æg ude i Gaarden. Emma kjølede af og til sine brændende Kinder ved at lægge sin flade Haand derpaa, derefter afkjølede hun den paa Knappen af de store Ildbukke.

Hun beklagede sig over Svimmelhed, som hun havde lidt af ligefra Begyndelsen af Sommeren og spurgte om

Sobade kunde være hende gavnligt, hun gav sig til at tale om sit Liv i Klostret, Charles om sin Skoletid, Samtalen blev efterhaanden livligere, de gik op paa hendes Værelse. Hun viste ham sine gamle Noder, de smaa Bøger, hun havde faaet som Præmier og Egekransene, der laae forglemte paa Bunden af et Skab. Hun talte om sin Moder, om Kirkegaarden og viste ham det Bed i Haven, hvoraf hun plukkede Blomster den første Fredag i hver Maaned, for at lægge dem paa hendes Grav. Men den Gartner, de havde, var meget uduelig, man havde saa daarlige Folk! Hun ønskede saa inderligt navnlig om Vinteren at boe i Byen, omendskjøndt de lange Sommerdage maaske gjorde Opholdet paa Landet endnu mere kjedeligt paa denne Aarstid; — og alt som hun talte, var hendes Stemme frisk og klangfuld, den blev pludselig slæbende og tabte sig stundom i en Hvisken, som om hun talte med sig selv, snart saae hun muntert paa ham, og kort efter lukkede hendes Øielaag sig halvt, hendes Blik syntes badet i Kjedsomhed, hendes Tanke streifede om.

Om Aftenen paa Hjemveien gjentog Charles en efter en de Yttringer, hun var fremkommet med, idet han bestræbte sig for at mindes dem, at tydeliggjøre sig dem, for at danne sig en klar Idee om den Tilværelse, hun havde ført i den Tid, da han endnu ikke kjendte hende. Men han kunde aldrig see hende anderledes for sig, end som han havde seet hende for første Gang, eller saaledes som han nylig havde forladt hende. Derpaa spurgte han sig selv, hvad der skulde blive af hende, hvis hun giftede sig og med hvem? Ak, Fa'er Rouault havde mange Penge, og hun var saa smuk! Men Emmas Ansigt vedblev at svæve for hans Øine, og det vedblev at summe for hans Øren som en snurrende Top: „Hvis Du nu giftede Dig igjen! Hvis Du nu giftede Dig igjen!“ Om Natten kunde han ikke sove, Struben snørede sig sammen, og

han blev torstig, han reiste sig for at drikke af sin Vandkrukke og aabnede Vinduet, Himlen var stjerneklar, en varm Luftning slog ham imøde, i det Fjerne hørte han Hundeglam. Han vendte Hovedet om mod Bertaux.

Ved Tanken om at man jo, naar Alt kom til Alt, ikke risikerede Noget derved, lovede Charles sig selv at frie, naar Leiligheden tilbød sig, men hver Gang dette skete, fik Frygten for ikke at finde de passende Ord hans Læber til at klæbe sig sammen.

Fa'er Rouault vilde slet ikke være vred, hvis Nogen skilte ham af med hans Datter, der ikke var ham til nogen videre Nytte i Huset. I sit Inderste undskyldte han hende, han fandt hende nemlig altfor „dannet" til Landvæsenet, en forbandet Haandtering, da man aldrig kunde blive Millionær derved. Langt fra at have skabt sig en Formue, satte den Gamle tvertimod til for hvert Aar, der gik, thi gjorde han end gode Forretninger paa Markederne, hvor han morede sig med at spille de gængse Fif, passede til Gjengjæld det egentlige Agerbrug og Driften af en Forpagtergaard aldeles ikke for ham. Han greb nødigt i Lommen, men sparede ikke paa Udgifter til sin egen Person, han gjorde Krav paa god Mad, godt Brændsel og en god Seng. Han holdt af kraftig Most, dampende Bedekoller og stærk Kaffepunsch. Han indtog sine Maaltider ganske ene i Kjøkkenet henne ved Ilden paa et lille Bord, der blev bragt ham fuldstændigt opdækket som paa et Theater.

Da han opdagede, at Charles var rød i Hovedet, hvergang han talte med hans Datter, hvilket vel betød, at han vilde forlange hende til Ægte en af de allernærmeste Dage, saa tyggede han først Drøv paa Sagen. Han syntes nok, at Charles var noget uanselig af Ydre, og det var just ikke en Svigersøn, som han egentlig havde ønsket sig ham, men

han havde Ord for at opføre sig godt, for at være sparsommelig og dygtig og vilde sandsynligvis ikke gjøre synderlig store Fordringer angaaende Medgiften. Og da nu Fa'er Rouault snart saae sig nødsaget til at sælge toogtyve Acres af sin Eiendom, da han skyldte meget til Murer og Sadelmager, og hans Perse skulde gjøres i Stand, sagde han til sig selv: „Dersom han frier til hende, saa faaer han hende".

Henimod Mikkelsdag tilbragte Charles tre Dage paa Bertaux. Den sidste Dag var gaaet ligesom de tvende foregaaende med at udsætte Frieriet fra det ene Kvarter til det andet. Fa'er Rouault gjorde ham Følgeskab, de gik paa en Hulvei og skulde til at skilles, nu var Øieblikket kommet. Charles vred sig langs hele Hækken, og da man endelig var kommet forbi den, mumlede han:

— Jeg vilde saa gjerne bede Dem om Noget, Hr. Rouault.

De standsede, Charles taug.

— Men saa kom dog frem med Deres Bøn! Troer De ikke, at jeg veed Alt? sagde Fa'er Rouault og loe saa smaat.

— Fa'er Rouault .... Fa'er Rouault .... stammede Charles.

— Ja, jeg ønskede Intet hellere, vedblev Forpagteren. Men skjøndt den Lille udentvivl nærer samme Tanker som jeg, maa jeg dog først spørge hende. Forføi De Dem nu bort, saa gaaer jeg hjem. Forstaa mig nu vel, hvis det er Ja, saa behøver De ikke at komme tilbage, for Folkenes Skyld, og desuden vilde det ogsaa gribe hende for stærkt. Men for at De nu ikke skal gaae reent ud af Dem selv af Utaalmodighed, saa smælder jeg Skodden op mod Muren; naar De hælder Dem hen over Hækken, kan De see det. Og han fjernede sig.

Charles bandt sin Hest til et Træ, han løb ind paa

Stien og ventede. Der forløb en halv Time, og derpaa talte han nitten Minuter paa sit Ur. Pludselig hørtes en Lyd mod Muren, Skodden blev slaaet tilbage, Klinken rystede endnu.

Næste Dag Klokken ni stod han i Forpagtergaarden. Emma rødmede, da han traadte ind, men bestræbte sig for at smile, for at bevare sin Fatning. Fa'er Rouault omfavnede sin tilkommende Svigersøn. Man opsatte at ordne Pengespørgsmaalet, da man jo havde Tiden for sig, Brylluppet kunde nemlig ikke passende feires, før Charles' Sorgetid var omme, det vil sige henimod det næste Foraar.

Vinteren gik hen med denne Ventetid. Frøken Rouault beskjæftigede sig med sit Udstyr. En Del af den blev bestilt i Rouen, og hun syede sig selv Chemiser og Natkapper efter Modejournaler, hun laante. Ved de Besøg, Charles aflagde i Forpagtergaarden, passiarede man om Forberedelserne til Brylluppet, man talte om, i hvilket Værelse der skulde spises og drøftede, hvor mange Retter der skulde være, og hvilke der skulde gjøre Begyndelsen.

Emma havde derimod ønsket at gifte sig om Natten ved Fakkelskin, men Fa'er Rouault kunde ikke forstaae denne Tanke. Det blev altsaa et Bryllupsgilde, hvortil der var indbudet treogfyrgetyve Mennesker, hvor man sad sexten Timer til Bords, begyndte forfra den næste Dag og endda holdt lidt ud de paafølgende Dage.

IV.

Gjæsterne kom tidligt i alle Slags Kjøretøier, Karrioler med een Hest, tohjulede Chars à bancs, gammeldags Kabrioletter uden Kalesche og Arbeidsvogne med Agestole af Læder, fra de nærmeste Landsbyer kom unge Mennesker i Kærrer,

hvori de stod opreist i en Række og holdt sig i Fjælene for ikke at falde ud af de skumplende Kjøretøier. De kom ti Mile borte fra, ligefra Goderville, Normanville og Cany. Man havde indbudt hver eneste Slægtning af begge Familier, man havde forsonet sig med Venner, som man var brouilleret med, man havde skrevet til Bekjendtskaber, der for lang Tid siden var tabte af Syne.

Hvert Øieblik hørte man Piskesmæld bag Hækken, og Ledet aabnede sig for et Kjøretøi, der foer ind mod Trappen, hvor det stansede med et Ryk og tømte sin Besætning, der spredte sig til alle Kanter, idet den gned sig paa Knæerne og strakte Armene. Damerne havde Huer paa men var forøvrigt kjøbstadsklædte med store Guldkjæder, med Peleriner, hvis krydsende Snipper fastholdtes af Bæltet og med kulørte Tørklæder, hæftede sammen i Ryggen med en Knappenaal, hvorved deres Hals blottedes bagfra. Drengene, der var klædte ligesom deres Fædre, følte sig øiensynligt generede af deres nye Klæder, (Adskillige af dem indviede den Dag det første Par Støvler, de nogensinde havde baaret) og ved Siden af dem saae man en eller anden stor Pige paa fjorten til sexten Aar, der ikke mælede et Ord, i sin hvide Konfirmationskjole, der i Dagens Anledning var øget et godt Stykke, formodentlig deres ældste Søster eller Kusine, rød i Hovedet, dygtig forlegen, med Haarene fedtede af rosenrød Pomade og frygtelig angst for at smudse de rene Hansker. Da der ikke var Karle nok til at spænde alle Vognene fra, smøgede Herrerne selv deres Ærmer op og gav sig til Arbeidet. Ifølge deres forskjellige Samfundsstilling bar de Kjoler, Frakker, Trøier og Pjækkerter, — gode gammeldags Kjoler, omfattede af en heel Families Agtelse, og som kun kom frem af Skabene ved høitidelige Leiligheder, Frakker med store Skjøder, der flagrede for Vinden, med cylindrisk Krave og med Lommer saa vide

som Sække, svære Klædestroier, sædvanligvis i Forbindelse med en Kaskjet med Kobberrand om Skyggen, meget korte Pjækkerter med to Knapper i Ryggen som et Par Øine, og hvis Snipper stod saa stive, som om Tømmermandens Øxe havde hugget dem ud af Træet. Nogle af dem (men disse skulde sandsynligvis spise ved den nederste Bordende) havde Stadsbluser paa, det vil sige Bluser, hvis Krave var bøiet ned over Skulderen, Ryggen rynket i smaa Læg og et syet Bælte om Livet.

Og hvor Skjorterne stod ud fra Brystet ligesom Kyradser! Alle havde ladet sig klippe i Dagens Anledning, Ørene stod ud fra Hovedet, og man var aldeles glatraget. Nogle af dem, der var staaet op ved Daggry og havde barberet sig i Halvmørket, havde skaaret sig diagonale Striber under Næsen eller brede Rifter langs Kinderne, saa store som Femfrancsstykker, den friske Luft havde bragt dem til at svulme op, hvorved alle disse svære fornøiede Ansigter blev marmorerede med rosenrøde Pletter.

Da Mairens Kontor kun laae en halv Mils Vei fra Forpagtergaarden, begav man sig derhen tilfods og gik tilbage paa samme Maade, efter at Ceremonien i Kirken var forbi. Skaren bevægede sig først samlet som et eneste broget Skjærf, der bølgede hen ad Markerne langs den snævre Sti, som bugtede sig mellem det grønne Korn, men snart blev den tyndere og delte sig i forskjellige Grupper, der blev staaende og passiarede. Først kom Spillemanden med sin Violin, omsnoet af brogede Baand, derpaa Brudeparret, saa Slægt og Venner blandede mellem hverandre og allerbagest Børnene, der morede sig med at pille Bikkerne af Havren eller med at lege indbyrdes, naar man ikke gav Agt paa dem. Emmas Kjole, der var altfor lang, slæbte lidt forneden, af og til stansede hun for at hæfte den op og borttog sirligt Burrerne

med de behanskede Fingre, mens Charles stod og ventede, til hun var færdig. Fa'er Rouault med en ny Silkehat paa Hovedet og med Kjoleopslagene til ud paa Fingerspidserne havde den ældre Fru Bovary under Armen. Hr. Bovary senior, der indvendigt nærede en dyb Foragt for hele dette Selskab, var kommet ganske ligefrem i en Frakke med een Rad Knapper og af et militært Snit og opvartede en ung, blond Bondepige med sine Værtshusgalanterier. Hun neiede, blev rød i Hovedet og vidste slet ikke, hvad hun skulde svare. De andre Indbudne passiarede om deres Affærer eller gjorde Løier bag hverandres Ryg for strax at tilveiebringe en gemytlig Stemning, og havde man Øre derfor, kunde man hele Tiden høre Bierfiedlerens Violin. Da han opdagede, at Selskabet var langt bagved ham, stansede han for at trække Veiret og strøg Buen med Harpix, for at Strengene kunde hvine bedre, derpaa begav han sig atter paa Vei, vexelvis hævende og sænkende Halsen paa Violinen for at angive sig selv Takten. Støien af Instrumentet fik Smaafuglene til at fare langt afsted.

Bordet var dækket under Vognskuret. Der stod fire Oxemørbrade, sex Fade med Kyllinger i Frikassé, kogt Kalvekjød, tre Bedekøller og paa Midten en velstegt Pattegris, omgivet af fire Medisterpølser med Syre. I Hjørnerne var der opstillet Karafler med Brændevin. Den søde Most skummede om Flaskepropperne, og alle Glassene var i Forveien fyldt med Vin til Randen. Store Fade med stivt Flødeskum, der rystede ved det mindste Stød til Bordet, bar paa deres jævne Overflade det unge Ægtepars Navn i Slyngninger af Sukkerkugler. Man havde forskrevet en Kukkenbager fra Yvetot for Tærternes og Mandelkagernes Skyld. Da det var hans Debut der paa Egnen, havde han gjort sig megen Umage og kom selv ind ved Desserten med en Opsats, der fik Selskabet til at udstøde Beundringsraab. Fodstykket var en Fir-

kant af blaa Pap i Form af et hvælvet Tempel med Søilegange og smaa Gibsfigurer rundt om i Nischer, oversaaede med Stjerner af Guldpapir, ovenpaa det kneisede et Kagetaarn, omgivet af Forskansninger af Rosiner, Mandler og Appelsinskiver, og endelig saae man paa den øverste Terrasse, der forestillede en grøn Eng med Klipper, Søer af Syltetøi og Baade af Nøddeskaller en lille Amor, der vuggede sig i en Chocoladegynge, hvis tvende Pæle endte i to levende Rosenknopper.

Man holdt ud ved Bordet ligetil det blev mørkt. Da man var bleven træt af at sidde saa længe, gik man ud og spadserede i Gaardene eller gav sig til at spille et Parti Bouchon*) i Laden, derpaa satte man sig atter til Bords. Til Slutningen faldt Nogle i Søvn og snorkede, men ved Kaffen kom der atter Liv i det Hele, man gav sig til at istemme Sange, man gjorde Kraftkunster, man bar Vægte, man gik under sin Tommelfinger, man prøvede paa at løfte Kærrerne paa Skulderen, man sagde Vittigheder og omfavnede Damerne. Om Aftenen, da man skulde afsted, havde man stort Besvær med at faae Hestene, der var proppet med Havre ligetil Næseborene, spændt i Skaglerne, de steilede, slog ud og sprængte Linerne under Mændenes Latter og Banden, og i den maanelyse Nat saae man langs Landeveien Kjøretøier, der fløi afsted i Galop, snart mod Afviserstene, snart hængende fast ved Skrænterne, mens Kvinderne bøiede sig udover Fjælene for at gribe Linerne. De, der blev paa Bertaux, tilbragte Natten med at drikke i Kjøkkenet. Børnene var faldet i Søvn under Bænkene.

Bruden havde bønfaldet sin Fader om at maatte blive forskaanet for de almindelige Løier. En Fiskepranger af deres

*) B., en Leg, der bestaaer i at ramme en paa et Stykke Kork anbragt lille Mønt.

Fættere (som endogsaa havde medbragt et Par Tunger i Brudegave) havde imidlertid begyndt at sprøite ind af Nøglehullet, da Fa'er Rouault kom betids nok til at forhindre ham deri og forestillede ham, at hans Svigersøns ansvarsfulde Livsstilling gjorde en saadan Spøg upassende. Det var kun nødigt, at Fætteren gav efter for hans Forestillinger. I sit Indre anklagede han Fa'er Rouault for at være stolt og satte sig hen til fire, fem af de andre Gjæster, der følte sig forurettede, fordi de tilfældigvis flere Gange havde faaet de daarligste Stykker ved Bordet, man gav sig til at skumle over Værten og ønskede i forblommede Talemaader hans Ruin.

Den ældre Fru Bovary havde ikke sagt et Muk hele Dagen. Man havde hverken taget hende med paa Raad angaaende hendes Svigerdatters Toilette eller om Arrangementet af Gildet, hun trak sig derfor tidligt tilbage. Hendes Ægtefælle gjorde hende ikke Følgeskab, men sendte tvertimod Bud efter Cigarer, som han røg til den lyse Dag, sammen med at drikke Grog af Kirsebærbrændevin, en for Selskabet ukjendt Sammensætning, der endnu yderligere forøgede dets Agtelse for ham.

Da Charles ikke var noget vittigt Hoved, havde han ikke glimret ved Bordet. Han havde kun givet tarvelige Svar paa de Spidser, Brandere, Tvetydigheder, Komplimenter og Løier, som man havde gjort sig til Pligt at bombardere ham med ligefra Suppen.

Til Gjengjæld syntes han den næste Dag at være blevet et ganske andet Menneske. Man skulde snarere have antaget ham for Gaarsdagens Brud, mens den unge Kone ikke røbede noget Usædvanligt. De mest Drevne vidste ikke rigtigt, hvad de skulde tro og betragtede hende med inderlig Forbauselse. Men Charles kaldte hende „lille Kone", duttede hende, talte med Alle om hende, søgte hende overalt og drog hende tidt med ned i Gaardene, hvorfra man kunde see ham gaae langt

borte mellem Træerne med sin Arm om hendes Liv, halvt bøiet ned over hende og krøllende hendes Halstørklæde med sit Hoved.

To Dage efter Brylluppet tog det unge Ægtepar bort, da Charles ikke kunde være længere borte for sine Patienters Skyld. Fa'er Rouault lod dem befordre hjem i sin egen Vogn og ledsagede dem selv til Vassonville. Her omfavnede han sin Datter for sidste Gang, steg ned og begav sig paa Hjemveien. Da han var gaaet omtrent hundrede Skridt, standsede han, og ved at betragte den sig fjernende Vogn, hvis Hjul dreiede rundt i Støvet, udstødte han et dybt Suk. Derpaa mindedes han sit eget Bryllup, sine egne Hvedebrødsdage og sin Kones første Svangerskab. Han var ogsaa nok saa fornøiet den Dag, da han førte hende hjem til sig fra hendes Fader, og da han travede henover Sneen med hende bag paa Hesten, thi det var henimod Jul, og Landskabet var aldeles hvidt. Hun holdt paa ham med den ene Arm, paa den anden hang hendes store Kurv, Vinden tog i de lange Kniplinger paa hendes Hovedtøi, der undertiden blæste hende ned om Munden, og naar han dreiede Hovedet, saae han hendes lille glade Ansigt smile under Guldstadset paa Huen. For at varme sine Hænder stak hun dem af og til ind paa hans Bryst. Hvor det dog allerede var længe siden! Nu kunde deres Søn have været tredive Aar. Saa kastede han et Blik bag ved sig men saae ikke Noget mere paa Veien. Han følte sig melankolsk som et tomt Hus, og de omme Erindringer, der blandede sig med de triste Tanker i hans af Eftervеerne fra Sviren lidt omtaagede Hjerne, gav ham et Øieblik Lyst til at gaae en lille Omvei henad Kirkegaarden. Men da han dog frygtede for, at dette Syn skulde gjøre ham endnu mere melankolsk, gik han lige hjem.

Det unge Par kom til Tostes henimod Klokken Sex.

Naboerne gik til Vinduerne for at see deres Læges anden Kone.

Den gamle Pige kom ind, hilste paa dem, undskyldte, at Maden endnu ikke var færdig og bad imidlertid Fruen om at gjøre sig bekjendt med Huset.

V.

Husets Murstensfacade laae paralelt med Gaden eller rettere med Landeveien. Bag Døren hang en Chenille med et lille Slag, en Tømme og en sort Læderkaskjet, og i en Krog paa Gulvet laae et Par Gamascher, hvorpaa der endnu sad tørt Smuds. Til Høire var Dagligstuen, nemlig det Værelse, hvori man spiste og opholdt sig. Det gyldengule Papir, foroven garneret med blege Guirlander, bevægede sig paa de daarligt betrukne Paneler, hvide Bomuldsgardiner, kantede med røde Borter, var ophæftet korsvis langs Vinduerne, og paa den smalle Kamingesims straalede et Taffeluhr med et Hippokrates' Hoved mellem et Par pletterede Stager under ovale Kupler. Paa den anden Side af Korridoren laae Charles' Arbeidsværelse, sex Fod langt med et Bord, en Kontorstol og to mindre Stole. De uopskaarne Bind af „medicinsk Lexikon“, hvis Heftning bar tydelige Spor af de successive Salg, de havde gjennemgaaet, udfyldte næsten ganske alene de sex Hylder i Fyrretræesbogskabet. I Konsultationstiderne trængte Stegelugten gjennem Væggene, ligesom man fra Kjøkkenet kunde høre Patienterne hoste inde i Kabinettet og fortælle Alt, hvad de feilede. Derpaa kom, med direkte Udgang til Gaarden, et stort forfaldent Værelse med en Ovn, og som nu brugtes til Brændeskur, Kjælder og Pulterkammer, opfyldt af gammelt Jernskrammel, tomme Tønder, opslidte

Agerbrugsredskaber og en Mængde andre støvede Ting, hvis Brug det var umuligt at gjætte sig til.

Haven, der strakte sig mere i Længden end i Bredden, gik mellem to Mure af stampet Ler, bedækkede med et Espalier Abrikoser, ligeindtil en Tjørnehæk, der skilte den fra Markerne. I Midten stod en Solskive af Skiferstén paa en muret Piedestal, fire Bede med opløbne vilde Rosenbuske omsluttede symetrisk et mere prosaisk Bed med Kjøkkenurter. Allerbagest mellem nogle smaa Fyrretræer læste en Præst af Gibs sit Breviar.

Emma gik op ovenpaa. Det første Værelse var umøbleret, men i det andet, der skulde være Ægteparrets Sovekammer, stod en Mahognitræesseng i en Alkove med rødt Drapperi. En Conchylieæske var stillet til Pynt paa Kommoden, og paa Sekretæren ved Vinduet stod en Karaffel med en Buket Orangeblomster, sammenhæftet med hvide Atlaskes Baand. Det var en Brudebuket, hans første Kones. Hun betragtede den, Charles lagde Mærke dertil, han tog den og bar den op paa Loftet. Emma sad i en Lænestol, mens Pigen ordnede hendes Sager, og tænkte paa sin egen Brudebuket, der laae indpakket i en Æske, drømmende spurgte hun sig selv, hvad man vel vilde gjøre med den, hvis hun nu døde.

De første Dage var hun aldeles optaget af de Forandringer, hun vilde gjøre i Huset. Hun tog Kuplerne af Stagerne, lod sætte nyt Betræk paa Væggene, lod Trappegangen male og anbragte Bænke nede i Haven runt omkring Solskiven, hun spekulerede endogsaa paa, hvorledes hun skulde bære sig ad med at faae et Bassin med Springvand og Fisk. Hendes Mand, der vidste, at hun holdt af at kjøre, fik fat paa en overstaaet Kabriolet, der med sine nye Lygter og sine Forstykker af stukket Læder næsten lignede en Tilbury.

Han var lykkelig og ubekymret, Et Maaltid ene med

hende, en Spadseretur om Aftenen paa Landeveien, en Bevægelse med Haanden henover hendes mørke Fletninger, Synet af hendes Straahat, hængende ved Vindueskrogen og meget Andet, som Charles aldrig før havde tænkt kunde volde Glæde, forskaffede ham nu en uafbrudt lykkelig Tilværelse. Naar han om Morgenen hvilede sit Hoved ved Siden af hendes paa Puden, glædede han sig ved Sollyset, der foer henover de lyse Dun paa hendes Kind, der halvt skjultes af Kappens duftende Baand. Seet saa nærved forekom hendes Øine ham større, især naar hun flere Gange i Træk aabnede Øielaagene, idet hun vaagnede. Mørkeblaa ved Dagslyset og sorte i Mørke, var der ligesom forskjellige Lag af Farver i disse Øine. Hans Blik sænkede sig i disse Dybder, og hans eget Billede afspeilede sig deri en miniature til Skuldrene med Tørklædet, han havde om Hovedet og den aabne Skjortelinning. Han stod op. Hun gik til Vinduet for at see ham tage afsted og støttede sig til Karmen, mellem et Par Geranier, i sin Morgenkjole, der hang løst om hende. Charles spændte sine Sporer mod Afviserstenen, og hun vedblev at tale med ham fra Vinduet, idet hun afrev en Stump Blomst eller Grønt og pustede ned paa ham, svævende beskrev det Halvkredse i Luften ligesom en Fugl, før det dryssede ned i den uredte Manke paa den gamle hvide Hoppe, der stod ganske stille udenfor Porten. Charles sendte hende et Kys tilhest, hun besvarede det med et Nik og lukkede Vinduet, han tog bort. Og henad Landeveien, der snoede sit lange Støvbaand i det Uendelige, paa Hulveiene, hvor Træerne dannede Buegange, paa Markstierne, hvor Kornet naaede ham op til Knæerne, med Solen brændende paa sine Skuldre og indsugende den friske Morgenluft, med Hjertet opfyldt af Nattens Lyksaligheder, glad og tilfreds paa Sjæl og Legem, drog han afsted, tyggende Drøv paa sin Lykke, ligesom de

Mennesker, der endnu længe efter Dineren have Trøffelsmagen i Munden.

Og hvad Glædeligt havde der hidtil været i hans Tilværelse? Var det hans Skoletid, da han sad indespærret mellem høie Mure, alene mellem Kammerater, som var rigere eller stærkere end han, der loe af hans Accent, gjorde Nar af hans Klæder, og hvis Mødre besøgte dem med Slikkerier i Muffen? Var det senere, da han studerede Medicin og aldrig havde Raad til at unde sig en Dans med en lille Sypige, som han tilfældigvis var blevet gode Venner med? Senere havde han levet fjorten Maaneder med Enken, hvis Fødder var kolde som Istapper i Sengen. Men nu eiede han for hele Livet denne skjønne Kvinde, som han tilbad. Udenfor hende strakte Verden sig ikke for ham, og han bebreidede sig selv, at han ikke elskede hende høit nok, han følte en brændende Lyst til at gjensee hende, han red hurtigt tilbage og foer op ad Trappen med bankende Hjerte. Emma klædte sig paa, han listede sig bag paa hende med sagte Fjed og kyssede hende paa Ryggen, hun udstødte et Skrig.

Han kunde ikke lade være med idelig at røre ved hendes Kam, hendes Ringe og Sjal, undertiden trykkede han lange, heftige Kys paa hendes Kinder, snart smaa Kys opad hendes blottede Arme fra Fingerspidserne til Skulderen, og hun stødte ham fra sig, halvt smilende og halvt kjed deraf, ligesom man gjør ved et Barn, der klamrer sig fast til En.

Før sit Ægteskab troede hun at have været forelsket; men da den Lykke, der burde have fulgt af denne Kjærlighed, ikke havde indfundet sig, tænkte hun, at hun rimeligvis havde taget feil. Og Emma søgte at erfare, hvad man egentlig forstod ved Ordene „Lykke“, „Lidenskab“ og „Rus“, der i Romanerne havde forekommet hende saa skjønne.

VI.

Hun havde læst „Paul og Virginie" og drømt om det lille Hus af Bambusrør, om Negeren Domingo og den trofaste Hund, men især om et idyllisk Venskab med en eller anden lille Broder, der henter røde Frugter til En fra store Træer, som rage høiere i Veiret end Klokketaarne eller løber barbenet om paa Sandet for at skaffe En en Fuglerede.

Da hun var tretten Aar, kjørte hendes Fader selv med hende til Byen for at sætte hende i Pension i Klostret. De steg af i et Gjæstgiversted i Kvarteret Saint-Gervais, hvor deres Aftensmad blev anrettet paa Tallerkener, paa hvilke Mlle. de La Vallières Historie var afmalet. De legendariske Forklaringer, som hist og her var afslidt af Knivenes Ridsen, priste alle Religionen, Kjærligheden og Hoffets Pomp.

Langt fra den første Tid at kjede sig i Klostret, fandt hun tvertimod Behag i de gode Søstres Selskab, der for at more hende tog hende ind med i Kapellet, hvortil en lang Korridor førte fra Refektoriet. Hun legede ikke synderligt i Fritiden, forstod godt sin Katekismus, og det var altid hende, der svarede Vikaren paa de vanskelige Spørgsmaal. Idet hun saaledes uophørligt færdedes i Skolestuens lunre Atmosfære, mellem disse blege Kvinder med deres Rosenkranse og Kobberkors, fik hun lidt efter lidt Smag paa den mystiske Smægten, der svæver frem af Alterets Duft, af Vievandskarrenes Kjølighed og af Voxkjerternes Skjær. I Stedet for at følge Messen stirrede hun paa Vignetterne i Bønnebogen, der traadte frem af en azurblaa Grund, og hun elskede det syge Lam, det hellige Hjerte, gjennemboret af spidse Pile og den stakkels Jesus, der segner under sit Kors. For at spæge sig forsøgte hun at faste en heel Dag. Hun attraaede at kunne opfylde et eller andet helligt Løfte.

Naar hun gik til Skrifte, opfandt hun Smaasynder for at kunne blive liggende saa længe som muligt paa Knæ i Mørke med foldede Hænder og Ansigtet mod Gitteret under Præstens Hviskenn. Sammenligningerne med en Brudgom, en Ægtefælle, en himmelsk Elsker og et evigt Ægteskab, der ofte forekomme i Talerne, vakte hidtil ukjendte, blide Følelser i hendes Indre.

Om Aftenen før Bønnen holdtes der gjerne en religiøs Oplæsning i Læsestuen. Om Hverdagen var det Udtog af Bibelhistorien eller af Abbed Frayssinous' Taler, og om Søndagen til Rekreation udvalgte Steder af Chateaubriands „Génie du Christianisme". Hvor hun lyttede de første Gange til den melankolske Romantiks velklingende Klagesang, der søger Gjenlyd hos Himmel og Jord. Hvis hun havde henlevet sin Barndom i et mørkt Butiksrum i et Handelskvarter, var hun da sandsynligvis bleven betaget af Sværmeri for Naturen, som vi i Reglen først lære at kjende gjennem Digternes Opfattelse. Men hun var altfor fortrolig med Landlivet, hun kjendte kun altfor godt Hjordernes Brægen, Mælkeretterne og Plovene. Hun, der var vant til rolige Skuespil, vendte sig netop mod det Afvexlende. Hun elskede kun Havet for Stormenes Skyld og holdt kun af Grønsværet, naar det viste sig sparsomt mellem Ruiner. Hun fordrede et Slags personligt Udbytte af Tingene og bortstødte alt det som unyttigt, der ikke bidrog til hendes Hjertes øieblikkelige Forbrug, — da hendes Temperament var mere lidenskabeligt end artistisk, søgte det Sindsbevægelser, ikke Landskaber.

Der var en gammel Jomfru, der hver Maaned arbeidede en otte Dages Tid i Klostrets Systue. Protegeret af Stiftets Geistlighed som hørende til en gammel adelig Familie, der var bleven ruineret under Revolutionen, spiste hun i Refektoriet ved samme Bord som Søstrene og passiarede lidt med

dem efter Maaltidet, før hun atter gik op til sit Arbeide. Pensionairerne smuttede ofte ud af Læsestuen, for at løbe op til hende. Hun kunde Kjærlighedssange fra forrige Aarhundrede udenad og nynnede dem dæmpet, mens hun bevægede Naalen. Hun fortalte Historier, vidste Nyheder, udrettede Ens Byærinder og laante de Voxne i Smug en eller anden Roman, som hun altid gik med i Forklædelommen, og hvoraf den gode Jomfru selv slugte store Mundfulde i de Pusterum, hun tog sig. Her var kun Tale om Elskovseventyr, Elskere og Elskerinder, forfulgte Damer, der besvime i ensomme Pavilloner, Postilloner, der myrdes mellem hver Station, Heste, der rides ihjel paa hver eneste Side, mørke Skove, Hjertekvaler, Eder, Hulken, Taarer, Seilture i Maaneskin, Nattergale i Løvet, Riddere saa tapre som Løver, saa blide som Lam og utroligt dydige, stadig pragtfuldt klædte og sande Taareperser. I sit femtende Aar smudsede Emma et halvt Aarstid sine Fingre med gammelt Leiebibliotheksstøv. Senere blev hun med Walter Scott indtaget i historiske Skildringer, hun drømte om udskaarne Dragkister, Livvagtssale og Minnesangere. Hun ønskede sig at leve paa et gammelt Slot som Borgfruerne, der under Buernes Kløverskrat med Albuen paa Karmen og Haanden under Kinden tilbringe Dagen med at speide efter en Rytter med hvid Fjerbusk, der kommer galoperende fra det Fjerne paa en sort Ganger. Paa den Tid nærede hun en sand Kultus for Maria Stuart og følte en enthusiastisk Beundring for berømte eller ulykkelige Kvinder. Jeanne d'Arc, Heloise, Agnes Sorel, la belle Ferronnière og Clemence Isaure stod for hende som Kometer i Historiens uendelige Nat, hvorfra hist og her traadte frem, men langt mere tilbage i Skyggen og uden nogen indbyrdes Forbindelse den hellige Ludvig med sin Eg, den døende Bayard, nogle af Ludvig den ellevtes Grusomheder, lidt af St. Bartholo-

mæns Natten, Bearnerens Hjelmbusk og stadig Mindet om de malede Tallerkener, hvorpaa Ludvig den Fjortende forherligedes.

I de Romancer, hun sang i Musiktimerne, var der kun Tale om smaa Engle med gyldne Vinger, Madonnaer, Laguner og Gondolierer, idylliske Bagateller, gjennem hvis fade Stil og Musik hun dog skimtede den virkelige Følelses tillokkende Fantasmagori. Nogle af hendes Kammerater bragte Keepsakes*), som de havde faaet i Nyaarsgave, med til Klostret. Det var af Vigtighed at skjule dem omhyggeligt, derfor læste man dem paa Sovestuen. Gribende med let Haand om deres smukke Atlaskesindbinding, fæstede Emma sit blændede Blik paa de ukjendte Forfatteres Navne, der oftest havde tegnet sig som Grever eller Baroner under deres Bidrag.

Hun gjøs; idet hun pustede Silkepapiret fra Billederne, halvt sammenbøiet reiste det sig og faldt sagte ned mod Siden. Snart saae hun en Yngling i en kort Kappe trykke en hvidklædt ung Pige med en Pung i Bæltet til sit Bryst bag et Balkongitter, snart var det Billeder af unge engelske lyslokkede Ladies, som fra deres runde Straahatte stirre paa En med store klare Øine. Man saae dem henstrakte i deres Vogne kjøre gjennem Parker, mens en Mynde sprang foran Ekvipagen, der kjørtes i Trav af to smaa Postilloner i hvide Knæbenklæder. Andre laae drømmende paa en Sofa med et aabent Brev i Haanden og betragtede Maanen gjennem det paa Klem staaende Vindue, der halvt skjultes af et mørkt Gardin. De Uskyldige kyssede med en Taare paa Kinden en Turteldue gjennem Tremmerne af et gothisk Bur eller sønderplukkede smilende med Hovedet over Skulderen en Gaaseurt med Fingre, saa spidse som Snabelsko. Ogsaa I var der, Sultaner med

*) K., et Slags elegante engelske Almanakker. O. A.

lange Piber, henslængte under Klosker i en Bayaderes Arme, Djaourer, tyrkiske Sabler, græske Huer og fremfor Alt I blege dithyrambiske Landskaber, hvor man ofte samtidig seer Palmetræer og Graner, Tigre til Hoire og en Løve til Venstre, tartariske Minareter i Horisonten og romerske Ruiner i Forgrunden med knælende Kameler. — Altsammen i Ramme af en pæn Urskov med en stor, lodret Solstraale skjælvende i Vandet, hvori langt borte som hvide Rifter paa en staalgraa Bund aftegne sig nogle svømmende Svaner.

Og under Oliclampens Skjærm, der hang paa Muren over Emmas Hoved, foer alle disse Billeder forbi hende, et for et i den tause Stue, hvis Ro kun forstyrredes, naar en forsinket Hyrevogn rullede ned ad Boulevarderne.

Da hendes Moder døde, græd hun meget de første Dage. Hun lod sig lave en sort Brosche med den Afdødes Haar, og i et Brev fuldt af melankolske Betragtninger over Livet, som hun sendte til sin Fader, bad hun om engang at maatte blive jordet i samme Grav. Den Gamle troede, at hun var bleven syg og kom for at see til hende. I sit Inderste var Emma tilfreds over ligestrax at have naaet Idealet for en lidende Tilværelse, hvilket Hverdagssjæle aldrig opnaae. Hun lod sig da glide ned ad de Lamartinske Floder, lyttede til Harperne paa Søerne, til Svanesange og Løvfald, til de uskyldige Møer, der fare til Himmels og til den Eviges Røst, der gjenlyder i Dalene. Hun blev kjed deraf, men vilde ikke tilstaae det, fortsatte af Vane og senere af Forfængelighed og blev endelig overrasket ved at føle sig lindret og med ligesaa lidt Sorg i Hjertet som Rynker i Panden.

De gode Nonner, der havde ventet sig saa meget af hende, opdagede med dyb Forundring, at Frøken Rouault syntes at glide ud af Hænderne paa dem. De havde ladet hende døie saamegen Bøn, Faste og Afholdenhed, saa tidt

prætet for hende om den Ærbødighed, man skylder Helgene og Martyrer og givet hende saamange gode Raad om at agte mindre paa sit Legeme og have mere Øie for sin Sjæls Velfærd, at hun sbar sig ad ligesom de Heste, man haler i Tømmen. Hun standsede ligemed Et, og Bidslet gled hende ud af Munden. Dette i al dets Enthusiasme saa positive Gemyt, der kun havde elsket Kirken for dens Blomster, Musiken for dens Romancetext og Literaturen for dens lidenskabelige Ophidselser, blev oprørt mod Troens Mysterier, ligesom det stadig harmedes mere og mere ved Disciplinen som Noget mod dets Konstitution Stridende. Da hendes Fader tog hende hjem, var man derfor ikke bedrøvet over, at hun forlod Klostret. Priorinden fandt endogsaa, at hun i den sidste Tid havde vist en høi Grad af Mangel paa Agtelse ligeoverfor Klosterpersonalet.

Da Emma var kommet hjem, fandt hun den første Tid megen Behag i at befale over Tyendet, men snart blev hun kjed af Landet og savnede Klostret. Da Charles første Gang kom til Bertaux, ansaae hun sig selv for at have mistet alle Illusioner, for hende var der Intet mere at lære, Intet mere at føle.

Men Længslen efter noget Nyt eller maaske den Sansepirring, som denne Mands Nærværelse voldte hende, havde været tilstrækkelig for hende til at troe, at hun nu endelig besad denne vidunderlige Lidenskab, der hidentil havde holdt sig svævende som en stor Fugl med rosenrøde Fjer i en poetisk Himmels Glans; — og nu kunde hun ikke tænke sig, at den Ro, hvori hun levede, var den Lykke, hvorom hun havde drømt.

VII.

Hun tænkte undertiden, at Hvedebrødsdagene dog var den skjønneste Tid i Livet. Men for rigtigt at nyde deres Poesi, maatte man uden Tvivl være draget til Landet med de velklingende Navne, hvor man saa poetisk kan hendøvne den nærmeste Tid efter Brylluppet. Under Postvognens blaa Silkegardiner kjører man Skridt for Skridt op ad de steile Veie, lyttende til Postillonens Sang, der gjenlyder mellem Bjergene sammen med Gjedernes Klokker og Vandfaldets Brusen. Naar Solen gaaer ned, indaander man Citrontræernes Duft ved Golfens Bred, og om Aftenen beskuer han og hun Haand i Haand Stjernehimlen fra Villaernes Terrasse og lægger Planer for Fremtiden. Det forekom hende, at visse Steder paa Jorden maatte frembringe Lykken ligesom en Plante, der er særegen for Jordbunden, og som kun trives daarligt paa hvert andet Sted. Hvorfor kunde hun ikke læne sig ud over en Schweitserhyttes Balkon eller indeslutte sin Melankoli i en skotsk Kottage sammen med en Mand i en langskjødet sort Fløilsfrakke med Ridestøvler, spids Hat og store Manchetter?

Maaske havde hun ønsket sig en Fortrolig, med hvem hun kunde tale om alt dette. Men hvorledes kunde man beskrive et ufatteligt Ildebefindende, der skifter Udseende som Skyerne, der hvirvler hen som Vinden? Hun manglede Ord, en passende Leilighed og Mod.

Hvis Charles blot havde villet, hvis han havde havt mindste Anelse derom, hvis hans Blik blot en eneste Gang var kommet hendes Tanker imøde, forekom det hende, at hendes Hjerte pludselig vilde have strømmet over som Frugten falder fra Espalieret, naar man blot rører derved. Men

efterhaanden som deres Samliv skred frem, foregik der en indre Adskillelse, der løsnede hende fra ham.

Charles' Conversation var flad som en Fortovsflise, og Hverdagsfraserne defilerede forbi deri i deres sædvanlige Dragt, uden at fremkalde et Indtryk, et Smil, et Drømmeri. Han fortalte selv, at dengang han boede i Rouen, havde han ikke brudt sig det ringeste om at gaae i Theatret eller om at see Skuespillerne fra Paris. Han kunde hverken svømme, hugge eller skyde, og en Dag kunde han ikke engang forklare hende et Udtryk fra Ryttersproget, som hun var stødt paa i en Roman.

Burde en Mand ikke kjende Alt, udmærke sig ved Mangesidighed, indvie En i Lidenskabens Ubændighed og Livets Forfinelser, i ethvert Mysterium? Men denne Mand kunde ikke lære En Noget, han kjendte Intet, han ønskede Intet. Han troede hende lykkelig, og hun harmedes ved denne urokkelige Ro, denne trygge Tunghed, ja selv ved den Lykke, hun skjænkede ham.

Undertiden tegnede hun, og for Charles var det en stor Fornøielse at staae og see hende bøiet over hendes Mappe, mens han kneb Øinene sammen, for bedre at kunne betragte hendes Arbeide eller rullede Brødkrummer paa sin Tommelfinger. Jo hurtigere hendes Fingre løb hen over Klaveret, naar hun spillede, jo gladere var han. Hun slog heftigt i Tangenterne og gjennemløb hele Klaviaturet uden Afbrydelse; saaledes rystet kunde det gamle klirrende Instrument høres over hele Landsbyen, naar Vinduet stod aabent, og undertiden standsede Retsskriveren, som barhovedet og i Filtsko kom forbi paa Landeveien og lyttede dertil med sit Blad Papir i Haanden.

Forøvrigt havde Emma Greb paa at bestyre sit Hus. Hun sendte Patienterne Regninger for Lægebesøg i Breve, der

ikke var affattet i den almindelige Forretningsstil. Naar de om Søndagen havde en Nabo til Gjæst vidste hun altid Raad for at sætte en lækker Ret paa Bordet, hun forstod at ordne Stabler af Reine-Clauder paa Vinløv, anrettede Marmeladerne omslaaede paa Tallerkener, og hun talte endog om at kjøbe Skylleskaaler til Brug ved Desserten. Alt dette kastede en vis Glans tilbage paa Bovary.

Det endte med, at Charles kom til at sætte endnu mere Pris paa sig selv, fordi han besad en slig Kone. Med Stolthed fremviste han to smaa Blyantsskizzer af hende, som han havde ladet sætte i meget store Rammer og ophængt i Dagligstuen. Naar man kom fra Messen, saae man ham staae i Døren med smukke broderede Morgensko.

Han kom seent hjem om Aftenen, i Reglen Klokken ti, undertiden først Klokken tolv. Han forlangte da sin Mad, og da Pigen sædvanligvis var i Seng, oppvartede Emma ham. Han tog sin Frakke af, for at kunne spise mere mageligt. Han opregnede for hende alle de Folk, han havde truffet paa i Dagens Løb, alle de Landsbyer, hvori han havde været, de Recepter han havde skrevet, og veltilfreds med sig selv spiste han Levningerne af Ragouten, skrællede sin Ost, gnaskede et Æble, tømte Karaflen og gik derpaa tilsengs, lagde sig paa Ryggen og begyndte at snorke. Da han længe havde været vant til at sove med Nathue, gled Tørklædet stadig ned fra Ørene, derfor hang Haaret ham om Morgenen heelt ned i Ansigtet og var hvidt af Dunene fra Puden, der krøb ud af Betrækket. Han gik altid med lange Støvler, fra hvis Vrist to tykke Folder gik skraat hen til Anklerne, mens Resten af Overlæderet gik ud i en lige Linie, saa stivt som paa et Træben. Han syntes: „at de var gode nok til at gaae paa Landet med.“

Hans Moder bifaldt denne Sparsommelighed, thi hun aflagde ham stundom Besøg ligesom fordum, naar der havde

været en noget heftigere Scene i Hjemmet end sædvanligt, og dog syntes hun at have Noget imod sin Svigerdatter. Hun fandt hende altfor flot i Forhold til deres Indtægter, „Brænde, Sukker og Lys gik med som i et stort Hus, og den Masse Kul, der blev brændt i Kjøkkenet, havde været nok til femogtyve Retter.“ Hun ordnede hendes Linned i Skabene og lærte hende at see Slagteren paa Fingrene, naar han bragte Kjødet. Emma modtog hendes Lektioner, og Svigermoderen sparede sandelig ikke derpaa, hele den udslagne Dag hørte man Ordene „kjære Moder“ og „kjære Datter“ udtalt med dirrende Læber, begge fremførte nemlig deres Venligheder med en af Harme skjælvende Stemme.

I Enkens Tid havde den gamle Dame følt sig som den Foretrukne; men nu forekom Charles' Kjærlighed til Emma hende at være en Flugt fra hendes Ømhed, et Ran af Noget, der tilhørte hende, og hun iagttog sin Søns Lykke med en melankolsk Taushed ligesom den Ødelagte, som gjennem Ruderne stirrer ind paa Folk, der sidde til Bords i hans tidligere Hjem. I Form af Minder gjenkaldte hun ham hendes Sorger og Offre, og sammenlignende dem med Emmas Skjødesløshed drog hun den Slutning, at det var ufornuftigt af ham at tilbede hende paa en saa urimelig Maade.

Charles vidste ikke, hvad han skulde svare, han agtede sin Moder, men elskede sin Kone saa inderligt, han ansaae den Enes Dom for ufeilbarlig, og dog syntes han, at den Anden ikke havde Noget at bebreide sig. Naar hans Moder var reist, dristede han sig frygtsomt til at gjentage et Par af de tammeste Bemærkninger, han havde hørt hende gjøre; men med eet Ord overbeviste Emma ham om, at han havde taget feil og bad ham passe sine Patienter.

Imidlertid søgte hun at skabe sig Kjærlighed efter Theorier, der forekom hende rigtige. I Maaneskin deklamerede hun

nede i Haven alle de lidenskabelige Digte hun kunde udenád, og sukkende sang hun smeltende Adagioer for ham, men det forekom hende, at hun selv var bagefter ligesaa rolig som før, og Charles lod heller ikke til at blive mere forelsket eller bevæget.

Da hun saaledes havde søgt at slaae Fyr mod hans Hjerte uden at have faaet en eneste Gnist til at springe frem deraf, og da hun forøvrigt ligesaa lidt var i Stand til at forstaae, hvad hun ikke følte, som til at troe paa Noget, der ikke yttrede sig under de vedtagne Former, overbeviste hun sig uden videre Besvær om, at Charles' Lidenskab ikke mere var synderlig kraftig. Hans Kjærlighedsudbrud var blevet regelmæssige, han kyssede hende til bestemte Tider. Det vár en Vane blant alle hans øvrige, og ligesom en Dessert, man i Forveien veed, danner Slutningen paa det monotone Maaltid.

En Jagtbetjent, der engang var bleven kureret af Herren for en Brystbetændelse, havde foræret Fruen en lille italiensk Mynde, som hun medtog paa sine Spadsereture, thi hun gik undertiden ud for at være lidt alene og slippe den evindelige Have og den støvede Landevei af Syne.

Hun gik til Bøgekrattet ved Banneville hen til en forfalden Pavillon, der ligger ved et Hjørne mod en Mur og nogle Marker. I Grøften mellem Græsset stod lange Siv med skarpe Blade.

Først saae hun sig om for at opdage, om Intet havde forandret sig, siden hun havde været der sist. Hun gjenfandt Fingerbølleblomsterne og de gule Levkoier paa de samme Steder, de store Stene hegnede af Nælder og Mospletter langs de tre Vinduer, hvis Skodder raadnede hen paa deres rustne Hængsler. Hendes Tanker streifede først om uden noget bestemt Maal, ligesom hendes Mynde, der beskrev Kredse i Græsset, gjøede ad de gule Sommerfugle, jagede efter Markmusene eller bed i Valmuerne langs Kornmarkerne. Lidt efter

lidt fæstnede hendes Tanker sig dog, og siddende paa Græsset gjentog Emma: „Hvorfor har jeg dog giftet mig?“ Hun spurgte sig selv, om Skjæbnen ikke kunde have ladet hende møde en anden Mand, og hun søgte at forestille sig de Begivenheder, der da kunde være indtruffet, dette forskjellige Liv, denne Mand, hun ikke kjendte. Alle lignede dog ikke Charles! Han havde kunnet være smuk, aandrig, elegant, tiltrækkende, slige Mænd havde vel hendes gamle Skoleveninder ægtet. Hvad foretog de sig nu? Inde i Byen med dens larmende Gader, dens oplyste Theatre og straalende Baller førte de Tilværelser, hvorved Hjertet udvides og Sanserne henrykkes. Men hendes Liv var koldt som et Loft, hvis Luge vender mod Nord, og ligesom en stille Edderkop spandt Kjedsomheden sit Væv langs hendes Hjertes Kroge. Hun mindedes de Dage, da Præmieuddelingen fandt Sted, og da hun steg op paa Estraden for at modtage sine smaa Kranse. Med sit flettede Haar, sin hvide Kjole og sine aabne Brunelssko saae hun saa nydelig ud, og naar hun gik tilbage til sin Plads, bøiede Herrerne sig hen imod hende for at sige hende Komplimenter. Gaarden var fuld af Kjøretøier, man raabte Farvel til hende fra Vogndørene, Musiklæreren gik forbi med sin Violinkasse og hilste. Hvor det allerede laae langt tilbage! hvor det dog var længe siden!

Hun kaldte paa Djali, tog den mellem sine Knæ, strøg med Fingrene henover dens spidse, fine Hoved og sagde til den: „Kys Din Frue, Du har ingen Sorger!“ men ved at betragte det slanke Dyr, der gabede langsomt med et melankolsk Udtryk, blev hun bevæget, og idet hun sammenlignede den med hende selv, gav hun sig til at tale høit til den ligesom til en Bedrøvet, man trøster.

Stundom hævede der sig Vindstød, Havbriser, der pludselig foer hen over Sletten og førte en saltagtig Friskhed langt

ind i Landet. Sivene bøiede sig hvislende henad Jorden, og Bøgenes Blade gav en kort, raslende Lyd fra sig, mens de gyngende Toppe vedblev deres høie Susen. Emma hyllede sig tættere ind i sit Sjal og reiste sig.

I den store Allee faldt et grønt Lys fra Løvet henad det bløde Mos, der sagte knagede under hendes Fod. Solen gik ned, Himlen lyste rød mellem Grenene, og den lige Linie af Træstammer syntes hende en mørk Søilegang, der aftegnede sig paa en gylden Grund, hun blev angst, kaldte paa Djali, gik hurtig tilbage til Tostes ad Landeveien, sank sammen i en Lænestol og mælede ikke et Ord hele Aftenen.

Men henimod Enden af September indtraf der en ganske overordentlig Begivenhed, de blev indbudt til Vaubyesfard af Marquis d'Andervilliers.

Marquien, som havde været Minister under Restaurationen, søgte atter at indtræde i det politiske Liv og havde allerede længe forberedt sin Kandidatur til Deputerkamret. Om Vinteren foranstaltede han talrige Brændeuddelinger, og i Generalraadet forlangte han stadig med stor Begeistring nye Veie for sit Arrondissement. I Hundedagene havde han faaet en Byld i Munden, som Charles næsten mirakuløst havde befriet ham for ved i rette Tid at give den et Stik med sin Lancet. Efter at have været i Tostes for at betale Operationen, fortalte Marquiens Forretningsmand om Aftenen, at han havde seet ypperlige Kirsebær i Lægens Have. Kirsebærtræerne trivedes netop daarligt paa Vaubyesfard. Marquien lod Bovary bede om nogle Aflæggere, han gjorde sig til Pligt selv at takke ham derfor, fik Øie paa Emma, fandt, at hun havde en kjøn Figur, og at hendes Hilsen ikke var keitet, som Følge heraf troede man ikke paa Slottet at overskride Artighedens Grænser eller paa den anden Side at gjøre sig skyldig i et Misgreb ved at invitere det unge Ægtepar.

En Onsdag Klokken tre tog da Hr. og Fru Bovary til Vaubyessard i deres Kabriolet med en stor Kuffert fastgjort bagpaa Vognen og en Hatæske foran Forlæderet. Desuden havde Charles faaet en Æske mellem Fødderne.

De kom i Mørkningen, ligesom man begyndte at tænde Lampetter i Parken for Vognenes Skyld.

VIII.

Slottet, der var bygget i italiensk Stil med to fremspringende Fløie og tre Trapper, hævede sig bagved en meget stor Plaine, hvor nogle Køer gik paa Græs mellem Grupper af store Træer, medens mindre Buskvæxter som Alperoser, Syrener og Sneblommer hældede sig med deres uensartede Løv henover den krumme sandede Vei. Under en Bro løb en lille Strøm, gjennem Taagen skimtede man straatækte Bygninger, spredt om paa Marken, der begrænsedes af tvende skovklædte, jævntskraanende Høie, og bagved i Krattet laae i to paralelle Linier Staldene og Vognskurene, Levninger fra det gamle ødelagte Slot.

Charles' Kjøretøi holdt foran Midtertrappen, nogle Tjenere viste sig, og kort derefter kom Marquien selv, bød den unge Kone Armen og førte hende ind i Vestibulen.

Den var høi og belagt med Marmorfliser, Skridt og Stemmer gav Gjenlyd som i en Kirke. Ligeoverfor var der en Trappe, og op til Venstre førte et Galleri med Udgang til Haven ind til en Billardsal, udenfor hvis Dør man kunde høre Elfenbenskuglerne karambolere. Da Emma passerede den paa Veien ind til Salonen, saae hun Mænd med alvorlige Ansigter, med Hagen hvilende i stive Halsbind, og alle dekorerede staae foran Billardet og støde deres Baller med et taust Smil. Paa det mørke Træpanel hang store Familieportræter i for-

gyldte Rammer hvor Navnene var skrevet med sorte Bogstaver ved Foden af Billederne. Hun læste: Jean, Antoine d'Andervilliers d'Yverbonville, Greve til Vaubyessard og Baron til La Fresnaye, faldet i Slaget ved Coutras 20de Oktober 1587, og paa en anden Jean Antoine Henry Guy d'Andervilliers de la Vaubyessard, fransk Admiral og Ridder af St. Mikaelsordenen, saaret i Kampen ved La Hougue Saint-Vaast 29de Mai 1692, død paa Vaubyessard 23de Januar 1693. De følgende Billeder kunde man neppe skjelne, thi Lampeskjæret faldt kun ned paa det grønne Billardtæppe, lod det øvrige Værelse ligge i Halvmørke og brødes i fine Striber mod det blanke Fernis paa de store Flader, fra alle disse mørke guldindfattede Firkanter traadte hist og her et lysere Sted af Maleriet frem, en hvid Pande, et Par stirrende Øine, en Pudderparyk der faldt ned paa Skulderen af en rød Frakke eller Strømpebaandsspændet paa en svulmende Læg.

Marquien aabnede Døren til Salonen, en af Damerne reiste sig, (det var Marquisen selv), gik Emma i Møde og bad hende tage Plads ved Siden af sig paa Kanapéen, hvor hun gav sig til at tale venskabeligt med hende, som om hun havde kjendt hende længe. Det var en Dame paa henved fyrretyve Aar med smukke Skuldre, kroget Næse og slæbende Stemme, den Aften bar hun paa sit kastaniebrune Haar et tarveligt Kniplingstørklæde, der faldt ned i en Snip bagtil. Ved Siden af hende sad en ung, blond Dame i en høirygget Stol, og Herrer med en lille Blomst i Knaphullet passiarede med Damerne henne ved Kaminen.

Klokken syv serveredes Dineren. Det talrige Herreselskab satte sig i Vestibulen om det første Bord, medens Damerne tog Plads sammen med Marquien og Marquisen i Spisesalen.

En varm Luft slog Emma i Møde, en Blanding af Duften fra Blomsterne og det smukke Dækketøi, af de rygende

Stege og de vellugtende Trofler. Kandelabrenes Lys lod deres Flammer spille paa Sølvklokkerne, de beduggede Krystalprismer udsendte en mat Glans, der stod Vaser med Blomster langs hele Bordet, og paa de bredkantede Tallerkener var Servietterne opstillet i Form af Bispehuer med et lille rundt Brød mellem deres gabende Folder. De røde Hummerkløer stak ud af Fadene, og store Frugter i gjennemsigtige Kurve laae opstablede paa Mos, Vagtlerne havde beholdt deres Fjer, Dampen hvirvlede, og i Silkestrømper med Knæbenklæder, hvidt Halstørklæde og Kalvekryds, saa alvorlig som en Dommer, rakte en Majordomus de tilskaarne Retter henover Gjæsternes Skuldre og stødte det Stykke man valgte ned paa Ens Tallerken med sin Ske. Fra den store Porcelainskamin med Kobberringene betragtede en Statue af en indtil Hagen indhyllet Kvinde i Tavshed den menneskefyldte Sal.

Fru Bovary lagde Mærke til, at flere af Damerne ikke havde lagt deres Handsker i Glassene.

Ene mellem Damerne for den øverste Bordende bøiet over sin fyldte Tallerken og med Servietten, bundet om Halsen, som et Barn spiste en Olding, medens Draaber af Sauce dryppede ned fra hans Mund. Hans Øine var furet af røde Striber, og han bar en lille Pisk med et sort Baand om. Det var Marquiens Svigerfader, den gamle Hertug de Laverdière, en forhenværende Yndling af Greven af Artois, og som, efter hvad man fortalte, havde været Marie Antoinettes Elsker mellem Hr. de Coigny og Hr. de Lauzun. Han havde ført et larmende og udsvævende Liv, fuldt af Dueller, Væddemaal og bortførte Kvinder, han havde fortæret hele sin Formue og været en Skræk for sin Familie. En Tjener stod bag ved hans Stol og raabte de Retters Navne, hvorpaa han stammende pegede, ind i Øret paa ham, uophørligt vendte Emmas Øine ligesom af sig selv tilbage til denne gamle Mand med

de hængende Læber ligesom til noget Overordentligt og Ophøiet. Han havde levet ved Hoffet og hvilet i Dronningens Arm.

Man skjænkede Champagne, som havde staaet i Is. Emma gjøs over hele Kroppen ved at fornemme denne Kulde i Munden. Hun havde aldrig før seet Granatæbler eller spist Ananas. Om det saa var det stødte Sukker, forekom det hende hvidere og finere end andetsteds.

Efter Bordet gik Damerne op paa deres Værelser for at klæde sig om til Ballet.

Emma holdt Toilette med en Debutantindes ængstelige Omhyggelighed. Hun satte sit Haar efter Frisørens Anvisning og iførte sig den lette Musselinskjole, der laae paa Sengen. Charles' Benklæder strammede ham om Maven.

— Stropperne vil genere mig, naar jeg danser, bemærkede han.

— Vil Du danse? udbrød Emma.

— Ja.

— Men er Du gaaet fra Forstanden? Du vil jo blive til Nar, bliv bare siddende, — desuden passer det sig ogsaa bedre for en Læge, tilføiede hun. Charles taug stille. Han gik op og ned i Værelset og ventede, til Emma var paaklædt.

Han saae hende fra Ryggen i Speilet. Hendes mørke Øine syntes endnu mørkere, hendes Fletninger bøiede sig med et blaaligt Skjær hen mod Ørene, og i hendes Nakkehaar skjælvede en Rose paa en bevægelig Stilk med kunstige Vanddraaber paa Spidsen af Bladene. Hendes safrangule Kjole var opheftet med tre Rosenbuketter.

Charles trykkede et Kys paa hendes Skulder.

— Lad mig være, Du kroller mig, sagde hun.

Man hørte en Violinriturnelle og et Valdhorns Toner. Hun gik ned af Trappen, hun maatte lægge Baand paa sig, for ikke at give sig til at løbe.

Kvadrillerne var opstillet. Folk begyndte at komme, man stødte til hverandre. Hun satte sig paa en Stol henne ved Døren.

Da Contradansen var forbi, blev der Plads paa Gulvet for Grupper af Herrer, der passiarede staaende og for livréeklædte Tjenere, som kom med store Bakker. Langs de siddende Damers Række bevægede de malede Vifter sig, Buketterne skjulte halvt de smilende Ansigter, og de guldproppede Flaconer dreiedes i de halvtaabne Hænder, hvis hvide Hansker angav Neglenes Form og trykkede Kjødet ved Haandledet. Kniplingsbesætninger, Diamantbrocher og Armbaand sittrede paa Kjolerne, funklede paa Brysterne og raslede paa de blottede Arme. Paa Haaret, der laae glat hen over Tindingerne og var snoet sammen i Nakken, sad Forglemmigeier, Jasmin, Ax og Kornblomster i Form af Grene, Klaser og Kranse. Rynkede Matroner med røde Turbaner paa sad fredeligt paa deres Pladser.

Emma var ikke fri for lidt Hjertebanken, da hun stillede sig hen i Rækken ved sin Kavalers Fingerspidser og kun ventede paa det første Buestrøg for at begynde; men snart svandt hendes Befippelse, og vuggende sig efter Orkestrets Rytmer svævede hun frem med lette Halsbøininger. Et Smil foer henover hendes Læber ved enkelte fine Violinstrøg, naar dette Instrument stundom spillede ene, mens de andre taug, man hørte Louisdorernes Raslen henad Spillebordene i det tilstødende Værelse; men pludselig tog hele Orkestret atter fat, Trompeten udsendte en gjennemtrængende Tone, Fødderne faldt tilbage i Takten, Skjørterne reiste sig og streifede hverandre, Hænderne greb og slap hinanden, de samme Øine, der for faa Minutter siden sænkede sig, fæstede sig nu atter paa En.

Nogle af Herrerne (vel en Snes Stykker) i en Alder fra fireogtyve til fyrretyve Aar, som var spredt mellem de

Dansende eller passiarede i Dørene, udmærkede sig fremfor det øvrige Selskab ved deres ugenerte Væsen, hvormegen Forskjel der end kunde være paa Ansigt, Alder eller Paaklædning.

Deres Dragt sad bedre, Klædet syntes bøieligere, og deres mod Tindingerne krøllede Haar skinnede af finere Pomader. De havde Rigdommens Teint, denne hvide Teint, der fremhæves af det matte Porcelain, det glinsende Atlask og de fernisserede Møbler, og som vedligeholdes ved en fornuftig Anvendelse af udsøgte Næringsmidler. Deres Hals dreiede sig bekvemt i lave Halsbind, deres lange Bakkenbarter faldt ned paa de ombøiede Frakkekraver, de tørrede sig om Munden med broderede Lommetørklæder med store Navnetræk paa, og som udsendte en behagelig Parfume. De af dem, der begyndte at ældes, saae ungdommelige ud, og der laae et modent Udtryk i de Unges Ansigter. I deres ligegyldige Blik læste man den Ro, som et dagligt Velvære giver Sindet, og gjennem deres venlige Væsen stak den Brutalitet frem, som erhverves af Omgang med visse Ting, hvorpaa Kræfterne øves og hvorved Forfængeligheden smigres, som Haandtering af Raceheste og Selskab med faldne Kvinder.

Tre Skridt fra Emma passiarede en Kavaler i blaa Dragt med en ung bleg Dame, der bar et Perlesmykke. De priste Peterskirkens svære Piller, Tivoli, Vesuv, Castellamare og Caccini, Genuas Roser og Colosæum i Maaneskin. Med det andet Øre hørte Emma en Samtale, der var fuld af Ord, hvis Betydning hun ikke forstod. Man slog nemlig Kreds om en ganske ung Mand, der forleden Uge havde slaaet Miss Arabella og Romulus og vundet totusind Louisdorer ved at sætte over en Grøft i England. Een beklagede sig over, at hans Løbere blev for svære, en Anden over Trykfeil, der havde forvansket Navnet paa hans Hest.

Luften blev tung, Lampeskjæret mattere; man strømmede

ind i Billardsalen. En Tjener stod op paa en Stol og slog et Par Ruder itu, ved Glassets Klirren dreiede Emma Hovedet og fik Øie paa Bondeansigter, der fra Haven kiggede ind af Vinduerne. Da mindedes hun pludselig Bertaux. Hun gjensaae Forpagtergaarden, det sumpede Kjær, hendes Fader i Bluse nede under Æbletræerne, og hun saae sig selv som fordum, da hun skummede Floden i Mælkestuen. Men det blændende Nu bragte hendes forbigangne Liv, der hidtil havde staaet saa klart for hende til at svinde aldeles hen, og hun betvivlede næsten at have levet det. Hun sad her, med Undtagelse af Ballet laae alt det Øvrige i et tæt Mørke. Hun gav sig til at spise en Portion Maraschino-Is af en sølvforgyldt Muslingeskal og lukkede halvt Øinene med Skeen mellem Tænderne.

Ved Siden af hende tabte en Dame sin Vifte. En Herre kom forbi.

— Vil De ikke være saa venlig at tage min Vifte op, den faldt ned bag Kanapéen, bemærkede Damen til ham.

Han bukkede sig ned, og idet han strakte Armen frem, saae Emma den unge Dame kaste noget hvidt Sammenbøiet ned i hans Hat. Herren tog Viften op og rakte den ærbødigt til Damen, hun takkede ham med et Nik og gav sig til at lugte til sin Buket.

Efter Souperen, hvor der serveredes forskjellige Slags spanske Vine og Rhinskvine, Krebsesupper og Mandelmælkssupper, Buddinger og flere Slags kolde Stege med Geleer, der rystede i Fadene, begyndte Vognene en for en at kjøre bort. Ved at trække Musselinsgardinet lidt til Side saae man Skinnet af deres Lygter glide forbi i Mørket. Efterhaanden blev Stolene tomme, enkelte Herrer sad endnu ved Spillebordene, Musikanterne vædede Fingerspidserne med Tungen, Charles halvsov med Ryggen støttet mod en Dør.

Klokken tre om Morgenen begyndte Cotillonen. Emma kunde ikke valse, alle de Øvrige deltog i Valsen selv Frøken d'Andervilliers og Marquisen, der var ikke andre tilbage end Slottets Gjæster, omtrent et Dusin Mennesker.

Imidlertid kom en af de dansende Herrer, hvem man intimt kaldte „Vicomte", og hvis meget aabne Vestsad som om den var støbt om hans Bryst, hen til Fru Bovary for at engagere hende for anden Gang med Forsikring om, at han nok skulde føre hende, og at hun skulde komme godt derfra.

De begyndte langsomt, men efterhaanden tiltog det i Hurtighed. De dreiede sig rundt, og Alt dreiede sig omkring dem, Lamperne, Møblerne, Væggene og Gulvet som en Skive paa en Tap. Ved at passere forbi Døren, lagde Emmas Kjole sig fast om hans Benklæder, deres Ben rørte ved hinanden, han sænkede sit Blik ned paa hende, hun hævede sit imod ham, hun blev grebet af Svimmelhed og standsede. De begyndte atter, hurtigere drog Vicomten hende med sig og forsvandt med hende ved Enden af Galleriet, hvor hun næsten stønnende var segnet om og et Øieblik støttede sit Hoved mod hans Bryst. Stadig dreiende rundt men langsommere førte han hende til hendes Plads, hun kastede sig tilbage mod Væggen og holdt Haanden for Øinene.

Da hun atter aabnede dem, sad en Dame midt i Salen paa en Taburet med tre Herrer paa Knæ foran sig. Hun valgte Vicomten, og Violinen begyndte igjen.

Man saae paa dem. De dansede frem og tilbage, hun uden at bevæge Legemet og med bøiet Hoved, han stadig i samme Stilling med krummet Overkrop, rundet Albue og fremstrakt Mund. Hun kunde valse! De holdt længe ud og trættede alle de Øvrige.

Man passiarede endnu nogle Øieblikke, og efter at have

ønsket hverandre Godnat eller rettere Goddag, gik Slottets Gjæster til Ro.

Charles slæbte sig op ad Trappen, hans Knæ vaklede under ham. Han havde staaet fem Timer ved Whistbordene, uden at forstaae en Smule af Spillet. Derfor udstødte han ogsaa et Suk af Lettelse, da han havde trukket Støvlerne af.

Emma tog et Sjal om Skuldrene, aabnede Vinduet og lænede sig ud deraf.

Det var mørk Nat, der faldt nogle Regndraaber. Hun indaandede den fugtige Vind, der kjølede hendes Øienlaage. Balmusiken summede endnu for hendes Øren, og hun gjorde sig Umage for at holde sig vaagen, for at forlænge Illusionen om dette luxuriøse Liv, som hun snart igjen var nødt til at forlade. Det gryede ad Dag. Hun beskuede længe Slottets Vinduer, idet hun søgte at gjætte, hvor alle de, hun havde lagt Mærke til den foregaaende Dag, havde deres Værelser. Hun ønskede at kjende deres Tilværelse, at trænge ind deri og smelte sammen dermed.

Men hun rystede af Kulde. Hun klædte sig af og krøb ned under Dynerne ved Siden af den sovende Charles.

Der var Mange ved Frokostbordet, Maaltidet varede kun i ti Minutter, og der serveredes ingen Drikkevarer, hvilket forbausede Lægen. Frøken d'Andervilliers samlede Kagesmuler i en lille Kurv for at bringe dem til Svanerne i Parken, og man gik ind i det hede Drivhus, hvor forunderlige Planter med skarpe Pigge var opstablet pyramideformigt under ophængte Skaaler, fra hvis Rande ligesom fra fulde Slangereder lange, grønne, sammenslyngede Snore bølgede ned. Orangeriet, der laae for Enden deraf, førte med en bedækket Gang ligetil Slottets Tjenerleiligheder. For at fornøie den unge Kone førte Marquien hende ind i Staldene. Ovenover de kurveformede Krybber stod Hestenes Navne med sorte Bog-

staver paa hvide Porcelainsplader. Dyrene bevægede sig i deres Baase og gneggede med Tungen, idet man gik forbi dem. Gulvet i Sadelkamret var saa skinnende som et Salongulv. Seletøiet hang midt i Kamret paa to bevægelige Stativer, og Bidsler, Piske, Stigbøiler og Skumkjæder var opstillet i en Række langs Muren.

Imidlertid bad Charles en Tjener om at spænde for hans Vogn. Den blev kjørt hen foran Trappen, og da man havde puttet alle Pakkerne ned deri, tog Ægteparret Afsked med Marquien og Marquisen og tog tilbage til Tostes.

Emma stirrede taust ned paa Hjulene. Charles sad paa Yderkanten af Sædet og kjørte med udstrakte Arme, og den lille Hest travede i Skridtgang i Skaglerne, der var altfor store til den. De bløde Liner, der slog mod Krydset, vædedes med Skum, og Kufferten, der var spændt bagpaa Vognen, slog regelmæssigt op til den.

De var paa Bakkerne ved Thibourville, da pludselig nogle Ryttere foer leende forbi dem med Cigarer i Munden. Emma troede at gjenkjende Vikomten, hun vendte sig om, men opdagede kun i Horisonten en Bevægelse af Hovederne, der hævede og sænkede sig, eftersom Ridtet var Trav eller Galop.

Lidt længere borte maatte de holde for at bøde paa Kobbelremmen, der var gaaet itu.

Men idet Charles kastede et sidste Blik paa Seletøiet, saae han Noget ligge paa Jorden mellem Hestens Fødder, han tog det op, det var et Cigarfutteral, broderet med grøn Silke og med et Vaaben paa Midten ligesom paa en Vogndør.

Der er endda to Cigarer deri, sagde han, det kan være til i Aften, naar jeg har spist.

— Ryger Du? spurgte hun.

— Undertiden, naar der tilbyder sig en Leilighed dertil.

Han puttede sit Fund i Lommen og piskede paa Klepperten.

Da de kom hjem, var Maden endnu ikke færdig. Fruen blev vred, Nastasie svarede næsvist.

— Tor Du understaae Dig at svare mig, udbrød Emma. Gaae Din Vei, jeg jager Dig paa Døren.

Maaltidet bestod af Løgsuppe og et Stykke Kalvekjød med Syre. Charles sad ved Emmas Side, og idet han gned sine Hænder med et fornøiet Udtryk, sagde han: — Hvor det dog gjør godt at komme hjem igjen til sig selv.

De kunde høre Nastasie græde ude i Kjøkkenet. Charles havde lidt tilovers for den stakkels Pige, hun havde mangen Aften efter hans første Kones Død holdt ham med Selskab. Det var hans første Praxis, hans ældste Bekjendtskab der paa Egnen.

— Er det Dit ramme Alvor, at hun skal bort? sagde han endelig.

— Ja. Hvem vil vel forbyde mig det? svarede hun.

De gik ned i Kjøkkenet for at varme sig, mens deres Værelse blev bragt i Orden. Charles gav sig til at ryge, han røg med fremstrakte Læber, hvert Øieblik spyttede han og traadte et Skridt tilbage for hvert Drag.

— Det vil bekomme Dig ilde, bemærkede hun haanligt.

Han lagde Cigaren fra sig og løb ud ved Posten for at nedskylle et Glas koldt Vand. Emma tog hurtigt Futteralet og kastede det ned paa Bunden af et Skab.

Hvor den næste Dag forekom hende lang! Hun spadserede i sin lille Have, gik frem og tilbage i de samme Alleer, standsede ved Bedene, ved Espalieret, ved Gibspræsten og betragtede med Forundring alle disse Gjenstande, som hun dog kjendte saa nøie. Hvor dog Ballet syntes hende at ligge langt tilbage! Hvoraf kom denne uendelige Afstand mellem Forgaarsdagens Morgen og denne Aften? Hendes Besøg paa Vaubyessard havde gjort et Hul i hendes Liv ligesom de store

Revner, som Uveiret undertiden paa en eneste Nat slaaer i Bjergene. Hun resignerede dog, hun gjemte omhyggeligt sin smukke Dragt i Kommoden, ja ligetil sine Atlaskesko, hvis Saaler var blevet gule af Gulvets Boning. Det gik hendes Hjerte ligesom dem, ved Berøring med Rigdommen havde der sat sig Noget derpaa, der ikke kunde udslettes.

At mindes dette Bal blev ligesom en Beskjæftigelse for Emma. Hver Gang Onsdagen vendte tilbage, sagde hun til sig selv, naar hun vaagnede: „Idag er det otte Dage, fjorten Dage ... tre Uger siden, at jeg var der.“ Men lidt efter lidt blandede Physiognomierne sig sammen i hendes Hukommelse, hun glemte Dansemelodierne, hun kunde ikke see Værelserne og Livréerne saa tydeligt for sig, nogle af Enkelthederne svandt bort; men Sorgen blev tilbage.

IX.

Naar Charles var ude, tog hun ofte det grønne Silkefutteral frem af Skabet, hvor hun havde gjemt det mellem Linnedet.

Hun betragtede det, aabnede det og indaandede med Velbehag Forets Duft, en Blanding af Verbena og Tobak. Hvem havde det tilhørt? . . . Vicomten. Maaske var det en Foræring fra hans Elskerinde. Man havde broderet det paa en Palisanderramme, et nydeligt lille Møbel, som man skjulte omhyggeligt for Alles Blik, det havde optaget mangen en Time, og tankefuld havde en ung Piges lokkede Hoved bøiet sig hen derover. Et Kjærlighedspust var faret mellem Canevassets Traade, hvert Sting havde afsat et Haab eller et Minde, og alle de sammenslyngede Silketraade var kun en Fortsættelse af samme tavse Lidenskab. Og saa havde Vicomten en Morgenstund taget det med sig. Hvorom havde man

talt, mens det stod paa de bredgesimsede Kaminer mellem Blomstervaser og Taffelure? Hun var i Tostes; nu var han dernede i Paris. Hvorledes saae dog Paris ud? Hvilket vidunderligt Navn! Det blev hende en Fornøielse at gjentage det halvt sagte for sig selv, det ringede for hendes Øren som en Klokkeknebel, det flammede for hendes Øine ligetil Etiketten paa hendes Pomadekrukker.

Om Natten naar Fiskeprangerne syngende kom forbi hendes Vindue i deres Kjærrer, vaagnede hun, og ved Lyden af de jernbeslagne Hjul, der hurtigt døde hen ved Udkanten af Landsbyen, sagde hun ved sig selv: „Imorgen er de der." Og hun fulgte dem i Tankerne, op og ned ad Bakker, gjennem Landsbyer, langs Landeveien i den stjerneklare Nat; men et Stykke frem af Veien kom der stadig et eller andet taaget Sted, hvor hendes Drøm døde hen.

Hun kjøbte sig en Plan over Paris, og med Fingerspidsen paa Kortet foretog hun Udflugter i Hovedstaden. Hun gik frem og tilbage paa Boulevarderne, stansede ved hvert Hjørne mellem Gadeliniernene og foran de hvide Firkanter, der forestillede Huse. Tilsidst blev hun træt i Øinene, hun lukkede dem, og i Mørket saae hun Gaslygter svaie for Vinden og hørte Vogntrin bragende blive slaaet ned foran Indgangene til Theatrene.

Hun blev Abonnent paa Damebladet „Kurven" og paa „Salonernes Sylfe". Uden at springe Noget over, slugte hun Beretningerne om de første Forestillinger, om Væddeløb og Soiréer, interesserede sig for en Sangerindes Debut, for Aabningen af et nyt Magasin. Hun kjendte de nye Moder, vidste Adressen paa de bedste Skræddere og var nøie underrettet om de Dage, Modeverdenen tog i Boulogneskoven og den store Opera. I Eugène Sue studerede hun Beskrivelser af Møblementer, hun læste Balzac og George Sand for at søge en

indbildt Mættelse for sine egne Lyster. Selv ved Bordet havde hun sin Bog med, og hun vendte Bladene, mens Charles spiste talende til hende. Mindet om Vicomten vendte stadig tilbage under hendes Læsning. Mellem ham og de opfundne Personer anstillede hun Sammenligninger; men den Kreds, hvori han var Centrum, udvidede sig lidt efter lidt om ham, og den Glorie, der omsvævede hans Hoved, trak sig fjernere tilbage for at belyse andre Drømme.

Mere vagt end Oceanet speilede da Paris sig for Emmas Øine ligesom i en Sølvtaage; men Livet, der fortes i denne larmende Stimmel, faldt i forskjellige Partier, delte sig i vexlende Billeder for hende. Emma havde kun Øie for to eller tre, der skjulte alt det Øvrige og repræsenterede hele Menneskeheden for hende. Gesanternes Verden færdedes paa bonede Gulve i Sale med Speile fra Loft til Gulv og med ovale Borde, bedækkede af Fløilstæpper med Guldborter, her var Slæbkjoler, dybe Hemmeligheder, og under Smilet skjulte sig ofte dødelig Angst. Saa kom Hertugindernes Kredse, her var man bleg, man stod forst op Klokken fire, Kvinderne, stakkels Engle! gik med kniplingskantede Skjorter, og Mændene miskjendte Genier under Hverdagsydrer, red deres Heste sonder og sammen i Lystpartier, tilbragte Sommersaisonen i Baden og ægtede rige Arvinger henimod deres fyrreogtyvende Aar. I Restaurationskabinetterne, hvor der souperes efter Midnat, morede en broget Skare af Digtere, Kunstnere og Skuespillerinder sig ved Lysenes Skjær, ødsle som Konger, og opfyldte af ideal Higen og Begeistring. Det var en Tilværelse, der stod over de Andres, svævende mellem Himmel og Jord i Lyn og Torden, noget Sublimt. Den øvrige Del af Menneskeheden tabte sig uden nogen bestemt Plads, den existerede ligesom ikke. Jo nærmere forøvrigt Tingene stod hende, desto længere fjernede hendes Tanker sig fra dem. Alt, hvad

der umiddelbart omgav hende, det kjedelige Landliv, de intetsigende Smaaborgere, hendes tarvelige Tilværelse forekom hende en Undtagelse, et særligt Tilfælde, hvori hun befandt sig, mens hinsides dette saa langt, man kunde øine, strakte sig Lykkens og Lidenskabens uendelige Land. I sin Higen sammenblandede hun Luxusens Sanseuydelser med Hjertets Glæder, elegante Vaner med ædle Følelser. Behovede Kjærligheden ikke ligesom visse indiske Planter et særegent Jordsmon og en særlig Temperatur? Sværmerier i Maaneskin, uendelige Omfavnelser, Taarer, der fældes paa den Elskedes Haand i Skilsmissens Øieblik, alle Legemets Febre og Sindets melankolske Smægten var i hendes Tanker inderligt forbundet med et stort Slot og dets evindelige Lediggang, med et rigt Boudoir og dets Silkegardiner, dets svære Tæpper, dets idelig fyldte Blomstertrapper og dets imponerende Tronseng, med Juvelernes Funklen og Livréernes Galoner.

Postkarlen kom hver Morgen for at strigle Hoppen og gik gjennem Korridoren med sine plumpe Træsko, der var Huller i hans Bluse, og han gik barbenet i Skoene. Det var den Groom, hun maatte tage til Takke med! Efter udført Arbeide kom han ikke mere igjen om Dagen, thi naar Charles kom hjem, stillede han selv Hesten ind i Stalden, tog Sadlen af og gav den Grimen paa, mens Pigen bragte et Knippe Hø og kastede det i Krybben, saa godt hun formaaede.

Istedetfor Nastasie, der endelig forlod Tostes under en Strøm af Taarer, antog Emma i sin Tjeneste en ung Pige paa fjorten Aar, der var forældreløs og havde et blidt Ydre. Hun forbød hende at bruge Bomuldshuer, lærte hende at tiltale Folk i tredie Person, bringe et Glas Vand paa en Bakke, banke paa Døren, før hun traadte ind og at stryge, stive og klæde hende paa, kortsagt hun vilde gjøre hende til sin Kammerpige. Den nye Pige adlød uden at knye for ikke at blive

jaget paa Porten, og da Fruen pleiede at lade Noglen sidde i Buffeten, tog Felicité hver Aften en lille Portion Sukker, som hun spiste i Sengen efter at have bedt sin Aftenbøn.

Om Eftermiddagen gik hun undertiden ligeoverfor og passiarede med Postillonerne. Fruen holdt sig ovenpaa i sit Værelse.

Hun havde en aldeles aabentstaaende Morgenkjole, og gjennem Opslagene paa Korsettet saae man den rynkede Chemisette med tre Guldknapper. Hun bar et Bælte med store Kvaster om Livet, og paa hendes smaa, høirøde Morgensko sad en Roset af brede Baand, der gik høit op paa Vristen. Hun havde kjøbt sig en Mappe, et Papeterie, en Penneholder og Konvoluter, skjønt hun ikke havde Nogen at skrive til, hun aftørrede sin Etagère, saae sig i Speilet, tog en Bog, faldt i Tanker og lod den synke ned paa Knæet. Hun havde Lyst til at reise eller til at tage tilbage til sit Kloster. Hun ønskede samtidig at døe og at boe i Paris.

Imidlertid kjørte Charles gjennem Regn og Sne ad Vei og Sti. Han spiste Omeletter ved Forpagternes Borde, stak sin Arm ind i klamme Senge og fik de Aareladtes hede Blod lige i Ansigtet, han hørte de Døendes Rallen, han undersøgte Bækkener og opsmøgede meget smudsigt Linned, men hver Aften, naar han kom hjem, ventede ham en flammende Ild, et dækket Bord, skinnende Møbler, og hans yndige, elegant klædte Hustru, der duftede saa friskt, at han ikke kunde begribe, hvor den Duft kom fra, om det ikke var hendes Hud, der parfumerede hendes Linned.

Hun henrev ham ved talrige Smaabagateller, snart var det en ny Maade at lave Lysepiber til Stagerne, snart en Garnering, hun forandrede paa sin Kjole, snart et ualmindeligt Navn paa en ganske simpel Ret, som Pigen havde forfeilet, men hvoraf Charles spiste Rub og Stub med stor

Fornøielse. Hun havde i Rouen seet Damene gaae med Brelokker ved deres Ure, hun kjøbte sig derfor ogsaa Brelokker. Hun vilde have to store blaa Glasvaser paa Kaminen og nogen Tid senere et Elfenbensskrin med et Sølvfingerbøl. Jo mindre Charles forstod sig paa disse Elegancer, desto større Fortryllelse udøvede de paa ham. De bidrog til at fryde hans Sanser og til at gjøre hans Hjem hyggeligere. Det var ligesom et gyldent Støv, strøet langs hans lille Sti.

Han befandt sig vel, saae godt ud og havde erhvervet sig et vist Navn. Bønderne holdt af ham, fordi han ikke var stolt. Han kjærtegnede Børnene, gik aldrig paa Kroerne og indgjød dem Agtelse ved sin moralske Vandel. Han havde særligt Held med Brystsygdomme og Forkjølelser. Da han nemlig var meget bange for at slaae Folk ihjel, forordnede Charles ikke synderligt Andet end beroligende Mixtur, undertiden et Brækmiddel, et Fodbad eller Igler. Det var ikke fordi Kirurgien indjog ham Skræk, han aarelod tvertimod Mennesker ligesaa kraftigt som Heste, og til at trække Tænder ud havde han en „Pokkers Næve".

For „at følge med Tiden" blev han Abonent paa „den medicinske Kube", et nyt Organ, hvorpaa han havde faaet en Subskriptionsindbydelse. Han læste lidt deri efter Maaltidet; men det varme Værelse bevirkede i Forening med Fordøielsen, at han faldt i Søvn efter fem Minuters Forløb, og saa laae han over Bordet med Hagen paa Hænderne og Haarene strittende ud som en Manke. Emma betragtede ham med et Skuldertræk. Hvorfor havde hun da ikke i det Mindste faaet en af disse udholdende, tavse Mænd, der arbeide til langt ud paa Natten i deres Bøger og endelig i deres tredsinstyvende Aar, naar Gigtsmerterne begynde at indfinde sig, bære en Række Ordener paa deres simple, sorte Frakke? Hun havde ønsket Navnet Bovary, der nu var hendes, berømt, udstillet hos Boghandlerne, gjentaget

i Aviserne, bekjendt over hele Frankrig. Men Charles havde ingen Ærgjerrighed! En Læge fra Yvetot, hvem han forleden havde befundet sig sammen med ved en Consulation, havde ikke saa ganske lidt ydmyget ham ved selve Sygesengen i hele den forsamlede Families Paahør. Da Charles om Aftenen fortalte hende denne Historie, følte Emma sig i høi Grad opbragt paa hans Kollega. Charles blev rørt derover og kyssede hende paa Panden med en Taare. Men hun var fortvivlet af Skam, hun havde Lyst til at banke ham, hun gik ud i Korridoren, aabnede Vinduet og indsugede den friske Luft, for at berolige sig. „Hvilken ynkelig Mand, hvilken ynkelig Mand," hviskede hun sagte og bed sig i Læben.

Hun følte sig forresten stadig mere harmfuld paa ham. Med Alderen fik han simple Vaner, ved Desserten skar han i Flaskepropperne, efter Maaltidet rensede han sine Tænder med Tungen, han slugte sin Suppe med en slubrende Lyd ved hver Skefuld, og da han begyndte at lægge sig ud, syntes hans i Forveien smaa Øine at presse sig op mod Tindingerne ved hans svulmende Kinder.

Undertiden syede Emma det røde Foer i hans Vest fast, rettede paa hans Halstørklæde eller kastede de falmede Hansker til Side, som han belavede sig paa at trække paa, men det var ikke, som han troede det for hans Skyld, men for hendes egen Skyld af en egoistisk Følelse, af nervøs Trang. Undertiden talte hun ogsaa med ham om Ting, hun havde læst, om et Sted i en Roman, om et nyt Stykke, om en Anekdote fra „den fornemme Verden", som man fortalte i Feuilletonen, thi Charles var dog Nogen, et stadigt aabent Øre, et stadigt rede Bifald. Hun gjorde sin Mynde mange Tilstaaelser, hun kunde have gjort det Samme med Brændet i Kaminen og Perpendiklen paa Uret.

I sit Inderste ventede hun imidlertid paa en Begivenhed.

Ligesom Matrosen i Havsnød kastede hun et fortvivlet Blik henover sit ensomme Liv og ledte i det Fjerne efter et hvidt Seil i Horizontens Taager. Hun vidste ikke, hvad denne Hændelse skulde være, hun anede ikke, hvilken Vind der vilde drive den hen imod hende, mod hvilken Bred den vilde føre hende, om den var Chalup eller Tredækker, ladet med Angst eller fuld af Lyksalighed lige til Stykportene. Men hver Morgen, naar hun vaagnede, haabede hun den for den kommende Dag, og hun lyttede til hver Lyd, foer op med et Sæt, undrede sig over, at den ikke indfandt sig, og ved Solnedgang længtes hun stedse mere sørgmodig efter den næste Dag.

Det blev atter Foraar. Hun led af Stakaandethed i de første varme Dage, da Pæretræerne stod i Blomst.

Fra Begyndelsen af Juli regnede hun efter paa Fingrene, hvormange Uger der var til Oktober i den Tanke, at Marquis d'Andervilliers maaske vilde give et Bal paa Vaubyessard. Men hele September gik hen uden Besøg eller Brev.

Efter denne Skuffelse følte hendes Hjerte sig atter tomt, og da begyndte atter en Række af de samme Dage.

Saaledes skulde de nu følge paa Rad, stadig ens uden at faae Ende og uden at bringe Noget med sig. Hvor platte end Andres Tilværelser kunde være, var der dog i det Mindste Chance for en Begivenhed. Et Eventyr medførte undertiden Slyngninger i det Uendelige, og Dekorationen skiftede. Men for hende vilde der ikke ske Noget, Gud havde jo villet det saaledes. Fremtiden var en bælgmørk Korridor med en fastlukket Dør for Enden.

Hun opgav Musiken. Hvorfor skulde hun spille? Hvem hørte paa hende? Da hun jo dog aldrig kunde opnaae ved en Koncert, i Fløilskjole og med korte Ærmer, at lade de lette Fingre fare hen over Elfenbenstangenterne paa et Klaver fra Erard og mærke en begeistret Mumlen fare forbi sig som en

Brise, var det jo ikke Umagen værdt at kjede sig med Øvelser. Hun lod sin Tegnemappe og sine Broderier ligge i Skabet. Hvad nyttede det til? Hvad nyttede det til? At sye irriterede hende. Jeg har læst Alt, sagde hun til sig selv, mens hun sad og gjorde Ildtængerne glødende i Kaminen eller saae Regnen styrte ned.

Hvor hun var bedrøvet om Søndagen, naar det ringede til Vesper. Med sløv Opmærksomhed lyttede hun til Klokkens sprukne Slag, et for et. En Kat spadserede langsomt henad Tagene og skjød Ryg i Solens blege Straaler. Vinden pustede Støvskyer henad Landeveien. I det Fjerne hylede en Hund, og Klokken vedblev regelmæssigt med sin ensformige Kimen, der tabte sig ude i Landet.

Imidlertid kom Folk fra Kirke. Bønderne i nye Bluser, Fruentimmerne i blanke Træsko, Smaaborn sprang barhovede foran, Alle gik hjem. Og ligetil Mørket faldt paa, blev fem til sex Mænd, stadig de samme, ved med at spille Bouchon foran den store Krodør.

Det blev en kold Vinter. Hver Morgen var Vinduerne tilfrossede, og Lyset, der faldt som gjennem matte Ruder, forandrede sig undertiden ikke hele Dagen igjennem, fra Klokken fire om Eftermiddagen maatte man tænde Lampen.

Naar det var smukt Veir, gik hun ned i Haven. Duggen havde afsat ligesom Sølvkniplinger paa Kaalbladene med lange, tynde Snore, der slyngede sig over i hverandre. Man hørte ikke en Fugl, Alt syntes at slumre, det straabeviklede Espalier og Vinløvet som en stor syg Slange under Tagskjæget, henad hvilket man saae Bænkebiderne krybe langsomt. Henne under Fyrretræerne ved Hækken havde Præsten med den trekantede Hat, der læste sit Breviar, mistet den høire Fod, og Frosten, der fik Gibsen til at skalle af, dannede hvide Pletter paa hans Ansigt.

Derpaa gik hun op igjen, lukkede Døren, ragede i Kullene, og mattet af Kakkelovnsvarmen følte hun Kjedsomheden tynge sig endnu stærkere. Hun havde gjerne gaaet ned og passiaret med Pigen, dersom ikke Undseelse havde afholdt hende derfra.

Hver Dag til samme Tid trak Skolelæreren i sort Silkekalot Skodderne fra sine Vinduer, og Markvogteren gik forbi med Sablen om sin Bluse. Aften og Morgen passerede Posthestene tre og fire Gaden, for at vandes i Kjæret. Fra Tid til anden ringede Klokken paa en Krodør, og naar det blæste, kunde man høre de smaa Kobberbækkener, der tjente Frisøren til Skilt, klirre paa deres Stænger. Hans Stue var pyntet med et gammelt Staalstik af en Modejournal, der var klæbet mod Vinduet og en Kvindefigur af Vox med gule Haar. Ogsaa Frisøren klagede over et forfeilet Kald, over en forspildt Fremtid, og drømmende om en Butik i en stor By, som for Exempel i Rouen ved Havnen eller nær ved Theatret vedblev han hele den udslagne Dag med mørkt Udseende at vandre op og ned fra Mairens Bolig og til Kirken og ventede paa Søgning. Naar Emma slog Øiet op, saae hun ham stadig ligesom en Skildvagt paa Post med hans græske Hue og Lastingstrøie.

Om Eftermiddagen viste sig stundom et Mandshoved udenfor hendes Vinduer, et solbrændt Hoved med mørke Bakkenbarter og med et bredt mildt Smil, naar han blottede de hvide Tænder. Strax begyndte en Vals, og i den lille Dukkestue ovenpaa Lirekassen viste sig Dansere, der ikke var større end en Finger, Damer med rosenrøde Turbaner, Tyrolere i Jakke, Aber med sort Frakke og Herrer i Knæbenklæder dreiede og dreiede sig rundt mellem Læneſtole, Kanapéer og Konsoler og gjentog sig i Speilstumper, der var hæftet fast paa Væggene med Strimler af Guldpapir. Manden dreiede paa Gre-

det med Blikke til Høire og Venstre og op til Vinduerne. Af og til hævede han, idet han slyngede en Straale brunt Spyt mod Afviserstenen, sit Instrument op imod Knæet, fordi den haarde Sele besværede hans Skulder, og snart sørgmodig og dræ-vende, snart munter og livlig summede Melodien ud af det rosenrøde Taftesgardin under det slyngede Messinggitter. Det var Melodier, som man spillede andetsteds paa Theatrene, som man sang i Salonerne, hvorefter man dansede om Aftenen under de tændte Lysekroner, Ekkoer fra en Verden, der naaede til Emma. Uendelige Sarabander hvirvlede frem i hendes Hoved, og ligesom en Bajadere paa et Blomstertæppe vuggede hendes Tanke sig paa Noderne og gyngede fra Drøm til Drøm, fra den ene melankolske Stemning til den anden. Naar Manden havde faaet sin Almisse kastet ned i Kasketten, slog han et gammelt blaat uldent Dække over Lirekassen, tog den paa Ryggen og fjernede sig med tunge Skridt. Hun saae længe efter ham.

Men det var især ved Spisetiden, at hun ikke kunde ud-holde det i den lille Dagligstue med dens rygende Ovn, dens knirkende Dør, dens svedende Vægge og fugtige Gulv, hele Tilværelsens Bitterhed forekom hende anrettet paa hendes Tal-lerken, og sammen med Kjødets Røg opsteg fra hendes Sjæl ligesom andre Røgskyer af Lede. Charles var længe om at spise, hun gnavede nogle Nødder, eller støttet paa Albuen morede hun sig med at ridse paa Voxduget med Spidsen af sin Kniv.

Nu lod hun Alt gaae, som det kunde bedst i Husholdningen, og hendes Svigermoder, der tilbragte en Del af Fasten hos dem, undrede sig høiligt over denne Forandring. Hun, der før havde været saa soigneret og sart, sad hele Dagen i Ne-gligé, gik med graa Uldstromper og brændte Tællelys. Hun gjentog, at de maatte være sparsommelige, da de ikke var

rige og tilføiede, at hun var meget fornøiet, meget lykkelig, at Tostes behagede hende særdeles og andre Yttringer, der lukkede Munden paa hendes Svigermoder. Alligevel var Emma ikke mere tilbøielig end tidligere til at følge hendes Raad, da den gamle Dame en Dag var fremkommet med den Paastand, at Herskaberne burde vaage over deres Tjenestefolks Religiøsitet, svarede hun hende med et saa vredt Blik og et saa koldt Smil, at den gode Kone ikke mere kom tilbage dertil.

Emma blev vanskelig og lunefuld. Hun lod lave særlige Retter til sig og rørte saa slet ikke derved, een Dag drak hun kun Mælk og den næste Kopper The i Dusinvis. Ofte vægrede hun sig ved at gaae ud, saa kvaltes hun af Heden, aabnede Vinduerne og tog en let Kjole paa. Naar hun havde skjændt dygtig haardt paa sin Tjenestepige, gav hun hende Foræringer eller tillod hende at gaae ud og spadsere, ligesom hun undertiden kastede alle sine Smaapenge til de Fattige, skjønt hun dog hverken var videre øm af sig eller let følte for Andre, ligesom de fleste Mennesker, der stamme fra Bønder, og som altid bevare noget af deres Fædres Haardhudethed.

Til Minde om sin Helbredelse bragte Fa'er Rouault selv henimod Slutningen af Februar en fed Kalkun til sin Svigersøn og blev tre Dage i Tostes. Da Charles var hos sine Patienter, holdt Emma ham med Selskab. Han røg i Værelserne, spyttede paa Ildbukkene, passiarede om Agerbrug, Kalve, Køer, Fjerkræ og sit Municipalraad, saa at hun, da han vel var reist, lukkede Døren efter ham med en Tilfredshed, der overraskede hende selv. Forresten skjulte hun ikke længere sin Foragt for Nogen eller Noget, og hun gav sig undertiden til at udtrykke besynderlige Meninger, idet hun dadlede, hvad man i Almindelighed bifaldt og roste fordærvede eller umoralske Ting, hvilket fik hendes Mand til at gjøre store Øine.

Skulde denne ulykfalige Tilstand altid vare ved? Skulde hun aldrig komme ud deraf? Hun var dog ligesaa god som de, der levede i Lykke og Herlighed. Paa Vaubyessard havde hun seet Hertuginder, der hverken havde hendes Figur eller Væsen, og hun forbandede Guds Uretfærdighed, hun støttede Hovedet mod Væggen for at græde, hun misundte de larmende Tilværelser, Maskeballerne, de skamløse Glæder med al den Beruselse, de maatte yde, og som hun ikke kjendte.

Hun blev bleg og led af Hjertebanken, Charles forordnede nervestyrkende Midler og Kamferbade, men Alt, hvad man prøvede paa, syntes kun yderligere at irritere hende.

Enkelte Dage kunde hun passiare med en febrilsk Iver, men efter disse exalterede Udbrud fulgte saa pludselige Sløvhedsperioder, hvor hun sad, uden at mæle et eneste Ord og uden at røre sig. Hvad der da oplivede hende var at hælde sig en Flaske Eau de Cologne over Armene.

Da hun stadig beklagede sig over Tostes, tænkte Charles at Grunden til hendes Sygdom udentvivl laae i en eller anden lokal Indflydelse, og grebet af denne Idee tænkte han for Alvor paa at bryde op og bosætte sig et andet Sted.

Fra dette Øieblik af drak hun Eddike for at blive magrere, samlede en kort, tør Hoste og mistede Appetiten.

Det kostede Charles Overvindelse at forlade Tostes efter fire Aars Ophold og i et Øieblik, hvor han begyndte at sætte sig fast der. Men naar det skulde være! Han tog hende med til Rouen til hans gamle Lærer. Det var Nervøsitet, han raadede til Forandring af Luft.

Efter at have vendt sig til forskjellige Sider, erfarede Charles, at der i Arrondissementet Neufchâtel var en meget stor Flække ved Navn Yonville-l'Abbaye, hvis Læge, en polsk Flygtning var løbet sin Vei den foregaaende Uge. Han skrev da til Stedets Apotheker for at erfare, hvor stor Befolkningen

var, hvor langt den laae fra den nærmeste Læge, og hvormeget hans Forgænger tjente om Aaret o. s. v., og da Svarene var tilfredsstillende, besluttede han sig til at flytte henimod Foraaret, hvis Emmas Helbred ikke blev bedre.

Da hun en Dag i Anledning af sin forestaaende Reise ryddede op i en Skuffe, stak hun sine Fingre paa Noget. Det var en Staaltraad af hendes Brudebuket. Orangeknopperne var gule af Støv, og Atlaskesbaandene med Sølvsnorene trevlede op i Kanterne. Hun kastede den paa Ilden. Den flammede hurtigere end tørt Straa. Paa Asken saae den ud som en rød Busk, der langsomt fortæredes. Hun saae den brænde. De smaa Papbær sprang, Staaltraaden krummede sig, Guldstadsen smeltede, og de indskrumpede Papirskroner, der gyngede sig langs Pladen som sorte Sommerfugle, fløi endelig bort gjennem Kaminen.

Da man tog fra Tostes i Martsmaaned, var Emma frugtsommelig.

Anden Del.

I.

Yonville l'Abbaye (det har Navn efter et gammelt Kapuciner-abbedi, hvoraf ikke engang Ruinerne existere længere) er en Flække, som ligger otte Lieues fra Rouen i Hjertet af en Dal, der vandes af Rieule, en lille Flod, der falder ud i Andelle efter at have drevet tre Møller før sit Udløb, og hvori der er nogle Foreller, som Drengene om Søndagen more sig med at fange med Snører.

Man forlader Hovedlandeveien ved La Boissière og har den lige Landevei for sig, indtil man kommer til Bakkerne ved Leux, hvorfra man faaer Øie paa Dalen. Strømmen, der gjennemskjærer den, danner ligesom to Egne af forskjelligt Udseende, Alt hvad der ligger til Høire er Pløieland, Alt, hvad der ligger til Venstre er Græsgange. Engene snoe sig langs en Række lave Høie og forbinde sig i det Fjerne med Græsgangene ved Bray, mens den jævntskraanende Slette udvider sig og udfolder sine lyse Kornmarker, saalangt Øiet kan række. Vandet, der løber mellem Græsset, adskiller Engenes og Ploug-furenes Farve ved en bugtet hvid Stribe, og Landskabet ligner saaledes en stor udfoldet Kappe med en grøn Fløilskrave og en Sølvsnørs Kant.

Ved Ankomsten har man foran sig i Horisonten Egeskovene ved Argueil tilligemed St. Jean Bakkerne, der

fra Øverst til Nederst gjennemfures af lange, røde uens-artede Striber, det er Vandløbene fra Regntiden, og disse Teglstensfarver, der afsætte sig som tynde Striber mod Bjergets graa Farve, hidrøre fra de mange jernholdige Kilder, der findes rundtom i Egnen.

Her er man paa Grænsen af Normandiet, Picardiet og Ile de France, i en Bastardegn, hvor Sproget mangler Accentuation ligesom Landskabet Karakter, her laves de daarligste Oste i hele Arrondissementet, og paa den anden Side er Agerbruget meget bekosteligt, fordi der behøves megen Gjødning til at fede disse løse Jorder, der er fulde af Sand og Stene.

Ligeindtil 1835 var der ingen anlagt Kjørevei til Yonville, men henimod den Tid lavede man en Gjenvei, der forbinder Veiene fra Abbeville og Amiens og undertiden benyttes af Fragtmændene paa Reisen til Flandern. Trods dens „nye Tilgange“ er Yonville l'Abbaye dog ikke gaaet fremad. I Stedet for at forbedre Agerbruget hænger man endnu haardnakket fast ved Græsgangene, hvor lavt de end staae i Værdi, og stadig fjernende sig fra Sletten vedbliver den dovne Flække at udvide sig henimod Strømmen. Man øiner den fra det Fjerne, strækkende sig langs med Breden ligesom en Røgter, der holder Siesta ved en Bæk.

Nedenfor Skrænten ved Broen begynder en med unge Espe beplantet Chaussée, der i en lige Linie fører til de første Huse. Omsluttede af Hækker ligge de midt i Gaarde, der opfyldes af adspredte Bygninger; Perser, Vognskure og Brænderier ligge spredte under de tætløvede Træer, i hvis Grene Stiger, Ridepiske og Leer er ophængte. Ligesom Pelshuer, der er slaaet ned over Øinene, bedække de straatække Tage omtrent en Trediedel af de lave Vinduer, hvis svære, udbuede Glas er forsynet med en Knude i Midten ligesom

en Flaskebund. Til Kalkmuren, der diagonalt gjennemskjæres af sorte Bjælker, hager sig undertiden et usselt Pæretræ, og foran Stuedørene er der et lille bevægelig Stakit for at forhindre Kyllingerne; som trippe om og oppikke de i Most vædede Brødsmuler, fra at træde ind over Tærsklen. Imidlertid blive Gaardene efterhaanden snevrere, Boligerne nærme sig hverandre, Hækkerne forsvinde, en Bunke Brægner gynger under et Vindue paa Enden af et Kosteskaft, hist ligger en Smedie, og her har en Vognmand stillet to eller tre nye Kærrer udenfor paa Veien. Gjennem et Staaltraadsgitter seer man et hvidt Hus med en grøn Plaine foran, prydet af en Amor med Fingren paa Munden, to støbte Vaser staae paa hver sin Side af Trappen, Notarskilt pranger paa Døren, det er Notarens Hus og det kjønneste paa Stedet.

Paa den anden Side af Gaden ligger Kirken tyve Skridt længere borte ved Indgangen til Torvet. Den lille Kirkegaard, der omgiver den, hegnet af en tre Fods høi Mur, er saa opfyldt af Gravsteder, at de gamle Gravstene danne en fortsat Flisebelægning henad Jorden, hvor Græsset af sig selv har tegnet grønne regelmæssige Firkanter. Kirken er bleven fuldstændigt ombygget i de siste Aar af Karl den Tiendes Regjering. Træhvælvingen begynder at raadne hen foroven, og hist og her vise sig mørke Fordybninger i den blaa Farve. Ovenover Døren, hvor Orgelet skulde være, er et Pulpitur for Mændene med en Vindeltrappe, der knirker under Træskoene.

Sollyset, der falder ind ad de glatte Ruder, kaster et skraat Skjær henad de langs Muren opstillede Bænke, som hist og her beklædes med en tilsømmet Straahynde, hvorunder med plumpe Bogstaver staaer skrevet: Hr. Den og Dens Bænk. Længere henne paa det Sted, hvor Bygningen trækker sig sammen, staaer Skriftestolen ligeoverfor en Statue af den hellige

Jomfru, klædt i en Atlaskeskjole med et Tylsslør, oversaaet med Sølvstjerner om Hovedet og saa purpurrød paa Kinderne som et Afgudsbillede fra Sandwichsøerne, endelig afsluttes Perspektivet af en Kopi af „den hellige Familie" en Gave fra Hs. Excellence Kultusministeren, der behersker Hovedalteret med de fire store Lysestager. Fyrretræesstolene i Koret har man ladet henstaae umalede.

„Hallerne", det vil sige et Teglstenstag, baaret af en Snes Pæle, optage alene omtrent Halvdelen af Yonvilles store Torv. Mairens Bolig „opført efter Tegning af en Arkitekt fra Paris" er et Slags græsk Tempel, der danner et Hjørne ved Siden af Apotekerens Hus. I Stueetagen har den tre joniske Søiler og paa første Sal et lavt Galleri, mens Gavlspidsen udfyldes af den galliske Hane, støttende den ene Fod paa Chartet og med Lovens Vægtskaal i den anden.

Men hvad der dog fængsler Blikket mest, er Hr. Homais' Apotek ligeoverfor Gjæstgiverstedet „Den forgyldte Løve". Om Aftenen, naar hans Olielampe er tændt, og de røde og grønne Krukker, der forskjønne hans store Vindue, sende deres to Slags Farver henad Brostenene, skimter man mellem dem ligesom i bengalsk Belysning Apotekerens Skygge lænet mod hans Skrivepult. Huset er fra Øverst til Nederst oversmurt med Inskriptioner med engelsk, rund og støbt Skrift: „Vichy, Seltser og Barrègesvand, blodrensende Mixtur, Raspailske Medikamenter, arabisk Racahout, Arcets Pastiller, Regnaults Klister, Bandager, Badevand, Sundhedschokolade o. s. v." Paa Skiltet, der strækker sig langs hele Butiken, staaer med store forgyldte Bogstaver „Homais, Apoteker". Bagest i Butiken bag de store justerede Vægtskaale paa Disken træder Ordet „Laboratorium" frem over en Glasdør, paa hvis Midte endnu engang Navnet Homais gjentages med forgyldte Bogstaver paa mørk Grund.

Andre Mærkværdigheder findes der ikke i Yonville. Gaden, (der er nemlig kun een), er et Bøsseskud lang og forsynet med nogle Butiker og standser brat ved en Svingning af Landeveien. Hvis man lader den ligge til Høire og vandrer langs St. Jean Skrænten, kommer man snart til Kirkegaarden.

For at udvide den havde man i Koleratiden nedrevet et Stykke af Muren og kjøbt tre Acres Land ved Siden af, men hele denne nye Del er næsten optaget, da Gravene ligesom tidligere vedblive at opdynge sig henimod Porten. Opsynsmanden, der samtidig er Graver og Sakristan, og saaledes nyder dobbelt Indtægt af Sognets Lig, har benyttet det tomme Stykke til at lægge Kartofler i. Imidlertid indsnævres hans lille Mark Aar for Aar, og naar der udbryder en Epidemi, veed han ikke rigtigt, om han skal være glad ved Dødsfaldene eller blive bedrøvet over Gravstederne.

„De lever af de Døde, Lestiboudois,“ havde Præsten en Dag sagt til ham.

Disse melankolske Ord gjorde ham eftertænksom, han holdt inde i nogen Tid, men nu vedbliver han atter med at dyrke sine Knolde og paastaaer endogsaa med Overbevisning, at de groe ganske af sig selv.

Siden de Begivenheder, der nu skal fortælles, har i Virkeligheden Intet forandret sig i Yonville. Den trefarvede Blikfane bliver ved at dreie sig paa Spidsen af Kirketaarnet, de to Sirsesvimpler udenfor Manufakturistens Butik sveie stadig for Vinden, Apotekerens Fostre raadne mere og mere hen i den uklare Spiritus som store Stykker hvid Fyrsvamp, og ovenover den store Krodør viser stadig den gamle forgyldte Løve, hvis Farve er gaaet af i Regnen, de Forbigaaende sin Pudelmanke.

Samme Aften Ægteparret Bovary skulde komme til Yonville, havde Krokonen, Enkemadam Lefrançois saa travlt, at

hun svedte store Draaber, mens hun tumlede med sine Kasseroller. Næste Dag skulde der være Marked i Flækken, der maatte altsaa skjæres Kjød, renses Kyllinger og laves Suppe og Kaffe, desuden skulde hun sørge for Mad til sine Kostgængere og til Lægen, hans Kone og Pige, fra Billardstuen lød skingrende Latterudbrud, fra den lille Sal raabte tre Møllere paa Brændevin, Ilden knittrede, Kullene knagede, og paa det lange Kjøkkenbord mellem de store Stykker raat Bedekjød rystede Tallerkenstablerne for hvert Stød til Blokken, hvorpaa der hakkedes Spinat. Fra Hønsegaarden hørtes Fjerkræenes Skrig, idet Pigen løb efter dem for at skjære Halsen over paa dem.

En Mand i grønne Klædesmorgensko, lidt koparret og med en Fløilshue med Guldkvast paa Hovedet lænede sig op til Ovnen. Hans Ansigt udtrykte ikke Andet end Selvtilfredshed, og han saae ligesaa ubekymret ud som Stillidsen, der hang over hans Hoved i et Bidiebur, det var Apotekeren.

— Artemise, raabte Krokonen, hug lidt Brænde, fyld Karaflerne og bring saa Brændevinen ind, men skynd Dig. Naar jeg blot vidste, hvad Dessert jeg skulde byde de Mennesker, jeg venter. Du milde Gud! Nu begynder Flyttefolkene igjen paa deres Allarm ved Billardet. Og deres Vogn, som staaer under Porten! sæt nu, at „Svalen“ kjørte den itu. Kald paa Polyte, at han kan trække den ind i Skuret. Tænk Dem blot Hr. Homais, siden imorges har de spillet femten Partier og drukket otte Potter Most . . . Men de spolerer jo mit Tæppe, vedblev hun og saae ind til dem med Skumskeen i Haanden.

— Ja den Ulykke var da ikke saa stor, bemærkede Homais, saa kunde De jo kjøbe Dem et andet.

— Et andet Billard! raabte Enken.

— Ja, siden dette her ikke duer mere, Madam Lefrançois,

jeg maa gjentage det for Dem, De gjør Dem selv Skade, De gjør Dem selv Skade. Desuden onsker Amatørerne nu snævre Huller og tunge Queuer, Alt er forandret, man maa holde Skridt med sin Tid. See til Tellier!

Krokonen blev rød af Ærgrelse, Apothekeren vedblev:

— Ja hvad De saa end siger, er hans Billard kjønnere end Deres, og han har dog engang imellem den Takt at holde en patriotisk Pouille for Polen eller for de Vandlidte i Lyon . . .

— Nei, saadan en Stodder som han skal aldrig gjøre mig angst, afbrød Værtinden ham og trak paa sine svære Skuldre, nei, nei Hr. Homais, saalænge „den forgyldte Løve" bestaaer, kommer man der. Vi har Vort paa det Tørre, ja det har vi, men en skjøn Morgen skal De nok see Café français lukket og med en smuk Plakat paa Skodderne . . . Jeg skulde forandre mit Billard, vedblev hun ligesom talende med sig selv, det som er mig saa bekvemt at ordne min Vask paa, og hvorpaa jeg i Jagtens Tid har redet Seng lige indtil sex Reisende . . . Men hvor det Dovendyr, Hivert, dog bliver længe borte.

— De venter vel paa ham for Madens Skyld? spurgte Apotekeren.

— Om jeg venter paa ham? Og Binet! Paa Slaget sex skal De see ham træde ind, han har ikke sin Lige i Punktlighed. Han maa stadig sidde i den lille Sal, han lod sig hellere slaae ihjel, end han spiste i et andet Værelse, og saa mange Ophævelser han gjør, især er han saa vanskelig med Mosten. Nei, saa er Hr. Léon ganske anderledes, han kommer undertiden Klokken syv, ofte først halv otte, han lægger saamænd ikke Mærke til, hvad han faaer. Det er en prægtig ung Mand, aldrig et høit Ord!

— Jamen, der er ogsaa stor Forskjel paa et Menneske,

der har faaet en god Opdragelse, og en gammel Karabinier, der er bleven Skattekræver.

Klokken slog sex, Binet traadte ind i Stuen.

Han havde en blaa Bluse paa, der faldt lige ned om hans magre Krop, og hans Læderkaskjet med Klapperne bundne ovenpaa Hovedet viste under den hævede Skygge en lav Pande, som Vanen at bære Hjelm havde sammentrykt endnu mere. Han bar en sort Klædesvest, Hestehaarshalsbind, graa Benklæder og gik hele Aaret igjennem med blankt børstede Støvler, hvorpaa hans fremspringende Knyster dannede ligesom to parallelle Knuder. Hans lyse Skjæg, hvoraf ikke et Haar gik ud paa Halsen, dannede en Ramme om hans sløve Ansigt med de smaa Øine og den krogede Næse. Han var en ivrig Kortspiller, en dygtig Jæger og skrev en smuk Haand, i sit Hjem eiede han en Dreiebænk, hvorpaa han morede sig med at lave Servietringe, hvormed han overfyldte sit Hus med en Kunstners Forfængelighed og en Spidsborgers Egoisme.

Han rettede sine Skridt henimod den lille Sal, men først maatte man fordrive de to Møllere derfra, og mens man dækkede Bord til ham, sad Binet tavs henne ved Ovnen, derpaa lukkede han Døren og tog sin Kaskjet af, som han pleiede.

— Han slider da ikke Tungen op med Hofligheder, bemærkede Apotekeren, saasnart han var bleven ene med Enken.

— Han siger aldrig mere, svarede hun, forleden Uge var her et Par Handelsreisende, to muntre Fyre, der hele Aftenen igjennem fortalte en Mængde gemytlige Historier, saa jeg var nær ved at sprække af Latter, men han sad saa tør som en Sild, uden at mæle et eneste Ord.

— Ingen Fantasi, intet Vid! bemærkede Apotekeren. Intet af det, der gjør Selskabsmanden.

— Man siger dog, at han har Evner, indvendte Værtinden.

— Evner! udbrød Homais, — han Evner, ja maaske for sin Stand, det kan være, tilføiede han roligere. — Jeg kan forstaae, at en Kjøbmand, der har udstrakte Forbindelser, at en Retslærd, en Læge, en Apoteker har saa meget at tænke paa, at de bliver gnavne og lunefulde, man anfører endogsaa Exempler derpaa i Verdenshistorien; men saa har de dog i det Mindste Noget at spekulere paa. Hvormange Gange er det ikke hændet mig selv, at jeg har ledt efter min Pen paa mit Skrivebord for at skrive en Etikette, og at jeg endelig har opdaget, at den sad bag mit Øre.

Imidlertid var Madam Lefrançois gaaet ud i Døren for at see, om „Svalen" ikke kom. Hun skjælvede af Utaalmodighed. Pludselig traadte en sortklædt Mand ind i Kjøkkenet, i Tusmørkets sidste Skjær skimtede man, at han havde rødmussede Kinder og var atletisk bygget.

— Hvad staaer til Tjeneste, Hr. Abbed? spurgte Krokonen og rakte efter en af Kobberstagerne, der stod paa Kaminen med Lys i, — vil De nyde Noget? Et Fingerbøl Solbærliker, et Glas Vin?

Den Geistlige afslog det meget hø̈fligt. Han kom efter en Paraply, som han forleden Dag havde glemt i Klostret Ernemont, og efter have bedt Madam Lefrançois om henad Aften at sende ham den op i Præstegaarden, gik han henimod Kirken, hvor der ringedes til Angelus.

Da Apotekeren ikke længer hørte Lyden af Præstens Sko paa Torvet, fandt han hans Opførsel høist upassende. Hans Vægring ved at modtage en Forfriskning forekom ham en modbydelig Skinhellighed, alle Præster pimpede, naar Ingen saae det og søgte at gjenindføre Tiendetiden.

Gjæstgiverskeu tog sin Præst i Forsvar.

— Han kunde da forresten bukke begge Ender sammen paa fire som Dem, ifjor hjalp han vore Folk med at faae

Høet ind, han bar ligetil sex Knipper paa engang, saa stærk er han.

— Bravo! raabte Apotekeren. — Og til Fyre med et saadant Temperament skal man sende sine Døttre til Skrifte. Hvis jeg var i Regjeringens Sted, skulde Præsterne aarelades een Gang hver Maaned. Ja, Madam Lefrançois, hver Maaned en dygtig Aareladning i Politiets og Sædelighedens Interesse.

— Saa ti dog stille, Hr. Homais, De er ugudelig, De har ingen Religion.

— Jo, jeg har en Religion, udbrod Apotekeren, min egen Religion, og den er bedre end alle deres Abekattestreger og Fixfaxerier. Jeg tilbeder netop Gud, jeg troer paa et høieste Væsen, paa en Skaber, hvem det saa er, det er mig ligegyldigt, som har sat os hernede, for at vi kan opfylde vore Pligter som Borgere og Familiefædre, men jeg behøver ikke at gaae i Kirke, kysse Sølvfade og fede en Skare Galgenfugle af min Lomme, der lever bedre end vi andre. Man kan hædre ham ligesaa godt i en Skov, paa en Mark eller blot ved at betragte Æterens Hvælving som de Gamle. Min Gud er Sokrates', Franklins, Voltaires og Bérangers Gud. Jeg holder paa „Savoyardpræstens Troesbekjendelse“ *) og paa de udødelige Principer fra 89. Derfor kan jeg ikke troe paa en skikkelig Spidsborgergud, der spadserer om i sin Have med en Stok i Haanden, indlogerer sine Venner i Hvalfiskes Bug, døer med et Skrig og staaer op igjen efter tre Dages Forløb. Ting, som i og for sig er absurde og forøvrigt strider mod alle Fysikens Love, hvad der i Forbigaaende beviser os, at Præsterne stadig har sølet sig i en skammelig Uvidenhed, hvori de bestræber sig for at drage Folkene med ned.

*) S. en Figur hos Rousseau, O. A.

Han taug, idet hans Blik søgte efter et Publikum, thi i sin Begeistring havde Apotekeren troet sig midt i Municipalraadet. Men Krokonen hørte slet ikke paa ham, hun havde kun Øre for en fjern Rullen. Man skjelnede endelig Lyden af en Vogn, blandet med en Klasken af løse Jern, der slog mod Jorden, og „Svalen" holdt endelig foran Porten.

Det var en en gul Kuffert, baaret af to store Hjul, som, da de naaede lige op til Seildugskaleschen, berøvede de Reisende Udsigten og stænkede dem op til Skuldrene. De smaa Glas i dens snævre Vinduer rystede i deres Indfatning, naar Vognen var lukket, de var hist og her tilsølet af Smudspletter mellem det gamle Støvlag, som ikke engang Regnskyllene formaaede at faae Bugt med. Den var forspændt med tre Heste, hvoraf den ene var Forløber, og naar man kjørte ned ad Bakker, stødte den idelig mod Jorden.

Nogle af Yonvilles Indbyggere viste sig paa Torvet, de talte Alle i Munden paa hverandre, En spurgte om Nyheder, en Anden om en Besked, en Tredie om sine Kurve, Hivert vidste ikke, hvem han først skulde svare. Det var ham, der udrettede Folks Ærinder i Byen. Han gik i Butikerne, bragte Ruller af Læder til Skomageren, Jerngjenstande til Smeden, en Tønde Sild til sin Frue, Kapper fra Modehandlerinden, Parykker fra Frisøren, og paa Hjemveien fordelte han sine Pakker, idet han kastede dem over Hegnene ind i Gaardene, staaende paa Bukken og raabende af fuld Hals, mens Hestene gik af sig selv.

En Hændelse havde forsinket ham, Fru Bovarys Mynde var løbet bort over Markerne. Først havde man fløitet et godt Kvarter efter den, Hivert var endogsaa kjørt en halv Lieue tilbage, idet han hvert Øieblik syntes at see den, men tilsidst havde de alligevel maattet fortsætte deres Vei uden den. Emma havde grædt, var blevet vred og havde beskyldt Charles

for dette Uheld. Kræmmeren Hr. L'heureux, der var sammen med dem i Vognen, havde forsøgt at trøste hende med en Mængde Exempler paa bortkomne Hunde, der havde gjenkjendt deres Herrer efter mange Aars Forløb. Der var en, sagde han, der var kommet tilbage til Paris fra Konstantinopel. En anden havde tilbagelagt halvtredsinstyve Lieues i lige Linie og svømmet over fire Floder, og hans egen Fader havde eiet en Puddel, der efter tolv Aars Fraværelse pludselig var sprunget op paa Ryggen af ham midt paa Gaden, da han en Aftenstund skulde i Selskab.

II.

Emma steg først ud, derpaa Felicité, Hr. L'heureux og en Amme, man blev nødsaget til at vække Charles henne i en Krog, hvor han var faldet i en dyb Søvn, saasnart det var blevet mørkt.

Homais præsenterede sig selv, han hilste ærbødigt paa Fruen og venskabeligt paa Herren, yttrede sin Glæde over at have kunnet bevise ham en Tjeneste og tilføiede med et hjerteligt Udtryk, at han gjerne selv havde dristet sig til at indbyde dem, men at hans Kone for Øieblikket var fraværende.

Da Fru Bovary var kommet ind i Kjøkkenet, gik hun hen ved Skorstenen. Med to af Fingerspidserne hævede hun sin Kjole til Anklerne og rakte sin lille Fod i den sorte Halvstøvle henimod Flammen. Ilden belyste hende fuldstændigt, dens skarpe Skjær trængte gjennem Isletten paa hendes Kjole, gjennem Porerne i hendes hvide Hud, ja selv gjennem Øielaagene, som hun af og til kneb sammen. Et svært, rødt Skjær foer henover hende, altsom Blæsten susede ind ad den paa Klem staaende Dør.

Fra den modsatte Side af Skorstenen betragtede en ung lyshaaret Mand hende i Taushed. Da Hr. Léon Dupuis (det var nemlig ham, „den forgyldte Løves“ anden Stamgjæst) kjededė sig inderligt i Yonville, hvor han var Skriver hos Notaren Hr. Guillaumin, opsatte han ofte sin Spisetid saalænge som muligt i Haab om, at der kunde komme en eller anden Reisende, med hvem han kunde passiare Aftenen bort. Efter endt Dagværk maatte han nemlig af Mangel paa nogetsomhelst Andet nøies med Binets Selskab fra Suppen til Desserten; det var altsaa med Glæde, at han havde modtaget Værtindens Tilbud om at spise sammen med de Fremmede, og man gik ind i dėn store Sal, hvor Madam Lefrançois for at give det et festligt Præg havde dækket til de fire.

Homais bad om Forlov til at beholde sin græske Hue paa af Frygt for Snue, idet han derpaa henvendte sig til sin Borddame, bemærkede han:

— Fruen er formodentlig træt, man bliver skumplet saa slemt i vor „Svale“.

— Ja, det er ganske sandt, svarede Emma, men at flytte morer mig, jeg holder af at forandre Opholdssted.

— Det er saa kjedeligt at leve fastnaglet til samme Plet, sukkede Skriveren.

— Sæt Dem saa i mit Sted, der stadig er tvunget til at være til Hest . . . bemærkede Charles.

— Men det maa jo være overordentlig behageligt, forekommer det mig, sagde Léon til Emma, naturligvis naar man kan ride, tilføiede han.

— Forresten, sagde Apotekeren, — er Lægepraxis ikke videre besværlig her paa Egnen, thi vore Landeveies Tilstand tillader Brugen af en Kabriolet, og i Almindelighed betaler den sig godt, da vore Landmænd er velhavende. Hvad Sundhedstilstanden angaaer, har vi foruden de almindelige Tilfælde

af Tarmbetændelse, Bronkitis, Galdesygdomme o. s. v., fra Tid til anden nogle sporadiske Febre i Høstens Tid, men hovedsagelig kun faa farlige Sygdomme, intet Specielt at bemærke undtagen endel Kjertelsvaghed, der uden al Tvivl stammer fra de mislige hygieiniske Forhold i vore Bønderhytter. Aah, De vil finde mange Fordomme at bekjæmpe Hr. Bovary, megen indgroet Stædighed, hvormed Deres Videnskab daglig vil komme til at strides, thi man tager endnu sin Tilflugt til Faster, til Relikvier, til Præsten hellere end ganske naturligt at henvende sig til Lægen og Apotekeren. Klimaet er dog sandt at sige ikke slet, vi har endogsaa nogle Halvfemsinstyveaarige i vor Kommune. Thermometret (jeg har selv gjort Iagttagelserne) gaaer om Vinteren ned til fire Grader, og i den varme Aarstid naaer den femogtyve høist tredive Centigrader, hvilket giver fireogtyve Grader Reaumur Maximum eller fireoghalvtreds Fahrenheit (engelsk Maal), ikke mere. Vi beskyttes virkelig ogsaa mod Nordenvindene af Argueilskoven til den ene Side, og mod Vestenvinden af St. Jean Bakkerne til den anden, men dog kunde denne Varme paa Grund af de Vanddampe, der stiger opaf Floden og den betydelige Mængde Kvæg, der græsser paa Markerne, og som De veed udaander meget Ammoniak, det vil sige Kvælstof, Ilt og Brint (nej kun Kvælstof og Brint), da den jo suger Jordens Væsker til sig, blander alle disse forskjellige Uddunstninger, forener dem saa at sige i en samlet Masse og af sig selv forbinder sig med den i Atmosfæren udbredte Elektricitet, naar der er nogen, i Længden ligesom i de tropiske Lande fremkalde usunde Smitstoffer, men denne Varme siger jeg, bliver netop mildnet fra den Side, hvor den kommer, eller rettere hvorfra den skulde komme, det vil sige fra Sydsiden, af Sydostvindene som efterat have afkjølet sig over Seine pludselig kommer til os som russiske Briser.

— Her er vel nogle Promenader i Omegnen? spurgte Fru Bovary den unge Mand.

— Kun meget faa, svarede han. Der er et Sted ved Navn „Fælleden" paa Toppen af Bakken ved Udkanten af Skoven; undertiden gaaer jeg derhen om Søndagen med en Bog og bliver der for at see Solen gaae ned.

— Jeg synes, at der er ikke Noget saa deiligt som en Solnedgang, svarede hun, men helst ved Havets Bred.

— Oh! Jeg tilbeder Havet, udbrød Léon.

— Og forekommer det Dem ikke, vedblev Emma, idet hun ophørte med at spise, at Tanken svæver friere hen over denne ubegrænsede Flade, hvis Beskuelse opløfter Sjælen og indgyder den Tanker om Uendeligheden, om Idealet.

— Det forholder sig paa samme Maade med Bjerglandskaber, svarede Léon. Jeg har en Fætter, som reiste ifjor i Schweitz, og som fortalte mig, at man ikke kan forestille sig Søernes Poesi, Kaskadernes Skjønhed og Gletschernes mægtige Virkning. Man seer Fyrretræer af en utrolig Størrelse ligge henad Strømmene, Hytter svævende over Afgrundene og tusind Fod under sig hele Dale, naar Skyerne aabner sig lidt. Disse Skuespil maa enthusiasmere, stemme til Bøn og Extase. Derfor forundrer jeg mig ikke længere over den berømte Musiker, der for at bringe sin Fantasi i Stemning, pleiede at spille Klaver ligeoverfor en imponerende Udsigt.

— Er De musikalsk? spurgte hun.

— Nei, men jeg holder meget af Musik, svarede han.

— De skal ikke troe ham, Frue, afbrød Homais ham, det er den rene Beskedenhed. Hvad behager min Herre? Forleden Dag sang De jo ganske deiligt „Smilende Haab" inde paa Deres Værelse. Jeg hørte det fra Laboratoriet, De skilte Dem derved som en Operasanger.

Léon boede virkelig hos Apotekeren, hvor han havde et

lille Værelse paa anden Sal udimod Torvet. Ved denne Kompliment af hans Vært blev Léon rød, men Homais havde allerede vendt sig om mod Lægen og opregnede en for en de betydeligste Borgere i Yonville for ham. Han fortalte Historier og gav Oplysninger, „man vidste ikke saa nøie, hvor stor en Formue Notaren havde, og angaaende Huset Tuvache var man grumme forlegen."

— Hvilken Musik foretrækker De? vedblev Emma.

— Den tyske, den sætter En i en drømmende Stemning.

— Har De hørt Italienerne?

— Ikke endnu, men næste Aar faaer jeg dem at høre, naar jeg skal til Paris for at fuldende mine juridiske Studier.

— Som jeg havde den Ære at fortælle Deres Hr. Mand, bemærkede Homais, angaaende stakkels Yanoda, som er løbet bort, kommer De, takket være de Dumheder, han har gjort i Besiddelse af et af de komfortableste Huse i Yonville. Hvad der særlig er bekvemt for en Læge, er at den har en Udgang til „Alleen", hvorigjennem man uden at blive bemærket kan passere ud og ind. Forresten er den forsynet med Alt, hvad der er bekvemt i en Husholdning, Vaskestue, Kjøkken med Spisekammer, rummelig Dagligstue, Frugtkjælder o. s. v. Den Fyr saae ikke paa Skillingen, for Enden af Haven henimod Vandet havde han ladet opføre et Lysthus alene for at drikke Øl om Sommeren, og hvis Fruen holder af Havevæsen, kan De . . .

— Min Kone har ikke synderlig Interesse derfor, sagde Charles, skjønt der er anbefalet hende Motion, foretrækker hun at sidde paa sit Værelse og læse.

— Det er ligesom jeg, bemærkede Léon, men hvad er ogsaa bedre end at sidde om Aftenen med sin Bog ved Lampens Skin, mens Vinden pisker paa Ruderne?

— Ja, ikke sandt, sagde hun og fæstede sine mørke Øine paa ham.

— Man er aldeles fraværende, vedblev han, Tiden gaaer. Taust færdes man i Egne, som man troer at see for sig, snart fordyber Tanken sig i Digtningens Enkeltheder, snart følger den med Spænding Handlingens Gang. Man blander sig mellem Personerne, det forekommer En, at det er En selv, der bevæger sig under deres Dragter.

— Ja, De har Ret, De har Ret, udbrød hun.

— Er det ikke undertiden hændet Dem, vedblev Léon, at De i en Bog har truffet en ubestemt Tanke, som De synes at have havt før, et dunkelt Billede, der vender tilbage fra det Fjerne og ligesom forklarer Deres sarteste Følelse?

— Jo, det har jeg følt, svarede hun.

— Derfor holder jeg mest af Vers, sagde han. Jeg finder dem inderligere end Prosa, de bringer En lettere til at græde.

— Imidlertid trætter de dog i Længden, svarede Emma, for Øieblikket tilbeder jeg Historier, hvor Handlingen gaaer Slag i Slag, og hvorover man bliver angst. Jeg afskyer Hverdagshelte og maadeholdne Følelser, som de findes i Livet.

— Da den Slags Arbeider ikke rører Hjertet, forekommer det mig dog, at de fjerner sig fra Kunstens sande Maal, bemærkede Skriveren. — Det er saa deiligt mellem Ens røvede Illusioner at føre Tanken hen paa ædle Karakterer, rene Følelser og lykkelige Billeder. Hvad mig angaaer, der lever her fjernt fra Verden, er det min eneste Adspredelse, men Yonville tilbyder saa faa Hjælpekilder.

— Uden Tvivl ligesom Tostes, svarede Emma, derfor fik jeg ogsaa Bøger fra et Leiebibliotek.

— Hvis Fruen vil gjøre mig den Ære at benytte det, sagde Apotekeren, der havde hørt de siste Ord, kan jeg stille

et Bibliotek, der er sammensat af de bedste Forfatteres Værker, til Deres Disposition, Voltaire, Rousseau, Delille, Walter Scott, „Feuilletonernes Ekko“ o. s. v., og jeg modtager desforuden forskjellige Tidsskrifter og Blade, hvoriblandt dagligt „Rouens Fakkel“, da jeg har den Fornøielse at være dens Korrespondent for Distrikterne Buchy, Forges, Neufchâtel, Yonville og Omegn.

Man havde siddet halvtredie Timer tilbords, thi Opvartningspigen bevægede sig ikke alene trevent hen over Gulvet i sine Slæbere, men bragte Tallerkenerne en for en, glemte Alt, kunde ikke forstaae det Ringeste og lod uophørligt Døren til Billardstuen staae aaben, som derfor ideligt klapprede mod Muren.

Uden at han selv lagde Mærke dertil, havde Léon under Samtalen støttet sin Fod mod en af Stolens Tremmer, hvorpaa Emma sad. Hun havde et lille blaat Silketørklæde om Halsen, hvortil der var hæftet en pibet Batistes Krave; naar hun bevægede Hovedet, dukkede Underdelen af Ansigtet ned deri, eller skjød sig langsomt op deraf. Mens Apotekeren og Charles passiarede sammen, sad de saaledes ved hinandens Side og fordybede sig i en af disse vage Samtaler, hvor en fælles Sympathi stadig fører tilbage til samme faste Centrum. Pariserteatrene, Titler paa Romaner, nye Kvadriller og den Verden, de ikke kjendte, Tostes, hvor hun havde levet, Yonville, hvor de nu befandt sig, de mønstrede Alt og talte om Alt ligetil Maaltidets Slutning.

Da Kaffen var serveret, gik Felicité for at gjøre deres Værelse i Orden i deres nye Hjem, og Gjæsterne reiste sig snart fra Bordet. Madam Lefrançois sov ved den kolde Skorsten, mens Karlen med en Lygte i Haanden ventede paa Hr. og Fru Bovary for at følge dem hjem, hans røde Haar var indfiltret med Halmstraa, og han haltede paa det venstre

Ben. Da han havde taget Præstens Paraply i den anden Haand, begav han sig afsted.

Flækken slumrede, „Hallernes" Piller kastede store Skygger, Jorden var ganske graa som paa en Sommernat.

Men da Lægens Hus kun laae halvtredsindstyve Skridt fra Kroen, maatte man næsten strax ønske hverandre Godnat, og Selskabet skiltes.

Allerede i Vestibulen følte Emma den kolde Kalklugt lægge sig paa hendes Skuldre som et fugtigt Klæde. Murene var friske, Trappetrinene knirkede. I Soveværelset paa første Sal faldt et hvidligt Lys ind igjennem de gardinløse Vinduer. Man skimtede Træernes Toppe og længere henne den i Taagen halvt skjulte Eng, som dampede i Maaneskinnet langs Flodens Løb. Midt i Værelset laae hulter til bulter Kommodeskuffer, Flasker, Gardinstænger, forgyldte Lister, Matrasser paa Stolene, Vandfade paa Gulvet, da de to Mænd, der havde bragt Tøiet, havde slængt det skjødesløst hen.

Det var fjerde Gang, hun nu skulde sove paa et fremmed Sted. Den første Gang var ved hendes Indtrædelse i Klostret, den anden ved hendes Ankomst til Tostes, den tredie paa Vaubyessard, den fjerde her, og hver af dem havde været ligesom Indvielsen til en ny Fase i hendes Liv. Hun troede ikke, at Tingene kunde foregaae ens paa forskjellige Steder, og da det, hun hidtil havde oplevet, havde været slet, var der uden Tvivl noget Bedre i Vente.

III.

Da hun vaagnede næste Dag fik hun Øie paa Skriveren ude paa Torvet, hun var i Morgenkjole. Han saae op og hilste, hun gjorde en let Bøining og forsvandt.

Léon ventede hele Dagen paa, at Klokken skulde blive

sex, men da han traadte ind i Kroen, fandt han kun Binet ved Bordet.

Maaltidet den foregaaende Dag havde været en betydelig Begivenhed i hans Liv, han havde aldrig før talt to Timer i Træk med „en Dame". Hvorledes var det da gaaet til, at han tilmed i et sligt Sprog havde kunnet udvikle en Mængde Ting for hende, som han aldrig før havde udtrykt saa veltalende? Sædvanligvis var han sky og havde dette tilbageholdne Væsen, der samtidig udspringer af Undseelse og Forstillelse. I Yonville fandt man, at han havde „et distingveret Væsen". Han hørte paa ældre Folks Raisonnementer og syntes ikke at være nogen lidenskabelig Politiker, noget Mærkværdigt for et ungt Menneske. Desuden havde han adskillige Talenter, han malede Akvareller, kunde læse Noder fra Bladet og beskjæftigede sig gjerne med Skjønlitteratur efter Bordet, naar han da ikke spillede Kort. Hr. Homais agtede ham for hans Dannelse, Fru Homais holdt af ham for hans Venlighed, thi han spadserede undertiden i Haven med hendes Smaa, Rollinger paa fem til sex Aar, inderligt uopdragne, stadig snavsede og noget lymfatiske ligesom Moderen. Foruden en Pige havde de til at passe sig Apotekerlærlingen Justin, en Fjerntbeslægtet af Homais, som man havde taget i Huset af Godhed, og som samtidig benyttedes som Tjener.

Apotekeren viste sig som den forbindtligste Nabo. Han gav Emma Oplysninger angaaende Kræmmerne, sendte hende sin egen Mosthandler, smagte selv paa Drikken og sørgede for, at den fik en god Plads i Kjælderen, han angav hende Maaden, hvorpaa hun kunde anskaffe sig et Parti Smør for godt Kjøb og indgik et Arrangement med Sakristanen Lestiboudois, der foruden sine andre Funktioner passede de største Haver i Yonville mod Betaling timevis eller aarevis alt efter Eierens eget Forgodtbefindende.

Imidlertid var det dog ikke blot Trangen til at beskjæftige sig med Andres Anliggender, der drev Apotekeren til at vise dem saa megen overvættes Hjertelighed, nei, han havde en Bihensigt hermed.

Han havde nemlig overskredet Loven af 19de Ventôse Aar XI, første Artikel, der forbyder enhver Person uden Diplom at praktisere, saaledes at Homais endog efter hemmelige Angivelser engang var bleven stævnet til Rouen for den kongelige Prokureur. Denne Øvrighedsperson havde modtaget ham i sit private Kabinet, staaende i sin Kjole med Hermelinet om Skuldren og Huen paa Hovedet, det var om Morgenen før Retsmøderne. I Gangen hørte han Gendarmernes tunge Skridt og i det Fjerne Lyden af svære Laase, der lukkedes. Det susede for Apotekerens Øren, saa han frygtede for at blive ramt af et apoplektisk Anfald, i Fantasien saae han underjordiske Fængsler, sin Familie badet i Taarer, Apoteket solgt, Krukkerne spredte ad, og han blev nødt til at gaae ind paa en Kafé og drikke et Glas Seltservand med Rhum for atter at komme til sig selv.

Imidlertid svækkedes efterhaanden Mindet om denne Advarsel, og han vedblev ligesom tidligere med at give Consultationer i Lukafet bag Butiken. Men Mairen havde et Horn i Siden paa ham, hans Kollegaer var skinsyge, han kunde frygte for Alt, ved at gjøre sig Bovary forbunden, opnaaede man hans Taknemlighed og forhindrede ham fra senere at tale, hvis han lagde Mærke til Noget. Derfor bragte ogsaa Homais ham hver Morgen „Avisen“, og om Eftermiddagen forlod han tidt Apoteket for at gaae over og passiare lidt med Lægen.

Charles var bedrøvet, han fik ingen Praxis. Han kunde sidde i hele Timer uden at sige et eneste Ord, ofte slog han Tiden ihjel med at sove i sit Kabinet eller med at see paa,

at hans Kone syede. For at adsprede sig gjorde han Karlearbeide og forsøgte endogsaa at male Loftet med en Slump Farve, som Malerne havde ladet blive staaende. Men navnlig forvoldte Pengesporgsmaalene ham Bryderi. Han havde givet saa meget ud til Reparationerne i Tostes, til sin Kones Toilette og til Flytningen, at hele Medgiften, mere end tretusind Daler, var gaaet med paa to Aar. Desuden var saa Meget bleven beskadiget eller gaaet tabt paa Transporten fra Tostes til Yonville, for slet ikke at tale om, at Gibspræsten efter et altfor voldsomt Stød var faldet ned fra Kærren og var bleven knust i tusind Stumper mod Stenbroen.

Imidlertid fik han snart vigtigere Ting at tænke paa, nemlig sin Kones Svangerskab. Jo længere Tiden rykkede frem, desto høiere elskede han hende. Det var et nyt Baand imellem dem og ligesom en Følelse af en endnu inderligere Forening. Naar han langt borte fra betragtede hendes lade Gang og Overkroppens bløde Bøininger, eller naar de sad ligeoverfor hinanden, og han stirrede paa hende i Ro og Mag, mens hun indtog magelige Stillinger i Lænestolen, da overvældede hans Lykke ham, han reiste sig, kyssede hende, foer med Haanden henover hendes Ansigt, kaldte hende „lille Mo'er", vilde faae hende til at danse og fremførte halvt leende, halvt grædende den kjærtegnende Spøg, der faldt ham ind. Den Tanke at have avlet frydede ham. Nu manglede han Intet, han kjendte den menneskelige Tilværelse helt igjennem og støttede oprømt Hovedet mellem Hænderne.

Først følte Emma en dyb Forbauselse, derpaa længtes hun efter at blive forløst, for at erfare hvad det egentlig var at være Moder. Men da hun ikke kunde bestride de Udgifter, hun vilde gjøre, nemlig til en kurveformet Bugge med rosenrøde Silkegardiner og broderede Barnehuer, gav hun i et Anfald af Bitterhed Afkald paa selv at sye Børnetøiet og

bestilte det Alt hos en Syerske i Landsbyen uden at vælge Noget eller tinge om Prisen. Hun syslede altsaa ikke med disse Forberedelser, der give Moderomheden Appetit, og derved svækkedes maaske hendes Følelser for Barnet allerede fra Begyndelsen.

Da Charles imidlertid ved hvert Maaltid talte om den Lille, gav hun sig snart til at tænke stadigere derpaa.

Hun ønskede sig en Søn, han skulde være stærk og mørk, han skulde hedde Georges, og denne Tanke om at blive Moder til en Dreng var ligesom en forhaabentlig Gjengjæld for al hendes Afmagt. En Mand er dog i det Mindste fri, han kan gjennemstreife Lidenskabernes og Landenes Omraade, overvinde hver Modstand og gribe selv den fjerneste Lykke. Men for Kvinden er der stadig Hindringer; samtidig sløv og bøielig har hun Legemets Svaghed og Lovens Bud imod sig; hendes Villie svaier for alle Vinde ligesom Sløret paa hendes Hat, der er stadig et Ønske, som river hende med, og noget Vedtaget, der holder hende tilbage.

Hun nedkom en Söndag henimod Klokken sex om Morgenen.

— Det er en Datter, sagde Charles. Hun vendte sig om og faldt i Besvimelse.

Fru Homais kom ligestrax løbende og omfavnede hende, ligeledes Madam Lefrançois fra „den forgyldte Løve". Som diskret Mand henvendte kun Apotekeren nogle foreløbige Lykønskninger til hende fra den halvt aabne Dør; han ønskede at see Barnet og fandt det velskabt.

Under sin Rekonvalescens var hun ivrigt beskjæftiget med at søge et Navn til sin Datter. Først lod hun alle dem med italienske Endelser som Clara, Louisa, Amanda, Atala, passere Revue for sig, hun syntes godt om Galsuinde, dog endnu bedre om Yseult og Léocadie. Charles ønskede, at Barnet skulde have samme Navn som Moderen, men Emma satte sig

derimod. Man gjennemløb Kalenderen fra Ende til anden og raadførte sig med Fremmede.

— Hr. Léon, sagde Apotekeren, med hvem jeg talte derom forleden Dag, undrede sig over, at De ikke vælger Madeleine, som for Øieblikket er saa grumme meget paa Mode.

Men den ældre Fru Bovary satte sig med Hænder og Fødder mod dette Synderindenavn. Hvad Homais angik nærede han Forkjærlighed for alle dem, der mindede om en stor Mand, en berømt Bedrift eller en ædel Undfangelse; og efter dettte System havde han opkaldt sine fire Børn. Saaledes repræsenterede Napoléon Hæderen og Franklin Friheden, Irma var maaske en Indrømmelse til Romantiken, mens Athalie var en Hyldest til den franske Scenes udødeligste Arbeide, thi hans filosofiske Overbevisning traadte ikke i Veien for hans artistiske Beundringer, Tænkeren i ham kvalte ikke Følelsesmennesket, han forstod at gjøre Forskjel, at indrømme Fantasien og Fanatismen hver sin Del. I denne Tragedie dadlede han nu for Exempel Tankerne men beundrede Stilen, han bandte Planen men bifaldt alle Detaillerne og harmedes paa Personerne, idet han enthusiasmeredes over deres Taler; naar han læste de lange Tirader, var han henrykt, men naar han saa tænkte paa, at Præsteskabet tog sig dem til Indtægt, var han fortvivlet, og under disse modstridende Følelser, hvori han løb vildt, havde han ønsket samtidigt at bekranse Racine og at disputere med ham et godt Kvarters Tid.

Endelig mindedes Emma, at hun paa Vaubyessard havde hørt Marquisen kalde en ung Dame Bertha, fra dette Øieblik valgte hun dette Navn, og da Fa'er Rouault ikke kunde komme, bad man Hr. Homais om at staae Fadder. Han gav lutter Apotekersager i Faddergave, nemlig sex Æsker Karameller, en hel Krukke Racahout og tre Flasker Altheasaft foruden sex Stænger Kandissukker, som han havde fundet i et

Skab. Om Aftenen gjorde de et stort Gilde, hvortil Præsten var indbudt, man talte sig hed. Ved Likørerne istemmede Homais „De gode Folks Gud“*), Léon sang en Barkarole og Emmas Svigermoder, der var Gudmoder, en Romance fra Keiserdømmets Tid, endelig forlangte Hr. Bovary senior, at Barnet skulde bringes ned og gav sig til at døbe det med et Glas Champagne, som han hældte det over Hovedet. Denne Spot over det første Sakramente harmede Abbed Bournisien, den ældre Hr. Bovary svarede med et Citat af „Gudernes Krig“**). Præsten vilde gaae sin Vei, Damerne bønfaldt ham om at blive, Homais mæglede Forlig, og man opnaaede endelig at bevæge den Geistlige til at sætte sig ned igjen og roligt vedblive med at drikke sin Kaffe af Underkoppen.

Charles' Fader blev endnu en Maaned i Yonville, hvis Indbyggere han blændede med en prægtig Militærhue med Sølvsnor, som han gik med om Morgenen, naar han røg sin Pibe paa Torvet. Da han ogsaa havde den Vane at drikke meget Brændevin, sendte han ofte Pigen hen i „den forgyldte Løve“ for at hente ham en Flaske, som man skrev paa hans Søns Regning, og til at parfumere sine Lommetørklæder, brugte han al sin Svigerdatters Eau de Cologne.

Denne kjedede sig slet ikke i hans Selskab. Han havde seet sig om i Verden, han talte om Berlin, Wien, Strasbourg, om den Tid, han var Officer, om de Elskerinder, han havde havt, om de store Frokoster han havde givet, saa viste han sig elskværdig, og undertiden paa Trappen eller i Haven tog han hende om Livet og raabte: „Charles tag Dig i Agt“. Da følte Moderen sig angst for sin Søns Lykke og af Frygt for, at hendes Ægtefælle i Længden kunde øve en umoralsk

*) Sang af Béranger. O. A.

**) Et atheistisk Digt fra Enden af forrige Aarhundrede af Parny. O. A.

Indflydelse paa den unge Kone, fremskyndede hun Afreisen. Maaske nærede hun alvorligere Uroligheder, hendes Ægtefælle var Mand for ikke at respektere Noget.

En Dag blev Emma pludselig greben af Trang til at see til sin lille Datter, som var i Pleie hos Snedkerens Kone. Hun begav sig derfor paa Vei til Rollets Hus, der laae i Udkanten af Landsbyen.

Klokken var tolv, der var Skodder for alle Vinduerne, og Skiferstenstagene, der straalede under det skarpe Lys fra den blaa Himmel, syntes at udspye Gnister fra deres Flader. Det blæste trykkende. Emma følte sig svag under Gangen, Stenene saarede hendes Fødder, hun betænkte sig paa, om hun ikke skulde vende hjem eller gaae ind et Sted for at hvile sig.

I samme Øieblik kom Léon ud fra en Port ved Siden af med en Bunke Papirer under Armen. Han hilste paa hende og stillede sig hen i Skyggen foran L'heureux' Butik under det fremspringende graa Tag.

Fru Bovary sagde, at hun vilde hen og see til sit Barn, men at hun begyndte at føle sig træt.

— Hvis jeg .... stammede Léon, men vovede ikke at fortsætte.

— Har De Noget at bestille? spurgte hun.

Og paa Skriverens benægtende Svar bad hun ham om at følge sig. Om Aftenen var det bekjendt over hele Yonville, og Mairens Kone erklærede i sin Tjenestepiges Paahør, at Fru Bovary kompromitterede sig.

For at komme til Ammen maatte man ved Gadens Ophør svinge til Venstre, ligesom man vilde ud til Kirkegaarden, og følge en lille Sti mellem Huse og Gaarde, som hegnedes af Liguster, de stod i Blomst tilligemed Ærenpris, vilde Roser, Nælder og Brombær, der skjød sig frem af Buskene; gjennem Hækkernes Aabninger saae man ind i Smaahusene, hvor et

Svin solede sig paa sin Mødding, eller tøirede Køer gned deres Horn opad Træstammerne. De gik begge to langsomt ved Siden af hinanden, hun støttede sig til ham, og han afmaalte sine Skridt efter hendes, medens en Fluesværm summede foran dem i den varme Luft.

De kunde kjende Stedet paa det gamle Nøddetræ, i hvis Skygge det laae. En Krans af Løg slyngede sig langs Loftsvinduet paa det lave Hus med dets mørke Teglstenstag; Brændestykker, opstablede mod Tjornehækken, omgav et firkantet Bed Latuk, en Strimmel Lavendler og lidt Ærteris; smudsigt Vand løb ud og tabte sig i Græsset, og rundt omkring laae flere ubestemmelige Pjalter, Strømper og et rødt Sirses Livstykke, medens et svært Lærredslagen var bredt over Hækken. Da Ledet dreiede sig, kom Ammen ud med et diende Barn paa Armen, ved den anden Haand holdt hun en stakkels lille kjertelsvag Purk, Søn af en Kaskjetmager i Rouen, hvem hans Forældre, der havde altfor meget at tage Vare paa i deres Forretning, lod blive paa Landet.

— Kom kun ind, Deres Lille sover, sagde hun.

I Værelset i Stueetagen, der forøvrigt var det eneste i Huset, stod i Baggrunden optil Muren en stor Seng uden Gardiner, mens Deigtruget optog Vinduessiden, hvis ene Rude var udbedret med en Sol af blaat Papir. I Krogen bag Døren under Vasken stod noget Fodtøi med skinnende Pløkker ved Siden af en Olieflaske, i hvis Hals der stak en Pen, en gammel Almanak flød om paa den støvede Kakkelovn mellem et Fyrtøi, Lysepraase og Stumper af Fyrsvamp. Dette Værelses sidste Luxusartikel var en Fama stødende i Trompeter, et Billede, der uden Tvivl var klippet ud af en eller anden gammel Parfumeriprospektus, og som var naglet til Muren med sex Træskosøm.

Emmas Barn sov i en flettet Kurvevugge. Hun tog

det i Teppet, hvori det var indsvøbt og gav sig sagte til at nynne, mens hun vuggede det frem og tilbage.

Léon gik op og ned i Stuen, det forekom ham besynderligt at see denne smukke Dame i en elegant Nankingskjole midt i al denne Elendighed. Emma blev rød, han vendte sig om i den Tanke, at hans Blik maaske havde begaaet en eller anden Næsvished. Derpaa lagde hun atter den Lille ned, da den gav sig til at savle paa sin Krave, Ammen tørrede det strax af, idet hun paastod, at det slet ikke vilde kunne sees.

— Hun gjør saamænd ganske andre Ting, sagde hun, og jeg kan ikke bestille Andet end uafladeligt at holde hende ren, hvis De vilde være saa god at sige Urtekræmmer Camus, at han skal give mig lidt Sæbe, naar jeg har Brug derfor, vilde det jo være Dem bekvemmere, end naar De selv skal have Uleilighed af mig.

— Det skal jeg nok! Det skal jeg nok! sagde Emma. Farvel Mo'er Rollet. Hun tørrede sine Fødder af paa Tærsklen og gik.

Konen fulgte hende ligetil Udgangen, idet hun talte om alt det Besvær, hun havde med at staae op om Natten.

— Jeg er undertiden saa mat, at jeg falder i Søvn paa en Stol, derfor burde De ogsaa i det Mindste hver Maaned give mig et lille Pund malet Kaffe, som jeg kunde drikke om Morgenen.

Efter at have døiet hendes Taksigelser slap da Emma endelig afsted, men neppe var hun kommet et godt Stykke henad Stien, før Lyden af Træsko fik hende til at vende sig om, det var Ammen.

— Hvad er der nu i Veien?

Konen trak hende til Side bag ved et Elmetræ og begyndte at tale om sin Mand, der med sit Haandværk og de sex Francs, han aarlig fik af Kaptainen ....

— Fat Dem endelig i Korthed! afbrød Emma hende.

— Ja vel, lille Frue, svarede Ammen med dybe Suk mellem hvert Ord, jeg er angst for at han skal blive traurig ved at see mig drikke min Kaffe alene, De kjender jo nok Mandfolkene ....

— Men hvad vil De? Jeg har jo lovet Dem Kaffebønner, svarede Emma. De kjeder mig.

— Ja men kjære gode Frue, hans Saar har givet ham saadan en skrækkelig Brystkrampe. Han paastaaer, at Mosten svækker ham.

— Men saa skynd Dem dog at blive færdig, Mo'er Rollet.

— Ja, sagde hun og neiede dybt, hvis det ikke var en stor Skam at bede Dem derom .... hun neiede endnu en Gang — naar De vilde — hendes Blik var saa inderligt bønfaldende — sende os en Krukke Brændevin, saa kan vi gnide den Lilles Fødder dermed, de er saa ømme, saa ømme.

Efter endelig at være bleven Ammen kvit, tog Emma atter Léons Arm. I nogen Tid gik hun hurtigt, men derpaa sagtnede hun sin Gang, og hendes Blik faldt paa den unge Mands sorte Fløils Frakkekrave, hans glatfriserede, kastaniebrune Haar faldt ned derpaa. Hun lagde Mærke til hans Negle, der var længere end man ellers pleiede vant at bære dem i Yonville; det var en af Skriverens Hovedbeskjæftigelser at pleie dem, og alene til dette Brug havde han stadig en Pennekniv paa sit Skrivetøi.

De gik tilbage til Yonville paa den smalle Gangsti langs Flodbreden. Da Vandstanden paa Grund af den varme Aarstid var ringere, laae Havemurenes Fod blottet, hvorfra nogle Trappetrin førte ned til Vandet; Floden løb lydløst, hurtig og kold at see til, de store tynde Græsstraa, der bøiede sig udover Strømmen, hang ligesom grønne flagrende Haar ned i de klare Bølger. Paa Spidsen af Sivene eller paa Aakandebladene bevægede stundom et Insekt sig eller hviled.

sig derpaa, Solen spillede paa de smaa, blaa Bølger, der brødes mod hverandre, og de gamle, greneløse Piletræer speilede deres graa Bark i Vandet. Der var ikke en levende Sjæl at see, det var nemlig lige i Middagsstunden, og paa hele Veien hørte den unge Kone og hendes Ledsager ikke Andet end Takten af deres egne Skridt paa Stien, de Ord, de sagde hinanden og Lyden af Emmas Kjole, der raslede om hende.

Havemurene, der foroven var besatte med Flaskeskaar, var ligesaa hede som Drivhusvinduer. I Sprækkerne skjød de gule Levkøier sig frem, og med Kanten af sin udspændte Parasol fik Emma i Forbigaaende lidt af deres visne Blomster til at smuldre hen til et gult Støv, undertiden slæbte en Gren Klematis eller Gedeblad, der hang udenfor, sig henad Silken, idet den hagede sig fast i de fine Traade.

De passiarede om et Selskab spanske Dansere, som man snart ventede til Rouens Teater. Tager De ind for at see dem? spurgte hun. — Ja, dersom jeg faaer Tid, var hans Svar.

Havde de intet Andet at tale om? Der stod dog noget Alvorligere at læse i deres Blikke, og mens de gjorde sig Umage for at fremføre de forslidte Hverdagsfraser, følte de sig begge betagne af samme længselsfulde Stemning. Det var ligesom en dyb, vedvarende Tonen fra Sjælen, der overdøvede deres Stemmer. Overraskede over denne ukjendte, milde Følelse, tænkte de ikke paa at skildre hinanden denne Stemning eller søge efter Aarsagen dertil. Henover den lange Tid, der gaaer forud derfor, kaster Fremtidens Lykke ligesom en parfumeret Brise; man synker hen i denne Rus, uden engang at bekymre sig om den Horisont, som man ikke øiner.

Et Sted var Jorden traadt ud af Kvæget, man maatte gaae over store, grønne Stene, der laae spredte ad i Snavset. Af og til standsede hun et Minut, for at see, hvor hun skulde stille Foden, og vaklende paa de rystende Stene med hævede

Albuer, bøiet Krop og raadvildt Blik løe hun af Angst for at falde i Pytterne.

Da de kom udenfor hendes Have, stødte Emma Laagen op, løb op ad Trapperne og forsvandt.

Léon gik hen paa Kontoret, hans Principal var ude, han kastede et Blik paa Akterne, skjar sig en Pen, tog saa sin Hat og gik.

Han gik op paa „Fælleden" paa Argueilbakken ved Indgangen til Skoven, lagde sig ned paa Jorden under Granerne og stirrede op paa Himlen gjennem Fingrene.

— Hvor jeg kjeder mig! Hvor jeg dog kjeder mig! sagde han til sig selv.

Han mente at have Aarsag til at beklage sig over at leve i denne Landsby med Homais til Ven og Guillaumin til Principal. Denne siste, som var Forretningsmand fra Top til Taa, og bar Guldbriller og røde Bakkenbarter henover det hvide Halstørklæde, havde slet ingen Sans for Aandsnydelser, skjønt han optraadte paa en stiv, engelsk Maner, som i den første Tid havde blændet Skriveren. Hvad Apotekerens Hustru angik, var hun den bedste Kone i hele Normandiet, hun var saa from som et Lam, elskede sine Børn, sine Forældre og Slægtninge, græd over Andres Ulykker, lod Alt gaae som det bedst kunde i Husholdningen og havde en sand Afsky for Snøreliv — men saa langsom i sine Bevægelser, saa kjedelig at høre paa, saa simpel af Udseende og saa indskrænket i en Samtale, at han, skjønt hun kun var tredive Aar og han tyve, skjønt de sov Dør om Dør og hver Dag talte med hinanden, aldrig havde tænkt sig, at hun kunde være en Kvinde for Nogensomhelst, eller at hun besad Andet af sit Kjøn end Kjolen.

Og hvem var der saa? Binet, nogle Kjøbmænd, to eller tre Kroværter, Præsten og endelig Mairen, Hr. Tuvache

med hans to Sønner, velhavende, gnavne og afstumpede Mennesker, der selv dyrkede deres Jorder, holdt Gilder for sig selv, forresten „hellige“ og aldeles utaalelige i Omgang.

Mellem alle disse Physiognomier traadte Emmas Ansigt frem, men ensomt og i det Fjerne, thi mellem hende og sig følte han ligesom vage Svælg.

I Begyndelsen havde han besøgt dem flere Gange med Apotekeren. Charles syntes ikke at sætte overvættes stor Pris paa hans Selskab, og Léon vidste ikke, hvorledes han skulde bære sig ad mellem Frygten for at være paatrængende og Ønsket om et intimere Forhold, som han næsten ansaae for umuligt.

IV.

I de første kolde Dage ombyttede Emma sit Værelse med Dagligstuen, en stor men lav Stue, fra hvis Kakkelovn en busket Koralplante strakte sig henimod Speilet. Naar hun sad i Lænestolen ved Vinduet, kunde hun see Landsbyfolkene gaae forbi paa Fortouget.

To Gange om Dagen gik Léon fra sit Kontor til den „forgyldte Løve“. Langt borte fra kunde Emma høre ham komme, lyttende hældede hun sig frem, og den unge Mand gled forbi Gardinet, stadig ens klædt og uden at vende sig om; men i Tusmørket, naar hun med Haanden under Kinden havde ladet sit paabegyndte Broderi synke ned paa Skjødet, gjøs hun ofte ved Synet af denne Skygge, der pludselig strøg forbi. Hun stod op og lod Pigen rette an. .

Mens de spiste, kom Homais. Med sin græske Hue i Haanden traadte han lydløst ind for ikke at forstyrre og stadig med den samme Frase: „God Aften mit Herskab“, naar han derpaa havde sat sig ned ved Bordet paa sin vante Plads mellem Ægteparret, spurgte han Lægen om hans Patienter,

og denne raadforte sig med ham angaaende de eventuelle Salairer. Saa passiarede man om, hvad der stod i „Bladet“; paa denne Tid af Dagen kunde Homais det næsten udenad, og han gjengav det helt og holdent ligefra Redaktørens personlige Mening i den ledende Artikel indtil Beretningerne om det i Frankrig og Udlandet senest Passerede. Men naar dette Sujet var udtømt, fremkom han med Bemærkninger angaaende de Retter, der stod paa Bordet. Undertiden reiste han sig halvt op og pegede galant til Fruen paa de lækreste Stykker eller vendte sig til Pigen og gav hende gode Raad angaaende Maaden at tillave en Ragout paa og de større eller mindre Fordele ved de forskjellige Krydderier, han konverserede om Aromaer, Essenser, Geléer og Safter paa en aldeles blændende Maade. Da hans Hoved forøvrigt var fuldere af Opskrifter end hans Apotek af Krukker, excellerede Homais i at lave en Mængde Syltetøier, Eddiker og Likører, og han var fuldstændigt inde i alle de nye Opfindelser paa de økonomiske Fyrfades Omraade, ikke at tale om Kunsten, at konservere Ost og pleie syg Vin.

Klokken otte kom Justin for at hente ham, da Apoteket skulde lukkes. Homais tilkastede ham et skjelmsk Sideblik, især hvis Felicité var i Stuen, han havde nemlig opdaget, at hans Elev nærede Forkjærlighed for Lægens Hus.

— Den lille Fyr begynder at ville være med, sagde han, og jeg troer sandt for Dyden, at han har et godt Øie til Deres Tjenestepige.

Men en alvorlig Feil, som han idelig bebreidede ham, var stadig at lytte til hvad der blev talt om, om Søndagen var det f. Ex. umuligt at faae ham ud fra Dagligstuen, hvor Fru Homais havde kaldt ham ind for at tage Børnene ud, der faldt i Søvn i Lænestolene, hvor de med Ryggen trak de altfor store Bomuldsbetræk ned.

Der kom ikke ret Mange til Apotekerens Soiréer, da hans Bagtalelser og hans politiske Anskuelser efterhaanden havde fjernet forskjellige respektable Personer fra ham. Skriveren forsømte aldrig at indfinde sig, saasnart som han hørte Klokken, løb han Fru Bovary i Møde, tog hendes Sjal og stillede de svære Galoscher, hun gik med, naar det var Sneveir, ind under Apotekdisken.

Først fik man sig nogle Partier Vingt et un, derpaa spillede Homais Ecarté med Emma, Léon stod bagved hendes Stol og gav hende Raad. Med Hænderne paa hendes Stolerug betragtede han Tænderne i hendes Kam, der borede sig ned i Nakkehaaret. Ved hver Bevægelse hun gjorde for at spille sine Kort ud, hævede hendes Kjole sig op paa høire Side. Saa faldt den igjen tilbage paa begge Sider af Stolen og slæbte langt henad Gulvet med mange Rynker og Folder, naar Léon undertiden følte sin Støvlesaal derpaa, trak han den hastigt til sig, som om han havde traadt paa noget Levende.

Naar Ecartéen var ude, spillede Apotekeren og Lægen Domino, Emma skiftede Plads og gjennembladede »Illustration« med Albuen støttet paa Bordet. Hun havde taget sin Modejournal med. Léon satte sig hen ved Siden af hende, de saae sammen paa Billederne og ventede paa hinanden nedenfor Siderne. Ofte bad hun ham om at læse Versene for hende, Léon deklamerede dem med en slæbende Stemme, som han omhyggeligt lod være hendøende paa Kjærlighedsstederne. Men Dominobrikkernes Raslen forstyrrede ham, Homais var en dygtig Spiller, han overgik langt Charles. Efterat have naaet trehundrede Points, strakte de sig begge to hen ved Kakkelovnen og faldt snart i Søvn. Ilden døde hen i Asken, Thepotten var tom, Léon vedblev at læse, og Emma lyttede til ham, idet hun mekanisk dreiede Lampeskjærmen, paa hvis Net der var afmalet Bajadser i Vogne og Liniedanserinder med

Balancerstænger. Léon holdt op, idet han pegede paa det indslumrede Auditorium, derpaa talte de sagte med hinanden, og den Samtale, de saaledes førte, forekom dem behageligere, fordi den ikke havde Tilhørere.

Saaledes opstod en Art Forbindelse mellem dem, en stadig Udvexling af Bøger og Romancer; Charles, der ikke kjendte til Skinsyge, undrede sig ikke derover.

Til sin Fødselsdag fik han et smukt frenologisk Hoved, mærket med Tal lige til Brystet og blaamalet; det var en Opmærksomhed fra Skriveren, han viste ham mange andre, ja besørgede endogsaa hans Ærinder i Rouen, og da en ny Roman havde bragt Kaktuser paa Mode, kjøbte Léon nogle til Fruen, som han bragte med sig paa Skjødet i „Svalen“, idet han stak sine Fingre paa deres haarde Pigge.

Opimod sit Vindue lod hun sig lave en lille Hylde med et Gitter om til sine Urtepotter. Skriveren havde ogsaa sine „hængende Haver“, naar de passede deres Blomster, kunde de see hinanden fra Vinduet.

Blandt Landsbyens Vinduer var der et, som endnu oftere var optaget; thi om Søndagen ligefra Morgenstunden, indtil det blev mørkt, og hver Eftermiddag, naar det var klart Veir, kunde man i en Loftsluge see Binets magre Profil bøiet over Dreiebænken, hvis monotone Snurren kunde høres ligetil den „forgyldte Løve“.

En Aften da Léon kom hjem, fandt han et broderet Tæppe paa sit Værelse, han kaldte paa Hr. og Fru Homais, Justin, Børnene, Kokkepigen, han talte derom til sin Principal, Alle ønskede at see dette Tæppe. Hvorfor gav Lægens Kone Skriveren Præsenter? Det forekom Folk besynderligt, og man tænkte endelig, at hun vel var „hans gode Veninde.

Han gav selv Anledning til at troe det, i den Grad

underholdt han uafladeligt alle Mulige om hendes Ynde og Aand, saa at han engang paadrog sig det brutale Svar af Binet: „Ja, hvad vedkommer det mig, jeg omgaaes jo ikke med hende.“

Han pinte sig selv med at pønse paa, hvorledes han skulde gjøre hende en Erklæring, og stadig vaklende mellem Frygt for at mishage hende og Undseelse over at være saa feig, fældede han Taarer af Modløshed og Begjær. Saa fattede han energiske Beslutninger, skrev Breve, som han atter sønderrev, skjød det ud til Tider, som han stadig rykkede videre frem. Ofte begav han sig derhen i den Hensigt at vove Alt, men dette Mod forlod ham snart i Emmas Nærværelse, og naar Charles saa kom til og indbød ham til at stige op i hans Kabriolet, for sammen med ham at see til en Patient i Omegnen, tog han strax derimod, bukkede for Fruen og gik bort. Var hendes Mand ikke Noget af hende?

Hvad Emma angik, udspurgte hun sig ikke selv for at erfare, om hun elskede. Efter hendes Tro, maatte Kjærligheden indfinde sig pludselig med store Udbrud og blændende Lynglimt, en Orkan, der styrter løs paa Livet, kaster det overende, bøier Villien som et Siv og styrter Hjertet i en Afgrund. Hun vidste ikke, at Regnen danner Søer paa Husenes Tage, naar Renderne er tilstoppede, og hun vilde saaledes have vedblevet at være tryg, da hun pludselig opdagede en Revne i sin Mur.

V.

Det var en Søndageftermiddag i Februarmaaned, og det sneede.

Hr. og Fru Bovary, Homais og Léon var taget ud sammen, for at besee et Horspinderi, som man byggede en halv Lieue fra Yonville. Apothekeren havde taget Napoléon og Atha=

lie med sig for Motionens Skyld, og Justin fulgte dem med Paraplyer over Skulderen.

Og dog kunde man ikke tænke sig noget mindre Interessant end denne Seeværdighed, en stor øde Plads, hvor nogle allerede rustne Tandhjul laae mellem Dynger af Sand og Stene, omgav en lang, firkantet Bygning, gjennemboret af en Mængde smaa Vinduer. Den var ikke bygget færdig, og gjennem Tagværket saae man Himlen. Befæstet til Gavlbjælken svaiede en med trefarvede Baand omvundet Straavisk for Vinden.

Homais talte. Han forklarede Selskabet dette Etablissements fremtidige Vigtighed, beregnede Plankernes Styrke, Murenes Tykkelse og beklagede meget, at han ikke altid havde en Tommestok hos sig som Binet.

Emma, der holdt ham under Armen, lænede sig lidt til hans Skulder og betragtede Solen, der viste sig som en mat Skive i den fjerne Taage. Hun vendte sig om, Charles stod foran hende, Kaskjetten faldt ham ned over Øinene, og hans tykke Læber skjælvede, hvorved hans Ansigt antog et stupidt Udtryk, selv hans Ryg, hans rolige Ryg var irriterende at see paa, og paa hans Frake syntes hun at see hele Personens Plathed aftegnet.

Medens den Harme, hun følte ved at beskue ham, ligesom indgjød hende et Slags fordærvet Vellyst, nærmede Léon sig hende. Kulden, der gjorde ham bleg, syntes at give hans Ansigt et endnu mildere og mere smægtende Udtryk, den noget vide Skjortekrave blottede hans Hals, Øreslippen tittede frem under en Lok Haar, og hans store blaa mod Skyerne hævede Øine forekom Emma klarere og skjønnere end de Bjergsøer, hvori Himlen speiler sig.

— Ulykkelige! raabte pludselig Apotekeren.

Og han løb hen til sin Søn, der var faldet i en Kalkdynge, da han vilde male sine Sko hvide. Ved de Bebrei-

delser, hvormed man overvældede ham, gav Napoléon sig til at udstøde sande Hyl, mens Justin tørrede hans Fødder med en Halmvisk; men man kunde behøve en Kniv, Charles tilbød sin.

— Han gaaer med en Kniv i Lommen ligesom en Bonde, tænkte hun ved sig selv.

Det gav sig til at sne stærkere, og man tog tilbage til Yonville.

Den Aften gik Emma ikke med ind til deres Nabo, og da Charles var gaaet, og hun var alene, begyndte hun atter sine Sammenligninger med endnu større Anskuelighed end ellers, fordi hun først lige for nylig havde følt Forskjellen saa stærkt. Hun laae i Sengen og stirrede hen paa den blussende Ild, atter saae hun Léon staae som histnede og bøie sin Spadserestok med den ene Haand, mens han med den anden holdt Athalie, som roligt sugede paa en Istap. Hun fandt ham henrivende, hun kunde ikke løsrive sig fra Synet af ham, hun mindedes hans Stillinger ved andre Leiligheder, de Ord, han havde yttret, Lyden af hans Stemme, hele hans Skikkelse, og hun gjentog, idet hun rakte Læberne frem som til et Kys:

„Ja yndig, smuk .... Er han ikke forelsket? Men i hvem? Det maa jo være i mig.“

Alle Beviserne stod pludselig for hende, hendes Hjerte svulmede. Flammen fra Kaminen fik et muntert Skjær til at lyse i Loftet, hun vendte sig om paa Ryggen og strakte sig.

Og atter begyndte den evindelige Klagesang: Hvis Himlen havde villet det!

Hvorfor er det ikke skeet? Hvad var til Hinder derfor?

Da Charles kom hjem henimod Midnat, lod hun, som om hun vaagnede, og da han gjorde Støi ved Afklædningen, klagede hun over Hovedpine og spurgte derpaa, ligesom tilfældigt, om hvad der havde tildraget sig i Aftenens Løb.

— Hr. Léon trak sig tidligt tilbage, sagde han.

Hun kunde ikke tilbageholde et Smil og faldt i Søvn, med Sjælen opfyldt af en ny Fortryllelse.

Den næste Dag i Mørkningen fik hun Besøg af Kræmmeren Hr. L'heureux, det var en dygtig Forretningsmand, denne Hr. L'heureux.

Vel var han født Gascogner, men hans lange Ophold i Normandiet havde givet Sydboens Snaksomhed en god Tilsætning af den berygtede normandiske Snuhed. Hans fede, slappe, skjægløse Ansigt syntes farvet af et Afkog Lakrissaft, og hans hvide Haar fremhævede endnu yderligere den stærke Glans i de smaa sorte Øine. Man vidste ikke, hvad han tidligere havde været, nogle sagde Bissekræmmer, andre Banquier i Routot. Men hvad der var vist, var, at han kunde gjøre Beregninger i Hovedet, der forskrækkede selve Binet. Hoflig ligetil det Krybende, holdt han stadig Ryggen halvt bøiet i samme Stilling som En, der hilser eller indbyder Nogen.

Efterat have ladet sin floromvundne Hat blive ved Døren, stillede han en grøn Æske op paa Bordet og begyndte med mange høflige Udtryk at beklage sig over, at han endnu ikke havde formaaet at vinde Fruens Søgning. En ringe Butik som hans, var ikke skikket til at friste en „elegant Dame", han betonede disse siste Ord. Hun behøvede dog kun at gjøre Bestillinger, og han vilde paatage sig at forsyne hende med Alt, hvad hun vilde have, saavel af Manufakturvarer som Linned og Modesager, da han regelmæssigt 4 Gange om Maaneden tog til Byen. Han stod i Forbindelse med de største Huse. Man vidste god Besked om ham i „De tre Brødre", „det forgyldte Skjæg", „den store Vildmand", alle disse Huse kjendte ham som dem selv. Han var gaaet herind idag i Forbigaaende, for at vise Fruen forskjellige Sager, som han

ved et ganske ualmindeligt Held var kommet i Besiddelse af, og han tog et halvt Dusin broderede Kraver op af Æsken.

Fru Bovary saae paa dem. — Tak, jeg er forsynet.

Saa fremtog Hr. L'heureux med stor Varsomhed tre algierske Skjærf, flere Pakker engelske Synaale, et Par Straasko og tilsidst fire Æggebægere af Cocosnodder, gjennemsigtigt udskaarne af Galeislaver. Med begge Hænder paa Bordet, med fremstrakt Hals og bøiet Krop, fulgte han med aaben Mund Emmas Blik, der raadvildt vankede om mellem Varerne. Af og til, ligesom for at børste Støvet af, knipsede han med Neglen henad de udstrakte Silkeskjærf, de raslede let, idet de indvirkede Guldpailletter i Tusmorkets gronlige Skjær, funklede som smaa Stjerner.

— Hvormeget koster de?

— En Bagatel, en sand Bagatel, svarede han, men det haster slet ikke, naar De selv har Lyst dertil, vi er ingen Jøder.

Hun betænkte sig et Par Minuter, men bad tilsidst Hr. L'heureux undskylde, at hun ikke kjøbte Noget. Denne svarede aldeles roligt:

— Ja, ja, vi kommer nok til at handle sammen en anden Gang, jeg er altid kommet godt ud af det med Damerne, — naar jeg undtager med min egen Kone.

Emma smilede.

— Ja, jeg vilde blot sige Dem, vedblev han med en godmodig Mine, at det slet ikke er Pengene, det kommer an paa, . . . hvis det behøvedes, var jeg Mand for at skaffe Dem nogle.

Hun gjorde en overrasket Bevægelse.

— Aa! tilfoiede han dæmpet men livligt, jeg behøver da ikke at gaae langt for det, det kan De være vis paa. Og han gav sig til at spørge til Fa'er Tellier, Eieren af Café

français, som Charles just dengang havde under Behandling. — Ja, hvad feiler Fa'er Tellier? . . . Han hoster, saa hele Huset ryster derved, og jeg er grumme angst for, at han snart kommer til at trænge mere til en Fyrretræesdyne, end til en Flonelstrøie. Han har gjort saamange Spilopper i sine unge Dage, det Menneske har aldrig ført en ordentlig Levemaade, han har ødelagt sig med Brændevin. Men det er dog kjedeligt for En at see sine Bekjendte gaae bort. Og mens han spændte Æsken til, udviklede han sig angaaende Lægens Praxis. — Det er formodentligt Veiret, sagde han og saae med et gnavent Udtryk hen til Vinduerne, der er Aarsag til al den Sygdom. Jeg selv er heller ikke rigtig i mit Es, jeg maa nok en af disse Dage hen til Deres Hr. Mand, for at tale med ham om nogle Smerter, jeg føler i Ryggen. Ja, Farvel da Frue! Ærbødige Tjener. — Og han lukkede sagte Døren efter sig.

Emma lod dække til sig i sit Værelse ved Kakkelovnen paa en Bakke, hun var længe om at spise, Alt forekom hende godt. Hvor jeg dog har været fornuftig, sagde hun til sig selv ved Tanken om Skjærfene.

Hun hørte Skridt paa Trappen, det var Léon. Hun stod op og tog et Viskestykke, det øverste af Stablen paa Komoden, for at sømme det. Da han traadte ind, syntes hun at være ivrigt beskjæftiget.

Samtalen døde hen, hvert Øieblik lod Emma den falde, mens han ligesom var aldeles forvirret. Siddende paa en lav Stol ved Kakkelovnen dreiede han Elfenbensetuiet mellem sine Fingre, Hun syede ivrigt eller glattede af og til Rynkerne paa Lærredet med Neglen. Hun talte ikke, han taug, fængslet af hendes Stilhed, ligesom han vilde have været det af hendes Ord.

— Stakkels Fyr! tænkte hun.

— Hvori mishager jeg hende? spurgte han sig selv.

Imidlertid sagde dog Léon tilsidst, at han en af Dagene skulde til Rouen i en Forretningssag, og tilføiede: Deres Musikabonement er udløbet, skal jeg forny det?

— Nei.

— Hvorfor ikke?

— Fordi ... og med sammenknebne Læber trak hun langsomt en lang Ende graa Traad til sig.

Dette Arbeide irriterede Léon. Emmas Fingre syntes at skrabes derved paa Spidsen, der faldt ham en galant Ytring ind, men han vovede ikke at komme frem med den.

— Opgiver De det altsaa? spurgte han.

— Hvilket? udbrød hun livligt. Musiken? Ak ja, min Gud, har jeg ikke et Hus at bestyre, min Mand at passe, kortsagt tusind Pligter, mange Ting der gaaer forud for at spille.

Hun saae hen paa Uret, Charles blev længere borte end sædvanlig. Hun anstillede sig bekymret, hun gjentog endogsaa to eller tre Gange: Han er saa god!

Skriveren kunde godt lide Hr. Bovary; men denne Ømhed forbausede ham dog paa en mindre behagelig Maade, ikke destomindre gav han sig til at istemme denne Lovtale, som, bemærkede han, ydedes ham af Alle, der kjendte ham, men da navnlig af Apotekeren.

— Han er ogsaa en brav Mand, yttrede Emma.

— Det har De Ret i, svarede Skriveren.

Og han gav sig til at tale om Fru Homais, hvis negligerede Paaklædning saa ofte havde givet dem Anledning til Latter.

— Hvad gjør det? afbrød Emma ham. En god Familiemoder bekymrer sig ikke om sit Toilette. Derpaa faldt hun atter tilbage til sin Tavshed.

Det gik paa samme Maade de følgende Dage, hendes Tale, hendes Væsen, Alt forandredes. Man saae hende blive

omhyggelig for sit Hus, atter regelmæssig besøge Kirken og holde sin Tjenestepige med større Strenghed.

Hun tog Bertha bort fra Ammen. Felicité bragte Barnet ind, naar der kom Besøg, og Emma klædte det af for at fremvise dets smaa Lemmer. Hun erklærede, at hun tilbad Børn, det var hendes Trøst, hendes Glæde, hendes Sværmeri, og hun ledsagede sine Kjærtegn med lyriske Udgydelser, der vilde have mindet mere Belæste end Yonvilles Indbyggere vel meget om Tiraderne i »Notre Dame de Paris«.

Naar Charles kom hjem, fandt han stadig sine Tøfler ved Ilden. Nu manglede aldrig Foret i hans Vest eller Knapperne i hans Skjorte, og det var endogsaa en sand Fornøielse at see, hvor omhyggeligt alle Bomuldsknapperne var ordnet i Skabet i ligestore Bunker. Hun vægrede sig aldrig mere som tidligere ved at gaae Toure i Haven, hvad han foreslog, gav hun stadig sit Samtykke til, selv om hun ikke altid gjættede den Villie, hun saa blindt føiede sig efter — og naar Léon efter Maaltidet saae ham sidde i Kakkelovnskrogen med Hænderne over Maven og Fødderne paa Ildbukkene, med røde Kinder af Fordøielsen og med Taarer i Øinene af Lykke, med Barnet, der krøb om paa Tæppet og med denne slanke Kvinde, der bøiede sig over Ryggen af Lænestolen for at kysse ham paa Panden, sagde han til sig selv: Hvilket Vanvid! hvorledes skulde jeg naae op til hende?

Hun forekom ham saa dydig og saa uantastelig, at hvert Haab, selv det svageste forlod ham.

Men Følgen af dette Afkald var, at hun kom til at staae for ham som noget ganske Ualmindeligt. Hendes legemlige Fortrin, som han dog aldrig kunde komme til at nyde, traadte i Baggrunden, og hun drog ind i hans Hjerte, for at løsrive sig derfra som en prægtigt straalende, opadstigende Apotheose. Det var en af disse rene Følelser, der ikke træde forstyrrende

i Veien for Livets daglige Dont, som man pleier paa Grund af deres Sjeldenhed, og hvis Tab vilde gjøre En mere bedrøvet, end man vilde glæde sig over at besidde den Tilbedte.

Emma blev mager, hendes Kinder tabte deres sunde Farve, hendes Ansigt blev spidst. Med sine mørke Fletninger, sine store Øine og lige Næse, sin svævende Gang og sin stadige Ordknaphed, syntes hun at skride gjennem Livet, næsten uden at berøre det og paa sin Pande at bære er vagt Indtryk af en eller anden sublim Forudbestemmelse. Hun var saa melankolsk og saa rolig, samtidig saa blid og saa tilbageholdende, at man i hendes Selskab følte sig betagen af en isnende Fortryllelse; ligesom man gyser i en Kirke ved Blomsterduften, der blander sig med Marmorets Kjølighed; selv de Andre var denne Trolddom undergivne. Apotekeren fandt, at det var en Kone med store Gaver, der ikke vilde være paa urette Plads i et Underpræfektur. — Damerne beundrede hendes Sparsommelighed, Klienterne hendes Høflighed, de Fattige hendes Godgjørenhed.

Men dog var hun opfyldt af Lyster, af Raseri, af Had. Denne Kjoles glatte Folder skjulte et forstyrret Hjerte, og disse saa kyske Læber fortalte ikke hendes Pinsler. Hun var forelsket i Léon og søgte Ensomheden for i Ro og Mag at kunne frydes ved hans Billede. Synet af ham forstyrrede det Vellystige i disse Betragtninger. Emma gjøs ved Lyden af hans Skridt, men i hans Nærværelse svandt Bevægelsen, og der blev kun en dyb Forundring tilbage, der endte i Melankoli.

Léon anede ikke, naar han fortvivlet forlod hende, at hun reiste sig bagved ham for at see efter ham paa Gaden. Hun var ængstelig for hvad han foretog sig, hun udspeidede hans Ansigt, hun opfandt en hel Historie for at finde paa et Paaskud til at besee hans Værelse. Apotekerens Kone forekom hende lykkelig, fordi hun sov under samme Tag, og stadig

slog hendes Tanker ned paa dette Hus, ligesom Duerne fra den „forgyldte Love", der dyppede deres rosenrøde Fødder og hvide Vinger i dets Tagrender. Men jo mere Emma bemærkede sin Kjærlighed, desto længere trængte hun den tilbage, for at den ikke skulde komme til Syne, og for at formindske den. Hun havde ønsket, at Léon havde anet den, og hun udtænkte Tilfældigheder, Katastrofer, der kunde have begunstiget det. Hvad der uden Tvivl holdt hende tilbage, var Ladhed, Angst, maaske ogsaa en vis Undseelse. Hun tænkte, at hun havde stødt ham for langt tilbage, at der ikke længere var Tid dertil, at Alt var fortabt. Stolthed og Glæde over at kunne sige til sig selv, „jeg er dydig", og at kunne see sig i Speilet med resignerede Miner, trøstede hende desuden lidt for det Offer, hun troede at gjøre.

Da smeltede Alt sammen til een stor Lidelse, Kjødets Lyst, Begjærlighed efter Penge og Lidenskabens Melankoli, og i Stedet for at vende sine Tanker bort derfra, knyttede hun sig tvertimod endnu fastere dertil, ophidsede selv sin Sorg og søgte overalt kun Anledning dertil. Hun irriteredes over en slet Anretning, over en aabenstaaende Dør, sukkede for det Fløil, hun ikke havde, over den Lykke, hun manglede, over sine altfor stolte Drømme, over sit altfor snevre Hus.

Til hendes Fortvivlelse syntes Charles aldeles ikke at ane hendes Lidelser. Den Overbeviisning han nærede om at gjøre hende lykkelig, forekom hende at være en idiotisk Fornærmelse, og hans Tryghed syntes hende at være Utaknemlighed. Hvorfor var hun dydig? Var han ikke en Hindring for hendes Lykke, Aarsagen til al hendes Elendighed og ligesom den spidse Torn paa det sammensatte Spænde, der omsluttede hende til alle Sider?

Paa ham overførte hun da alt det Had, der fulgte af

hendes Kjedsomhed, og enhver Bestræbelse for at formindske det bidrog kun til at forøge det, thi denne spildte Umage føiede sig til de andre Grunde, hun havde til at være fortvivlet og bidrog endnu mere til at fjerne hende fra ham. Hendes Sorg gjorde hende oprørsk, Hjemmets Tarvelighed drev hende til luxuriøse Ønsker, Moderkjærligheden til utugtige Lyster. Hun havde gjerne seet, at Charles havde banket hende, for at hun med større Ret kunde afsky ham og hævne sig paa ham. Hun forundredes stundom over de grusomme Slutninger hun drog, og dog maatte hun vedblive at smile, høre gjentaget, at hun var lykkelig, foregive at hun var det og lade Folk forblive i Troen.

Og dog væmmedes hun undertiden over denne Forstillelse. Hun følte sig fristet til at flygte bort med Léon, langt bort for at friste en anden Skjæbne, men strax aabnede der sig i hendes Sjæl et dunkelt, mørkt Svælg. Han elsker mig jo ikke, tænkte hun, hvad skal der blive af mig? Hvad Hjælp, hvad Trøst, hvad Lindring kan jeg vente? Hun stod sønderknust, stønnende, sløv og brast i én sagte Hulken.

— Hvorfor taler De ikke derom med Herren? spurgte Pigen hende, naar hun kom ind i Stuen under et saadant Udbrud.

— Det er Nervøsitet, svarede Emma, tal endelig ikke til ham derom, det vilde kun gjøre ham bedrøvet.

— Fruen har det akkurat ligesom Fa'er Guérins Datter, Fiskeren nede i Pôlet, som jeg kjendte, før jeg kom til Dem, bemærkede Pigen. Hun var saa trist og kummerfuld, at naar man saae hende staae i Døren, var det akkurat, som om den var betrukken med et Liglagen. Hendes Ulykke var nok, at hun havde ligesom en Slags Taage i Hovedet, Lægerne kunde ikke gjøre Noget derved og heller ikke Præsten. Naar det blev altfor galt, gik hun ene ned ved Strandbreden hvor Toldbetjenten, naar han gjorde sin Runde, tidt fandt hende liggende

plat ned paa de flade Stene og græde; men efter hendes Bryllup, siger man, at det skal være gaaet over.

— Det er det Modsatte med mig, sagde Emma, jeg har først faaet det efter mit Bryllup.

VI.

En Aftenstund, da hun havde siddet lidt ved det aabne Vindue og seet paa Lestiboudois, der klippede Buxbomhækken, hørte hun det pludselig ringe til Angelus.

Det var i Begyndelsen af April, paa den Tid da Primlerne er udsprungne, en mild Vind farer hen over de pløiede Bede, og Haverne synes ligesom Kvinder at gjøre deres Toilette til Sommerens Fester. Gjennem Lysthusets Tremmer kunde man see Strømmen bugte sig gjennem Engene. Aftentaagen lagde sig over de bladløse Popler, der indhyllede i et blegt gjennemsigtigt Slør, viste sig i violette, halvt utydelige Konturer. I det Fjerne græssede Kvæget, men man kunde hverken høre Lyden af dets Skridt eller dets Brølen, og Luften gjenlød stadig af Klokkens fredelige Kimen.

Ved denne idelige Klokkeklang fordybede den unge Kones Tanker sig i gamle Minder fra hendes Ungdoms og Pensionstid. Hun mindedes de store Lysestager paa Alteret, Blomstervaserne og Monstransen. Gjerne havde hun som fordum blandet sig i den lange lige Række af hvidslørede Kvinder, der kun afbrødes, naar en af de gode Søstre bøiede sin stive, sorte Kutte ned over Bedepulten; naar hun om Søndagen under Messen løftede sit Hoved, opdagede hun den hellige Jomfrues milde Ansigt mellem de blaalige Virakskyer, der steg i Veiret. Da følte hun sig grebet af en rørt Stemning, hun følte sig blød og aldeles forladt, som et Dun der veires hen af Stormen, og uden at have nogen egenlig Bevidsthed

derom, gik hun henimod Kirken, stemt til ligemeget hvilken Andagt, forudsat blot at den fyldte hendes Sjæl, og at hele Tilværelsen forsvandt derved.

Paa Torvet mødte hun Lestiboudois, der kom derfra. For ikke at spilde Tid, foretrak han nemlig at afbryde sit Arbeide og derpaa atter at tage fat, saaledes at han ringede til Angelus, naar det var ham beleiligt. Den Ringen, hun nylig havde hørt, kaldte Drengene sammen til Katekisation.

Nogle, der allerede var kommet, spillede Boldt paa Kirkegaardens Fliser, Andre sad overskrævs paa Muren og svingede med Benene, idet de med deres Træsko afmeiede de store Nelder, der skjød sig op mellem det lille Hegn og de sidste Grave. Det var det eneste Sted, der var grønt, alt det Øvrige var kun Sten og stadig bedækket med et fint Støv trods Sakristiets Kost.

Børnene løb om paa deres Listesko som paa et Gulv, der var lavet til dette Brug, og trods Klokkens Kimen kunde man høre deres Raab. Lyden tog mere og mere af, eftersom det tunge Tougs Svingninger, idet det slæbtes hen ad Jorden, blev svagere.

Svalerne fløi forbi med smaa Skrig, de skjar Luften, idet de snappede deres Bytte og vendte hurtig tilbage til deres gule Reder under Tagskjæget. I Baggrunden af Kirken brændte en Lampe, det vil sige en Lampevæge i et ophængt Glas. Langt borte fra, tog dens Lys sig ud som et hvidligt Skjær, der skjælvede paa Olien. En lang Solstribe bestraalede hele Skibet og gjorde kun Kroge og Hjørner endnu mørkere.

— Hvor er Præsten? spurgte Emma en ung Fyr, der morede sig med at dreie Ledet rundt.

— Han kommer ligestrax.

Præsteboligens Dør knirkede paa sine Hængsler, og Abbed Bournisien kom til Syne, Børnene styrtede ind i Kirken.

— Disse Slubberter bliver sig dog altid selv lig, mumlede den Geistlige, idet han tog en pjaltet Katekismus op, som han var kommet til at støde til med Foden, de har ikke Respekt for Nogetsomhelst. — I det Samme fik han Øie paa Emma. — Undskyld mig, Frue, udbrød han, jeg saae Dem ikke. Efterat have puttet Katekismusen i sin Lomme, blev han staaende og vedblev at dreie den tunge Nøgle til Sakristiet mellem sine to Fingre.

Den nedgaaende Sol faldt lige i Ansigtet paa ham, den blegede Lastinget paa hans Kappe, der skinnede under Albuerne og trevlede op for neden. Pletter af Fedt og Tobak sad langs hele Rækken af de smaa Knapper paa hans brede Bryst, og de blev talrigere, jo længere de fjernede sig fra Kraveopslaget, hvorpaa hans røde foldede Hud hvilede, den var oversaaet af gule Pletter, der forsvandt i det graanende Skjægs stive Haar. Han havde nyligt spist og drog Veiret tungt.

— Hvorledes har De det? spurgte han.

— Kun daarligt, jeg lider.

— Det gjør jeg min Tro ogsaa, svarede den Geistlige. Det er den første Varme, ikke sandt, den svækker ganske grueligt. Men hvad skal man gjøre derved? Vi er jo fødte til at lide, siger St. Paul. Hvad mener Hr. Bovary derom?

— Han! udbrød hun med en foragtelig Gestus.

— Hvadfornoget? udbrød den gamle Mand, aldeles forbavset: Forordner han Dem ikke Noget?

— Ak! svarede Emma. Det er ikke jordiske Lægemidler, jeg trænger til.

Men Præsten vedblev af og til at see ind i Kirken, hvor de knælende Drenge skubbede til hverandre med Albuerne.

— Jeg vilde gjerne vide . . . begyndte hun atter.

— Ja, vent Du kun, bi bare lidt, Du Riboudet, raabte Præsten harmfuld, jeg skal komme ind og varme Ørene paa Din Slyngel. — Idet han vendte sig om mod Emma, bemærkede han: Det er en Søn af Tømmermester Boudet, hans Forældre staaer sig godt og lader ham faae sin Villie i Alting. Ingen kunde hurtigere lære sine Ting, hvis han blot vilde, thi han har et ypperligt Nemme, jeg kalder ham for Spøg Riboudet, ligesom den Bakke, De jo nok veed, man skal forbi, naar man vil til Maromme, og undertiden siger jeg saamænd „min egen Riboudet“. Kan De forstaae den Vittighed*! Forleden Dag trakterede jeg hans Herlighed Biskoppen med den, han loe deraf, han værdigede mig minsandten at le af det. Men hvorledes har saa Hr. Bovary det?

Hun syntes ikke at forstaae hans Ord. Han vedblev: Han har vel stadig meget at bestille. Han og jeg er vist de to Personer i Sognet, der har Mest at gjøre; men han er Læge for Legemerne, tilføiede han med en plump Latter, og jeg for Sjælene.

Hun fæstede et bønfaldende Blik paa Præsten.

— Ja . . ., sagde hun, De lindrer enhver Ulykke . . .

— Ak, mind mig ikke derom, gode Fru Bovary! Endnu imorges maatte jeg ned til Diauville for at see til en Ko, der havde faaet en Svulst, de troede, at den var forhexet. Ja, jeg veed ikke hvordan det gaaer til med alle deres Koer . . . men undskyld mig! . . . Longuemarre og Boudet, vil I nu see, at I kan holde op med det . . . Og med et Sæt var han inde i Kirken.

---

*) Mont-R. og mon R. uoversætteligt Ordspil mellem mont (Bjerg) og mon (min egen). O. A.

Drengene klyngede sig til den store Bedepult, klattrede op paa Kirkesangerens Forhøining, aabnede Messebogen, og der var endog Nogle der med forsigtige Skridt listede sig ind i Skriftestolen, men pludselig stod Præsten midt imellem dem og uddelte en Regn af Ørefigen til alle Sider. Han tog dem i Trøiekraven, løftede dem fra Gulvet og satte dem kraftigt ned paa begge Knæ, som om han havde villet nagle dem til Korets Fliser.

— Ja, sagde han efterat være kommet tilbage og udfoldede sit store Sirtses Lommetørklæde, hvoraf han stak en Snip mellem Tænderne, Bønderne er grumme meget at beklage.

— Men der er ogsaa Andre, svarede hun.

— Ja, det har De Ret i, der er for Exempel Arbeiderne i Byen.

— Det er ikke dem.

— Det maa De dog forlade mig, jeg har kjendt ulykkelige Mødre, dydige Kvinder, forsikrer jeg Dem, sande Helgene, der ikke engang havde det tørre Brød.

— Men Hr. Abbed (og hendes Mundvige krympede sig), de som har Brød men ikke har . . .

— Varme om Vinteren, afbrød Præsten hende.

— Hvad gjør det?

— Hvad behager? Hvad det gjør? Det forekommer mig dog, at naar man har sin gode Føde og Brændsel . . . saa . . .

— Min Gud! min Gud! sukkede hun.

— De befinder Dem vist ikke vel, sagde han, idet han traadte hen til hende med urolig Mine, det er formodentlig Fordøielsen, De skulde gaae hjem, Fru Bovary, og drikke en Kop The, det vilde styrke Dem, eller maaske et Glas koldt Sukkervand.

— Hvorfor? og hun saae ud som En der vaagner efter en Drøm.

— De holdt Dem jo for Panden. Jeg troede, at De blev greben af Svimmelhed. Og idet der pludselig faldt ham Noget ind, tilføiede han: Men De spurgte mig jo om Noget, ikke sandt? Jeg husker ikke saa nøie . . .

— Jeg? Nei, det var Intet . . . Intet, gjentog Emma, og hendes Blik, der foer rastløst om, sænkede sig langsomt paa den gamle Mand. De saae hinanden ind i Ansigtet uden at sige et Ord.

— Ja, nu maa De have mig undskyldt, Fru Bovary, sagde han endelig, men De veed nok, Pligten gaaer fremfor Alt, jeg maa ind til mine Slubberter. Nu har vi snart Konfirmation, jeg er bange for, at den kommer lidt overraskende paa os. Derfor skal de ogsaa have en Time til hver evige Onsdag fra Kristi Himmelfartsdag. De stakkels Børn! Man kan ikke tidsnok lede dem ind paa Herrens Vei, som han jo selv har befalet os gjennem sin guddommelige Søns Mund. God Bedring Frue og hils Deres Hr. Mand. Og han gik ind i Kirken, idet han bøiede Knæ ved Døren.

Emma saae ham forsvinde mellem den dobbelte Rad Bænke, gaaende med tunge Skridt, med Hovedet lidt bøiet over Skulderen og med begge de halvtaabne Hænder udenfor Lommerne.

Hun dreiede sig pludselig om paa Hælene med et Sæt som en Statue paa sit Hængsel og begav sig hjem; men Præstens kraftige Røst og Drengenes skingrende Stemmer naaede endnu hendes Øre og varede ved bagved hende.

— Er Du en Kristen?

— Ja, jeg er en Kristen.

— Hvad er en Kristen?

— Den, der efter at være døbt ... døbt ... døbt ...

Hun gik op ad Trappetrinene, idet hun holdt sig ved Rækværket, og efterat være kommet op paa sit Værelse, lod hun sig falde om i en Lænestol.

Det hvidlige Lys kastede bølgende Straaler paa Ruderne, Møblerne syntes endnu at staae mere ubevægelige paa deres Plads end ellers og at tabe sig i Skyggen som i et dunkelt Ocean. Ilden var slukket, Uret vedblev at dikke, og Emma følte en egen Forundring over Gjenstandenes Ro, mens hendes Indre var saa oprørt. Mellem Vinduet og Sybordet stod den lille Bertha og vaklede paa sine strikkede Støvler, hun forsøgte at nærme sig Moderen for at gribe fat i hendes Forklædebaand.

— Lad mig være, sagde hun og fjernede hende med Haanden.

Den Lille gjentog dog snart Forsøget, og idet hun støttede sine Arme mod hendes Knæ, hævede hun sine store blaa Øine op imod hende, mens hun savlede ned ad hendes Silkeforklæde.

— Lad mig nu være! gjentog den unge Kone opbragt; hendes vrede Ansigt gjorde Barnet angst, og det gav sig til at skrige.

— Men saa slip mig dog, vedblev hun og stødte til hende med Albuen. Barnet faldt om ved Foden af Kommoden mod Kobberrosetten, hun stødte sig paa Kinden, og Blodet strømmede frem. Emma styrtede hen mod hende for at tage hende op, knækkede Klokkestrengen, kaldte høirøstet paa Pigen og begyndte at forbande sig selv, da Charles i det Samme kom hjem.

— See dog kjære Ven! sagde Emma roligt, den Lille faldt og slog sig.

Charles beroligede hende, det var ikke farligt, og han gik selv efter Hefteplaster.

Fru Bovary gik ikke ned, hun vilde blive hos sit Barn og passe det. Idet hun betragtede det slumrende Barn, svandt den Urolighed, hun endnu nærede, lidt efter lidt, og hun forekom sig selv meget dum og meget godmodig ved ny-

lig at være bleven bevæget for saa Lidt. Bertha hulkede ikke mere, Overdynen bevægede sig lidt ved hendes Aandedræt, der stod store Taarer i hendes Øienkroge. Plasteret strammede Huden. Det er dog besynderligt, tænkte Emma ved sig selv, hvor det Barn er grimt.

Da Charles Klokken elleve om Aftenen kom tilbage fra Apoteket, hvorhen han havde bragt Resten af Plasteret, fandt han sin Kone staaende ved Buggen.

— Jeg har jo forsikret Dig om, at det ikke har Noget at betyde, sagde han og kyssede hende paa Panden, pin Dig ikke, kjære Lille, Du bliver kun syg.

Han var bleven længe paa Apoteket. Skjønt han ikke havde røbet nogen stærk Bevægelse, havde ikkedestomindre Homais bestræbt sig for at styrke ham og gyde ham Mod i Livet. Man havde talt om de forskjellige Farer, der true Barnealderen og om Tjenestefolks Uforsigtighed. Derom kunde Fru Homais tale med, hun havde endnu Mærker paa sit Bryst af en Skaal med Gløder, som en Kokkepige engang havde ladet falde ned paa hendes Kjole. Derfor greb ogsaa disse gode Forældre til en Mangfoldighed af Forsigtighedsregler. Knivene var aldrig tilspidsede, Værelserne ikke bonede, der var Jernstænger for Vinduerne og Skranker for Kakkelovnene. Trods al deres Frihed turde de smaa Homais ikke røre sig uden at have Nogen i Hælene paa sig, ved den mindste Forkjølelse proppede deres Fader dem med Mixtur, og ligetil deres fjerde Aar maatte de ubønhørligt gaae med en vateret Faldehat. Det var nu en af Fru Homais' Manier, i sit Inderste var Apotekeren bedrøvet derover, idet han var bange for, at de intellektuelle Organer muligvis kunde lide ved en saadan Sammentrykning, og undertiden busede han frem med en saadan Yttring som: Vil Du da gjøre dem til Karaiber eller Botokuder?

Imidlertid havde Charles flere Gange forsøgt at afbryde Samtalen. Jeg har Noget at tale med Dem om, hviskede han sagte Skriveren i Øret. Léon fulgte derfor med ham ud paa Gangen.

— Skulde han ane Noget? spurgte Léon sig selv. Hans Hjerte bankede, og han fortabte sig i Gisninger.

Efterat have lukket Døren, bad Charles ham om at forhøre sig i Rouen, hvor dyrt et smukt Daguerrotypi kunde blive, det var en Overraskelse, han vilde gjøre sin Kone, en fin Opmærksomhed, hans eget Portrait i sort Frakke. Men først vilde han vide, „hvad man havde at rette sig efter", det kunde jo ikke genere Hr. Léon, da han omtrent hver Uge tog til Byen.

I hvad Hensigt? Homais formodede et eller andet Kjærlighedseventyr, en Intrigue derunder. Men han tog feil, Léon forfulgte ingen Amourette. Han var tungsindigere end nogensinde før, og Madam Lefrançois lagde Mærke dertil ved den Mængde Mad, han lod staae urørt paa sin Tallerken. For at faae noget Nærmere at vide, udspurgte hun Skattekræveren; men Binet svarede stolt, at han var ingen Politispion.

Dog forekom hans Bordfælle ham ganske besynderlig, thi Léon kastede sig undertiden tilbage paa Stolen med udspilede Arme og beklagede sig i ubestemte Udtryk over Tilværelsen.

— Det er, fordi De ikke har Adspredelse nok, bemærkede Inkassatoren.

— Hvormed skal jeg da more mig?

— I Deres Sted vilde jeg anskaffe mig en Dreiebænk.

— Men jeg kan jo ikke dreie, indvendte Skriveren.

— Ja, det er jo rigtignok en anden Sag, svarede den Anden og strøg sig om Kinden med halv foragtelig, halv tilfreds Mine.

Léon var kjed af at elske uden noget Resultat, han begyndte at føle denne overvældende Mathed, der er en Følge af den evindelige Gjentagelse af det samme Liv, naar det ikke ledes af en eller anden Interesse eller opretholdes af et eller andet Haab. Han var saa kjed af Yonville og dets Indvaanere, at Synet af visse Folk og visse Huse forvoldte ham en utaalelig Irritation, og hvor skikkelig en Mand end Apotekeren kunde være, blev han ham nu aldeles modbydelig. Imidlertid skræmmede Udsigten til noget ganske Nyt ham ligesaa meget, som den lokkede ham.

Men denne Frygt blev snart til Utaalmodighed, og da istemte Paris sine Fanfarer for ham i det Fjerne med dens støiende Maskeballer og dens leende Grisetter. Siden han dog skulde fuldende sine Studier der, hvorfor reiste han da ikke? Hvad forhindrede ham? Og han gav sig til at sysle med Forberedelserne, han ordnede i Forveien sine Beskjæftigelser. I Tankerne meublerede han sig en Leilighed. Han vilde føre et Kunstnerliv, han vilde tage Timer i Gitarspil, han vilde have sig en Slaabrok, en baskisk Hue og blaa Fløilsmorgensko. Han beundrede allerede paa sin Kamin to korslagte Fleuretter med et Dødningehoved og en Gitar ovenpaa.

Det Vanskeligste var at erholde hans Moders Samtykke, og dog syntes Intet fornuftigere. Selv hans Principal raadede ham til at see sig om efter et andet Kontor, hvor han kunde lære noget Mere. Som en Middelvei søgte Léon da om en Plads som anden Skriver i Rouen, men fandt ingen og endelig tilskrev han sin Moder et langt, udførligt Brev, hvori han fremsatte sine Bevæggrunde til ufortøvet at reise til Paris. Hun gav sit Samtykke.

Og dog skyndte han sig ikke. I en hel Maaned transporterede Hivert daglig Kufferter, Vadsække, Pakker for

ham fra Yonville til Rouen og omvendt, og da Léon havde kompleteret sin Garderobe, ladet sine tre Læncstole polstre, kjøbt et Forraad Tørklæder, kort sagt taget flere Forholdsregler end til en Reise rundt om Jorden, opsatte han det fra Uge til Uge, indtil han atter fik et Brev fra sin Moder, hvori hun paaskyndede hans Afreise, da han jo vilde tage sine Examiner før Ferien.

Da Afskedsøieblikket stod for Døren, fældede Fru Homais Taarer, og Justin hulkede, men Homais skjulte sin Bevægelse som en Mand, han vilde selv besørge sin unge Vens Frakke til Notarens Gitterdør, Hr. Guillaumin skulde nemlig kjøre Léon i sin egen Vogn til Rouen; denne var gaaet hen for at sige Farvel til Bovarys.

Da han var kommet op ad Trappen, stansede han, saa stakaandet følte han sig. Da han kom ind, reisteEmma sig hurtigt.

— Det er ikke Andre end mig, sagde Léon.

— Jeg ventede Dem ogsaa.

Hun bed sig i Læben, og en Strøm af Blod løb under hendes Hud, der farvedes rosenrød ligefra Haarrodderne til Kravekanten. Hun blev staaende og støttede Skulderen mod Træværket.

— Deres Mand er altsaa ude, vedblev han.

— Han er ude, og hun gjentog: Han er ude.

Der blev en Pause; de saae paa hinanden, og deres Tanker, grebne af den samme Angst, klamrede sig fast til hinanden som to skjælvende Menneskebryster.

— Jeg vilde saa gjerne give Bertha et Kys, sagde Léon endelig.

Emma gik et Par Trin ned og kaldte paa Felicité.

Hurtigt kastede han et Blik paa hele Stuen, det omfattede Væggene, Etagèren, Kaminen ligesom for at gjennemtrænge Alt og tage Alt med sig.

Men hun kom tilbage, og Pigen bragte Bertha, der legede med en Vindmølle, som hun havde vendt op og ned paa.

Léon trykkede gjentagne Kys paa hendes Hals.

— Farvel mit stakkels Barn, Farvel Du kjære Lille, Farvel, og han gav hende atter tilbage til Moderen.

— Bring hende ned igjen, sagde denne.

De blev ene.

Emma havde vendt ham Ryggen og støttede sit Ansigt mod Ruden. Léon holdt sin Kaskjet i Haanden og slog den sagte mod Laaret.

— Det bliver vistnok Regn, sagde Emma.

— Jeg har en Kappe, svarede han.

— Ja saa!

Hun vendte sig bort med sænket Ansigt og fremrakt Pande, Lyset gled hen ad den som paa et Marmorbillede indtil de buede Øienbryn, uden at det var muligt at opdage, hvad Emma saae efter i Horizonten, eller hvad hun tænkte ved sig selv.

— Farvel da, sukkede han.

Hun hævede Hovedet brat.

— Ja Farvel, reis. De gik henimod hinanden, han rakte hende Haanden, hun betænkte sig lidt.

— Altsaa paa engelsk Maner da, sagde hun, idet hun rakte ham sin og gjorde sig Umage for at smile. Han følte den mellem sine Fingre, og selve Substantsen af hele hendes Tilværelse forekom ham at være steget ned i denne fugtige Flade.

Derpaa aabnede han Haanden, deres Blik mødtes endnu engang, og han forsvandt.

Da han havde naaet „Hallerne", standsede han og skjulte sig bagved en Pille, for endnu en sidste Gang at betragte dette hvide Hus med dets fire grønne Jalousier. Han troede at see en Skygge bag Vinduet i hendes Værelse, men Gar=

dinet, der losnedes fra Rosetten, som om Ingen rørte derved, bevægede langsomt sine lange skraa Folder, som pludselig udbredte sig, og saa stod det lige og ubevægeligt som en Mur. Léon gav sig til at løbe.

I det Fjerne paa Landeveien opdagede han sin Principals Kabriolet, ved Siden af Vognen stod en Mand i en graa Lærredsblouse og holdt Hesten. Homais og Guillaumin passiarede sammen, man ventede kun paa ham.

— Omfavn mig, sagde Apotekeren med Taarer i Øinene, der er Deres Frakke, min gode Ven, tag Dem i Agt for Kulden, plei Dem og vær bare forsigtig.

— Naa Léon, kom nu! sagde Notaren.

Homais hældede sig henover Kjøretøiet, og med en taarekvalt Stemme fremførte han de tvende melankolske Ord: Lykkelig Reise!

— Godnat! sagde Hr. Guillaumin. Slip saa Vognen!

De tog afsted, og Homais gik hjem.

Imidlertid havde Emma aabnet Vinduet til Haven og betragtede Skyerne.

De dyngede sig sammen i Vest henimod Rouen og forandrede hurtigt deres mørke Snirkler, bag hvilke Solen udsendte sine Straaler ligesom Guldpile i en ophængt Vaabentrofæ, medens den øvrige Del af den skyfri Himmel havde Porcellainets Hvidhed; men et Vindstød fik Poplerne til at bøie sig, og pludselig skyllede Regnen ned. Den raslede paa de grønne Blade. Derpaa kom Solen atter til Syne, Hanerne galede, Spurvene slog med Vingerne i de vaade Buske, og Vandpytterne paa Sandet bortskyllede et Acaciatræes røde Blomster.

— Nu er han allerede langt borte, tænkte hun.

Homais kom som sædvanlig henad Klokken halvsyv, mens de spiste.

— Nu er da vor unge Mand gaaet ombord, sagde han og satte sig ned.

— Rimeligvis, svarede Lægen, derpaa dreiede han sig om paa Stolen og spurgte:

— Er der ellers noget Nyt hjemme hos Dem?

— Ikke synderligt; min Kone har i Eftermiddag været noget bevæget. De kjender jo nok Fruentimmerne, de bliver bevægede over Ingenting, især min Kone; men det vilde være urigtigt at blive vred for det, siden deres Nervesystem er langt sartere end vort.

— Stakkels Léon! sagde Charles, hvorledes vil han leve i Paris? . . . Vil han kunne vænne sig dertil?

Emma sukkede.

— Det kan De troe han vil, sagde Apotekeren og klaskede med Tungen. Stævnemøder med Damer paa Restaurationerne, Maskerader og Champagne, han lærer det nok Altsammen at kjende, det forsikkrer jeg Dem om.

— Jeg troer dog ikke, at han kommer paa gale Veie, indvendte Bovary.

— Det gjør jeg ikke heller, vedblev Homais livligt, men han maa følge med de Andre, ellers bliver han anseet for en Jesuit. Aa! De aner ikke det Liv, de Gavstrikker fører i Quartier latin med Skuespillerinderne. Forøvrigt er Studenterne godt lidt, i Paris, saafremt de har lidt selskabeligt Talent, inviterer man dem i de bedste Kredse, ja der gives endog Damer i Faubourg St. Germain, der bliver forelskede i dem, hvilket forskaffer dem Leilighed til at gjøre udmærkede Partier.

— Men, sagde Lægen, jeg er angst paa hans Vegne . . . fordi der . . .

— Ja De har Ret, afbrød Apotekeren ham, det er Bagsiden af Medaillen, man er stadig nødt til at holde Haanden for

kommen. Jeg sætter, De befinder Dem paa et offentligt Sted, et Individ præsenterer sig, velklædt, endogsaa dekoreret, man kunde gjerne antage ham for en Diplomat, han tiltaler Dem, De kommer i Passiar med ham, han insinuerer sig, tilbyder Dem en Pris eller tager Deres Hat op. De stifter nøiere Bekjendtskab, han tager Dem med paa en Kafé, indbyder Dem til at besøge sig paa sit Landsted, ved Bordet lader han Dem gjøre forskjellige Bekjendtskaber, og i tre Tilfælde af fire er det kun for at plyndre Deres Pung eller slæbe Dem ind med i farlige Foretagender.

— Det er sandt, svarede Charles; men jeg tænkte navnlig paa Sygdommene, paa Tyfusfeberen for Exempel, der især angriber Studenter fra Provinserne.

Emma skjælvede.

— Paa Grund af Forandringen i Kost, vedblev Apotekeren og den Forstyrrelse, der følger deraf i hele Organismen. Og saa maa De huske paa Vandet i Paris og Restaurationsmaden. Al denne krydrede Føde hidser kun Blodet, og hvad man end siger, er den ikke en hjemmelavet Portion Suppekjød værd. Jeg har altid foretrukket jævn borgerlig Mad, det er langt sundere. Da jeg studerede min Videnskab i Rouen, spiste jeg i et Pensionat sammen med Lærerne.

Og han vedblev paa denne Maade at fremsætte sine Grundsætninger og individuelle Sympathier, indtil Justin kom og hentede ham over, for at piske et Æg.

— Ikke et Øieblikś Ro har man da, kun et evigt Slid. Jeg kan ikke gaae ud et Minut, jeg maa svede Tran som en Hest, jeg har det værre end en Slave.

Da han var kommet til Døren, vendte han sig pludselig om og spurgte: A propos, har De hørt Nyheden?

— Hvilken Nyhed?

— Det er meget rimeligt, vedblev Homais idet han hævede Øienbrynene og satte et umaadeligt alvorligt Ansigt op, at det landøkonomiske Selskab for La Seine inférieure i Aar vil holde Møde i Yonville l'Abbaye, idetmindste siger Rygtet det, imorges berørte Avisen det saa løseligt. For vort Arrondissement vilde det være af yderste Vigtighed, men senere kan vi jo altid passiare derom. Tak, jeg kan godt see, Justin har Lygten.

VII.

Den næste Dag var en sørgelig Dag for Emma. Alt stod for hende i et mørkt Skjær, og Sorgen trængte sig ind i hendes Sjæl med sagte Klagen, som Vinterstormen i de øde Slotte. Det var dette Drømmeri, man betages af om det, som ikke mere vender tilbage, den Træthed, man gribes af efter hver fuldbyrdet Gjerning, kortsagt denne Sorg, der bibringes En, naar en tilvant Bevægelse afbrydes, naar en lang Vibrering brat hører op.

Ligesom ved Hjemkomsten fra Vaubyessard, da Kvadrillerne summede om i hendes Hoved, følte hun sig betagen af en sløv Melankoli, en døsig Fortvivlelse. Léon stod for hende, høiere, smukkere, blidere og mere ubestemt, han var talrig som en hel Skare og stod i en Glorie af Luxus og Sansepirring. Men ved Mindet om Sølvservicet og Perlemorsknivene, havde hun ikke gyst saa stærk som ved at mindes Klangen af hans Latter og hans snehvide Tænder. Hun mindedes Samtaler, der var melodiøsere og mere gjennemtrængende end Floiternes Lyd og Blikinstrumenternes Klang; Blikke, som hun havde grebet i Flugten, udslyngede Lyn ligesom Krystalstagerne, og hans duftende Haar og vellugtende

Aande havde faaet hendes Bryst til at svulme høiere end de ophedede Drivhuses Duft og Magnoliernes Vellugt. Skjønt han var skilt fra hende, havde han dog ikke forladt hende, og Husets Mure syntes at bevare hans Skygge. Hun kunde ikke løsrive Blikket fra dette Tæppe, hvorpaa han havde traadt, fra disse tomme Stole, hvorpaa han havde siddet. Strømmen vedblev at flyde og kastede langsomt sine smaa Bølger langs den glatte Bred. Mangen en Gang havde de spadseret hist, mens Bølgerne mumlede ligesom nu langs de mosbegroede Stene. Hvilket deiligt Solskinsveir de havde havt! Hvilke smukke Eftermiddage havde de ikke tilbragt alene sammen i den skyggefulde Del af Haven! Han læste høit med bøiet Hoved, siddende paa en lav Taburet af tørre Grene, den friske Vind tog i Bøgens Blade og i Nasturtierne om Lysthuset . . . Ak, han var reist, han hendes Livs eneste Ynde, hendes eneste mulige Udsigt til noget Lykkeligt. Hvorfor havde hun ikke grebet denne Lykke, da den tilbød sig? Hvorfor havde hun ikke holdt paa den med Hænder og Fødder, da den vilde til at flygte bort? Hun forbandede sig selv, fordi hun ikke havde elsket Léon, hun smægtede efter hans Læber. Hun følte Lyst til at styrte efter ham, til at kaste sig i hans Arme og sige til ham: Her er jeg, jeg er Din. Men Emma ængstedes ved at tænke paa alt det Vanskelige, der var forbundet med et saadant Foretagende, og ved at forøges med denne Bekymring gjorde hendes Ønsker hende ikke virksommere.

Fra nu af blev Mindet om Léon ligesom et Centrum for hendes Livslede, det funklede stærkere deri end det af de Reisende forladte Ildsted paa den russiske Steppes Snee; hun styrtede sig hen derimod, hun krøb sammen derved, hun rørte omhyggeligt om deri, naar det var nærved at slukkes, hun søgte rundt om sig efter Alt, hvad der kunde faae det

til at lue stærkere. Hendes fjerneste Minder saavelsom enhver umiddelbar Anledning, hvad hun følte, og hvad hun indbildte sig at føle, hendes vellystige Ønsker, der spredtes ad, hendes Planer om Lykke, der knagede for Vinden som tørre Kviste, hendes golde Dyd, hendes fældede Forhaabninger, Hjemmets Monotoni, hun opsamlede det Alt, tog det Alt og brugte det Alt til Brændsel for sin Melankoli.

Imidlertid sygnede Flammerne hen, hvad enten nu Forraadet udtømtes af sig selv, eller Opdyngningen var altfor betydelig. Kjærligheden udslukkedes lidt efter lidt af Fraværelsen, Sorgen kvaltes af Vanen, og det Ildebrandskjær, der havde farvet hendes blege Himmel purpurrød, traadte i Skygge og slukkedes efterhaanden. I sin Bevidstheds Døs antog hun Modbydeligheden for Manden for en Længsel efter Elskeren, Hadets Brand for en Gjenopvaagning af Kjærligheden; men da Orkanen vedblev at rase, da Lidenskaben fortæredes til Aske, da der ingen Hjælp kom, og Solen ikke viste sig, blev det fuldstændig Nat til alle Sider, og hun sad i en gyselig Kulde, der gjennemisnede hende.

Da begyndte atter de uhyggelige Dage fra Tostes, men hun ansaae sig nu for langt ulykkeligere, thi hun forbandt nu med sit Kjendskab til Sorgen en bestemt Vished om, at den ingen Ende vilde faae.

En Kvinde, der havde paalagt sig saa store Ofre, kunde nok tillade sig at tilfredsstille et Lune. Hun kjøbte sig en gotisk Bedepult, og i Løbet af en Maaned gav hun over fjorten Francs ud til Citroner til at rense Neglene med, hun skrev til Rouen efter en blaa Cashmirs Kjole, hun tog det smukkeste af L'heureux' Skjærf, hun bandt sig det om Livet over Morgenkjolen, og for lukkede Skodder med en Bog i Haanden laae hun udstrakt paa en Kanapé i denne Paaklædning.

Hun skiftede tidt Coifure, hun satte Haaret á la Chinoise med flettede Piske, hun lavede sig en Skilning paa Siden af Hovedet og krøllede sit Haar op derunder som et Mandfolk.

Hun vilde lære Italiensk, hun kjøbte Ordbøger, en Grammatik og forsynede sig rigeligt med hvidt Papir. Hun forsøgte at beskjæftige sig med alvorlig Lekture, med Historie og Filosofi. Undertiden vaagnede Charles pludselig om Natten i den Tro, at man kom for at hente ham til en Syg. — Ja, nu kommer jeg strax, stammede han, og saa var det kun Lyden af en Svovlstik, som Emma strøg af for at tænde Lampen. Men det gik med hendes Læsning som med Broderiarbeiderne, der ufuldendte fyldte hendes Skabe, hun tog dem, lod dem ligge og gik over til noget Andet.

Hun havde Anfald, hvorunder man let kunde have drevet hende til Extravagancer. Hun paastod en Dag, at hun godt kunde tømme et stort Snapseglas med Brændevin, og da Charles var enfoldig nok til at modsige hende, tømte hun Glasset til Bunden.

Trods sit feiende Ydre (saaledes kaldte Yonvilles Damer det) saae dog Emma ikke fornøiet ud, og i Almindelighed furedes hendes Mundvige af denne ubevægelige Sammentrækning, der rynker gamle Jomfruers og uheldige Lykkejægeres Ansigt. Hun var meget bleg og hvid som et Lagen, Næsen slog Rynker, hun saae En ikke lige i Ansigtet. Da hun havde opdaget to graa Haar paa Tindingerne, talte hun meget om sin Alderdom.

Ofte følte hun sig grebet af Mathed, en Dag spyttede hun Blod, og da Charles robede Uro, svarede hun ham:

— Ja hvad saa? hvad gjør det?

Charles løb ind i sit Kabinet og græd med Albuerne paa Bordet, siddende i sin Kontorstol under det frenologiske Hoved.

Da skrev han til sin Moder for at bede hende om at komme, og de havde lange Samtaler angaaende Emma.

— Hvad skulde man bestemme sig til? Hvad skulde man gjøre, siden hun vægrede sig imod hver Behandling?

— Veed Du, hvad Din Kone kunde have godt af? svarede hans Moder, tvungne Beskjæftigelser og dagligt Arbeide. Hvis hun ligesom saamange Andre var nødt til at tjene sit Brød, vilde hun ikke lide af al den Hysteri, der er en naturlig Følge af de mange Dumheder, hvormed hun propper sin Hjerne og den Lediggang, hvori hun lever.

— Men hun er jo dog beskjæftiget, indvendte Charles.

— Hun beskjæftiget! ja hvormed? med at læse Romaner, elendige usle Bøger, der strider mod Religionen, hvor man anvender Citater af Voltaire til at spotte Præsterne med; men det kan have slemme Følger, mit Barn, og den, som ingen Religion har, kan det kun gaae daarligt.

Man besluttede da at forhindre Emma i at læse Romaner; men dette Foretagende syntes ingenlunde let. Den gode Dame paatog sig det, naar hun kom gjennem Rouen, skulde hun selv gaae ind paa Leiebiblioteket, for at meddele, at Emma hørte op med at abonere. Havde man ikke Ret til at klage til Politiet, hvis Boghandleren alligevel vedblev med sin forgiftende Haandtering!

Svigermoder og Svigerdatter tog en meget kjølig Afsked. I de tre Uger, dehavde tilbragt sammen, havde de ikke vexlet fire Ord, med Undtagelse af de gjensidige Hilsener og Spørgsmaal angaaende hinandens Befindende, naar de mødtes ved Bordet og om Aftenen før Sengetid.

Den ældre Fru Bovary reiste en Onsdag, hvilken Dag var Torvedag i Yonville.

Fra den tidlige Morgen var Torvet opfyldt af en Række Kærrer, der med opreiste Stænger strakte sig langs med Hu-

sene ligefra Kirken til Kroen. Paa den anden Side var der reist Telte af Seildug, hvori der foruden Bomuldsvarer, Lagener og Uldstrømper handledes med Grimer til Hestene og med Pakker blaa Baand, hvoraf Enderne flagrede for Vinden. Svære Jsenkramvarer laae paa Jorden mellem Pyramider af Æg og Kurve med Oste, hvorfra det klæbrige Halm stak frem; ved Siden af Avlsredskaber stak kaglende Høns i flade Bure deres Halse frem mellem Tremmerne. Skaren, der stuvede sig sammen paa een Plet, uden at ville røre sig, truede undertiden med at trykke Apotekets Vinduer itu. Om Onsdagen var det nemlig overfyldt af Folk, Trængslen var mindre for at kjøbe Medikamenter end for at konsulere Homais, thi saa stort et Ny havde denne skabt sig i de omliggende Landsbyer. Hans robuste Sikkerhed havde blændet Bønderne, de ansaae ham for en større Læge end nogensomhelst Anden.

Emma laae i Vinduet, hvilket hun hyppig pleiede at gjøre (i Provinserne er Vinduerne jo en Erstatning for Teatre og Promenader), og morede sig med at see paa Bønderne, da hun pludselig fik Øie paa en Herre i en grøn Fløiels Frakke. Han havde gule Hansker, skjønt han bar store Gamascher, og han begav sig henimod Lægens Hus tilligemed en Bonde, der fulgte ham med sænket Hoved og eftertænksom Mine.

— Kan jeg faae Din Herre i Tale? spurgte han Justin, der stod i Døren og passiarede med Felicité, og idet han antog ham for Tjener i Huset, tilføiede han: Sig ham, at det er Hr. Rodolphe Boulanger de la Huchette.

Det var ikke af godseierlig Forfængelighed, at den Fremmede havde føiet et de til sit Navn, men for bedre at give sig tilkjende. La Huchette var virkelig en Domaine, tæt ved Yonville, hvis Slot han nylig havde kjøbt sammen med

et Par Avlsgaarde, hvis Drift han selv ledede, dog uden just at tage sig Livet altfor surt. Han var Ungkarl og gik for at have allermindst femtentusind Livres i Rente.

Charles kom ind i Stuen, Hr. Boulanger viste ham Karlen, der vilde aarelades, fordi han følte „Myrekryben i hele Kroppen."

— Det kan rense mig, indvendte han ved enhver Forestilling.

Bovary lod da bringe et Kompres og et Bækken og bad Justin om at holde det, idet han derpaa henvendte sig til Bonden, der allerede var ganske bleg, sagde han: Du skal slet ikke være angst, min Ven.

— Nei, nei, svarede den Anden, begynd De bare!

Og nok saa kry rakte han sin tykke Arm frem, under Lancettens Stik vældede Blodet ud og stænkede mod Speilet.

— Nærmere med Bækkenet! raabte Charles.

— Nei, see bare, sagde Bonden, man skulde troe, at det var en lille Kilde, der sprang. Hvor mit Blod er rødt, det er vel et godt Tegn?

— Ja undertiden, svarede Lægen, i Begyndelsen kan man ikke mærke Noget, men derpaa indtræder hyppig en Besvimelse og da navnlig hos saa stærkt byggede Individer som Dig.

Ved disse Ord slap Bonden Etuiet, som han holdt paa med begge Hænder. Et Stød af hans Skulder fik Stoleryggen til at knage, hans Hat faldt paa Gulvet.

— Det tænkte jeg jo nok, sagde Bovary og lagde Fingeren paa Aaren.

Bækkenet begyndte at ryste i Justins Hænder, Knæene vaklede under ham, og han blev bleg.

— Kone, Kone, raabte Charles.

Med et Sæt foer hun ned ad Trappen.

— Eddike, raabte han. Ak min Gud! to paa engang.

Og i sin Sindsbevægelse havde han Besvær med at lægge Kompresset paa.

— Det er Ingenting, sagde Hr. Boulanger ganske roligt, tog Justin i sine Arme, satte ham paa Bordet og støttede ham mod Væggen.

Emma gav sig til at løse Justins Halstørklæde, der var en Knude paa Skjortebaandet, nogle Minuter berørte hendes Fingre det unge Menneskes Hals, derpaa hældte hun lidt Eddike paa sit Batisteslommetorklæde, hun vædede gjentagne Gange hans Tindinger og pustede let derpaa.

Karlen kom atter til sig selv, men Justins Besvimelse varede endnu ved, og hans Øiestene svandt hen i den matte Hornhinde som blaa Blomster i Mælk.

— Skjul Blodet for ham, sagde Charles.

Emma tog Bækkenet. Ved den Bevægelse hun gjorde, da hun bøiede sig for at stille det ind under Bordet, videde hendes Kjole sig ud om hende paa Gulvet (det var en gul Sommerkjole med fire Garneringer, lang i Livet og bred forneden), og da Emma vaklede lidt, idet hun strakte Armene frem, slog Tøiet Folder efter Legemets Bøining. Medens hun hentede en Karaffel med Vand og opløste nogle Stykker Sukker deri, kom Apotekeren til. Midt under Forstyrrelsen var Tjenestepigen løbet efter ham, ved at opdage sin Elev med aabne Øine, drog han atter Veiret; han gik rundt om ham og beskuede ham fra Øverst til Nederst.

— Du er en Nar, udbrød han, ja Du er virkelig en topmaalt Nar. Er det saa farlig en Phlebotomi? Saadan en Fyr, som ellers ikke er bange for Nogetsomhelst, han er et sandt Egern, til at klattre op efter Nødder i de mest svimlende Høider. Det er forresten gode Anlæg, Du røber for Apotekervirksomhed, det maa jeg rigtignok sige. Under alvor=

lige Omstændigheder kan Du være udsat for at afgive Møde for Domstolene, for at tale til Dommernes Samvittighed, og dog maa man bevare sin Koldblodighed, ræsonnere, vise sig som en Mand, ellers bliver man anseet for et Fæ.

Justin svarede ikke.

— Hvem har bedt Dig om at gaae herhen? vedblev Apotekeren. Du generer kun Herren og Fruen, og Du veed jo godt, at om Onsdagen kan jeg kun allerbesværligst undvære Dig. Nu er der tyve Mennesker hjemme. Jeg har forladt Altsammen paa Grund af den Interesse, jeg nærer for Dig. Gaae nu, løb, vent paa mig og pas paa Krukkerne.

Da Justin var gaaet, talte man lidt om Besvimelser; Fru Bovary var aldrig besvimet.

— Det er dog ganske mærkværdigt for en Dame! sagde Hr. Boulanger, der gives forøvrigt mange sarte Mennesker. Under en Duel har jeg selv seet en af Sekundanterne miste Bevidstheden, blot da man ladede Pistolerne.

Hun sendte ham et beundrende Blik.

— Hvad mig angaaer, bemærkede Apotekeren, saa gjør Synet af Andres Blod mig Ingenting, men blot Tanken om at see mit eget flyde var nok til at skaffe mig en Afmagt paa Halsen, hvis jeg tænkte for længe derpaa.

Imidlertid sendte Hr. Boulanger sin Karl bort med Anmodning om nu at berolige sig, da han jo havde faaet sin Lyst tilfredsstillet. Den har forskaffet mig den Fornøielse at gjøre Deres Bekjendtskab, tilføiede han med et Blik paa Emma.

Derpaa lagde han tre Francs paa Bordet, hilste skjødesløst og gik.

Han stod snart paa den anden Side af Strømmen, (han skulde den Vei for at komme hjem) og Emma kunde see ham paa Engen under Poplerne sagtne sine Skridt af og til som et Menneske, der er fordybet i sine Tanker.

— Hun er ganske vakker, sagde han til sig selv, hun er virkelig vakker denne lille Doktorfrue. Smukke Tænder, mørke Øine, en koket Fod og Holdning som en Pariserinde. Hvor Fanden kommer hun fra? Hvor har den klodsede Kad faaet fat paa hende?

Hr. Rodolphe Boulanger var fireogtredive Aar, han forenede et brutalt Temperament med et lyst Hoved, og da han havde havt mange Dameforbindelser, havde han et nøie Kjendskab til Kvindehjertet. Emma havde forekommet ham kjøn, det var altsaa ganske naturligt, at han tænkte paa hende og hendes Mand.

— Jeg troer, at han er grumme indskrænket. Hun er rimeligvis kjed af ham. Sikken et Klods! Han har sorte Negle og har vist ikke været barberet de tre sidste Dage. Mens han traver til sine Patienter, sidder hun hjemme og stopper Strømper. Fruen kjeder sig, man havde Lyst til at boe i Byen og danse Polka hver evige Aften. Stakkels lille Kone! Det arme Væsen gaber efter Kjærlighed som en Karpe efter Vand paa et Kjøkkenbord. Et Par galante Fraser! og hun vil tilbede En, det er jeg vis paa; det vil blive ømt, rørende. . . Ja, men hvorledes skal man blive af med hende igjen?

Forestillingen om disse fremtidige Nydelser bragte ham til at tænke paa hans Elskerinde. Det var en Skuespillerinde i Rouen, som han holdt, og idet han dvælede ved hendes Billede, hvoraf han endogsaa i Tankerne var overmæt, kom han til følgende Resultat: Fru Bovary er langt kjønnere end hun og navnlig langt friskere. Virginie begynder at blive saa tyk, hun er saa kjedelig med alle sine Glædesudbrud, og sikken Mani hun har faaet for Reier.

Alt var stille rundt om, og Rodolphe hørte kun den monotone Lyd af Græsset, der slog ham opad Støvlerne

og Faarekyllingernes Piben fra Havremarkerne, han gjensaae Emma i den Paaklædning, hvori han nylig havde seet hende, og afklædte hende.

— Hun skal blive min, raabte han og knuste en Jordklump med sin Stok. Og han gav sig til at undersøge den diplomatiske Side af Sagen. Han spurgte sig selv: Hvor skal vi mødes? Hvilke Midler skal jeg anvende? Hun har naturligvis altid Rollingen paa Halsen, ikke at tale om Pigen, Manden, Naboerne. Nei, der er altfor megen Besvær derved, altfor megen Tidsspilde. Men derpaa begyndte han atter: Hun har Øine, der gaaer En ligetil Sjælen som Bridtboer. Og saa denne blege Teint! Jeg, der tilbeder blege Fruentimmer!

Efter at være kommet til Argeuilbakken, havde han taget sin Beslutning. — Der staaer kun tilbage at søge en passende Begyndelse. Velan! Jeg besøger dem et Par Gange, jeg sender dem Vildt, Fjerkræ. Jeg lader mig aarelade, om det behøves, vi bliver gode Venner, jeg inviterer dem hjem til mig. . . . Det er jo sandt, tilføiede han, nu skal der jo snart afholdes et landøkonomisk Møde, hun er der naturligvis, jeg faaer hende altsaa at see der. Saa begynder jeg meget kjækt, det er det sikreste.

VIII.

Endelig oprandt da det saa meget omtalte Møde. Lige fra den tidlige Morgenstund stod Folk i Gadedørene og talte om Forberedelserne. Mairiets Fronton var omvundet med Guirlander af Vedbend, et Telt var reist ude paa Engene til Festmaaltidet, og midt paa Torvet foran Kirken skulde en Morser forkynde Præfektens Ankomst og Navnene paa de præ-

miebelønnede Landmænd. Nationalgarden fra Buchy (der var nemlig ingen i Yonville) havde forenet sig med Brandkorpset, for hvilket Binet var Kaptain. I Dagens Anledning bar han et endnu høiere Halsbind end sædvanligt, og snøret i sin Vaabenfrakke var han saa stiv og tung, at alt det Levende i ham syntes at være gaaet ned i Benene, der kun hævede sig i afmaalte, taktfaste Skridt Da Skattekræveren og Obersten var skinsyge paa hinanden, lod begge for at vise deres Talenter deres Mandskab manøvrere hvert for sig. Vexelvis saae man røde Epauletter og sorte Rabatter marschere forbi sig. Det fik aldrig Ende og begyndte stadig forfra! Aldrig før havde man udfoldet en slig Pomp. Flere af Byens Borgere havde vasket deres Huse, trefarvede Faner vaiede fra de halvtaabne Vinduer, alle Kroerne var fulde, og i det deilige Veir syntes de stivede Kapper hvidere end Sne, Guldkorsene speilede sig i det klare Solskin, og de kulørte Torklæder hævede ved deres spraglede Pragt de mørke Frakkers og de blaa Blusers Ensformighed. Idet de steg ned af Hesten, løste Forpagterkonerne fra Omegnen den svære Naal, der sammenheftede Kjolen, som de af Frygt for Pletter havde smøget op om Livet, mens Mændene derimod for at spare paa deres Hovedbeklædning havde svøbt Lommetørklæder, hvis ene Snip de holdt mellem Tænderne, op om Hattene.

Skaren strømmede ud paa Landeveien fra alle Kanter af Landsbyen. Den vældede frem fra Stræder, Alleer og Huse, og fra Tid til anden hørte man Dørhamrene falde tilbage bag Borgerkonerne, der skulde ud for at see paa Stadsen. Hvad der særlig vakte Beundring, var to lange med Lampetter besatte pyramideformige Opstillinger omkring en Estrade, hvorpaa Autoriteterne skulde sidde, og fire Stænger hver med en lille Fane af grønt Tøi beriget med Inskriptioner med Guldbogstaver, der var stillede op mod Mairiets fire Søiler.

Paa den ene stod „Handel", paa den anden „Agerdyrkning", paa den tredie „Industri" og paa den fjerde „De skjønne Kunster".

Men den Fryd, der stod at læse paa Alles Ansigter, syntes kun at forstemme Madam Lefrançois, hun stod paa sin Kjøkkentrappe og mumlede hen for sig:

— Sikke Narrestreger! sikke Narrestreger med deres Seildugsrønne! Troer De, Præfekten holder af at spise i et Telt som en Gjøgler? Det kalder de at gjøre Landet vel! Derfor var det da ikke Umagen værdt at sende Bud efter en Kok fra Neufchâtel, og for hvem? for Røgtere, Stoddere!...

I det Samme kom Apotekeren forbi. Han havde en sort Kjole paa, Nankinsbenklæder, Bæverskindsko og en lavpullet Hat.

— Ærbødigste Tjener, sagde han, undskyld mig, jeg har travlt, og da den tykke Enke spurgte ham, hvor han skulde hen, svarede han:

— Ja, ikke sandt, De finder det løierligt, jeg, der ellers altid kryber sammen i mit Laboratorium som en Rotte i en Ost; men idag maa jeg jo i Anledning af Festen . . .

— Skal De derhen? spurgte hun med et foragteligt Udtryk.

— Om jeg skal derhen? svarede Apotekeren forbauset. Men jeg hører jo til Bedømmelseskomiteen.

Madam Lefrançois saae lidt paa ham og sagde tilsidst med et Smil:

— Det forandrer jo Sagen. Men hvad kommer Agerbrug Dem ved? Forstaaer De Dem derpaa?

— Jo, det gjør jeg rigtignok. Jeg er jo Apoteker, det vil sige det Samme som Kemiker, og da Kemien behandler Kjendskabet til alle Naturlegemernes indbyrdes og molekulære Virkning, følger deraf, at Landbruget er indbefattet med deri,

og hvad er vel Gjødningens Sammensætning, flydende Legemers Gjæring, Analysen af Gasarterne, Miasmernes Indflydelse, hvad er alt dette vel Andet end simpel Kemi, spørger jeg Dem om?

Da Krokonen slet ikke svarede, vedblev Apotekeren:

— Tror De, at man for at være Agronom selv behøver at dyrke Jorden eller fede Fjerkræ? Nei, man maa snarere kjende til Beskaffenheden af de Substanser, hvorom det dreier sig, de geologiske Lag, de atmosfæriske Betingelser, Jordens, Mineraliernes og Vandenes Kvalitet, de forskjellige Legemers Tæthed og Haarrorskraft, og hvad veed jeg? — endvidere maa man have et grundigt Kjendskab til alle de hygieiniske Principer for at kunne lede og bedømme Opførelsen af Bygninger, Opdrætning af Dyr og Folkehold, og endelig maa man kjende til Botanik, Madam Lefrançois. Man maa kunne skjelne Planterne fra hverandre, forstaaer De, de gavnlige fra de skadelige, de produktive fra de golde, man maa vide, hvor man skal luge, og hvor man skal saae, hvad der skal forplantes og hvad der skal udryddes; kortsagt man maa holde Skridt med Videnskaben ved Hjælp af Brochurer og Aviser, stadig holde sig i Aande for at kunne angive Forbedringer . . .

Under alt dette slap Gjæstgiverskеn ikke Café français af Syne, og Apotekeren vedblev:

— Gud give at vore Landmænd var Kemikere, eller beflittede sig mere paa at følge Videnskabens Raad. See til mig, jeg har for kort Tid siden skrevet et betydeligt Arbeide, en Opsats paa mere end tooghalvfjersinstyve Sider, betitlet: „Om Mosten, dens Fabrikation og dens Virkninger efterfulgt af nogle nye Betragtninger desangaaende“, som jeg har sendt det agronomiske Selskab i Rouen, hvad der har forskaffet mig den Ære at blive optaget som Medlem deraf, Afdeling

Agrikultur, Classe Pomologi, jeg siger Dem, hvis mit Arbeide var tilgjængeligt for det store Publikum . . .

Men Apotekeren stansede pludselig, i den Grad distrait syntes Krokonen at være. . . .

— Nei, hør bare, det er dog aldeles umuligt at forstaae, udbrød hun pludselig. — Og med Skuldertrækninger, hvorved de svære Masker i det strikkede Tørklæde videde sig ud paa hendes Bryst, pegede hun paa sin Medbeilers Etablissement, hvorfra der lød høirøstet Sang. — Forresten varer det nok ikke længe, tilføiede hun, inden otte Dage er Alt forbi.

Homais traadte forundret et Par Skridt tilbage. Hun gik helt ned ad Trappen og hviskede ham ind i Øret.

— Hvadfornoget, og det veed De ikke? der skal gjøres Exekution hos ham i næste Uge, det er L'heureux, der er Mester derfor, han har seigpint ham med Vexler.

— Hvilken forfærdelig Katastrofe? udbrød Apotekeren, der stadigt havde et passende Udtryk for alt Muligt ved Haanden. Værtinden gav sig da til at fortælle ham hele Historien, som hun havde hørt af Hr. Guillaumins Tjener Théodore, og skjønt hun ikke kunde udstaae Tellier, dadlede hun dog L'heureux. Det var en smiskende, lumsk Ræv.

— See blot, sagde hun, der gaaer han henne under „Hallerne“, nu hilser han paa Fru Bovary, hun har grøn Hat paa, hun gaaer ved Hr. Boulangers Arm.

— Fru Bovary! udbrød Homais, saa maa jeg skynde mig hen at hilse paa hende, hun vil vist blive glad over at faae en Plads i Indhegningen under Peristylet. Og uden at agte paa Madam Lefrançois, der kaldte paa ham, for at udtale sig lidt udførligere, fjernede Apotekeren sig hurtig med Smil paa Læberne og stive Ben, idet han uddelte en Mængde Hilsener til Høire og Venstre og optog en stor Plads med sine brede Kjoleskjøder, der flagrede for Vinden.

Da Rodolphe saae ham langt borte fra, gik han hurtigere til, men Emma blev forpustet, han sagtnede derfor sine Skridt og sagde smilende med brutal Betoning:

— Det er for at undgaae den tykke Mand, De veed nok Apotekeren.

Hun gav ham et Stød med Albuen.

— Hvad betyder dette? spurgte han sig selv og skelede hen til hende, idet han vedblev at gaae til.

Hendes Profil var saa rolig, at man ikke kunde gjætte sig til Noget. Den tegnede sig i fuldt Lys under den brede Hatteskygge, hvis matte Baand lignede Sivblade. Hendes Øine med de lange, bøiede Bryn saae ligefrem, og skjønt de var helt aabne, syntes de lidt sammenknebne ved Kindbenene paa Grund af Blodet, der bankede sagte under hendes fine Hud. Hun bøiede Hovedet henover Skuldrene, og mellem Læberne saae man Perlemorsspidserne af hendes hvide Tænder.

— Gjør hun Nar af mig? tænkte Rodolphe.

Emmas Gestus var dog kun en Advarsel, thi L'heureux fulgtes nemlig med dem, og fra Tid til anden talte han til dem som for at bringe en Konversation i Gang.

— Det er dog et deiligt Veir idag, alle Mennesker er paa Benene, det er Østenvind.

Og skjønt Fru Bovary ligesaalidt som Rodolphe svarede ham, nærmede han sig dog til dem ved den mindste af deres Bevægelser med et „Hvadbehager“ og førte Haanden til Hatten.

Da de kom til Grovsmedens Hus, fulgte Rodolphe ikke Veien til Skranken men svingede pludselig om ad en Sti med Emma under Armen og raabte: Farvel Hr. L'heureux, god Fornøielse!

— Hvor De fik ham let fra Halsen, sagde hun med et Smil.

— Ja, hvorfor skal man lade sig genere? svarede han, og da jeg idag er saa lykkelig at træffe sammen med Dem. . . . Emma blev rød. . . . Han fuldendte ikke Sætningen. Han gav sig til at tale om det smukke Veir og om det Behagelige i at gaae over Græsset. Han stødte med Foden til nogle Bellifer og sagde: See hvilke nydelige Gaaseurter, de kan give alle Egnens Forelskede Orakelsvar. Hvad vilde De tænke, hvis jeg plukkede et Par? tilføiede han.

— Er De da forelsket? spurgte hun og hostede let.

— Maaske, hvem veed? var Rodolphes Svar.

Imidlertid begyndte Engen at fyldes. Husmodrene stødte til En med deres store Paraplyer, deres Kurve og Rollinger. Undertiden maatte man gaae af Veien for en lang Række Bønderpiger, med blaa Strømper, flade Sko, Sølvringe, og som lugtede af Mælk, idet man gik forbi dem. De gik med hverandre ved Haanden og spredte sig saaledes i en Kjæde langs hele Engen ligefra Espealleen til Gildeteltet. Men nu skulde Bedømmelsen til at finde Sted, og Landmændene traadte En for En ind i en Slags Cirkus, der dannedes af et mellem Pæle udspændt langt Toug.

Der stod Dyrene med Snuderne mod Touget og dannede en uregelmæssig Linie med deres ulige store Kroppe. Svinene laae paa Jorden og rodede med Trynen, Kalvene brølede, og Faarene brægede, med det ene Forben bøiet laae Koerne paa Græs og tyggede Drov, idet de blinkede med deres tunge Øielaage, naar Fluerne summede forbi dem. Med bare Arme holdt Karlene de steilende Hingste ved Grimen, der vrinskede med udspilede Næsebor henimod Hopperne, disse stod aldeles fredeligt med ludende Hoveder og hængende Manker, mens Føllene hvilede under dem eller stundom diede dem, og henad den lange, bølgende Linie af disse sammenstuvede Kroppe kunde man hist og her see en hvid Manke vaie

for Vinden, et Par spidse Horn springe frem og Folk, der løb frem og tilbage. Udenfor Skranken, et hundrede Skridt længere borte, stod en stor sort Tyr med Mundkurv og Jernring i Snuden ligesaa ubevægelig, som om den havde været af Bronse, en pjaltet Dreng holdt den ved et Reb.

Imidlertid traadte nogle Herrer med tunge Skridt frem mellem Rækkerne, mønstrede Dyrene og raadførte sig indbyrdes med sagte Stemme. Den ene af dem, der lod til at være den betydeligste, skrev, altsom han gik, nogle Noter i sin Tegnebog. Det var Præsidenten for Juryen, Hr. Derozerays de la Pamville. Saasnart han fik Øie paa Rodolphe, gik han hurtig hen imod ham og sagde smilende med venlig Mine:

— Hvadfornoget, Hr. Boulanger, vil De forlade os?

Rodolphe forsikrede, at han kom ligestrax igjen; men da Præsidenten var borte, sagde han: Han kan vente længe, Deres Selskab er mig langt kjærere.

Og under idelig ironiserende Bemærkninger over Mødet viste Rodolphe Gendarmen sit blaa Adgangskort, for at kunne cirkulere mere bekvemt og standsede undertiden foran et eller andet kjønt Exemplar, som Fru Bovary dog ikke havde synderlig Interesse for. Efterat have lagt Mærke dertil gav han sig til at gjøre Nar af Damernes Toiletter, mens han samtidig undskyldte sin egen skjødesløse Paaklædning. Den var en Blanding af det Almindelige og Søgte, hvori Hverdagsmennesker gjerne troe at see en excentrisk Tilværelse, vilde Lidenskaber, Kunstens Tyranni og stadig en vis Foragt for Konveniensen, hvilket bedaarer dem eller opbringer dem. Hans Batistesskjorte med de krusede Manschetter bevægede sig frem og tilbage under den graa Lærredsvest, og hans bredstribede Benklæder blottede ved Anklerne de lakerede Halvstøvler. De var saa blanke, at Græsset speilede sig deri. Han traadte i

Hestegjødningen, den ene Haand holdt han i sin Trøielomme, og hans Straahat sad paa Siden af Hovedet.

— Forøvrigt, tilføiede han, naar man boer paa Landet . . .

— Saa er Alt kun spildt Uleilighed, sagde Emma.

— Deri har De Ret, svarede Rodolphe. At tænke sig, at ikke en af disse skikkelige Folk er i Stand til at bedømme Snittet af en Frakke.

Samtalen slog ind paa Provinslivets Tarvelighed, de Tilværelser, det kvalte, de Illusioner, det røvede.

— Derfor bliver jeg ogsaa i den Grad melankolsk . . . sagde Rodolphe.

— De, udbrød hun forundret. Jeg ansaae Dem for meget munter.

— Ja tilsyneladende, fordi jeg i Andres Nærværelse forstaaer at lægge en spottende Maske over mit Ansigt, men hvor mange Gange har jeg ikke ved Synet af en Kirkegaard i Maaneskin spurgt mig selv, om jeg ikke gjorde bedst i at lægge mig til Hvile hos de Slumrende. . .

— Men Deres Venner! Skjænker De da ikke dem en Tanke?

— Mine Venner! hvem er det? har jeg nogle? hvem bryder sig om mig? og han ledsagede disse Ord med en Slags Fløiten mellem Tænderne.

Men de blev nødt til at fjerne sig fra hinanden paa Grund af en stor Stabel Stole, som en Mand bar bagved dem. Han var saa belæsset dermed, at man kun kunde see Spidserne af hans Træsko og det Yderste af hans udstrakte Arme. Det var Graveren Lestiboudois, der slæbte Kirkestolene gjennem Menneskemængden, med ypperlig Spekulationsevne, naar det angik hans egne Interesser, havde han fundet paa dette Middel til at drage Fordel af det landøkonomiske Møde,

og han havde Held med sig, thi han vidste neppe, hvem han først skulde svare. Bønderne, der svedte, stredes formelig om disse Stole, hvis Straa lugtede af Røgelse, og støttede sig mod de svære af Voxlysene plettede Rygge med en vis Veneration.

Emma tog atter Rodolphes Arm, denne vedblev, ligesom han talte med sig selv:

— Der er saa Meget slaaet feil for mig, stadig alene! Ja havde jeg blot havt et Maal her i Livet, havde jeg mødt en Kjærlighed, havde jeg fundet et Menneske . . . Oh, hvor vilde jeg da have anvendt al den Energi, jeg kunde raade over. Jeg vilde have beseiret Alt, knust Alt.

— Men det forekommer mig dog, at De ingen Grund har til at beklage Dem, bemærkede Emma.

— Synes De virkelig? spurgte Rodolphe.

— Ja . . . vedblev hun, De er jo fri, og lidt tøvende tilføiede hun, — og rig.

— Spot mig ikke, svarede han.

Hun svor, at det var hendes Alvor, da der pludselig løsnedes et Kanonskud, i vild Forvirring styrtede Alle henimod Landsbyen.

Det var dog kun blind Allarm, Præfekten var ikke kommet, og Medlemmerne af Juryen var yderst forlegne, fordi de ikke vidste, om de skulde begynde eller vente lidt endnu.

Endelig viste sig da en stor Hyrekaret, trukket af to magre Heste, som en Kusk med hvid Hat piskede løs paa af alle Livsens Kræfter. Binet fik kun lige Tid til at raabe: Vagt i Gevær, og Obersten til at gjøre det Samme. Man styrtede hen til Geværpyramiderne, nogle glemte endogsaa i Forvirringen at spænde Halsbindet fast. Men Præfektens Kjøretøi syntes at gjætte Uordenen, og slingrende i Vognkjæden travede de gamle Krikker kun ganske lang-

somt hen til Mairiets Peristyl, som de naaede lige i samme Dieblik, da Nationalgarden og Brandfolkene med hvirvlende Trommer og taktfaste Stridt stillede sig op foran den.

— Net! raabte Binet.

— Holdt! raabte Obersten, med Roder til Venstre!

Og efter et „præsenter Gevær!" hvor Bossepibernes Raslen mindede om en Kobberkjedel, der styrter ned af en Trappe, faldt alle Geværerne ned ved Foden.

Ud af Vognen traadte da en Herre i kort Kjole med Solvbroderier, med skaldet Pande og Toupet paa Baghovedet, med bleg Ansigtsfarve og et godmodigt Udseende. Hans svære Dine med de buskede Bryn lukkede sig halvt for at betragte Mængden, mens han samtidig hævede sin spidse Næse og fortrak den indfaldne Mund til et Smil. Han kjendte Mairen paa hans Skjærf og meddelte ham, at Præfekten ikke kunde komme, han selv var Medlem af Præfekturet, derpaa tilfoiede han nogle Undskyldninger. Tuvache besvarede dem med nogle hoflige Yttringer, den anden erklærede, at han var ganske forlegen, og saaledes stod de ligeoverfor hinanden, idet deres Pander næsten berortes, omringede af Juryens Medlemmer, Municipalraadet, Honoratiores, Nationalgarden og Mængden. Med den lille sorte trekantede Hat mod Brystet gjentog Embedsmanden sine Hilsener, medens Tuvache med Ryggen som en Bue smilede, stammede, sogte efter Ord, bevidnede sin Hengivenhed for Monarkiet og takkede for den Ære, man beviste Yonville.

Krokarlen Hippolyte tog Hestene ved Tommen, og hinkende paa sin Klumpfod ledede han dem ind under den „forgyldte Loves" Port, hvor en Mængde Bonder havde forsamlet sig og maabede paa Vognen. Trommen lod, Kanonerne tordnede, og Herrerne gik op og satte sig i en Række paa

Estraden i de røde Plydsеslænestole, som Fru Tuvache havde laant Komiteen.

Alle disse Mænd lignede hverandre. Deres slappe, lyse, lidt solbrændte Ansigter havde Farve som sød Most, og deres strittende Bakkenbarter stod ud fra de store, stive Flipper og de hvidsløifede Halsbind. Alle bar Fløilsveste; paa alle Urene sad for Enden af et langt Baand et Signet af Karniol, og man støttede sine Hænder paa Laarene, idet man omhyggeligt fjernede Benklædeskrævet, hvis ukrympede Klæde skinnede stærkere end Læderet paa de svære Støvler.

De indbudte Damer holdt sig bagved i Vestibulen mellem Søilerne, medens de jævnere Folk stod udenfor eller havde taget Plads paa Kirkestolene. Lestiboudois havde bragt alle dem derhen, som han havde flyttet fra Engen, hvert Øieblik løb han ind i Kirken efter andre og spærrede i den Grad Færdslen, at man havde stort Besvær med at naae den lille Trappe, der førte op til Estraden.

— Jeg synes, sagde L'heureux (idet han henvendte sig til Apotekeren, der netop gik forbi for at naae op til sin Plads), at man burde have anbragt et Par venetianske Maste med en Dekoration af noget Smagfuldt og Moderne, det kunde have taget sig ganske nydeligt ud.

— Deri har De Ret, svarede Apotekeren, men hvad skal man sige? Det er jo Mairen, der har forestaaet hele Arrangementet. Han har ikke synderlig Smag, den gode Tuvache, og han er aldeles blottet for hvad man kalder kunstnerisk Sans.

Imidlertid var Rodolphe gaaet op med Emma paa første Sal i Mairiet, og da „Magistratssalen“ stod tom, havde han erklæret, at der herfra var en udmærket Udsigt over Torvet, han tog tre Taburetter fra det ovale Bord under Mo=

narkens Buste og flyttede dem hen ved Vinduet, og de satte sig ned ved hinandens Side.

Der herskede en stærk Bevægelse paa Estraden, og der førtes lange hviskende Samtaler. Endelig reiste Præfettens Repræsentant sig. Man vidste nu, at han hed Lieuvain, og hans Navn gik fra Mund til Mund mellem Mængden. Da han havde samlet nogle Blade og fæstet Blikket derpaa, begyndte han:

„Mine Herrer!

Lad det først være mig tilladt, førend jeg underholder Dem om Anledningen til Mødet idag, og denne Følelse er jeg vis paa bliver delt af Dem alle, lad det først være mig tilladt at mindes Regjeringen og Landets Overhoved, Monarken. Ja, mine Herrer, vor Souverain, vor høitelskede Drot, hvem ingen Gren af den offenlige eller private Velfærd er ligegyldig, som med en saa fast og viis Haand leder Statens Skib blandt det fraadende Havs talløse Skjær, og som forstaaer at skaffe Freden saavelsom Krigen, Industrien, Handlen, Agerdyrkningen og de skjønne Kunster den tilbørlige Agtelse."

— Jeg burde vist flytte mig lidt tilbage, bemærkede Rodolphe.

— Hvorfor? spurgte Emma.

Men i dette Øieblik hævede Talerens Røst sig med Eftertryk, og han deklamerede:

„Den Tid er ikke mere, mine Herrer, da Borgerkrigen hærgede vore offenlige Pladser, da Landmanden, Kjøbmanden, ja selv Arbeideren, naar de om Aftenen fredeligt lagde sig til Hvile, skjælvede ved pludselig at see sig vakte af den Ildebrand bebudende Stormklokke, hvor de mest oprørske Maximer frækt undergravede Grundvoldene . . ."

— Man kunde nemlig see mig nede fra, vedblev Ro-

dolphe, og saa vilde man lade mig det høre mindst i fjorten Dage, og med mit daarlige Rygte . . .

— De bagtaler Dem vist selv, sagde Emma.

— Nei, nei, det er ganske forfærdeligt, det forsikrer jeg Dem.

„Men, mine Herrer, vedblev Hr. Lieuvain, hvis jeg fjerner mig fra disse mørke Billeder og kaster mine Øine paa vort skjønne Fædrelands nuværende Tilstand, hvad seer jeg saa? Overalt blomstrer Handel og Kunst, overalt nye Samfærdsels-veie, der som ligesaamange nye Aarer i Statslegemet skaber nye Forbindelser, vore store Manufakturbyer har gjenoptaget deres Virksomhed, den atter befæstede Religion tilsmiler alle Hjerter, vore Havne er opfyldte, Tilliden gjenfødes, kortsagt Frankrig drager atter Aande. . . ."

— Forresten, tilføiede Rodolphe, har Verden maaske Ret fra sit Standpunkt.

— Hvorledes det? spurgte Emma.

— Veed De da ikke, at der gives Sjæle, som uophør-ligt pines, svarede han — vexelvis trænger de til Drøm og Daad, til de reneste Lidenskaber og de mest rasende Nydelser, og saaledes styrter man sig ind i alle Slags Daarskaber.

Emma saae paa ham, som man seer paa en Reisende, der har flakket om i ukjendte Egne og yttrede:

— Ja, vi stakkels Kvinder kan ikke adsprede os paa samme Maade.

— Ak, det er kun sørgelige Adspredelser, thi man finder ikke Lykken derved.

— Men finder man den nogensinde? spurgte hun.

— Jo en Gang møder man den; svarede han.

„Og det har I forstaaet, vedblev Embedsmanden, I Agerdyrkere og Landarbeidere, I fredelige Pionerer for et helt civilisatorisk Værk, I Fremskridtets og Moralens Mænd, I

har forstaaet, siger jeg, at de politiske Storme er endnu langt farligere end Naturens Naserier . . ."

— Man møder den en Dag, gjentog Rodolphe, og det pludselig, da man fuldstændigt havde opgivet det. Da aabnes Horisonten, det er som om en Stemme tilraabte En: „Der er den". Man føler Trang til at aflægge dette Væsen Regnskab for sit Liv, til at give det Alt, til at ofre det Alt. Man forklarer sig ikke for hinanden, man gjætter hinanden, man har seet hinanden i Drømme. Og han betragtede hende. — Kortsagt den Skat, man har søgt saa længe, har man foran sig, den straaler, den funkler for Ens Øie. Men dog tvivler man endnu, man vover ikke ret at troe derpaa, man er blændet, som kom man fra Mørke til Lys.

Rodolphe ledsagede disse sidste Ord med at lade Haanden fare henover Panden, som et Menneske, der bliver grebet af Svimmelhed, derpaa lod han sin Haand synke ned paa Emmas, hun trak hurtigt sin til sig, men Hr. Lieuvain vedblev at læse:

„Og hvem vilde vel undre sig derover, mine Herrer? Kun den, der er forblindet nok, hildet nok (ja, jeg er ikke bange for at nævne dette Ord) hildet nok, siger jeg, i en svunden Tids Fordomme til aldeles at miskjende Landbefolkningens Sindelag. Hvor findes vel større Patriotisme end paa Landet, mere Hengivenhed for den offenlige Velfærd, med eet Ord mere sand Intelligens? Ja, mine Herrer, herved forstaaer jeg ikke denne overfladiske Intelligens, hvormed Lediggængeren smykker sig, nei, men denne dybe og moderate Intelligens, der fremfor Alt foresætter sig at forfølge et nyttigt Maal, for saaledes at bidrage sit til Alles Velvære, til det fælles Bedste og til Statens Understøttelse, en Frugt af Respekt for Lovene og Opfyldelsen af sine Pligter?"

— Ja, der har vi det, sagde Rodolphe, stadig Pligterne,

jeg er led og kjed af det Ord; der er altid en Mængde gamle Vrovlehoveder i Uldtroier og gamle Bedesøstre med Varmebækkener og Rosenkranse, der bliver ved at summe os om Ørene med Pligter, Pligter. Ja, Gudsdød! Pligten er at føle for det Store, at elske det Skjønne men ikke at acceptere enhver af Samfundet vedtagen Konveniens og de vanærende Ting, det paalægger os.

— Men . . . dog . . . indvendte Emma.

— Oh nei, hvorfor deklamere mod Lidenskaberne? Er de ikke det eneste Skjønne, der existerer paa Jorden? Kilden til Heltemod, Begeistring, Poesi, Musik, Kunst, kortsagt til Alt?

— Men man bør dog tage Hensyn til Verdens Dom og adlyde dens Moral.

— Ja, men der gives to Slags Moral, svarede han. Den lille, Conveniensens, Menneskenes, der uophørligt vexler og brøler saa stærkt, den holder sig langsmed Jorden ligesom den Skare Fæhoveder, De seer dernede, men den anden, den evige, er rundt om os og over os, ligesom Landskabet, der omgiver os og den blaa Himmel, der hvælver sig over os.

Hr. Lieuvain tørrede sig om Munden med sit Lommetørklæde og vedblev:

„Ja, mine Herrer, jeg behøver vel ikke at bevise Dem Landbrugets Nytte! Hvem tilfredsstiller vore Fornødenheder? Hvem yder os vor Føde? Er det ikke Landmanden? Landmanden, mine Herrer, hvis flittige Haand udstrøer den gyldne Sæd i de frugtbare Furer, hvorved Kornet spirer frem for atter knust og malet ved Hjælp af sindrige Apparater at forlade Møllen under Navn af Mel, og transporteret til Byen gives til Bageren, der tilbereder et Næringsmiddel deraf saavel for den Fattige som for Rigmanden. Er det ikke atter Landmanden, der feder sine talrige Hjorde paa Græsgangene

for at forskaffe os Klæder? Ja hvorledes skulde vi klæde os, hvorledes føde os foruden Landmanden? Og vi behøver ikke engang at gaae saa langt for at finde et Exempel. Hvem har ikke ofte betænkt al den Nytte, vi drager af dette beskedne Dyr, vore Hønsegaardes Pryd, der yder den bløde Hovedpude til vort Leie, sit saftige Kjød til vort Bord, for ikke at tale om dets Æg. Men det vilde aldrig faae Ende, hvis jeg enkeltvis skulde opregne de forskjellige Produkter, som den veldyrkede Jord ligesom en gavmild Moder yder sine Børn. Hist er det Vinstokken, her er det Æbletræet, hvoraf der presses Most, snart er det Raps, og snart er det Ost og Hørren, mine Herrer, ikke at forglemme Hørren, som i de siste Aar har taget et betydeligt Opsving, og hvorpaa jeg senere agter at henlede Deres Opmærksomhed."

Han behøvede ikke at appellere til den, thi Mængden lyttede til ham med aaben Mund, som om den vilde sluge hvert af hans Ord. Tuvache stod ved Siden af ham med vidtopspilede Øine, Hr. Derozerays lukkede af og til blidt sine Øielaage, og noget længere borte sad Apotekeren med sin Søn Napoléon mellem sine Knæ og holdt den hule Haand for Øret for ikke at miste en eneste Stavelse. De andre Medlemmer af Juryen bøiede gravitetisk deres Hager ned paa Vestene som Tegn paa deres Bifald. Brandfolkene lænede sig paa deres Bajonetter ved Foden af Estraden, og Binet stod ubevægelig med Albuen udad og Sabelspidsen i Luften. Han kunde maaske nok høre Talen, men see kunde han ikke, da Hjelmskyggen faldt ham ned paa Næsen. Ikkedestomindre havde hans Lieutenant, den yngste Søn af Hr. Tuvache, en endnu større paa, som vaklede paa hans Hoved, og hvorunder han smilede med barnlig Blidhed, mens hans lille blege, svedperlende Ansigt havde et Udtryk af Nydelse, Mathed og Søvn.

Torvet var overfyldt af Mennesker. Mens nogle laae i Vinduerne, stod andre i Dørene, og udenfor Apoteket stod Justin og syntes at være aldeles fordybet i Beskuelsen af Alt, hvad han saae. Trods den dybe Stilhed tabte Talerens Stemme sig i Luften, den naaede En i Stumper af Sætninger, der af og til afbrødes af Stoleklappren mellem Mængden, og stundom kunde man bagved sig høre et Oxebrøl eller Lammenes Brægen, der besvaredes fra et Gadehjørne. Røgterne og Hyrderne havde nemlig drevet deres Kvæg derhen, og fra Tid til anden brølede Dyrene, idet de med Tungen rev lidt Løv af, der hang dem ned over Snuden.

Rodolphe havde rykket sig nærmere hen til Emma og hviskede hurtigt: Oprøres De ikke over Verdens Sammensværgelse? Er der en eneste Følelse, den ikke fordømmer? De ædleste Instinkter, de reneste Sympathier forfølges og bagtales, og hvis endelig to stakkels Sjæle møder hinanden, er Alt organiseret saaledes, at de ikke kan forenes. Og dog vil de forsøge derpaa, de vil slaae med Vingerne og kalde paa hinanden. Ja ligemeget, sent eller tidligt, om et halvt eller om ti Aar vil de forenes og elske hinanden, fordi Skjæbnen fordrer det, og fordi de er født for hinanden.

Han holdt Armene korslagte over sine Knæ og hævede Ansigtet mod Emma, idet han betragtede hende stivt. Hun saae ham ind i Øinene, om hvis mørke Pupiller der spillede gule Straaler og indaandede den vellugtende Pommade fra hans skinnende Haar. Da følte hun sig grebet af en Sløvhed, hun mindedes Vicomten, med hvem hun havde valset paa Vaubyesfard, og hvis Skjæg ligesom dette Haar havde duftet af Vanille og Citron, og uvilkaarligt lukkede hun Øielaagene halvt til for bedre at indaande denne Duft. Men ved den Bevægelse hun gjorde, idet hun krummede sig paa Stolen, saae hun i det Fjerne langt nede i Horizonten den gamle

Diligence „Svalen", der langsomt kjørte ned ad Bakken ved Leux, idet den reiste en lang Støvsky bag sig. Det var i denne gule Vogn, at Léon saa tidt var vendt tilbage til hende, og paa denne Vei dernede, var han reist bort for bestandig! Hun syntes at see ham ligeoverfor sig i hans Vindue, derpaa blandede Alt sig sammen, der trak Skyer forbi, det forekom hende, at hun endnu hvirvlede om i Valsen under Lysekronernes Skjær ved Vicomtens Arm, og at Léon ikke var borte, men snart vilde komme . . . og dog følte hun stadig Rodolphes Hoved ved sin Side. Denne milde Følelse blandede sig med hendes fordums Ønsker, og ligesom Sandskorn for Vinden, hvirvlede de om i den duftende Sky, der spredte sig over hendes Sjæl. Gjentagne Gange spilede hun Næseboerne op for at indaande Vedbendets friske Kjølighed paa Kapitælerne. Hun tog sin Handske af, tørrede Hænderne og viftede sig i Ansigtet med Lommetørklædet, mens hun med bankende Tindinger hørte Mængdens Støien og Lieuvains Stemme, der fremsnøvlede sine Fraser:

„Vedbliv kun! Vær blot udholdende. Giv ikke Agt paa Slendrianens Indskydelser, og laan ikke Øre til en ubesindig Empirismes altfor forhastede Raad! Læg Eder særlig efter Forbedringer i Agerbruget, efter god Gjødning, efter Udvikling af Heste-, Oxe, Faare- og Svineracen. Lad dette Møde være for Eder som en fredelig Arena, hvor den Beseirede ved Udgangen byder Seirherren Haanden og fraterniserer med ham i Haab om bedre Held næste Gang. Og I, hæderlige og ydmyge Tjenestefolk! ligeindtil idag har ingen Regjering taget Eders besværlige Arbeide i Betragtning, modtag nu en Belønning for Eders tavse Dyder, og vær overbeviist om, at Staten for Fremtiden har sit Blik fæstet paa Eder, at den opmuntrer og beskytter Eder, at den vil yde Eders berettigede Klager Retfærdighed og saavidt mulig lette Eders tunge Byrder."

Taleren satte sig ned, og Hr. Derozerays stod op og begyndte en Tale. Den var vel ikke saa blomstrende som hans Forgjængers, men den udmærkede sig ved et bestemtere Præg, det vil sige ved mere specielle Kundskaber og mere ophøiede Betragtninger. Saaledes optog Lovtalen over Regjeringen en mindre Plads deri, men Religionen og Agerbruget derimod en større. Han paaviste deres indbyrdes Forbindelse, og hvorledes de havde bidraget til Civilisationens Fremme. Rodolphe passiarede imidlertid med Emma om Drømme, Anelser og Magnetisme. Idet Taleren gik tilbage til Samfundets Vugge, afmalede han de barbariske Tider, da Menneskene levede af Agern i Skovene. Senere havde de opgivet Dyrehuderne, iført sig Klæder, gravet Plovfurer og plantet Vinstokken. Var det et Gode, eller var der ikke større Misligheder end Fordele ved denne Opdagelse? Hr. Derozerays opstillede dette som et Problem. Fra Magnetisme var Rodolphe lidt efter lidt kommet til at berøre „Wahlverwandtschaften", og mens Præsidenten anførte Cincinatus for Ploven, Diocletian plantende sin Kaal og Keiseren af Kina, der indviede Aaret med at lægge det første Sædekorn, forklarede Rodolphe den unge Kone, at denne uimodstaaelige Tiltrækningskraft hidrørte fra en tidligere Tilværelse.

— Hvorfor har vi to ikke kjendt hinanden for? sagde han. Hvilken Hændelse har villet det? Ligesom to Floder, der løber for at forene sig med hinanden, har vor Bane drevet os henimod hinanden.

Han greb hendes Haand, hun drog ikke sin bort.

„For en samlet Udstilling af Produkter", raabte Præsidenten.

— Som for Exempel idag, da jeg kom hjem til Dem.

„Til Hr. Bizet i Quincampoix".

— Vidste jeg da, at jeg skulde ledsage Dem?

„Halvfjersindstyve Francs".

— Hundrede Gange har jeg villet tage bort, men jeg har fulgt Dem og er blevet.

„Gjødning".

— Som jeg vil blive iaften, imorgen, hver Dag, hele mit Liv.

„En Guldmedaille til Hr. Caron i Argueil."

— Jeg har aldrig befundet mig saa vel i Nogens Selskab.

„Dito til Hr. Bain i Givry=St. Martin".

— Derfor vil jeg medtage Mindet om Dem.

„For et Merinosfaar . . ."

— Men De vil glemme mig, jeg vil være faret forbi Dem som en Skygge.

„Dito til Hr. Belot i Notre Dame".

— Og dog, nei, De vil maaske af og til tænke lidt paa mig".

„Svinerace, under lige Vilkaar, til de Herrer Léherisse og Cullenbourg, tredsinstyve Francs".

Rodolphe trykkede hendes Haand og følte den varm og bævende som en fangen Turteldue, der vil flagre bort, men hvad enten hun nu prøvede paa at vikle den løs, eller hun besvarede Trykket, saa gjorde hun en Bevægelse med Fingrene, og han udbrød:

— Tak, tak, De støder mig altsaa ikke bort. Hvor De er god! Nu forstaaer De, at jeg tilhører Dem. Lad mig see paa Dem, lad mig beskue Dem.

Et Vindpust, der strøg ind ad Vinduerne, slog Folder paa Bordtæppet, og nedenfor paa Torvet reiste Bondepigernes store Huer sig som hvide Sommerfuglevinger, der bevæge sig.

„Oliekager", vedblev Præsidenten, der nu skyndte sig,

„flandersk Gjødning, Hørdyrkning — Draining — lang Forpagtningstid — tro Tjeneste“.

Rodolphe talte ikke, de saae paa hinanden, en inderlig Attraa fik deres Læber til at skjælve, og ganske sagte som af sig selv trykkede deres Hænder hinandens.

„Catherine, Nicaise, Elisabeth Leroux fra Sassetot for at have tjent fireoghalvtredsinstyve Aar i samme Forpagtergaard, en Sølvmedaille til en Værdi af femogtye Francs.

— Hvor er hun, Catherine Leroux? gjentog Hr. Lieuvain.

Hun kom ikke, og man hørte Stemmer, som hviskede:

— Saa gaa dog frem!

— Nei!

— Til Venstre!

— Der er jo ikke Noget at være bange for!

— Hvor hun dog er dum!

— Naa, kommer hun da! raabte Tuvache.

— Ja . . . . der er hun.

— Træd saa nærmere!

— En lille gammel Kone, som syntes at skrumpe yderligere ind i sine fattige Klæder, traadte op paa Estraden med frygtsom Holdning. Hun havde svære Træsko paa Fødderne og et stort blaat Forklæde om Livet, hendes Ansigt var mere furet end et rynket Æble, og Ærmerne paa hendes røde Livstykke faldt ud paa to lange, knudrede Hænder. Støvet fra Kornladerne, Potaskeluden og den fedtede Uld havde i den Grad barket og rynket dem, at de forekom En smudsige, uagtet hun havde skyllet dem godt rent, og den lange Tjenestetid havde bevirket, at de stod halvt aabne for ligesom at frembyde et ydmygt Vidnesbyrd om saamange udstandne Lidelser. En klosterlig Strenghed fremhævede Udtrykket i hendes Ansigt; men intet Melankoli eller Vemod blødgjorde dette glansløse Blik. Ved den idelige Omgang med Dyrene,

havde hun faaet deres Stumhed og Taalmodighed. Det var første Gang, hun saae saamange Mennesker om sig, og indvendig forskrækket ved Synet af Fanerne, Trommerne, Herrerne i sorte Kjoler og Lieuvains Kors stod hun aldeles stiv, idet hun ikke vidste, om hun skulde gaae nærmere eller løbe sin Vei, hvorfor Skaren stødte hende fremad, og hvorfor Dommerne tilsmilede hende. Saaledes stod et halvt Aarhundredes Trældom ligeoverfor disse fornøiede Spidsborgere.

— Træd kun nærmere, hæderlige Catherine, Nicaise, Elisabeth Leroux, sagde Lieuvain, efter at have taget Listen over de Præmiebelønnede fra Præsidenten, vexelvis mønstrede han Bladet og den gamle Kone, og med en faderlig Tone gjentog han: Kom kun nærmere, kom kun nærmere!

— Er hun døv? raabte Tuvache, der sprang op fra Lænestolen og gav sig til at raabe hende ind i Øret: Fireoghalvtredsindstyveaarig Tjenestetid, en Sølvmedaille, femogtyve Francs, den er til Dem!

Da hun havde faaet Medaillen, saae hun paa den. Et lykkeligt Smil viste sig paa hendes Ansigt, og idet hun gik bort, hørte man hende mumle:

— Den kan jeg gi'e vor Præst, saa kan han læse Messer for mig.

— Hvilken Fanatisme! raabte Apothekeren og bøiede sig hen til sin Sidemand.

Mødet var hævet, Skaren spredtes, og nu da Talerne var læst, indtog atter Enhver sin Rang, og Alt vendte tilbage til det Gamle. Herrerne skjændte paa Karlene, og disse slog Dyrene, indolente Triumfatorer, der vendte tilbage til Stalden med en grøn Krans mellem Hornene.

Imidlertid var Nationalgarden gaaet op paa første Sal i Mairiet med Boller, stukne paa Bajonetspidserne og med Bataillonstrommeslageren i Spidsen, der bar en Kurv med

Flasker. Emma tog Rodolphes Arm, han fulgte hende hjem, de skiltes udenfor hendes Dør, derpaa gik han sig en Tur ud paa Markerne, indtil Banketten skulde afholdes.

Det var et langt og støiende Gilde med en yderst slet Opvartning, man sad saa sammenstuvet, at man havde Møie med at bevæge Albuerne, og de snævre Brædder, der tjente som Bænke, var nær ved at gaae itu under Gjæsternes Vægt. De havde en glubende Appetit, Enhver spiste rigeligt for sin Part. Sveden perlede paa Alles Pander, og en hvidlig Taage, ligesom over en Flod paa en Efteraarsmorgen, svævede over Bordet mellem de ophængte Olielamper. Lænet mod Teltvæggen var Rodolphe saa optaget af Tanken om Emma, at han slet ikke hørte Nogetsomhelst. Bagved ham paa Grønsværet opstablede Tjenerne de smudsige Tallerkener, hans Naboer talte, han svarede dem ikke, man fyldte hans Glas, men i hans Tanker var det tyst, trods den tiltagende Støi.

Han tænkte paa de Ord, hun havde sagt og paa hendes Læbers Form, som i et magisk Speil saae han hendes Ansigt i Schakoernes Plade, Folderne af hendes Kjole bredte sig langs Væggen, og elskovsfulde Dage oprullede sig i det Uendelige som Fremtidsperspektiver.

Han gjensaae hende om Aftenen under Fyrværkeriet, men hun var sammen med sin Mand og Ægteparret Homais. Apotekeren var stadig angst for at faae en Raketstok i Hovedet, og hvert Øieblik forlod han Selskabet for at anbefale Binet Agtsomhed.

De enkelte Fyrværkerinumre var blevne afsendte til Tuvache, der af overdreven Forsigtighed havde lukket dem ned i sin Kjelder; Krudtet, der var blevet fugtigt, tændte ikke, og Hovednummeret der skulde forestille en Drage, som bed sig i Halen, slog aldeles klik. Fra Tid til anden gik der et stak-

kels romansk Lys af, saa brød den gabende Skare ud i et Bifaldsraab, hvori Kvindernes Skrig blandede sig, naar man benyttede sig af Mørket til at tage dem om Livet. Emma knugede sig sagte til Charles, med hævet Hoved fulgte hun Raketternes lysende Fart over den mørke Himmel. Rodolphe betragtede hende ved Skinnet af Lampetterne.

Lidt efter lidt gik disse ud, Stjernerne kom frem paa Himlen, der faldt nogle Draaber Regn. Hun bandt sit Tørklæde over det blottede Hoved.

I dette Øieblik kjørte Hr. Lieuvains Vogn ud af Kroen. Hans Kusk, der havde drukket sig fuld, sank pludselig sammen, og langt borte fra over Kaleschen mellem de to Lygter øinede man den uformelige Masse, der gyngede frem og tilbage efter Vognens Slingringer.

— Man burde gaae strengt tilværks mod Drikfældigheden, sagde Apotekeren. Naar jeg maatte raade, skulde man hver Uge paa en til dette Brug over Mairiet ophængt Tavle skrive Navnene paa alle dem, der i Ugens Løb havde fyldt sig med Spiritus. Forøvrigt havde man derved i statistisk Henseende ligesom aabne Annaler, hvormed man i fornøden Tilfælde kunde raadføre sig ... Men undskyld mig et Øieblik!

Og atter løb han hen til Kaptainen.

Denne gik hjem til sin kjære Dreiebænk.

— Det vilde maaske ikke være saa urigtigt, om De sendte en af deres Mænd eller maaske selv .... sagde Homais.

— Men saa lad mig dog have Ro! svarede Binet, der er jo Ingenting i Veien.

— De kan berolige Dem, sagde Apotekeren, da han kom tilbage. Hr. Binet har forsikret mig, at man har taget de fornødne Forholdsregler, der er ikke faldet en eneste Gnist, Sprøiterne er fulde, lad os nu gaae til Ro.

— Ja, det trænger jeg virkelig ogsaa til, svarede hans Kone med en stærk Gaben, men vi har rigtignok havt et deiligt Veir til vor Fest.

— Ja deiligt, gjentog Rodolphe dæmpet og med et ømt Blik.

Og efterat have ønsket hverandre Godnat skiltes man.

To Dage efter stod der en lang Artikel i „Rouens Fakkel" om det landøkonomiske Møde. Homais havde skrevet den den følgende Dag i Begeistringens Hede.

„Hvorfor disse Festons, disse Blomster, disse Guirlander? Hvorhen strømmede denne Skare som det oprørte Havs Bølger under den tropiske Sols Straaler, der udspredte sin brændende Hede over vore Agre?" Derpaa udtalte han sig om Bøndernes Forhold, Regjeringen gjorde visselig meget, men dog ikke nok. „Mod, tilraabte han den, tusind Reformer er absolut nødvendige, lad os sætte dem i Værk." Ved dernæst at omtale Hr. Lieuvains Ankomst glemte han ikke „vor Milits' krigerske Udseende", „vore vimse Bønderpiger" og „Oldingerne med den skaldede Isse, et Slags Patriarker, hvoraf nogle, en Levning af vore udødelige Falanxer, endnu følte deres Hjerter banke ved Trommernes mandige Lyd". Han anførte sig selv blant de første af Juryens Medlemmer og mindede endogsaa i en Note om, at Apotekeren Hr. Homais havde indleveret en Afhandling om Mosten til Selskabet for Agrikultur. Da han kom til Præmieuddelingen afmalede han de Belønnedes Fryd i dithyrambiske Udtryk. „Faderen omfavnede sin Søn, Broderen sin Broder og Ægtemanden sin Hustru. Mangen fremviste med Stolthed sin beskedne Medaille, og efter at være kommet hjem til sin brave Mage, har han uden Tvivl med Glædestaarer ophængt den paa sin Hyttes tavse Væg."

„Henimod Klokken sex forsamlede et paa Hr. Liégards

Eng dækket Bord Hoveddeltagerne i Mødet til et Festmaaltid. Ved Bordet herskede den hjerteligste Stemning, der blev udbragt forskjellige Skaaler. Hr. Lieuvain talte for Monarken, Hr. Tuvache for Præfekten, Hr. Derozerays for Agerdyrkningen, Hr. Homais for Industri og de skjønne Kunster, disse tvende Søstre, Hr. Leplichey for Fremskridtet. Om Aftenen oplystes Himlen pludselig af et straalende Fyrværkeri, man kunde kalde det et sandt Kaleidoskop, en straalende Operadekoration, og et Øieblik kunde vor lille By troe sig henflyttet til en Drøm fra „Tusind og een Nat".

„Vi kan tilføie, at intet Uheld har formørket denne Familiefest." Og han endte saaledes: „Geistligheden glimrede ved sin Fraværelse, den forstaaer rimeligvis Fremskridtet paa en anden Maade. Det staaer Eder frit for, mine Herrer Loyola!"

IX.

Der gik sex Uger. Rodolphe viste sig ikke, endelig kom han en Aftenstund.

Dagen efter „Mødet" havde han sagt til sig selv: „Det er ikke raadeligt at komme for hurtig igjen, det vilde være et Feilgreb," og efter en Uges Forløb var han taget til forskjellige Jagtpartier. Efter Jagttiden tænkte han først, at det maaske var for sent; men derpaa anstillede han følgende Ræsonnement: „Hvis hun har elsket mig ligefra den allerførste Dag af, maa hun jo af lutter Utaalmodighed efter at gjensee mig elske mig endnu høiere. Lad os altsaa kun holde ud". Han kunde indsee, at hans Beregning havde været rigtig, da Emma bleguede ved at see ham træde ind i Stuen.

Hun var ene. Dagen hældede, de smaa Musselinsgardiner gjorde kun Tusmørket tættere, og Forgyldningen paa

Barometret, som ramtes af en Solstraale, sendte Reflexer i Speilet mellem Koralbuskens Grene.

Rodolphe blev staaende, og Emma besvarede knap hans første hoflige Spørgsmaal til hendes Befindende.

— Jeg har havt Forretninger, tilføiede han, og desuden har jeg været syg.

— Alvorligt? udbrød hun.

— Velan nei! sagde Rodolphe og satte sig ved Siden af hende paa en Tabouret . . . . men jeg vilde ikke komme igjen.

— Hvorfor?

— Kan De ikke gjætte det?

Han betragtede hende endnu engang, men paa en saa lidenskabelig Maade, at hun rødmede og slog Øiet ned.

— Emma! vedblev han.

— Min Herre! udbrød hun og fjernede sig lidt.

— Ja, der kan De see, svarede han med melankolsk Stemme, at jeg havde Ret i ikke at ville komme igjen, thi dette Navn, dette Navn, der fylder min Sjæl og uvilkaarligt undslap mig, det forbyder De mig at nævne! Fru Bovary! . . . ja saaledes hedder De for Alle og Enhver; men det er ikke Deres Navn, det er en Andens.

Han gjentog: En Andens og skjulte Hovedet i Hænderne.

— Ja, jeg tænker stadig paa Dem! . . . Mindet om Dem er nær ved at bringe mig til Fortvivlelse. Ak, tilgiv mig! . . . Jeg forlader Dem. . . . Lev vel! . . . Jeg reiser langt bort . . . saa langt bort, at De aldrig skal høre tale om mig . . . og dog . . . idag . . . jeg veed ikke, hvad det er for en Magt, der drev mig hen imod Dem, thi man kan ikke kjæmpe mod Himlen, man kan ikke modstaae Englenes Smil. Man lader sig henrive af det, som er skjønt, yndigt, tilbedelsesværdigt.

Det var første Gang, at Nogen henvendte slige Ord til Emma, og ligesom Lemmerne strække sig med Velbehag i et varmt Bad, svulmede hendes Forfængelighed ved disse fyrige Ord.

— Men hvis jeg ikke er kommet, vedblev han, hvis jeg ikke har villet gjensee Dem, saa har jeg dog slugt Alt, hvad der omgiver Dem, med mine Øine. Hver Nat stod jeg op, jeg gik herhen og beskuede Deres Hus, Taget der belystes af Maanen, Havens Træer, der vuggede sig under Deres Vinduer og den lille Lampe hvis Skjær funklede gjennem Ruderne i Mørket. Oh, De vidste ikke, at saa nær ved Dem og dog saa fjernt befandt sig en stakkels Ulykkelig . . .

Hun vendte sig hulkende om imod ham: Hvor De er god!

— Nei, jeg elsker Dem, det er Alt. Det aner De ikke, men svar mig, et Ord, blot et eneste Ord.

Og Rodolphe lod sig ganske langsomt glide ned fra Taburetten paa Gulvet; men man hørte en Lyd af Træsko i Kjøkkenet, og Døren til Dagligstuen var, som han lagde Mærke til, ikke lukket.

— Hvor De vilde være elskværdig, vedblev han, idet han stod op, naar De vilde føie et af mine Ønsker.

Det var at besee Huset, han ønskede nok at lære det at kjende, og da Fru Bovary ikke saae noget Upassende deri, reiste de sig begge, da Charles traadte ind.

— Goddag Hr. Doktor, hilste Rodolphe ham med.

Smigret over denne uventede Titel, udbredte Lægen sig i høflige Talemaader, og den anden benyttede sig deraf til at fatte sig lidt.

— Fruen underholdt sig med mig om sit Helbred, sagde han endelig.

Charles afbrød ham, han havde virkelig mange Aarsager

til at være urolig, hans Kones Ildebefindende var atter begyndt. Rudolphe spurgte da, om Motion til Hest ikke kunde være gavnlig.

— Jo netop, ypperligt, fortrinligt! . . . Det var en god Idee, den burde Du følge.

Da hun indvendte, at hun ingen Hest havde, tilbød Rodolphe at laane hende en; men hun afslog hans Tilbud, han trængte ikke videre paa, men for at motivere sit Besøg fortalte han, at hans Karl, den samme, der var bleven aareladt, stadig led af Svimmelhed.

— Jeg skal nok see ind til Dem, sagde Bovary.

— Nei, nei, jeg skal sende ham til Dem, vi kommer begge to, det vil være bekvemmere for Dem.

— Meget vel! Tak skal De ha'e.

— Hvorfor modtog Du ikke Hr. Boulangers venlige Tilbud? spurgte han hende, da Rodolphe var gaaet.

Hun surmulede, søgte tusind Undskyldninger og erklærede tilsist, at det maaske vilde tage sig besynderligt ud i Folks Øine.

— Hvad bryder jeg mig om Folk! sagde Charles og gjorde en Pirouette, Sundheden fremfor Alt, det var urigtigt af Dig.

— Ja men hvorledes vil Du have, at jeg skal kunne ride, naar jeg ingen Ridedragt har.

— Saa bestil Dig en.

Ridedragten bestemte hende.

Da den var færdig, skrev Charles til Hr. Boulanger, at hans Kone stod til hans Disposition, og at de gjorde Regning paa hans Venlighed.

Næste Dag Klokken tolv holdt Rodolphe udenfor Husets Dør med to Rideheste. Den ene havde rosenrøde Sløifer i Ørene og en Damesadel af Hjorteskind.

Han havde taget lange bløde Ridestøvler paa i den Mening, at hun aldrig før havde seet slige. Emma var virkelig fortryllet over hans Holdning, da han gik op ad Trappen i sin store Fløielsfrakke og sine hvide snevre Benklæder. Hun var færdig, hun ventede paa ham.

Justin smuttede ud fra Apoteket for at see hende, selv Homais viste sig. Han anbefalede Hr. Boulanger at være forsigtig.

— Der kan saa nemt skee en Ulykke, tag Dem i Agt! Deres Heste er maaske iltre.

Hun hørte en Lyd over sit Hoved, det var Felicité, der trommede paa Ruderne for at more den lille Bertha. Barnet kyssede paa Fingren til hende, Moderen besvarede det ved at hilse op til det med Skaftet paa sin Ridepisk.

— God Fornøielse! raabte Homais, og bare forsigtig, bare forsigtig! Og han svingede med Avisen, idet han saae efter dem.

Saasnart Emmas Hest kom ud paa Jordveien, løb den afsted i Galop. Rodolphe galoperede ved Siden af hende. Af og til vexlede de et Par Ord. Med Hovedet lidt sænket, med hævet Haand og den høire Arm udstrakt vuggede hun frem og tilbage paa Sadlen, altsom Hesten bevægede sig.

Ved Foden af Bakkerne slap Rodolphe Toilerne, Hestene foer afsted med et eneste Sæt, men efterat have naaet Toppen stansede de pludselig, og hendes store blaa Slør faldt tilbage.

Det var i de første Dage af Oktober. Der laae en Taage henover Landskabet; Dampene steg og faldt vexlende mellem Høiene, mens de øvre disede Luftlag efterhaanden opløste sig og forsvandt. Stundom opdagede man i det Fjerne, naar Taagerne skiltes af en Solstraale, Yonvilles Tage med Haverne ved Flodbreden og med Gaardene, Murene og Kirketaarnet. Emma lukkede Øielaagene halvt for at opdage sit

eget Hus, og aldrig for havde den lille Landsby, hvor hun levede, forekommet hende saa ussel. Fra den Høide, hvori de befandt sig, saae hele Dalen ud som en umaadelig bleg Sø, der fordampede i Luften. Skovpartierne sprang hist og her frem som sorte Klipper, og de høie Linier af Poppeltræer, der dukkede frem af Taagen, lignede Klitter, som bevægedes af Vinden.

Henover Grønsværet mellem Granerne laae der en brun Tone i den varme Luft. Jorden, der var brunrød som Snustobak, dæmpede Lyden af Skridtene, og med Hovene sparkede Hestene de nedfaldne Grankogler frem foran sig.

Rodolphe og Emma red saaledes langsmed Udkanten af Skoven. Af og til vendte hun sig bort for at undgaae hans Blik, og da saae hun kun de lange Rader af Stammer, hvis ensformige Linie gjorde hende svimmel. Hestene pustede, Læderet paa Sadlerne knirkede.

I det Øieblik de red ind i Skoven, kom Solen frem.

— Gud beskytter os! sagde Rodolphe.

— Troer De? spurgte hun.

— Fremad, fremad! svarede han.

Han smækkede med Tungen, Dyrene løb til.

Lange Bregner fra Veikanten hagede sig fast til Emmas Stigbøiler; altsom de red videre frem, hældede Rodolphe sig hen over hende og trak dem ud efterhaanden. Atter andre Gange red han tæt hen til hende for at fjerne Grenene, og Emma følte hans Knæ streife hendes Ben. Himlen var bleven blaa, Bladene rørte sig ikke. Der var store Lysninger med blomstrende Lyng, violette Flader vexlede med graa, brune og gyldne Trætykninger alt efter Løvets forskjellige Farve. Ofte hørte man en Vingeklapren under Buskene eller et hæst og sagte Skrig, naar en Ravn fløi ind imellem Egene.

De steg ned; Rodolphe bandt Hestene fast. Hun gik frem paa Mosset mellem Hjulsporene.

Ridekjolen, der var altfor lang, generede hende, skjønt hun havde hæftet den op ved Slæbet, og Rodolphe, der gik bagved hende, stirrede uafladeligt paa den fine hvide Strømpe mellem det mørke Klæde og den sorte Halvstøvle, det forekom ham at være ligesom en Del af hendes nøgne Legeme.

Hun stansede med de Ord: Jeg er træt.

— Prøv kun lidt endnu, svarede han, tab ikke Modet!

Hundrede Skridt længere borte stansede hun atter, og gjennem Sløret, der faldt skraat ned paa Hofterne fra hendes Herrehat, skjelnede man hendes Ansigt i en blaalig Tone, som om det svømmede under azurblaa Bølger.

— Men hvor skal vi da hen?

Han svarede ikke, hun drog Veiret stødvis. Rodolphe kastede Blikket rundt om sig og bed sig i Knebelsbarten.

De kom til et mere aabent Sted, hvor man havde fældet unge Træer. De satte sig paa en væltet Træstub, og Rodolphe begyndte at tale om sin Kjærlighed.

Han skræmmede hende ikke strax med Komplimenter, han var rolig, alvorlig, melankolsk.

Emma hørte paa ham med sænket Hoved, idet hun med Spidsen af sin Fod rørte ved Spaanerne.

Men ved disse Ord: „Er vore Skjæbner fra nu af ikke uadskillelige?" svarede hun: Nei, det veed De jo nok, det er umuligt.

Hun reiste sig for at gaae, han greb hende om Haandledet; hun stansede. Efter i nogle Øieblikke at have betragtet ham med et forelsket og aldeles fugtigt Blik, sagde hun hastigt:

— Hold nu op, lad os ikke mere tale derom! . . . Hvor er Hestene? Lad os tage hjem!

Han gjorde en Bevægelse af Vrede og Forstemthed. Hun gjentog:

— Hvor er Hestene? Hvor er Hestene?

Med et besynderligt Smil, et stivt Blik og sammenbidte Tænder traadte han henimod hende med udstrakte Arme. Hun veg skjælvende tilbage og stammede:

— De gjør mig bange, De gjør mig Fortræd. Lad os komme afsted!

Han blev strax ærbødig, indsmigrende og frygtsom. Hun gav ham Armen, de vendte om, og han sagde:

— Hvad feilede De dog? Hvad var der i Veien? Jeg forstod Dem ikke. De tog vistnok feil. De troner i min Sjæl som en Madonna paa sit Fodstykke. Men jeg behøver Dem for at leve; jeg behøver Deres Øine, Deres Stemme, Deres Tanker. Vær min Veninde, min Søster, min Engel.

Han udstrakte Armene og slyngede dem om hendes Liv, hun forsøgte blidt at løsrive sig. Paa denne Maade støttede han hende under Gangen. Man hørte Hestene græsse i Lovet.

— Bliv lidt endnu! bad Rodolphe. Lad os ikke strax tage hjem!

Han drog hende længere bort hen til en lille Dam, hvorover Andemaden dannede et grønt Betræk. Visne Aakander stod ubevægeligt mellem Sivene, ved Lyden af deres Skridt i Græsset hoppede Frøerne ud for at skjule sig.

— Det er urigtigt af mig, ja det er urigtigt af mig, yttrede hun. Det er Vanvid at høre paa Dem.

— Hvorfor? . . . Emma, Emma!

— Oh! Rodolphe! . . . hviskede den unge Kone langsomt og bøiede sig henover hans Skulder.

Hendes Ridekjole hagede sig fast til hans Fløielsfrakke. Hun bøiede sin hvide Hals tilbage, den svulmede med et Suk;

og afmægtig, badet i Taarer, med en heftig Gysen og skjulende Ansigtet hengav hun sig.

Aftenens Skygger sænkede sig, Solen, der faldt ned mellem Grenene, stak hende i Øinene. Hist og her rundt om hende i Løvet og paa Jorden dirrede lysende Pletter, ligesom om Colibrier i Flugten havde udstrøet deres Fjer. Der herskede dyb Tavshed overalt, en blid Fred syntes at svinde frem fra Træstammerne, hun følte atter sit Hjerte banke og Blodet strømme mildt og velgjørende om i hendes Legeme. Fjernt borte hinsides Skoven paa de andre Høie hørte hun et ubestemt langt Skrig, en hendøende Stemme, og hun lyttede tavst til disse Lyde, der blandede sig som en Musik med den sidste Vibreren af hendes bevægede Nerver. Med Cigaren mellem Tænderne flikkede Rodolphe med sin Pennekniv paa en af Tøilerne, der var gaaet itu.

De red tilbage til Yonville ad den samme Vei. De gjensaae Sporene af deres Heste paa Jorden, Side om Side, og de samme Buske, de samme Stene i Græsset. Intet omkring dem var forandret, og dog var der for hende kommet noget Betydeligere til, end om Bjergene havde skiftet Plads. Af og til hældede Rodolphe sig henimod hende og greb hendes Haand, for at trykke et Kys derpaa.

Hvor hun var nydelig til Hest! Rank, med sin slanke Skikkelse, med Knæet bøiet henover Dyrets Manke og lidt blussende af den friske Luft i Aftenrøden.

Paa Yonvilles Gade lod hun Hesten kapriolere, man saae paa hende fra Vinduerne.

Ved Bordet syntes hendes Mand, at hun saae godt ud; men hun lod, som om hun ikke hørte hans Spørgsmaal, da han erkyndigede sig om Turen, og hun sad grublende med Albuen paa Bordet mellem de to tændte Lys.

— Emma! sagde han.

— Hvad vil Du?

Ieftermiddag har jeg været hos Hr. Alexandre, han har et gammelt Hoppefol, der endnu seer ganske godt ud, det er kun lidt skaldet paa Knæerne, man kunde rimeligvis faae det tilkjøbs for hundrede Daler. . . . I den Tanke at det maaske kunde glæde Dig, beholdt jeg det . . . . jeg har kjøbt det. . . . Synes Du om det? . . . Men saa svar mig dog.

Hun nikkede bekræftende, et Kvarterstid efter spurgte hun ham: Skal Du ud i Aften?

— Ja. Hvorfor?

— Aa, ikke for Noget, min Ven!

Og da hun var bleven fri for Charles, gik hun op og lukkede sig inde paa sit Værelse.

Først var hun ligesom svimmel, hun gjensaae Træerne, Veiene, Grofterne, Rodolphe, og følte sig endnu omsluttet af hans Arme, medens Løvet skjælvede, og Sivene hvislede.

Men idet hun saae sig i Speilet, blev hun forundret over sit Udseende, aldrig havde hendes Øine været saa dybe, saa store, saa mørke. Noget Subtilt havde udgydt sig over hende og omskabt hende.

Hun vedblev at gjentage: Jeg har en Elsker, en Elsker, og hun frydedes ved denne Tanke, som om hun for anden Gang var bleven udviklet Kvinde. Endelig skulde hun altsaa besidde disse Elskovens Glæder, denne Lykkens Rus, som hun havde opgivet Haabet om. Hun traadte ind i et vidunderligt Land, hvor Alt skulde være Lidenskab, Extase, Feberrus; Følelsens Tinder funklede for hendes Tanker, og Hverdagstilværelsen stod kun for hende i det Fjerne og hyllet i Skygger.

Da mindedes hun Heltinderne i de Romaner, hun havde læst, og et Kor af disse utro Hustruer gav sig til at synge for hendes Sjæl med bedaarende Søsterstemmer. Hun blev ligesom en virkelig Del af disse Fantasiskabninger og realise-

rede sin Ungdoms Drommerier ved at betragte sig selv i den Elskerindetype, hvorefter hun saa ivrigt havde higet. Iøvrigt følte Emma en tilfredsstillet Hævnlyst. Havde hun ikke lidt nok? Men nu triumferede hun, og Kjærligheden, som hun saa længe havde holdt tilbage, vældede frem med glad Jubel. Hun nød den uden Samvittighedsnag, uden Uro, uden Forvirring.

Den næste Dag gik hen med nye Glæder. De tilsvoer hinanden Eder, hun skildrede ham sin Melankoli. Rodolphe afbrød hende med Kys, og hun bad ham, idet hun lukkede Øinene halvt, om atter at kalde hende ved Navn og gjentage, at han elskede hende. Det var ligesom den foregaaende Dag i Skoven, i en Træskomagers Hytte. Væggene var af Straa, og Taget gik saa lavt ned, at man maatte holde sig bøiet. De sad paa et Leie af tørre Blade.

Fra denne Dag at regne skrev de regelmæssigt hver Aften til hinanden. Emma bragte sit Brev ned for Enden af Haven ved Strømmen i en Revne paa Terrassen. Rodolphe hentede det der og lagde et andet i Stedet, som hun stadig beskyldte for at være altfor kort.

En Morgen, da Charles var taget afsted før Daggry, blev hun grebet af Lyst til ligestrax at see Rodolphe. Man kunde i en Fart komme til La Huchette, blive der en Timestid og komme hjem igjen, mens Alle endnu laae og sov. Denne Tanke fik hende til at stønne af Lyst, og snart stod hun midt paa Engen, hun gik med hurtige Fjed uden at vende sig om.

Det begyndte at grye ad Dag. Langtbortefra kunde Emma kjende sin Elskers Hus, hvis tvende Veirhaner tegnede sig dunkelt i den blege Morgendæmring.

Bagved Avlsgaardene laae en stor Bygning, der formodentlig var Herregaarden. Hun traadte ind deri, som om

Murene ved hendes Ankomst havde fjernet sig af sig selv. En stor Trappe førte op til en Corridor, hun dreiede paa en Dørklinke og saae pludselig i Baggrunden af Værelset en sovende Mand. Det var Rodolphe, hun udstødte et Skrig.

— Er det Dig? er det Dig? raabte han. — Men hvorledes har Du dog baaret Dig ad med at komme? . . . Din Kjole er jo ganske vaad.

— Jeg elsker Dig, svarede hun og lagde Armene om hans Hals.

Da hendes første dristige Udflugt var gaaet godt, klædte Emma sig hurtig paa, hver Gang Charles tog tidlig afsted og listede sig sagte ned ad den Trappe, der førte til Vandet.

Naar Stien var ufremkommelig, maatte hun følge Murene langs Floden, og for ikke at falde, holdt hun sig fast ved de visne Levkoibuske. Derpaa maatte hun gjennem Pløiemarkerne, hvor hun ofte snublede, og hvori hendes tynde Støvler blev siddende fast. Hendes om Hovedet knyttede Tørklæde flagrede for Vinden, hun blev angst for Hornkvæget og gav sig til at løbe, hun naaede sit Maal forpustet og med røde Kinder, hele hendes Skikkelse medbragte ligesom en Duft af den friske Natur, det frodige Grønne og den frie Luft; ved denne Tid sov Rodolphe endnu. Det var ligesom en Foraarsmorgen, der traadte ind i hans Kammer.

De gule Gardiner tillod kun et mat dæmrende Lys at trænge ind. Emma famlede om med blinkende Øine, mens Dugdraaberne, som hang i hendes Fletninger, dannede ligesom en Glorie af Topaser om hendes Ansigt. Smilende drog Rodolphe hende henimod sig og trykkede hende til sit Hjerte.

Derpaa mønstrede hun hans Værelse, hun aabnede hans Skuffer, redte sig med hans Kam og saae sig i hans Barberspeil. Stundom tog hun det tykke Piberør i Munden, der laae paa

Toiletteborbet mellem Citroner, et Par Stykker hvidt Sukker og en Karaffel med Vand.

De brugte et godt Kvarter til at sige hinanden Farvel. Emma græd, hun havde ønsket aldrig at skulle forlade Rodolphe. En Magt, der var stærkere end hendes Villie drev hende henimod ham og det saa ofte, at han en Morgen, da hun uformodet besøgte ham, rynkede Ansigtet som En, der bliver forstemt.

— Men hvad feiler Du dog? Er Du syg? Sig mig det!

Endelig erklærede han med alvorlig Mine, at hendes Besøg blev uforsigtige, og at hun kompromitterede sig.

X.

Lidt efter lidt blev hun smittet af Rodolphes Angst. Kjærligheden havde først beruset hende, og hun havde ikke tænkt paa Noget udenfor den. Men nu, da den var bleven uundværlig for hendes Liv, frygtede hun for at miste Noget deraf, eller for at den skulde blive forstyrret. Naar hun gik hjem fra ham, kastede hun urolige Blikke rundt omkring sig og speidede efter hver Skikkelse, der viste sig i Horisonten og hver Vinduesrude, hvorfra man kunde see hende. Hun lyttede til Skridtene, Raabene, Lyden af Plovene og standsede blegere og mere skjælvende end Løvet paa Poplerne, der vuggede sig over hendes Hoved.

En Morgenstund, da hun saaledes vendte tilbage, troede hun pludselig at skjelne Mundingen af en lang Karabin, der sigtede paa hende. Den stak skraat frem af en lille Tønde, der laae halvt skjult mellem Græsset ved en Grøftekant. Nær ved at besvime af Angst gik dog Emma fremad, da en Mand

pludselig sprang ud af Tonden ligesom en Trold, der farer frem af en Snusdaase. Han havde Gamascher spændte op ligetil Knæene, hans Kaskjet faldt ham ned over Dinene, Læberne dirrede, og Næsen var rod af Kulde. Det var Kaptain Binet, der laae paa Lur efter Vildænder.

— De burde have raabt mig an! udbrød han. Naar man seer en Bosse, bor man strax gjore Anskrig.

Med disse Ord sogte Skattekræveren at dolge den Frygt, hun havde indjaget ham, thi da Præfekten havde forbudt Jagt paa Vildænder paa hvilkensomhelst anden Maade end til Baads, var Binet trods sin Ærbodighed mod Lovene dog her i Konflikt dermed. Derfor troede han ogsaa hvert Dieblik at hore Markvogteren komme, men denne Uro pirrede kun Nydelsen, og ganske ene i sin Tonde beundrede han sit Held og sin Snildhed.

Ved Synet af Emma faldt der en tung Sten fra hans Hjerte, og idet han sogte at indlede en Samtale, bemærkede han:

— Det er ikke videre varmt i Veiret idag, det bider fælt.

Emma svarede ikke.

— De er gaaet meget tidligt ud idag, vedblev han.

— Ja, stammede hun, jeg har været hos Ammen, der har mit Barn i Pleie.

— Naa saaledes at forstaae, ja, seer De nu, hvad mig angaaer, saa har jeg været her ligefra Daggry, men det er jo saa taaget i Veiret, at man . . .

— Farvel Hr. Binet, afbrød hun ham og vendte ham Ryggen.

— Ærbodigste Tjener Frue! svarede han tort og krob ind igjen i sin Tonde.

Emma fortrod, at hun saa brat havde forladt Skattekræveren, han vilde uden al Tvivl drage ugunstige Slutninger. Historien med Ammen var den værste Undskyldning,

da alle Mennesker i Yonville vidste, at Barnet allerede for et Aar siden var kommet tilbage til Forældrene, forøvrigt boede der Ingen i Omegnen, denne Vei førte kun til La Huchette, Binet havde altsaa gjættet, hvorfra hun kom, og han vilde ikke tie stille, han vilde sladre af Skole, det var hun vis paa. Hun vedblev lige til Aften med at pine sig selv for at hitte paa alle mulige Slags Løgne, og uophørligt havde hun dette Fæhoved med hans Jagttaske for Øie.

Da Charles efter Maaltidet saae hende saa tankefuld, vilde han have hende lidt med ind til Apotekerens, for at adsprede hende, og det første Menneske, hun saae paa Apoteket, var atter Binet, han stod foran Disken, belyst af Skjæret fra de røde Krukker.

— Vil De give mig en halv Unze Vitriol, hørte hun ham sige.

— Justin! raabte Apotekeren, bring mig Svovlsyren! og idet han vendte sig om til Emma, der vilde gaae op til hans Kone, sagde han: Nei, bliv De kun, De skal ingen Uleilighed gjøre Dem, hun kommer ligestrax ned. Varm Dem imidlertid lidt ved Ovnen! . . . Undskyld mig et Øieblik! . . . Goddag Doktor (dette Ord udtalte Apotekeren med en vis Stolthed, ligesom han ved at anvende det paa en Anden, havde faaet noget af den Glans, han fandt derved, til at falde tilbage paa sig selv). Men tag Dig dog iagt for at vælte Morterne, Justin, hent hellere Stolene fra den lille Stue, Du veed jo nok, at Salsstolene ikke maa flyttes.

Og for at stille Salsstolene i Orden, foer Homais udenfor Disken, da Binet bad om en halv Unze Sukkersyre.

— Sukkersyre! udbrød Apotekeren foragteligt, jeg kjender ikke denne Benævnelse, den er mig aldeles fremmed. De mener formodentlig Oxalsyre, ikke sandt, Oxalsyre?

Skattekræveren forklarede ham da, at han skulde bruge

noget Ætsende til at sammensætte en Kobberforbindelse, hvormed han kunde tage Rusten af forskjellige Jagtrekvisiter. Emma gios.

— Ja, Veiret er ikke heldigt, det er saa taaget, bemærkede Apotekeren.

— Og dog, svarede Binet med et fiffigt Smil, er der Folk, der synes ganske godt derom.

Hun var nær ved at kvæles.

— Vil De saa give mig . . . .

— Men gaaer han da aldrig? tænkte hun.

— En halv Unze Terbentin og Harpix, fire Unzer gult Vox til at rense det lakerede Læder paa min Jagtdragt og tre halve Unzer Trækul.

Apotekeren begyndte at skjære Vox, da Fru Homais viste sig med Irma i sine Arme, Napoléon ved sin Side og Athalie bag efter sig. Hun satte sig ned paa Bænken ved Vinduet, og Drengen krøb sammen paa en Taburet, medens hans ældste Søster snusede omkring Bolschekrukken henne ved sin lille Papa. Han hældte i Tragter og tilproppede Flasker, klistrede Etiketter og lavede Pakker. Der var ganske stille, og kun af og til kunde man høre Vægten klinge i Skaalerne og et Par dæmpede Ord af Apotekeren, naar han gav sin Elev en Forskrift.

— Hvorledes har Deres Lille det? spurgte pludselig Fru Homais.

— Tys! raabte hendes Mand, der skrev Tal ind i Kladebogen.

— Hvorfor har De ikke taget hende med? vedblev hun dæmpet.

— Tys, tys, hviskede Emma og pegede hen paa Homais.

Men Binet, der var aldeles fordybet i at see paa Reg-

ningen, havde rimeligvis ikke hørt Noget, endelig gik han da. Lindret udstødte Emma et dybt Suk.

— Hvor De drager Veiret tungt! bemærkede Fru Homais.

— Ja, her er ogsaa vel varmt, svarede hun.

Næste Dag tænkte de paa at ordne deres Stævnemøder regelmæssigt, Emma vilde bestikke sin Tjenestepige med en Foræring, men det var bedre at finde et ubemærket Hus i Yonville, Rodolphe lovede at opsøge et.

I Løbet af Vinteren kom han tre eller fire Gange om Ugen, naar det var bælgmørkt ind i Haven. Emma havde netop derfor taget Nøglen til Havelaagen, som Charles troede var bleven borte.

For at underrette hende om sin Nærværelse kastede Rodolphe en Haandfuld Sand op imod Persiennerne. Hun foer op med et Sæt, men undertiden maatte hun vente, thi Charles havde den Mani at passiare i Kakkelovnskrogen og blev aldrig færdig. Hun fortæredes af Utaalmodighed, hvis hendes Øine havde formaaet det, havde de kastet ham ud af Vinduet. Endelig begyndte hun at gjøre sit Nattoilette, derpaa tog hun en Bog og vedblev ganske roligt at læse deri, som om Læsningen morede hende; mens Charles, der havde lagt sig, kaldte paa hende.

— Saa kom dog Emma! Det er sent.

— Ja, nu kommer jeg strax, svarede hun.

Da imidlertid Lyset skjar ham i Øinene, vendte han sig om mod Væggen og faldt i Søvn. Hun smuttede ned, idet hun holdt sit Aandedræt tilbage, smilende, skjælvende, afklædt.

Rodolphe havde en stor Kappe, han svøbte hende fuldstændig ind deri, og med Armen om hendes Liv drog han hende dybt ned i Haven.

Det var i Lysthuset paa den samme Bænk af tørre Grene, hvor fordum Léon havde seet saa forelsket paa hende de lange Sommeraftener. Nu var han langt borte fra hendes Tanker!

Stjernerne skinnede igjennem de bladløse Jasminers Grene. Bag ved sig hørte de Strømmen flyde og undertiden en Raslen af de tørre Siv ved Breden. Trætykningerne svulmede hist og her frem i Mørket, undertiden foer de alle pludselig sammen, reiste sig og heldede sig henimod de Elskende som umaadelige mørke Bølger, der nærmede sig for at opsluge dem. Nattekulden fik dem til at klynge sig tættere op til hinanden, deres Sukke forekom dem stærkere, deres Øine, som de neppe skimtede, forekom dem større, og midt under Tavsheden blev der ganske sagte hvisket Ord, der faldt paa deres Sjæl med krystalren Vellyd og klang dybt og længe.

Naar det var en regnfuld Nat, flygtede de ind i Konsultationsværelset mellem Skuret og Stalden. Hun tændte et af Lysene fra Kjøkkenet, som hun havde skjult bag Bøgerne. Rodolphe installerede sig der, som om han var hjemme. Imidlertid vakte Synet af Biblioteket og Skrivebordet, kort sagt af hele Værelset hans Munterhed, og han kunde ikke bare sig for at fremkomme med adskillige ironiske Bemærkninger angaaende Charles, der gjorde Emma forlegen. Hun havde ønsket at see ham alvorligere og mere dramatisk, naar der var Anledning dertil, som for Exempel engang, da hun troede at høre Lyden af Skridt, der nærmede sig.

— Der kommer Nogen! hviskede hun.

Han pustede Lyset ud.

— Har Du Pistoler hos Dig?

— Hvorfor?

— For at forsvare Dig, ... naturligvis!

— Mener Du mod Din Mand! Den Stakkel!

Rodolphe fuldendte disse Ord med en Gestus, der tydelig nok betød: Jeg kunde jo knuse ham med en Næsestyver!

Hun var blændet af hans Tapperhed, skjønt hun følte en vis Mangel paa Delikatesse og en naiv Plumphed i hans Svar, der stødte hende.

Rodolphe tænkte længe paa denne Pistolhistorie. Hvis det var hendes ramme Alvor, fandt han det meget latterligt ja endogsaa grusomt, thi han havde slet ingen Grund til at hade den skikkelige Charles, da han aldeles ikke fortæredes af Skinsyge — i den Anledning havde Emma forresten svoret ham en dyr Ed, som han just ikke fandt videre smagfuld.

Forøvrigt blev hun meget sentimental. De havde maattet udvexle Miniaturbilleder, man havde klippet Lokker af hinandens Haar, og nu forlangte hun en Ring, en virkelig Troloveslesring, som Tegn paa en evig Forbindelse. Ofte talte hun til ham om „Kirkeklokkerne“ eller om „Naturens Røster“, saa underholdt hun ham om sin egen og hans Moder. Rodolphe havde mistet sin for tyve Aar siden. Ikkedestomindre trøstede Emma ham med kjælne Talemaader, som man bruger til et lille forladt Barn og sagde endogsaa undertiden, idet hun saae op paa Maanen:

— Jeg er vis paa, at de fra deres Himmel bifalder vor Kjærlighed.

Men hun var saa smuk! Der var kun faa, der havde elsket ham saa oprigtigt, dette Forhold var ligesom noget Nyt for ham, som idet det bortdrog ham fra hans flygtige Forbindelser, samtidig smigrede hans Forfængelighed og hans Sanselighed. Emmas overspændte Væsen, som hans filiströse Forstand foragtede, forekom ham dog i Grunden yndigt, fordi han var Aarsag dertil. I Vished om at være elsket lagde

han da ikke længer Baand paa sig, og umærkeligt forandrede hans Optræden sig.

Han havde ikke som forhen disse saa milde Ord, der fik hende til at græde eller disse lidenskabelige Kjærtegn, der næsten gjorde hende vanvittig, — deres dybe Kjærlighed, hvori hun havde sænket sig med hele sin Sjæls Fylde, syntes at svinde ind, ligesom Vandet i en Flod, der svinder bort fra Leiet, og hun fik Øie paa Dyndet. Hun vilde ikke troe derpaa, hun fordoblede sin Ømhed, og Rodolphe skjulte kun mindre og mindre sin Ligegyldighed.

Hun vidste ikke, om hun fortrød, at hun havde hengivet sig til ham, eller om hun ikke tvertimod ønskede at elske ham endnu høiere. Ydmygelsen ved at føle sig svag forvandlede sig til et Nag, som Vellysten dog mildnede. Det var ikke Hengivenhed men ligesom en vedvarende Forførelse. Han underkuede hende. Hun var næsten angst for ham.

Tilsyneladende var deres Forhold roligere end nogensinde, da det var lykkedes Rodolphe at lede det efter sit Hoved, og efter et halvt Aars Forløb, da det atter blev Foraar, stod de ligeoverfor hinanden som et Par Ægtefolk, der jævnt vedligeholde Arnens Flamme.

Det var paa den Tid, at Fa'er Rouault pleiede at sende en Kalkun til Minde om sit kurerede Ben. Præsenten var stadig ledsaget af et Brev. Emma skjar Snoren over, der holdt det til Kurven og læste følgende Linier:

„Kjære Børn!

„Jeg haaber, at Medfølgende maa finde Jer ved godt Helbred, og at den maa være ligesaa god som de forrige, thi den forekommer mig lidt blødere, om jeg saa tør sige, og federe. Men næste Gang vil jeg dog til en Forandring skikke Jer en Hane, med mindre I særlig sætter Pris paa

Høns, og vær saa venlig at sende mig Kurven tilbage tilligemed de to tidligere. Jeg har havt et Uheld med mit Vognskur, Taget fløi nemlig af forleden Nat i den stærke Blæst. Høsten har heller ikke været gunstig. Derfor veed jeg ikke, naar jeg faaer Stunder til at besøge Jer. Det er saa vanskeligt for mig at forlade Hjemmet, nu da jeg er ene."

Her var et Mellemrum mellem Linierne, som om den gamle Mand havde ladet Pennen falde, for at tænke sig lidt om.

„Hvad mig selv angaaer, saa har jeg det godt med Undtagelse af en Forkjølelse, jeg fik forgangen Dag paa Markedet ved Yvetot, hvor jeg var taget hen for at fæste en Røgter, da jeg havde jaget min gamle paa Døren formedelst hans store Lækkersultenhed. Ja man har sin Nød med det Kjæltringekram. Han duede nu forresten slet ikke."

„Af en Bissekræmmer, som i Vinter besøgte Jeres Egn og fik en Tand trukken ud hos Din Mand, fik jeg at vide, at Bovary har godt at bestille. Det undrer mig ikke. Fyren viste mig sin Tand, og derefter drak vi en Kaffepunsch. Jeg spurgte ham, om han havde seet Dig, han svarede nei, men han havde seet to Dyr i Stalden, hvoraf jeg slutter, at Forretningen gaaer godt. Desbedre, mine kjære Børn, og gid den gode Gud maa skjænke Jer al mulig Lykke."

„Det gjør mig ondt, at jeg endnu ikke har seet mit elskede Barnebarn. Nede i Haven lige under Dit Kammer har jeg plantet et Blommetræ, og der maa ikke røres deraf for det Første, men senere skal der laves Marmelader deraf, som jeg vil gjemme til hun kommer for at besøge mig."

„Lev vel, mine kjære Børn! Mange Kys til Jer alle Tre".

Din kjærlige Fader
Théodore Rouault.

Hun sad nogle Dieblikke med det grove Stykke Papir i Haanden. Der vrimlede af ortografiske Feil, og Emma forfulgte den venlige Tanke, der kaglede derigjennem som den i Tjornehækken halvt skjulte Hone. Han havde torret Skriften med Aske fra Kaminen, thi lidt graat Stov gled fra Brevet ned paa hendes Kjole, og hun troede næsten at see sin Fader boie sig ned mod Arnestedet for at gribe Ildtangen. Hvor det var længe siden, hun havde siddet hos ham paa Skamlen ved Kaminen, da hun sved Spidsen af hans Stok i Sivbaalet . . . Hun mindedes de solvarme Sommeraftener, Follene som vrinskede, idet man gik forbi dem og satte afsted i Galop . . . Under Vinduet stod en Bikube, og undertiden svang Bierne sig i Sollyset og slog mod Ruderne ligesom tilbagespringende Guldkugler. Hvor var hun ikke lykkelig dengang! hvilken Frihed! Hvilke Forhaabninger, hvilken Rigdom af Illusioner! Og nu var der ingen tilbage! Hun havde sat dem alle til i sit Livs forskjellige Faser, i sin Jomfrustand, i sit Ægteskab, i sin Kjærlighedsforbindelse — hun havde tabt dem langs med Livet, ligesom den Reisende, der lader Noget blive tilbage af sin Rigdom i alle Gjæstgiverstederne paa Veien.

Men hvad gjorde hende da saa ulykkelig? Hvor var den Katastrofe, der havde forstyrret hendes Liv? Hun hævede Hovedet og kastede et Blik rundt om sig ligesom for at søge efter Aarsagen til sine Lidelser.

Foraarssolen skinnede paa Porcelænet paa Etagèren, Ilden knittrede, hun følte det bløde Tæppe under sine Morgensko, Lyset var klart, Luften mild, og hun hørte sit Barn lee hoit af Glæde.

Den Lille boltrede sig udenfor i Haven, hvor Lestiboudois just stod og rev Græsset. Bertha laae plat ned paa Maven, mens Pigen holdt hende ved Skjortet, hver Gang Karlen

nærmede sig, rakte Barnet sig frem og kløvede Luften med sine smaa Arme.

— Bring hende op til mig, sagde Moderen, og styrtede Pigen imøde for at omfavne det, hvor jeg elsker Dig mit stakkels Barn, hvor jeg elsker Dig!

Idet hun opdagede, at den Lilles Øreslipper var lidt snavsede, ringede hun hurtig efter varmt Vand, vaskede hende, lod hende skifte Linned, Strømper og Sko, erkyndigede sig vel tusinde Gange om hendes Helbred, som om Barnet var vendt hjem fra en lang Reise, hun kyssede det med Taarer i Øiet og gav det endelig tilbage til Pigen, der stod ganske forbavset over dette Udbrud af Ømhed.

Om Aftenen fandt Rodolphe hende alvorligere end ellers.

— Det gaaer nok over, tænkte han, det er en Kaprice.

Og han udeblev tre Gange i Træk fra Stevnemøderne. Da han derpaa kom tilbage, viste hun sig kold og næsten haanlig.

— Du spilder kun Din Tid, min Smukke.

Og han lod, som om han slet ikke lagde Mærke til hendes melankolske Sukke eller til Lommetørklædet, som hun trak frem.

Da fortrød Emma hvad hun havde gjort.

Hun spurgte sig endogsaa selv, af hvad Grund hun afskyede Charles, og om det ikke havde været bedre at kunne elske ham. Men han forstod hende ligesaa lidt som ellers, og hun var meget forlegen med sin Lyst til at gjore Offre, da Apothekeren netop skaffede hende en gunstig Anledning.

XI.

Han havde nemlig læst en rosende Artikel angaaende en ny Methode at operere en Klumpfod paa, og som ivrig Tilhænger af Fremskridt i alt Muligt, fattede han den patrio-

tiske Ide, at Yonville for ikke at staae tilbage ligeledes burde have Operationer for Strephopodi.

— Thi, sagde han til Emma, hvad risikerer man derved? Ingenting. Men see nu til hvad der kan vindes, (han opregnede paa Fingrene Fordelene ved Experimentet) en næsten afgjort Succes, Patientens Lindring og Forskjønnelse, Operatørens hurtigt erhvervede Berømmelse. Hvorfor vil Deres Mand nu ikke kurere den stakkels Hippolyte i den „forgyldte Løve"? Han vilde naturligvis fortælle alle de Reisende sin Kur, og (her sænkede Homais Stemmen og saae sig om i Stuen) hvad vilde der være til Hinder for, at jeg sendte en Notice til Bladet derom? en Avisartikel circulerer . . . man taler derom . . . den voxer, den bliver en Lavine! Og hvem veed? hvem veed?

Bovary kunde jo virkelig være heldig; Emma havde ingen Ret til at tvivle om hans Dygtighed, og hvilken Tilfredsstillelse vilde det ikke være for hende at have opfordret ham til et Skridt, hvorved hans Anseelse og Formue kunde voxe. Nu ønskede hun kun at støtte sig paa noget Solidere end paa Kjærligheden.

Plaget af hende og af Apotekeren lod Charles sig overbevise. Han skrev til Rouen efter Doktor Duvals Bog og fordybede sig hver Aften i den.

Mens Lægen studerede de forskjellige Former af Klumpfodder, opmuntrede Apotekeren ved alle Slags Ræsonementer Gaardskarlen til at lade sig operere.

— Du vil knap kunne mærke det, det Hele er et ganske almindeligt Stik, ligesom en lille Aareladning og et Par Seners Overskjæring.

Hippolyte spekulerede og rullede med et stupid Udtryk Øinene om i Hovedet.

— Forresten, vedblev Apotekeren, kommer det jo slet ikke

mig ved! Jeg siger det kun for Din egen Skyld af ren Menneskekjærlighed. Jeg vilde gjerne see Dig befriet for Din kjedelige Halten og Din Slingren med Overkroppen, som, hvad Du saa end paastaaer, maa skade Dig betydeligt i Udøvelsen af Din Haandtering.

Endvidere forestillede Homais ham, hvorledes han vilde føle sig muntrere og lettere tilbens, ja antydede endogsaa fint, at han derved vilde gjøre større Lykke hos Fruentimmerne. Krokarlen satte et dumt Grin op.

Endelig angreb han hans Forfængelighed: For Satan! er Du da ikke et Mandfolk? Hvorledes vilde det have gaaet Dig, naar Du skulde have gjort Soldatertjeneste . . . kjæmpet under Fanerne? . . . Hippolyte, Hippolyte!

Og han fjernede sig med den Erklæring, at han ikke kunde forstaae sig paa denne Stivsindethed, denne Forblindelse ved at give Afkald paa Videnskabens Velgjerninger.

Den Ulykkelige gav endelig efter, thi det var ligesom en hel Sammensværgelse. Binet, der ellers aldrig blandede sig ind i Andres Sager, Madam Lefrançois, Artemise, Naboerne, ja ligeindtil selve Mairen Hr. Tuvache, Alle opfordrede ham dertil, prædikede for ham og skammede ham ud, men hvad der dog til syvende og sidst bestemte ham, var, „at det jo ikke kostede ham Noget“. Bovary lovede selv at anskaffe den Maskine, hvori Benet skulde indesluttes efter Operationen. Emma havde raadet ham til denne Gave, og Charles samtykkede deri, idet han i sit inderste Hjerte fandt, at hans Kone var en sand Engel.

Med Apotekerens Veiledning og efter tre Gange at have begyndt forfra, lod han da Snedkeren, hjulpet af Smeden, konstruere en Maskine til en Vægt af otte Pund, hvor der ikke var sparet paa Jern, Træ, Blik, Læder, Skruer og Møttriker.

For imidlertid at vide hvilken Sene, der skulde overskjæres, maatte man forst undersoge, hvad Slags Klumpfod Hippolyte havde.

Hans Fod dannede en næsten lige Linie med Benet, men var dog dreiet lidt indad. Med denne hesteskolignende Fod med dens rynkede Hud, torre Sener, svære Tæer og de sorte Negle som dannede Hoven, galoperede han afsted som en Hjort ligefra den lyse Morgen til den sene Aften. Man saae ham stadig paa Torvet humpe omkring Kjærrerne og kaste Klumpfoden fremad, han syntes endogsaa at besidde større Kraft i dette Ben end i det andet. Ved at have gjort saa lang Tjeneste, havde det ligesom erhvervet et Fonds af Taalmodighed og Energi, og naar man gav ham et eller andet besværligt Arbeide, stottede han sig fortrinsvis derpaa.

Hverken Ambroise Paré, da han forste Gang efter Celsius, med femten Seklers Mellemrum foretog en ufortøvet Underbinding af en Arterie, eller Dupuytren, da han skulde aabne en Hjerneabces, eller Gensoul, da han første Gang bortskar Kjæbebenet, havde et saa bankende Hjerte, en saa rystende Haand, et saa spændt Blik, som Charles da han nærmede sig Hippolyte med sin Tenotom mellem Fingrene. Og ligesom paa Hospitalerne, saae man paa et Bord ved Siden af ham en Bunke Charpi, vixede Traade og mange Bandager, en Pyramide Bandager, alle de Bandager, Apoteket eiede. Det var Homais, der ligefra Morgenstunden havde arrangeret alle disse Forberedelser, ligesaameget for at blænde Mængden som for at indgyde sig selv Illusioner. Charles stak i Huden, man hørte en tør Knagen, Senen var overskaaret, Operationen var tilende. Hippolyte kunde ikke komme sig af Overraskelse, han boiede sig henover Bovarys Hænder for at bedække dem med Kys.

— Naa naa, bare rolig, sagde Apotekeren, senere kan

Du bevidne Din Velgjører al den Erkjendtlighed, Du føler for ham.

Og han gik ned for at meddele Resultatet til fem eller sex Nysgjerrige, der drev om i Gaarden, og som indbildte sig, at Hippolyte strax vilde komme ud og gaae lige. Efterat Charles derpaa havde spændt Patienten i Maskinen, gik han hjem, hvor Emma ængsteligt ventede ham i Doren. Hun faldt ham om Halsen, de satte sig til Bords, han spiste med stor Appetit, og ved Desserten begjærede han endog en Kop Kaffe, en Flothed, som han ellers kun tillod sig om Sondagen, naar der var Fremmede.

Aftenen var henrivende, den gik hen med fortrolig Samtale og fælles Drommerier. De talte om deres tilkommende Formue, om de Forbedringer, de vilde foretage i deres Hus, han saae sin Anseelse tiltage, sit Velvære foroges og troede sig stadig elsket af sin Kone, og hun befandt sig lykkelig ved at forfriskes af en ny, sundere og bedre Følelse, kortsagt ved at føle nogen Ømhed for den stakkels Fyr, der elskede hende saa høit. Vel foer Tanken om Rodolphe et Øieblik igjennem hendes Hoved, men hendes Blik fæstede sig strax igjen paa Charles. Hun bemærkede endog med Overraskelse, at han ikke havde stygge Tænder.

De havde allerede lagt sig, da Homais trods Pigens Forestillinger, pludselig foer ind i deres Sovekammer med et frisk beskrevet Blad Papir i Haanden. Det var den Beretning, han vilde sende til „Rouens Fakkel". Han bragte den til Gjennemlæsning.

— Læs den selv for os, sagde Bovary.

Han læste: „Trods de Fordomme, der endnu hilde Europa i et Næt, begynder dog Lyset at trænge ind i vort Fædreland. Saaledes var forleden Tirsdag vor lille By Yonville Skuepladsen for et kirugisk Experiment, der samtidig

er en ædel filantropisk Daad, Hr. Bovary en af vore dygtigste Kiruger . . ."

— Nei, det er alfor meget! udbrød Charles, kvalt af Bevægelse.

— Nei paa ingen Verdens Maade! . . . hvor kan De dog sige det? . . . „har opereret en Klumpfod" . . . Jeg har ikke sat det videnskabelige Udtryk, fordi De jo nok veed, at i en Avis . . . Alle vilde maaske ikke kunne forstaae det, Masserne maa . . .

— Ja det har De Ret i, svarede Charles. Bliv De kun ved.

Apotekeren begyndte igjen: „Hr. Bovary, en af vore dygtigste Kiruger, har opereret en Klumpfod paa Individet Hippolyte Tautin, der i femogtyve Aar har tjent som Gaardskarl i Enkefru Lefrançois' Hotel den „forgyldte Løve". Forsøgets Nyhed og den Interesse, der knytter sig til den Opererede, havde tiltrukket en saadan Menneskemængde, at der var stort Opløb ved Indgangen til Etablissementet. Operationen foregik forøvrigt med et sandt Trylleri, neppe nok at der flød nogle Draaber Blod ud paa Huden, ligesom for at bevidne, at den oprørske Sene endelig havde givet efter for Videnskabens Bestræbelser. Patienten følte besynderligt nok (vi kan som Øienvidne bekræfte det) ingen Smerte. Hans Tilstand ligeindtil nu lader Intet tilbage at ønske. Alt giver os Anledning til at troe, at hans Rekonvalescens ikke vil vare længe, og hvem veed, om vi ikke til vor næste landlige Fest faaer vor skikkelige Hippolyte at see figurerende i vore bakkantiske Danse midt imellem en Skare lystige Fyre, hvor han saaledes ved sin Munterhed og sine Entrechats vil kunne bevidne sin fuldstændige Helbredelse for Alle. Ære være da disse høimodige Videnskabsmænd! Ære da disse utrættelige Aander, der hellige deres Nætters Vaagen til Menneskeslæg-

rens Forbedring eller Lindring! Ære, ja trefoldig Ære være dem! Er her ikke Anledning til at raabe, at de Blinde ville blive seende, de Døve hørende og de Lamme gaaende! Men hvad Fanatismen fordum lovede enkelte Udkaarne, det opfylder Videnskaben nu for alle Mennesker. — Gjennem vor Avis vil man kunne følge Gangen i denne interessante Kur.“

Hvad der alligevel ikke hindrede Madam Lefrançois fra fem Dage senere at styrte ganske forpustet ind og raabe: „Hjælp, han døer! . . . Jeg mister snart Forstanden derover“.

Charles ilede hen til den „forgyldte Løve“, og Apotekeren, der saae ham løbe over Torvet uden Hat, forlod Apoteket. Han saae selv stønnende, rød og urolig ud og spurgte alle dem, der gik op ad Trappen: Hvorledes gaaer det vor interessante Strephopod?

Denne vred sig i forfærdelige Konvulsioner og slog idelig med den mekaniske Skrue til Muren, som om han vilde slaae den itu.

Efter mange Forsigtighedsregler for ikke at forstyrre Lemmets Stilling, trak man Maskinen af og saae da et forfærdeligt Syn. Fodens Former forsvandt i en saadan Opsvulmning, at hele Huden syntes nær ved at gaae itu, og den var bedækket med farvede Pletter, foranledigede af den famøse Maskine. Hippolyte havde allerede paastaaet, at han ikke kunde udholde det deri, man havde ikke taget Notice deraf, nu maatte man erkjende, at han ikke havde havt aldeles Uret, og man lod ham være fri i nogle Timer; men neppe var den vandagtige Svulst forsvundet, førend de to Videnskabsmænd fandt det rigtigst atter at anbringe Lemmet i Apparatet og knuge det fastere for at fremskynde Resultatet. Da Hippolyte efter tre Dages Forløb ikke længer kunde holde det ud, trak de atter Maskinen af og undrede sig høiligt over det

Resultat, de fik for Øie. En gusten Svulst strakte sig henover Benet med Blærer, hvoraf der udflod en mørk Væske. Det antog en alvorlig Karakter, Hippolyte begyndte at blive kjed deraf, og Madam Lefrançois installerede ham i den lille Sal tæt ved Kjøkkenet, for at han i det Mindste kunde have lidt Adspredelse.

Men da Skatteкræveren, der spiste derinde, beklagede sig med Bitterhed over et saadant Selskab, bragte man Hippolyte ind i Billardstuen.

Der laae han og stønnede i de svære Dyner, bleg med langt Skjæg og hule Øine. Af og til dreiede han sit sveddbadede Hoved paa den snavsede Pude, hvor Fluerne idelig slog ned. Fru Bovary besøgte ham, hun bragte ham Linned til Omslag, hun trøstede og opmuntrede ham. Forøvrigt manglede han ikke Selskab, især paa Torvedagene, naar Bønderne stod om ham og stødte til Ballerne eller fægtede med Queuerne, røgende, drikkende, syngende og skraalende.

— Hvorledes har Du det? spurgte de og slog ham paa Skulderen. Ja Du er nok ikke i godt Humør! men det er Din egen Skyld, Du skulde have baaret Dig ganske anderledes ad. Og man fortalte ham Historier om Folk, der var blevne hjulpne ved andre Midler, og saa tilføiede man ligesom trøstende: Men Du er ogsaa altfor omskindet, staae dog op! Du kjæler for Dig ligesom for en Konge; — men ligemeget gamle Svend, der er en fæl Stank ved Dig!

Koldbranden tog virkelig mere og mere til, Bovary var selv syg deraf, hvet Øieblik gik han derhen. Hippolyte saae paa ham med forfærdede Øine og stammede hulkende:

— Naar bliver jeg rask? Saa kurer mig dog! . . . Hvor jeg er ulykkelig! Og Lægen gik sin Vei, idet han stadig anbefalede ham Diæt.

— Bryd Dig bare ikke om det, min Dreng! sagde Madam Lefrançois, de har pint Dig nok. Du bliver kun svækket derved, nei, spis Du bare dette her. Og hun gav ham en Skaal Kjødsuppe, en Skive Lammelaar, et Stykke Flæsk og stundom et lille Glas Brændevin, som han dog ikke havde Mod til at føre til Munden.

Da Abbed Bournisien erfarede, at det blev værre med ham, ønskede han at see til ham. Han begyndte med at beklage hans Ulykke, men erklærede, at han burde være glad derover, da det jo var Herrens Villie og hurtig benytte sig af Leiligheden til at forsone sig med Himlen.

— Thi, sagde den Geistlige med en faderlig Tone, Du har forsømt Dine Pligter noget, man saae Dig kun sjelden ved Gudstjenesten, hvormange Aar er det ikke siden, Du har været ved Herrens Bord? Jeg kan godt forstaae, at Dine Beskjæftigelser og Verdens Tummel har kunnet fjerne Dig fra Omsorgen for Din Sjæls Frelse, men nu er det Tid til at overveie. Bliv blot ikke fortvivlet, jeg har kjendt store Syndere, som i det Øieblik, de skulde staae frem for deres Gud, (ja Du er ikke saa nær endnu, det veed jeg nok) har bønfaldt om hans Miskundhed og vissselig er døde med den bedste Fortrøstning. Lad os haabe, at Du ligesom disse vil give os et godt Exempel. Hvad vilde vel være til Hinder for, at Du Morgen og Aften læste et „Huldrige Maria! Jeg Dig hilser" og et „Fader vor". Ja gjør det for min Skyld! Du gjør mig en Tjeneste derved, det koster Dig jo ikke Noget . . . Lov mig det nu!

Den stakkels Djævel lovede det. Præsten kom igjen de følgende Dage. Han passiarede med Gjæstgiversken og fortalte endogsaa Historier, der var krydrede med godmodig Skjemt og Brandere, som Gaardskarlen ikke kunde forstaae, men saasnart som Omstændighederne tillod det, slog han atter

ind paa religiøse Gjenstande, mens hans Ansigt antog et dertil passende Udtryk.

Hans Bestræbelser syntes at skulle have Held med sig, Patienten bevidnede snart sin Lyst til at gjøre en Pilegrimsfart til „Bon Secours", hvis han kom sig, hvortil Abbed Bournisien svarede, „at det var meget fortjenstfuldt, to Forholdsregler var bedre end een, og man risikerede jo Intet derved."

Apothekeren harmedes over det, som han kaldte „Præstens Rænker", det skadede kun Hippolytes Helbred, paastod han, og han gjentog idelig for Madam Lefrançois: Lad ham bare være, De forstyrrer ham blot med Deres Mysticisme.

Men den gode Kone vilde ikke høre ham, han var Skyld i Alt, netop for at ærgre ham ophang hun et fyldt Vievandskar med en Buxbomgren ved den Syges Hovedgjærde.

Imidlertid syntes Religionen ligesaalidt som Kirugien at kunne hjælpe Staklen, og en uimodstaaelig Raaddenskab trak fra Extremiteterne op til Maven. Man kunde variere Mixturerne og forandre Omslagene, Musklerne losnedes med hver Dag mere og mere, og endelig nikkede Charles bekræftende, da Madam Lefrançois spurgte ham, om hun ikke burde gribe til den Udvei at sende Bud efter Hr. Canivet fra Neufchâtel, der havde et stort Navn.

Denne Kollega, der var Doctor medicinæ, halvtredsindstyve Aar gammel, sad i en god Stilling og havde en stærk Selvtillid, generede sig ikke for at lee haanligt, da han saae dette Ben, hvori der var gaaet Koldbrand ligetil Knæet. Efter kort og godt at have erklæret, at Benet maatte amputeres, gik han hen paa Apoteket og skjældte og smældte løst mod de Fæhoveder, der havde bragt den ulykkelige Mand i en saadan Tilstand. Han rystede Homais i en af hans Frakkeknapper og buldrede løs:

til at hælde lidt, og paa den anden Hynde ved Siden af ham, saae man en stor med rødt Skind overtrukken Æske med blanke Kobberspænder.

Da han som en Stormvind var faret ind under den „forgyldte Loves“ Port, befalede Doktoren, der skreg meget høit, at man skulde spænde hans Hest fra, derpaa gik han ind i Stalden for at see, om den aad sin Havre, thi naar han kom til sine Patienter, sørgede han først for sin Hoppe og sin Kabriolet; derfor sagde man om ham: „Canivet er en Original“. Og man skattede ham høiere for hans urokkelige Koldblodighed. Verden havde gjerne kunnet gaae under ligetil siste Mand, saa havde han dog ikke svigtet den mindste af sine Vaner.

Homais kom henimod ham.

— Jeg gjør Regning paa Dem, sagde Lægen. Er De færdig? Saa afsted!

Men Apotekeren blev rød i Hovedet og tilstod, at han var altfor sensibel til at kunne bivaane en slig Operation.

— Naar man kun er Tilskuer, indvendte han, veed De jo nok, at Fantasien angriber En saa stærkt, og desuden er jeg saa nervøs . . .

— Snik snak! afbrød Canivet ham, De synes mig tvertimod at have Anlæg til Apoplexi, og det undrer mig forresten slet ikke, thi I Herrer Apotekere kryber stadig sammen i Jeres Kjøkken. See til mig! jeg staaer hver Dag op Klokken fire, jeg barberer mig med koldt Vand (jeg fryser aldrig), jeg gaaer ikke med Uldtrøie, jeg faaer aldrig nogen Forkjølelse paa Halsen; nei, Maskinen er god. Snart lever jeg paa een Maade, snart paa en anden Maade som en Filosof, jeg lader Tilfældet raade for hvad jeg faaer at spise. Men derfor er jeg heller ikke omskindet som De, og det er mig ligemeget, om jeg skjærer i et Kristenmenneske eller i et Stykke

Fjerkræ. Nu vil De formodentlig indvende, at Alting er en Vane . . . en Vane, ikke sandt?

Derpaa begyndte de to Herrer uden Hensyn til Hippolyte, der svedte af Angst i Sengen, en Samtale, hvori Apotekeren sammenlignede Lægens Koldblodighed med Hærførerens; denne Sammenligning smigrede Doktoren, der udbredte sig angaaende sin Kunsts Krav, han betragtede sit Hverv som et Præstekald, skjønt der var saamange Fuskere, der skamskjendede det. Endelig vendte han sig til Patienten, undersøgte Bandagerne, som Homais havde bragt og forlangte En, der skulde holde paa Lemmet. Man sendte Bud efter Lestiboudois, og med opsmøgede Ærmer gik Canivet ind i Billardsalen, mens Apotekeren blev alene med Gjæstgiversken og Artémise, der begge var hvidere i Ansigtet end deres Forklæder og lyttede spændt ved Døren.

Imidlertid vovede Bovary ikke at gaae ud. Han sad i Kakkelovnskrogen med sænket Hoved, foldede Hænder og stivt Blik. Hvilket Uheld! tænkte han, hvilken Skuffelse! han havde dog taget alle mulige Forholdsregler, Skjæbnen havde blandet sig deri. Ligemeget! Hvis Hippolyte nu døde, havde han da ikke myrdet ham? Og hvilke Grunde skulde han angive, naar hans Patienter udspurgte ham? Maaske havde han taget feil i Et eller Andet? Han søgte, men kunde ikke finde Noget, selv de dygtigste Læger kunde jo begaae Feil. Men det vilde man aldrig troe, man vilde tvertimod gjøre sig lystig over ham, bagtale ham! Det vilde blive bekjendt overalt, ligetil Forges, ligetil Neufchâtel. Hvem kunde vide, om hans Kolleger ikke vilde skrive imod ham? der kunde følge en Polemik, man maatte svare i Bladene! Hippolyte kunde paaføre ham en Proces, han saae sig vanæret, ruineret, fortabt! Og hans Fantasi, der ængstedes af alle mulige Gisninger, svin-

gede om derimellem som en tom Tønde, der flyder paa Bølgerne og bortskylles af Havet.

Emma sad ligeoverfor ham og betragtede ham, hun delte ikke hans Ydmygelse, hun følte en ganske anden; det var at have kunnet indbilde sig, at en slig Mand kunde udrette Noget, ligesom hun ikke mangfoldige Gange havde seet Beviser paa hans Middelmaadighed.

Charles gik op og ned i Stuen, hans Støvler knirkede.

— Sæt Dig ned, udbrød hun, Du irriterer mig. Han satte sig.

Hvorledes var det dog gaaet til, at hun endnu engang havde taget feil? hvilken ulykfalig Mani havde drevet hende til at forspilde sin Tilværelse med idelige Ofre? — Hun mindedes alle sine luxuriøse Instinkter, alle sin Sjæls Savn, Ægteskabets, Husholdningens Smaaligheder, hendes Drømme, der var faldne i Snavset som saarede Duer, Alt, hvad hun havde ønsket, Alt, hvad hun havde nægtet sig, Alt, hvad hun kunde have havt, og hvorfor, hvorfor?

Den Tavshed, der fyldte Landsbyen, afbrødes af et gjennemtrængende Skrig. Bovary blev saa bleg, som om han skulde besvime. Hun rynkede Brynene med en nervøs Bevægelse og vedblev:

Og det var for hans Skyld, for dette Menneskes! for denne Mand, der ikke forstod Noget, ikke følte Noget, thi han sad der ganske rolig uden engang at ane, at det Latterlige ved hans Navn nu vilde besudle hende ligesom ham. Og hun havde gjort sig saamegen Umage for at elske ham, og hun havde grædende angret at have hengivet sig til en Anden.

— Det var maaske en Valgus, udbrød pludselig Charles, der sad fordybet i Grublerier.

Ved denne uventede Yttring, der faldt paa hendes Tanker

som en Blykugle i et Sølvfad, løftede Emma skjælvende Hovedet for at gjætte, hvad han mente, og de betragtede hinanden i Tavshed, næsten forbavsede ved Synet, saa fjernt var de i Tankerne fra hinanden. Charles betragtede hende med en Berusets usikkre Blik, idet han ubevægelig lyttede til den Amputeredes sidste Skrig, der snart lød som dæmpede Raab, snart som et vildt Hyl, ligesom et Dyr man slagter. Emma bed i sine kridhvide Læber, og idet hun rullede en Gren af Koralbusken, som hun havde brækket af, mellem Fingrene, fæstede hun sine flammende Øine paa Charles som to Ildpile, der var beredte til at fare imod ham. Alt ved ham irriterede hende nu, hans Ansigt, hans Dragt, de Ord, han ikke sagde, hans Person, kortsagt hele hans Tilværelse. Hun angrede sin tidligere Dyd som en Brøde, hvad der endnu var levnet faldt sammen under hendes Hovmods rasende Slag, med hadefuld Ironi frydede hun sig over sin Brøde. Mindet om hendes Elsker vendte tilbage til hende med svimlende Tiltrækningskraft, hendes Sjæl fløi henimod dette Billede med en ny Enthusiasme, og Charles forekom hende ligesaa løsreven fra hendes Liv, saa fraværende for bestandig derfra, saa umulig og tilintetgjort, som om han skulde døe og allerede rallede i Dødskampen for hendes Øine.

Men der hørtes Skridt paa Fortouget, Charles saae ud, og gjennem det nedrullede Jalousie fik han Øie paa Doktor Canivet, der tørrede Sveden af Panden, mens Homais gik bag efter ham med en stor rød Æske i Haanden, de rettede deres Skridt henimod Apoteket.

I et Anfald af Ømhed og Modløshed, vendte Charles sig om mod sin Kone med de Ord:

— Saa kys mig dog, kjære Emma!

— Lad mig være! udbrød hun rød af Harme.

— Hvad feiler Du? hvad feiler Du? gjentog han forbloffet. Vær kun rolig, fat Dig! Du veed jo godt, at jeg elsker Dig. Kys mig nu!

— Nu er det nok! udbrod hun, og idet hun foer ud af Døren, slog hun den saa haardt i, at Barometret sprang fra Væggen og knustes mod Gulvet.

Charles sank forstyrret sammen i sin Læmestol, idet han spekulerede paa, hvad hun kunde feile, han mente, at det maaske var Nervositet, han græd og følte ubestemt noget Sørgeligt og Uforstaaeligt svæve rundt omkring sig.

Da Rodolphe om Aftenen kom ind i Haven, fandt han sin Elskerinde ventende ham paa det nederste Trappetrin. De omfavnede hinanden, og deres Nag smeltede som Sneen under Varmen af dette Kys.

XII.

De begyndte atter at elske hinanden. Det hændte ofte, at Emma skrev til ham midt paa Dagen, fra Vinduet vinkede hun ad Justin, der hurtig løste sit Forklæde og fløi afsted til La Huchette. Rodolphe kom, det var for at sige ham, at hun kjedede sig, at hendes Mand var modbydelig og hendes Tilværelse skrækkelig.

— Kan jeg da gjøre Noget derved? udbrød han en Dag utaalmodig.

— Oh! Hvis Du vilde . . .

Hun sad paa Jorden mellem hans Knæ med opløste Fletninger og drømmende Blik.

— Hvad mener Du? spurgte Rodolphe.

Hun sukkede.

— Vi kunde tage et andet Sted hen . . . . ligemeget hvor . . . .

— Men Du er jo fra Forstanden, sagde han smilende, det er jo umuligt.

Hun kom tilbage dertil, han lod, som om han ikke forstod hende og ledede Samtalen hen paa noget Andet.

Hvad han ikke forstod, var al denne Uro i en saa ligefrem Ting som et Kjærlighedsforhold. Hun havde imidlertid en Bevæggrund, saa at sige en Bundsforvandt til sin Hengivenhed.

Denne Ømhed tiltog virkelig med hver Dag, samtidig med Modbydeligheden for Charles, jo mere hun hengav sig til den Ene, desmere afskyede hun den Anden, Charles havde aldrig forekommet hende saa ubehagelig, saa indskrænket, saa smaalig, saa simpel, som naar hun var ene sammen med ham, ligeefter et Stevnemode med Rodolphe. Imedens hun da agerede den dydige Ægtefælle, begeistredes hun ved Tanken om dette Hoved, hvis sorte Haar snoede sig i en Krolle mod den solbrændte Pande, om denne samtidig saa kraftige og saa elegante Skikkelse, denne saa overlegne og saa lidenskabelige Mand. Det var for hans Skyld, at hun filede sine Negle med en Ciselørs Omhu, og at der aldrig var Coldcream nok paa hendes Hud eller Patchouli paa hendes Lommetorklæder. Hun overlæssede sig med Armbaand, Ringe og Halssmykker. Naar hun ventede ham, fyldte hun to store blaa Glasvaser med Roser og pyntede sin Leilighed og sin Person som en Kurtisane, der venter en Fyrste. Tjenestepigen maatte uophørligt vaske Linned, og hele Dagen rørte Félicité sig ikke fra Kjøkkenet, hvor den lille Justin, der ofte holdt hende med Selskab, saae paa, at hun arbeidede.

Med Albuen paa det lange Bræt, hvorpaa hun strøg, betragtede han begjærligt alle disse Damesager, der laae udfoldede omkring ham, kiprede Skjørter, Torklæder og Strimler.

— Hvad bruges alt dette til? spurgte den unge Fyr og rørte ved et Fiskebensskjørt eller et Spænde.

— Har Du aldrig seet saadanne Ting før? svarede Pigen leende, gaaer Din Frue ikke med det Samme?

— Naa, Fru Homais! Og han tilføiede eftertænksomt: Er min Frue da en virkelig Dame som Deres?

Men Félicité blev utaalmodig over altid at see ham pusle om hende, hun var sex Aar ældre end han, og Hr. Guillaumins Tjener Théodore begyndte at gjøre Kur til hende.

— Lad mig være i Ro! sagde hun og flyttede sin Stivelsekrukke, gaae hellere hjem og stød Mandler, Du snuser altid om Fruentimmerne, Du skulde vente lidt, til Du fik Dun om Hagen, Din dumme Unge!

— Bliv bare ikke vred, nu skal jeg børste Fruens Støvler for Dem.

Og han tog Emmas Fodtøi fra Kamingesimsen, der var et Lag af Snavs paa dem — Snavset fra Stevnemøderne, der løsnede sig til Støv under hans Fingre og samlede sig i en Solstraale.

— Hvor Du er bange for at røre ved dem, sagde Pigen, der ikke gjorde saa mange Omstændigheder, naar hun selv rensede dem, fordi Fruen forærede hende dem, saasnart Brunellet ikke længere var nyt. Emma havde en Mængde deraf i sit Skab, som hun efterhaanden ødslede bort, uden at Charles nogensinde tillod sig den mindste Bemærkning.

Saaledes gav hun trehundrede Francs ud for et Træben, som hun fandt det passende at forære Hippolyte. Stangen var overtrukken med Kork, og der var Ledemode med Fjedre, denne komplicerede Maskine var betrukket med et Stykke sort Benklæde og endte i en lakeret Støvle; men Gaardskarlen, som ikke dristede sig til at gaae hver Dag med et saa

elegant Ben, bønfaldt Emma om at skaffe ham et mageligere. Naturligvis maatte Charles atter punge ud dertil.

Karlen begyndte altsaa atter sin gamle Haandtering; man saae ham ligesom før fare igjennem Landsbyen, naar Charles i det Fjerne hørte den tørre Lyd af hans Træben mod Stenene, gik han hurtig en anden Vei.

Det var Kjøbmanden Hr. L'heureux, der havde paataget sig denne Bestilling, hvilket gav ham Anledning til at besøge Emma. Han passiarede med hende om de nye Forsendelser fra Paris, om tusinde Ting, der kunne interessere Damerne, viste sig meget forbindtlig og forlangte aldrig Penge. Emma bukkede under for denne Lethed til at kunne tilfredsstille sine Luner, saaledes ønskede hun at forære Rodolphe en smuk Ridepisk, der var udstillet i Rouen i et Paraplyudsalg. Næste Uge lagde L'heureux den paa hendes Bord.

Men et Par Dage efter indfandt han sig hos hende med en Faktura paa tohundrede og halvfjerdsindstyve Francs foruden Centimerne. Emma blev meget forlegen, alle Sekretærskufferne var tomme, man skyldte Lestiboudois for flere Uger, Pigen et halvt Aars Løn og mangfoldige andre Ting, og Bovary ventede med Utaalmodighed paa en Sendelse fra Hr. Derozerays, der hvert Aar pleiede at betale sit Honorar henimod St. Hansdag.

Det lykkedes hende først at bevæge Kjøbmanden til at vente lidt, men endelig tabte han Taalmodigheden, man pinte ham, hans Kapitaler stod ude, og hvis han ikke fik nogle ind, saae han sig nødsaget til at tage alle de Varer tilbage, hun havde faaet.

— Ja, tag dem kun, sagde Emma.

— Det var jo kun mit Spøg, svarede han. Det eneste, jeg gjerne vilde have, var Ridepisken, jeg kan jo bede Deres Mand derom.

— Nei, nei! raabte hun.

— Nu har jeg Dig, tænkte L'heureux.

Og sikker i sin Sag gik han ud af Stuen, idet han dæmpet og med sin sædvanlige Floiten gjentog: Ja, ja, vi faaer at see, vi faaer at see.

Hun grundede over, hvorledes hun skulde redde sig ud deraf, da Pigen traadte ind og lagde en lille Rulle blaat Papir paa Kaminen med Tilføiende, at den var fra Hr. Derozerays. Emma sprang hen og aabnede den, der var femten Napoléons deri, det var hans Salair. Hun hørte Charles paa Trappen, kastede Pengene ned paa Bunden af en Skuffe og tog Noglen.

Tre Dage efter kom L'heureux igjen.

— Jeg har et Arrangement at foreslaae Dem, sagde han, hvis De i Stedet for den Sum, vi kom overens om, vilde . . .

— Værsaaartig! sagde hun og rakte ham fjorten Napoléons.

Kjøbmanden blev aldeles forbløffet, for at skjule sin Skuffelse, udgjød han sig i Undskyldninger og i Tilbud om Tjenester, som Emma dog alle afslog, hun stod nogle Øieblikke og famlede i sin Forklædelomme med de tvende Hundredesousstykker, han havde givet hende tilbage. Hun lovede sig selv at være økonomisk for senere at kunne tilbagebetale . . . Aa hvad! tænkte hun, det falder ham slet ikke ind at tænke derpaa.

Foruden Ridepisken med Sølvknappen havde Rodolphe faaet et Signet med Devisen Amor nel cor (Elskov i Hjertet), et uldent Halstørklæde og et Cigarfutteral i Smag med Vicomtens, som Charles engang havde taget op fra Veien, og som Emma gjemte. Imidlertid ydmygede disse Foræringer ham, han sagde nei til flere, hun var paastaaelig og tilsidst

adlod Rodolphe hende, idet han fandt hende tyrannisk og altfor fordringsfuld. Hun havde tilmed ganske besynderlige Indfald.

— Naar Klokken slaaer tolv ved Midnat, skal Du tænke paa mig.

Og hvis han tilstod, at han ikke havde tænkt paa hende, regnede det ned med Bebreidelser, der altid endte med det evindelige Spørgsmaal:

— Elsker Du mig?

— Javist elsker jeg Dig.

— Meget høit.

— Naturligvis.

— Har Du aldrig elsket nogen Anden?

— Troer Du virkelig, at Du er det første Fruentimmer, jeg har holdt af?

Emma græd, mens han bestræbte sig for at trøste hende og forskjønnede sine Protester med flove Vittigheder.

— Det er, fordi jeg elsker Dig, vedblev hun, jeg elsker Dig saa høit, at jeg ikke kan undvære Dig. Undertiden gribes jeg af Lyst til at tale med Dig, naar jeg pines af Harme og Skinsyge. Jeg spørger mig selv: Hvor er han? Maaske taler han med andre Kvinder. De smiler til ham, han nærmer sig dem . . . . nei, ikke sandt, der er Ingen, som behager Dig. Der gives smukkere Kvinder, men jeg elsker Dig høiere. Jeg er Din Slavinde og Din Elskerinde, Du er min Konge og min Afgud. Du er god! Du er skjøn! Du er klog! Du er stærk!

Han havde saamange Gange hørt Sligt blive sig sagt, at det ikke længere havde Nyhedens Interesse for ham. Emma lignede alle andre Elskerinder, og Nyhedens Ynde, der lidt efter lidt faldt af hende som et Klædebon, viste ham Lidenskabens evige Monotoni, der stadig antager de samme Former

og fører det samme Sprog. Denne praktiske Mand kunde ikke skjelne de forskjellige Følelser fra hverandre under de ensartede Udtryksmaader. Fordi letfærdige Læber eller Læber, der var tilfals havde hvisket ham det Samme, troede han kun svagt paa disses Oprigtighed, „man burde stadig slaae Noget af, mente han, overdrevne Yttringer skjule kun middelmaadige Følelser“, ligesom Sjælens Fylde ikke undertiden strømmer over i de tommeste Billeder, da jo Ingen nogensinde kan give et aldeles tro Udtryk for sin Trang, sine Ideer eller sine Sorger, Menneskeordet er som en sprukken Kjedel, hvorpaa man spiller Kattemusik, naar man vil røre Stjernerne.

Men med denne kritiske Overlegenhed, der er egen for den, som i alle mulige Forbindelser aldrig hengiver sig helt, opdagede Rodolphe, at der var andre Nydelser at exploitere ved dette Forhold. Han fandt enhver Undseelse ubekvem og behandlede hende uden Omstændigheder. Han gjorde hende til noget Bøieligt og Fordærvet. Det var en Art idiotisk Hengivenhed, fuld af Beundring for ham, af vellystige Følelser for hende, en Lykke, der slappede hende, hendes Sjæl sænkede sig ned i denne Rus og druknede sig fortørret deri, som Hertugen af Clarence i sit Malvoisierfad.

Den Indflydelse, hendes Kjærlighed øvede paa hende, strakte sig ligetil hendes ydre Optræden. Hendes Blikke blev dristigere, hendes Tale friere, hun begik endog den upassende Streg at spadsere med Rodolphe med en Cigaret i Munden, ligesom for at spotte Folks Omdømme, og de, der endnu tvivlede, kunde umuligt gjøre det længere, da man en Dag saae hende stige ud af „Svalen“ med en Mandfolkevest paa. Charles' Moder, der efter en forfærdelig Scene med sin Mand var flygtet til sin Søn, var ikke den mindst Forargede. Der var mange andre Ting, som hun misbilligede, først og fremmest havde Charles ikke fulgt hendes Raad an-

gaaende Romanlæsningen, desuden mishagede deres Husholdning hende, hun tillod sig at gjøre Bemærkninger, og det kom til en Scene angaaende Pigen.

Den gamle Frue havde nemlig en Aftenstund overrasket denne i Selskab med en mørk Mand paa henved fyrretyve Aar, som ved Lyden af hendes Skridt hurtig smuttede ud af Kjøkkenet. Emma gav sig til at lee, men den gode Dame blev hidsig og paastod, at medmindre man spottede al Dyd og Moral, burde man vaage over sine Tjenestefolks Sædelighed.

— Til hvad Tid hører De? spurgte Svigerdatteren med et saa uforskammet Blik, at den gamle Dame spurgte hende, om hun ikke forsvarede sin egen Sag.

— Forlad mit Hus! raabte den unge Kone og foer op af Stolen.

— Emma! Moder! udbrød Charles for at mægle.

Men i deres Harme var de begge to løbet bort. Emma stampede i Gulvet og gjentog: Hvilken Levemaade! det er jo en sand Bondekone!

Charles løb ind til sin Moder, hun var ude af sig selv og stammede: Det er en uforskammet, fræk Tingest, maaske noget Værre.

Og hun vilde strax tage bort, hvis ikke Emma gjorde hende en Undskyldning. Charles gik ind til sin Kone og bønfaldt hende om at give efter, han faldt paa Knæ, tilsidst svarede hun: Naa, ja, ja, jeg skal gaae ind til hende.

Hun rakte Svigermoderen Haanden med en Markisemine og med de Ord: Undskyld mig Frue!

Efter derpaa atter at være kommet op paa sit Værelse, kastede Emma sig ned paa Sengen og græd som et Barn med Hovedet i Puderne.

Hun havde truffet den Aftale med Rodolphe, at i Til-

fælde af noget Usædvanligt, skulde hun binde en lille Lap hvidt Papir til Persiennerne, for at han, hvis han tilfældigvis skulde være i Yonville, da kunde løbe om i Strædet bag Huset. Emma gjorde Signalet, hun havde ventet i tre Kvarter, da hun pludselig opdagede Rodolphe henne ved „Hallerne“. Hun følte sig fristet til at aabne Vinduet og kalde paa ham, men han var allerede forsvundet. Hun styrtede fortvivlet bort.

Men snart forekom det hende, at hun hørte Skridt paa Fortouget. Det var uden Tvivl ham, hun gik ned ad Trappen og løb over Gaarden. Der stod han, hun kastede sig i hans Arme.

— Men saa tag Dig dog i Agt! sagde han.

— Hvis Du blot vidste! var hendes Svar.

Og hun gav sig til at fortælle ham Alt skyndsomt og usammenhængende, idet hun overdrev det Skete, pyntede lidt paa Sandheden og udstyrede det Hele saa rigeligt med Parentheser, at han slet ikke kunde forstaae det.

— Naa, min stakkels Engel! Mod, trøst Dig og vær taalmodig!

— Men nu har jeg i fire Aar været taalmodig og lidt .... en Kjærlighed som vor burde man kunne tilstaae aabenlyst. De piner mig. Jeg kan ikke længere holde det ud. Frels mig dog!

Hun knugede sig op til Rodolphe. Hendes taarebadede Øine funklede som Flammer under Bølger, hendes Barm steg og sænkede sig hurtig, han havde aldrig elsket hende saa høit, han var nær ved at miste Besindelsen.

— Men hvad skal vi da gribe til? Hvad vil Du da have?

— Tag mig med Dig! raabte hun. Bortfør mig! .... Jeg bønfalder Dig derom. Og hun klamrede sig

fast til hans Mund som for at gribe det uventede Samtykke, der viste sig i Form af et Kys.

— Men . . . sagde Rodolphe.

— Hvad mener Du?

— Din Datter?

Hun betænkte sig et Øieblik og sagde derpaa: Hende tager vi med, det maa han finde sig i!

— Hvilken Kvinde! tænkte han ved sig selv, da han saae hende fjerne sig, thi hun smuttede ind i Haven, da der blev kaldt paa hende.

De følgende Dage var Svigermoderen yderst forbauset over den Forandring, der var foregaaet med hendes Sønnekone. Emma viste sig nemlig lydigere og drev endogsaa sin Ydmyghed saa vidt, at hun bad hende om en Opskrift til at sylte Agurker.

Var det for lettere at kunne skuffe Søn og Moder, eller vilde hun med en Art vellystig Stoicisme føle Bitterheden ved de Forhold, som hun nu skulde forlade, endnu dybere? Tvertimod, hun lagde slet ikke Mærke dertil, hun levede ligesom hensunket i en anteciperet Nydelse af sin fremtidige Lykke. Den var en evig Gjenstand for hendes Samtaler med Rodolphe, hun støttede sig til hans Skulder og mumlede:

— Ak, blot vi snart sad i Diligencen . . . har Du tænkt derpaa? Er det ogsaa muligt? det forekommer mig, at i det Øieblik jeg mærker Vognen kjøre til, vil det være, som om vi steg op i en Ballon, som om vi reiste op imod Skyerne. Veed Du, at jeg tæller Dagene? Og Du? . . .

Emma havde aldrig taget sig saa godt ud som i denne Periode, hun havde faaet denne Skjønhed, der ikke kan beskrives, men som er et Resultat af Glæde, Enthusiasme, Lykke og i egenlig Forstand er Temperamentets Harmoni med Om-

givelserne. Hendes Lyster, hendes Sorger, hendes Bekjendiskab med de sanselige Glæder og hendes stadig unge Illusioner havde gradevis udviklet hende, ligesom Gjødning, Regn, Solskin og Vind udvikle Blomsten, og nu udfoldede hun sig endelig i hele sin Naturs Fylde. Hendes Øielaage syntes af Naturen at være formede for disse lange forelskede Blikke, hvorunder Øiestenene skjulte sig, mens et dybt Aandedræt udspilede de smaa Næseboer og løftede de kjødfulde Mundvige, der beskyggedes af lidt mørkt Dun. Man skulde have troet, at En med Korruptionens Vaner nøie bekjendt Kunstner havde ordnet Haarlokkernes Fald nedad Nakken. De rullede sig skjødesløst sammen til en tung Masse, hver Dag gav et nyt Kjærlighedslune dem en anden Form. Nu antog hendes Stemme og hendes Skikkelse blødere Bøininger, noget Raffineret, der meddelte sig til hendes Omgivelser, traadte endogsaa frem fra hendes Kjoles Folder og hendes Fods Bøining. Ligesom i den første Tid af deres Ægteskab, fandt Charles hende henrivende og aldeles uimodstaaelig.

Naar han kom hjem midt om Natten, nænnede han ikke at vække hende, Porcelainslampen kastede et rundt skjælvende Skjær i Loftet, og Gardinerne, der var trukket for den lille Vugge, dannede ligesom en hvid Hytte, der traadte frem i Skyggen ved Kanten af Sengen. Charles betragtede dem, han troede at høre sit Barns lette Aandedrag. Nu vilde hun snart voxe til, hvert Aar vilde bringe nye Fremskridt. Han saae hende allerede komme fra Skole i Mørkningen med et Smil paa Læben, den lille Trøie plettet af Blæk og Tasken paa Armen, senere skulde hun i et Pensionat, det vilde blive bekosteligt, hvorledes skulde han bære sig ad? Han spekulerede derpaa, han tænkte paa at forpagte en lille Gaard i Omegnen, hvis Drift han selv vilde lede hver Morgen, naar han tog til sine Patienter. Han vilde opspare Indtægten deraf,

anbringe den i en Sparekasse, kjøbe Aktier ligemeget hvor, forøvrigt vilde hans Praxis tage til, derpaa gjorde han sikker Regning, thi Bertha skulde have en udmærket Opdragelse, hun skulde lære at spille Klaver. Hvor hun vilde blive smuk, naar hun blev femten Aar, hun vilde komme til at ligne sin Moder, om Sommeren skulde hun bære store Straahatte ligesom Emma, langt borte fra vilde man antage dem for tvende Søstre. Han tænkte sig siddende med sine Bøger ved deres Side om Vinteraftnerne, hun skulde brodere Morgensko til ham, hun skulde gaae i Huset, hun vilde opfylde Hjemmet med sin Vakkerhed og Munterhed. Endelig skulde de tænke paa at gifte hende bort, man vilde finde en eller anden brav Fyr i en god Livsstilling, som kunde gjøre hende lykkelig, han saae slet ingen Ende paa dette lykkelige Liv.

Emma sov ikke, hun lod kun, som om hun slumrede, og medens han faldt i Søvn ved hendes Side, var hun hensunket i ganske andre Drømmerier.

Bortført af fire galoperende Heste drog hun henimod det ubekjendte Land, hvorfra de ikke mere skulde vende tilbage. De drog stadig fremad Arm i Arm uden at tale. Ofte opdagede de pludselig fra Tinden af et Bjerg en glimrende By med Kupler, Broer, Skibe, Skove af Citrontræer og hvide Marmorkathedraler med Storkereder i de spidse Spir. De gik kun Fod for Fod paa de brede Fliser, og der laae Blomsterbuketter paa Jorden, som Kvinder i røde Trøier falbød dem. Man hørte Klokkerne ringe, Muldyrene blive indviede, Gitarenes Toner og Springvandenes Plasken, hvis Støvregn forfriskede de Stabler af Frugter, som laae pyramideformigt ordnede ved Foden af de hvide Statuer, der smilede under Vandspringene. Saa kom de en Aftenstund til et Fiskerleie, hvor de mørke Net tørredes for Vinden langs Stranden og Hytterne. Her vilde de stanse og blive, de skulde boe i et

lavt Hus med fladt Tag i Ly af et Palmetræ med Golfen bag ved dem. De skulde seile i Gondol, de skulde vugge sig i Hængekoier, og deres Tilværelse skulde være rig og let som deres Silkeklæder, varm og stjernebeskinnet som de milde Nætter, de skulde beskue. Men henad denne uendelige Fremtid, som hun saae i Fantasien, sprang intet Særligt frem, de pragtfulde Dage lignede alle hverandre som den ene Bølge den anden, og det vuggede sig i Horisonten uendeligt, harmonisk, idealt og solbestraalet. Men Barnet gav sig til at hoste i Buggen, eller Bovary snorkede stærkere, og Emma faldt først i Søvn henad Morgenstunden, naar Dagskjæret hvidnede Ruderne, og den lille Justin trak Skodderne fra Apoteket.

Hun havde sendt Bud efter L'heureux og sagt til ham:

— Jeg faaer Brug for en Kappe, en stor foret Kappe med bred Krave.

— Skal De reise? spurgte han.

— Nei, men . . . ja, det er nu ligemeget, jeg kan jo stole paa Dem, ikke sandt, men det maa være hurtigt. Han bukkede.

— Desuden skal jeg bruge en Kuffert . . . ikke altfor tung og en Vadsæk.

— Her er nok Ugler i Mosen, tænkte Kjøbmanden.

— Værsaagod, sagde Emma og rakte ham sit Ur, De kan tage Dem Betaling deraf.

Men Kjøbmanden indvendte, at det aldeles ikke behøvedes, han tvivlede jo slet ikke paa hendes Redelighed, det var barnagtigt af hende. Men hun fordrede da, at han i hvert Tilfælde skulde tage Kjæden, og L'heureux havde allerede puttet den i Lommen og var gaaet ud af Døren, da Emma kaldte ham tilbage. — De maa beholde det Altsammen hjemme hos Dem selv. Og hvad Kappen angaaer, — hun lod til at

tænke sig om — da skal De heller ikke bringe mig den, men De kan give mig Skrædderens Adresse og underrette ham om, at den er til mig.

Næste Maaned skulde de flygte. Hun skulde tage fra Yonville under Paaskud af at gjøre Indkjøb i Rouen. Rodolphe skulde have taget Pladser, sørget for Pas og skrevet til Paris for at bestille hele Postvognen til Marseille, hvor de skulde kjøbe dem en Vogn og umiddelbart fortsætte Reisen til Genua, uden at standse. Hun skulde sende Bud til L'heureux efter Bagagen, der da vilde blive befordret direkte til „Svalen", saa at Ingen vilde fatte Mistanke, under alt dette var der aldrig Tale om hendes Barn, Rodolphe undgik at tale derom, og hun tænkte maaske slet ikke derpaa.

Han vilde endnu have to Uger til sin Raadighed for at ordne forskjellige Forberedelser, efter otte Dages Forløb begjærede han atter fjorten Dages Udsættelse, derpaa erklærede han sig syg, saa gjorde han en lille Reise, Augustmaaned forløb, og efter alle disse Forsinkelser bestemte de, at det uigjenkaldeligt skulde være Mandagen den fjerde September.

Lørdagaften kom Rodolphe tidligere end sædvanligt.

— Er Alt færdigt? spurgte hun ham.

— Ja.

De spadserede rundt om et af Bedene og satte sig paa Terrassen paa Kanten af Muren.

— Du er bedrøvet, sagde Emma.

— Nei, hvorfor? og dog betragtede han hende paa en eiendommelig øm Maade.

— Er det fordi Du skal reise bort? vedblev hun, forlade Dine Omgivelser, Dit vante Liv? Jeg kan saa godt forstaae det . . . men jeg har Intet i denne Verden, Du er Alt for mig. Derfor vil jeg ogsaa være Alt for Dig, jeg

vil være Dig i Families og Fædrelands Sted, jeg vil hygge om Dig, jeg vil elske Dig.

— Hvor Du er yndig! sagde han og tog hende i sine Arme.

— Er det Dit Alvor? spurgte hun ham med vellystig Latter, elsker Du mig? Sværg mig det!

— Om jeg elsker Dig! om jeg elsker Dig! jeg tilbeder Dig, min Elskede!

Den runde purpurrode Maane hævede sig bagved Engen. Den steg hurtig op imellem Poplernes Grene, der hist og her skjulte den som et sort hullet Gardin. Derpaa traadte den blændende hvid frem paa den tomme Himmel, som den belyste, og idet den sagtnede sin Gang, kastede den en klar Lysning paa Strømmen, der dannede en uendelig Mængde Sølvstjerner, og denne Sølvglans syntes at bore sig ned lige til Bunden som en hovedløs Slange, overstaaet med lysende Skjæl. Den mindede ogsaa om en kjæmpestor Kandelaber, langs hvilken der rislede flydende Diamantdraaber. Den tavse Nat sænkede sig om dem, Flader af Mørke fyldte Løvet. Med halvtlukkede Øine indaandede Emma med dybe Suk den friske Nattevind. De talte ikke til hinanden, dertil var de altfor fordybede i deres Drømmerier. Deres første Elskovsdage stod for deres Tanke svulmende og tavse som Strømmen, der fløb forbi dem, Mindet derom virkede ligesaa bedøvende paa dem som Serinduften og kastede større og mere melankolske Skygger i deres Sjæl end de ubevægelige Piletræer, der kastede deres Skygger henad Jorden. Undertiden smuttede et Pindsvin eller en Væsel frem af Buskene, eller man hørte en moden Fersken falde fra Espalieret.

— Hvilken deilig Nat! udbrød Rodolphe.

— Af slige Nætter skal vi skue mange! svarede Emma, og ligesom hun talte med sig selv, vedblev hun: Det vil være

saa deiligt at komme til at reise . . . men hvorfor er jeg saa melankolsk? Er det Frygt for det Ubekjendte . . . Vanens Magt . . . eller snarere? . . . nei, det er kun et Overmaal af Lykke. Hvor jeg er svag, ikke sandt, tilgiv mig!

— Der er Tid endnu, udbrød han. Betænk Dig, Du vil maaske fortryde det.

— Aldrig, udbrød hun heftig og rykkede sig nærmere hen til ham. Hvad Ulykkeligt kan der times mig? Der gives ingen Ørken, ingen Afgrund, intet Ocean, jeg ikke vilde drage over med Dig. Efterhaanden som vi lever sammen, vil det blive ligesom en inderligere Omfavnelse. Der vil ikke være Noget til at forstyrre vor Lykke, hverken Sorg eller Hindring, vi vil være ene og tilhøre hinanden. Men saa tal dog, svar mig.

Han svarede med regelmæssige Mellemrum: Ja, ja . . . Hendes Haand hvilede i hans Haar, og hun gjentog med barnlig Stemme, uagtet der løb store Taarer ned ad hendes Kinder.

— Rodolphe, Rodolphe, ak kjære lille Rodolphe!

Klokken slog tolv.

— Tolv, sagde hun, nu er ogsaa denne Dag forløbet, kun een endnu!

Han reiste sig for at gaa, og ligesom den Bevægelse han gjorde, havde været Signalet til deres Flugt, antog hun pludselig et muntert Udseende.

— Har Du Passene?

— Ja.

— Du har altsaa ikke glemt Noget?

— Nei.

— Er Du vis derpaa?

— Ja aldeles vis.

— Du venter mig jo i Hôtel de Provence, ikke sandt, Klokken tolv?

Han nikkede.

— Saa sees vi altsaa imorgen, sagde Emma med et sidste Kjærtegn.

Hun saae efter ham, men han vendte sig ikke om. Hun løb efter ham, og idet hun hældede sig henover Vandet mellem Buskene, raabte hun: Altsaa imorgen!

Men han var allerede paa den anden Side af Strømmen og gik hurtig langs med Engen.

Efter nogle Minuters Forløb stod Rodolphe stille, da han efterhaanden saae hendes hvide Kjole svinde hen i Skyggen som et Spøgelse, fik han en saadan Hjertebanken, at han maatte støtte sig til et Træ for ikke at falde.

— Jeg er dog et stort Fæ, sagde han med en droi Ed. Ligemeget, det var en kjøn Elskerinde. Og Emmas Skjønhed og alle Nydelserne ved denne Kjærlighedsforbindelse stod for ham. Først følte han sig bevæget, men derpaa oprørtes han imod denne Bevægelse. Jeg kan dog ikke reise bort fra Frankrig, udbrød han og gestikulerede heftigt og paatage mig at forsørge et Barn. Han sagde dette for yderligere at befæste sin Beslutning. Og al den Forlegenhed og de Udgifter! Nei, nei, og tusind Gange nei, det vilde dog have været altfor dumt!

XIII.

Neppe var Rodolphe kommet hjem, før han satte sig til sit Skrivebord under Hjortehovedet, der hang paa Væggen. men da han havde faaet Pennen i Haanden, kunde han ikke finde paa Noget, han støttede saa Hovedet paa Hænderne og gav sig til at spekulere. Emma syntes ham at være veget bort til en fjern Fortid, ligesom om den Beslutning, han havde

taget, pludselig havde lagt en umaadelig Afstand mellem ham og hende.

Ligesom for atter at gribe Noget af hende tog han en gammel Bisknitæske fra Skabet ved sit Hovedgjærde, hvori han pleiede at gjemme sine Damekorrespondancer, og hvorfra der udgik en ubestemt Duft af fugtigt Støv og visne Roser. Han fik strax Øie paa et Lommetørklæde med afblegede Pletter, det var et Lommetørklæde, hun engang havde benyttet paa en af deres Spadseretoure under et Anfald af Næseblod, han mindedes det ikke længere; desuden laae der et Miniaturportrait af Emma, hendes Toilette forekom ham fordringsfuldt, og hendes smægtende Øiekast syntes ham at gjøre en ynkelig Virkning, ved efterhaanden at betragte dette Billede og fremkalde Mindet om Originalen, svandt Emmas Træk lidt efter lidt af hans Hukommelse, ligesom det malede og det levende Ansigt ved at gnides mod hinanden gjensidig havde udvisket hinanden. Endelig læste han nogle af hendes Breve, de var fulde af Meddelelser angaaende deres Reiseforberedelser, korte, tekniske og presserende som Forretningsbreve. Han vilde gjensee de lange fra den allerførste Tid af, for at finde dem paa Bunden af Æsken maatte Rodolphe flytte alle de andre, og mekanisk gav han sig til at rode i denne Dynge af Papirer og Gjenstande, hvor han hulter til bulter fandt Buketter, et Strømpebaand, en sort Maske, Knappenaale og Haar — Haar, baade mørke og lyse, nogle af dem hang fast ved Beslaget og knækkedes, idet han aabnede Æsken.

Idet han saaledes streifede om mellem sine Minder, mønstrede han Brevenes Skrift og Stil, der var ligesaa varieret som deres Ortografi, der var ømme og joviale, vittige og melankolske, der var nogle, der bad om Kjærlighed og andre, der bad om Penge. Ved at støde paa et eller andet Ord

mindedes han Ansigter, visse Bevægelser, Lyden af en Stemme, undertiden mindedes han slet Intet.

Disse Kvinder, der samtidig flokkedes i hans Tanker, traadte i Veien for hverandre og skrumpede ind til samme Niveau. Han greb disse forskjellige Breve i bunkevis og morede sig i nogle Dieblikke med at lade dem glide fra den ene Haand over i den anden ligesom Vandstraaler. Kjed af denne Leg stillede endelig Rodolphe atter Æsken ind i Skabet med de Ord „Hvilken Bunke Brøvl", hvad der i Grunden resumerede hans Mening, thi Nydelsen havde ligesom Skoledrenge paa en Legeplads trampet paa hans Hjerte, saa at der ikke længere kunde spire Noget frem, og det, som gik der forbi, var endnu flygtigere end et Barn, det ridsede ikke engang sit Navn paa Muren.

— Det bliver nok bedst, at jeg kommer til at begynde, sagde han endelig og gav sig til at skrive:

„Mod Emma, Mod! Jeg vil ikke berede Dem en ulykkelig Tilværelse."

— Naar det kommer til Stykket, er det jo ogsaa sandt, tænkte Rodolphe, jeg handler i hendes egen Interesse, jeg er i Grunden en rigtig skikkelig Fyr.

„Har De modent overveiet Deres Forsæt? Kjender De den Afgrund, hvorimod jeg drog Dem, stakkels Engel, nei ikke sandt? Tillidsfuld og blind med Tro paa Lykken og Fremtiden drog De den i Møde. Ak vi er begge ulykkelige og vanvittige."

Her stansede Rodolphe for at finde en god Undskyldning.

— Hvis jeg fortalte hende, at jeg havde mistet hele min Formue? . . . Nei, det duer ikke, saa maatte man kun begynde forfra senere. Kan man nogensinde bringe slige Kvinder til Fornuft?

Han grublede lidt og tilføiede derpaa:

„Jeg vil aldrig glemme Dem, tro mig vel, og jeg vil stadig nære en dyb Hengivenhed for Dem, men engang sent eller tidligt vilde vor Elskov (det er jo de menneskelige Følelsers Lod) være bleven forminsket, Trætheden vilde have indfundet sig, og hvem veed, om jeg ikke vilde have havt den grusomme Sorg at maatte skue Deres Samvittighedsnag og selv tage Del deri, da jeg havde været Skyld deri. Alene Tanken om de Sorger, der hjemsøger Dem, piner mig. Emma, glem mig! Hvorfor lærte jeg Dem at kjende? Hvorfor var De saa skjøn? Er det min Skyld? Oh min Gud nei, anklag kun Skjæbnen!“

— Det er et Ord, der altid gjør Virkning, sagde han til sig selv.

„Hvis De havde været en af disse letsindige Kvinder, hvoraf man seer saa mange, havde jeg sikkert af Egoisme prøvet et Forsøg, der da vilde have været uden Fare for Dem. Men denne henrivende Exaltation, der samtidig udgjør Deres Ynde og Pinsel, har hindret Dem beundringsværdige Kvinde i at forstaae det Falske i vor fremtidige Stilling. Jeg havde heller ikke tænkt derover og hvilede i Skyggen af denne ideale Lykke ligesom under Mancinillatræet uden at forudsee Følgerne.“

— Hun vil maaske troe, at det er af Gjerrighed, jeg giver Afkald derpaa; men ligemeget, det maa have en Ende.

„Verden er grusom, Emma. Overalt hvor vi vilde have taget hen, vilde den have forfulgt os. De vilde have lidt under indiskrete Spørgsmaal, Bagtalelse, Foragt, ja maaske Fornærmelser. De fornærmet! . . . Og jeg, der vilde sætte Dem paa en Trone. Jeg, der medtager Mindet om Dem som en Talisman, thi jeg straffer mig selv med Landflygtighed for alt det Onde, jeg har tilføiet Dem. Jeg reiser, hvorhen? ja det veed jeg ikke selv, jeg er vanvittig. Lev=

vel! vær stadig god! Bevar Mindet om den Ulykkelige, der har mistet Dem. Lær Deres Barn mit Navn, for at det kan indflette det i sine Bønner."

Lysene viftede. Han gik hen og lukkede Vinduet, og efter at have sat sig ned igjen sagde han:

— Nu troer jeg, det er nok. Kun et Par Ord til, for at hun ikke skal komme herhen og pine mig med Scener.

„Jeg er langt borte, naar De læser disse sørgelige Linier, thi jeg har villet flygte saa hurtigt som muligt, for at undgaae den Fristelse at gjensee Dem. Ingen Svaghed! Jeg vender engang tilbage, og maaske vil der komme en Tid, hvor vi to med fuldstændig Ro vil kunne passiare om vor fordums Kjærlighed. Levvel!" Og der var et siste Adieu skilt i to Ord „A Dieu"!; hvilket han fandt saa overordentligt smagfuldt.

Hvorledes skal jeg undertegne mig? spurgte han sig selv: Deres hengivne . . . nei, Deres Ven . . . ja saadan skal det være

Deres Ven.

Han læste atter Brevet igjennem, det forekom ham godt.

— Stakkels lille Kone, tænkte han bevæget. Hun vil ansee mig for haardere end en Sten, der burde have været nogle Taarer derpaa; men jeg kan ikke græde, det er sgu ikke min Skyld. Efter at have heldt Vand i et Glas dyppede Rodolphe Fingrene deri og lod en tung Draabe falde ned paa Papiret, den dannede en bleg Plet paa Blækket, idet han derpaa vilde til at forsegle Brevet, stødte han paa Signetet Amor nel cor.

— Det passer ikke rigtig godt til Situationen . . . men ligemeget!

Derpaa røg han tre Piber og gik til Sengs.

Efter at være staaet op den næste Dag, (Klokken var

henved to, han havde nemlig sovet længe) lod Rodolphe sig plukke en Kurv med Abrikoser. Han lagde Brevet paa Bunden under Vinlovet og befalede en af sine Karle at bringe den forsigtigt over til Fru Bovary. Han betjente sig undertiden af dette Middel til at korrespondere med hende, idet han alt efter Aarstiden sendte hende Frugter eller Vildt.

— Hvis hun sporger om mig, sagde han til Karlen, skal Du svare hende, at jeg er reist. Du maa kun give Kurven til hende selv, gaae nu og udfør nøie hvad jeg har sagt Dig.

Karlen tog sin nye Bluse paa, bandt sit Lommetørklæde om Abrikoserne og begav sig roligt henad Yonville til med lange tunge Skridt i sine svære jernbeslaaede Træsko.

Da han kom til Bovarys, ordnede just Emma en Pakke Linned paa Kjøkkenbordet sammen med Félicité.

— Jeg skal levere Dem en Foræring fra min Herre, sagde Karlen.

Hun blev greben af Angst, og idet hun ledte efter nogle Smaapenge i sin Lomme, betragtede hun ham vildt, mens Karlen stirrede forbavset paa hende, idet han ikke kunde begribe, hvorfor en ganske almindelig Foræring kunde gjøre et Menneske saa bevæget. Endelig gik han sin Vei, men Félicité blev i Stuen, da kunde hun ikke længere holde det ud, men løb ind i Dagligstuen som for at stille Abrikoserne derind, hun væltede Kurven, rev Bladene ud, fandt Brevet og aabnede det, og som om der havde været den voldsomste Ildebrand i Hælene paa hende, gav Emma sig aldeles forfærdet til at løbe op paa sit Værelse.

Charles var deroppe, hun opdagede ham, han talte til hende, hun kunde ikke høre Noget men vedblev at gaae op ad Trapperne, stønnende, ude af sig selv, ligesom beruset og stadig med det skrækkelige Blad Papir i Haanden, der slog mod

hendes Fingre som en Blikplade. Paa anden Sal stansede hun foran Loftsdøren, den var lukket.

Da vilde hun berolige sig, hun mindedes Brevet, hun maatte læse det til Ende men turde ikke. Hvor skulde hun ogsaa gjøre det? hvorledes? man kunde see hende.

— Nei, tænkte hun, det maa være derinde, der har jeg Ro.

Hun skjod Døren op og traadte ind.

Der faldt en tung Varme fra Taget, som knugede hendes Tindinger og var nær ved at kvæle hende, hun slæbte sig hen til Vinduet, trak Skoddet fra, og et blændende Lys strømmede pludselig ind.

Ligeoverfor hende udover Tagene strakte Landskabet sig, saalangt man kunde øine, nedenunder hende stod Landsbyens Torv tomt, Stenene paa Fortouget funklede, Veirsløiene paa Husene rørte sig ikke, henne paa Hjørnet af Gaden lød der en Slags hvislende Snurren, det var Binet, som dreiede.

Hun havde støttet sig til Karmen og gjennemlæste atter Brevet med haanlig Latter; men jo ivrigere hun fæstede sin Opmærksomhed derpaa, desmere forvirredes hendes Tanker. Hun saae ham atter, hun hørte ham, hun omslyngede ham med sine Arme, og stadig hurtigere og hurtigere med ulige store Mellemrum bankede Hjertet under hendes Bryst ligesom Hammerslag. Hun kastede Blikket rundt om sig med Ønsket om, at Jorden maatte styrte sammen. Hvorfor gjorde hun ikke Ende derpaa? Hvem forhindrede hende deri? Hun var jo fri. Og hun gik fremad, hun saae ned paa Stenene med den Tanke: Fremad!

Lysstraalen, der steg op til hende, trak hendes Legeme hen imod Dybet. Det forekom hende, at Jorden nede paa Torvet vaklende hævede sig langs Murene, og at Gulvet bøiede sig ved Enderne ligesom et gyngende Skib. Hun holdt

sig ved Kanten næsten svævende omgivet af det frie Rum. Himlens Blaa ligesom loftede hende, Luften susede i hendes tomme Hjerne, hun behovede kun at give efter, at lade sig gribe, og Dreiebænkens Snurren vedblev idelig ligesom en rasende Røst, der kaldte paa hende.

— Emma, Emma, raabte Charles.

Hun standsede.

— Hvor er Du da? Saa kom dog!

Tanken om lige at være undsluppet Døden, havde nær faaet hende til at besvime af Rædsel, hun lukkede Dinene og skjælvede, ved at en Haand berørte hendes Ærme, det var Félicité.

— Herren venter paa Dem, Suppen staaer paa Bordet.

Og hun maatte gaae ned, hun maatte sætte sig til Bords.

Hun prøvede paa at spise, men Maden var nær ved at kvæle hende. Hun udfoldede sin Serviet, som om hun vilde eftersee Stopningerne og vilde virkelig fæste sine Tanker paa dette Arbeide, tælle Traadene i Lærredet. Pludselig mindedes hun Brevet. Havde hun tabt det? Hvor skulde hun finde det igjen? Men hun følte sig saa træt i Sindet, at hun ikke kunde finde paa et Paaskud til at slippe fra Bordet, og saa var hun bleven feig, hun var bange for Charles, han vidste Alt, det var hun overbeviist om. Han udtalte virkelig ogsaa følgende Ord med en høist eiendommelig Betoning.

— Nu varer det nok længe, før vi faaer Hr. Rodolphe at see.

— Hvem har sagt Dig det? spurgte hun gysende.

— Hvem, der har sagt mig det, svarede han lidt forundret over den korte Tone, jeg har det fra hans Karl Girard, som jeg nylig mødte udenfor Café français. Han er reist eller skal nok reise.

Hun brast i Hulken.

— Bliver Du saa forbavset derover? Han tager nok af og til bort for at adsprede sig lidt, og det gjør han min Tro Ret i, naar man har Penge og er Ungkarl . . . vor gode Ven holder nok af at more sig, han er en stor Gavstrik, blant Andet har Hr. Langlois fortalt mig . . .

Han taug pludselig af Sømmelighedshensyn, fordi Pigen traadte ind i Stuen.

Félicité lagde Abrikoserne, der laae spredte paa Etagèren, ned i Kurven, og uden at lægge Mærke til sin Kones Rødme, lod Charles Kurven bringe hen paa Bordet, greb en og bed deri.

— Den er udmærket, sagde han, smag paa dem.

Han rakte hende Kurven, som hun blidt stødte tilbage.

— Men saa lugt dog, hvilken Duft! sagde han og rakte den gjentagne Gange op under Næsen paa hende.

— Jeg kvæles, udbrød hun pludselig og foer op af Stolen.

Men ved en Villiesanstrengelse forsvandt denne Krampe, og hun tilføiede: Det er Intet, Intet, det er kun Nervøsitet, sæt Dig ned og bliv bare ved at spise.

Thi hun frygtede for, at han skulde udspørge hende, passe paa hende, og at hun ikke skulde faae Lov til at være alene.

For at føie hende, havde Charles atter sat sig ned, han spyttede Abrikoskjærnen ud i Haanden og lagde den ned paa Tallerkenen.

Pludselig foer en blaa Tilbury i Galop over Torvet, Emma udstødte et Skrig og faldt baglæns om paa Gulvet.

Efter moden Overveielse havde Rodolphe nemlig bestemt sig til at tage til Rouen, og da der fra La Huchette ikke var nogen anden Vei dertil end over Yonville, havde han maattet

kjøre gjennem Landsbyen, og Emma havde gjenkjendt ham ved Lysskinnet, der kløvede Tusmørket som et Lynglimt.

Ved den Alarm, der opstod i Huset, styrtede Apothekeren til. Bordet med alle Tallerkenerne var faldet om, Sauce, Kjød, Knive, Saltkar og Olieskaal laae paa Gulvet, Charles raabte om Hjælp, Barnet skreg fortumlet, og Félicité løste med rystende Hænder Fruens Tøi, der skjælvede konvulsivisk over hele Legemet.

— Jeg løber ind i Laboratoriet efter lidt aromatisk Edike, sagde Homais.

Da hun ved at lugte til Flasken aabnede Øinene, sagde han: Ja vidste jeg det ikke nok, det kunde jo vække en Død til Live.

— Tal til os! bad Charles. Tal til os! Fat Dig! Det er mig, Din Charles, der elsker Dig saa inderligt. Kjender Du mig igjen? Der er Din lille Datter, kys hende dog!

Barnet strakte Armene frem imod Moderen for at hænge sig fast ved hendes Hals, men Emma vendte Hovedet bort og fremstødte Ordene: Nei, nei, Ingen.

Hun faldt atter i Besvimelse, man lagde hende paa Sengen.

Der laae hun hen med aaben Mund, lukkede Øielaage og slappe Hænder, ubevægelig og hvid som en Voxstatue. Strømme af Taarer rullede langtsomt ned paa Puden.

Charles holdt sig inderst i Alkoven, og Apothekeren, der stod ved hans Side, iagttog denne eftertænksomme Taushed, som det er passende at bevare under Livets alvorlige Øieblikke.

— Berolig Dem! sagde han og stødte til ham med Albuen. Jeg troer nok, at Paroxysmen er overstaaet.

— Ja, nu hviler hun lidt, svarede Charles, der saae hende

sove. Stakkels Kone . . . stakkels Kone . . . nu faldt hun tilbage igjen.

Homais spurgte da, hvorledes Ildebefindendet var kommet. Charles svarede, at hun var bleven greben deraf ved at spise en Abrikos.

— Besynderligt! . . . yttrede Apotekeren; men det kan jo godt være, at Abrikosen har foranlediget Besvimelsen. Der gives jo Naturer, der aldeles ikke kan taale visse Lugte. Det kunde endogsaa være et ganske interessant Spørgsmaal at studere saavel fra et pathologisk som fra et philosophisk Synspunkt. Præsterne har kjendt dets Betydning, det er derfor, at Røgelsen altid har spillet en Rolle ved deres Ceremonier, det har været for at bedøve Tænkningen og fremkalde Extaser, hvilket forøvrigt er let at opnaae hos det svage Kjøn, som er sartere end vi andre. Man kjender Exempler paa Fruentimmer, der falder i Besvimelse ved Lugten af brændt Horn eller nybagt Brød . . .

— Tag Dem dog i Agt for at vække hende, hviskede Bovary.

— Og ikke blot Menneskene, vedblev Apotekeren, er disse Anomalier underkastede, men ogsaa Dyrene. De kjender vel nok den besynderlige afrodisiaske Virkning, som nepeta cataria almindelig kaldet Katteurt frembringer paa Katteslægten, og for at anføre Dem et Exempel, for hvis Paalidelighed jeg personligt kan indestaae, eier en af mine gamle Skolekammerater, Bridoux, som er bosiddende i Rouen, en Hund, der falder i Besvimelse, naar man viser den en Snusdaase. Han foretager ofte dette Experiment i sine Venners Nærværelse. Skulde man nu troe, at et almindeligt Nysepulver kunde gjøre en slig Forstyrrelse i en Firfoddets Organisme? Det er ganske besynderligt, er det ikke?

— Jo, svarede Charles, der slet ikke hørte paa ham.

— Hvilket beviser os, svarede den Anden med et velvilligt og samtidig godmodigt overlegent Smil, at der gives utallige Uregelmæssigheder i Nervesystemet. Hvad Fruen angaaer, har hun altid forekommet mig at være en sand Mimosa. Derfor vil jeg heller ikke tilraade Dem, min gode Ven, at bruge noget af disse foregivne Lægemidler, der under Paaskud af at angribe Symptomerne, angriber Temperamentet. Nei ingen unyttige Medikamenter! Diæt! Beroligende, dulmende Midler; man burde maaske ogsaa bedøve Fantasien.

— Hvorledes mener De? spurgte Charles.

— Ja, det er netop Tingen, saaledes stiller Spørgsmaalet sig. »That is the question«, som der stod forleden Dag i Avisen.

Pludselig vaagnede Emma og raabte: Brevet, Brevet!

Man troede, at hun talte i Vildelse. Fra Midnat fantaserede hun, og der viste sig Symptomer paa en Hjernebetændelse.

I treogfyrretyve Dage forlod Charles ikke hendes Leie, han forsømte alle sine Patienter, han lagde sig ikke, uophørligt følte han hendes Puls og lagde Sennepskager og kolde Omslag paa hende. Han sendte Justin til Neufchâtel efter Is, den smeltede paa Veien, og han sendte ham atter afsted. Han hidkaldte Doktor Canivet, han lod sin tidligere Lærer Hr. Larivière komme fra Rouen, han var fortvivlet; hvad der forskrækkede ham mest, var Emmas Modløshed, thi hun talte ikke Noget, forstod ikke Noget og syntes ikke engang at lide .... ligesom om Sjæl og Legeme hvilede sig ud efter alle disse Rystelser.

Henimod Midten af Oktober kunde hun sidde opreist i Sengen, støttet til Puderne. Charles græd, da han saae hende spise den første Skive Brød med Syltetøi. Kræfterne vendte tilbage, hun stod et Par Timer op om Dagen, og

engang, da hun følte sig bedre, prøvede han paa at spadsere en Tour med hende i Haven. Sandet i Gangene forsvandt under de visne Blade, hun gik ved hans Arm Skridt for Skridt med slæbende Morgensko og støttede sig til hans Skulder med et blidt Smil.

Saaledes gik de ligetil Udkanten af Haven ved Terrassen. Hun rettede sig langsomt og skyggede med Haanden for Øiet, for bedre at kunne see langt ud i det Fjerne, men hun saae kun Røgen fra nogle Hedebrande bølge henover Bakkerne.

— Du bliver træt mit Barn, sagde Charles og stødte blidt til hende for at faae hende ind i Lysthuset: Sæt Dig ned paa Bænken, der kan Du hvile Dig saa godt.

— Nei, nei, ikke der, sagde hun med mat Stemme.

Hun blev svimmel, og om Aftenen begyndte atter Sygdommen, ganske vist med en usikkrere Gang og et mere indviklet Præg, snart led hun i Hjertet, snart i Brystet, saa i Hjernen og saa i Lemmerne, hun havde Brækninger, hvor Charles troede at opdage de første Symptomer til en Kræftskade.

Og ovenikjøbet havde den stakkels Fyr Pengeforlegenheder.

XIV.

For det Første vidste han ikke, hvorledes han skulde holde Homais skadesløs for alle de Medikamenter, han havde taget hos ham, skjønt han i Egenskab af Læge ikke havde behøvet at betale dem, undsaae han sig dog for denne Udvei. Nu da Pigen styrede Huset, blev Udgifterne til Husholdningen forfærdelige, det væltede ind med Regninger, Leverandørerne blev utaalmodige, og navnlig pinte L'heureux ham. Mens Emmas Sygdom stod paa sit Høidepunkt, havde han benyttet sig af Leiligheden til at skrue Regningen op og havde skyndt sig med at bringe Kappen, Vadsækken, to Kufferter i Stedet

for en og en Mængde andre Sager. Paa Charles' Forestillinger om, at han ikke havde Brug derfor, svarede Kjøbmanden storsnudet, at man havde bestilt disse Sager hos ham, og at han ikke vilde tage dem tilbage, desuden vilde det virke forstyrrende paa Fruen at nægte hende Noget under hendes Sygdom; Herren kunde betænke sig, kort sagt han var bestemt paa hellere at lade Sagen gaae til Retten end til at opgive sin Fordring og tage sine Varer tilbage. Charles gav Ordre til, at de ligestrax skulde sendes tilbage, men Félicité erindrede det ikke, han havde andre Ting i sit Hoved, og det Hele gik i Glemme. Hr. L'heureux gjentog sin Fordring snart truende, snart klynkende og manovrerede saa snildt, at Bovary tilsidst underskrev en Vexel med et halvt Aars Frist. Men neppe havde han underskrevet denne Vexel, før der faldt ham en dristig Tanke ind, han kunde jo laane tusind Francs af L'heureux, han spurgte ham da med forlegen Mine, om det ikke var ham muligt at skaffe ham disse Penge med Tilføiende af, at Laanet skulde være paa et Aar og med hvad Rente, der forlangtes. L'heureux løb hjem, hentede Dalerne og dikterede Lægen en anden Vexel, hvori denne erklærede næstkommende første September at skulle betale en Sum af 1070 Francs, der tilligemed de i Forveien stipulerede 180 akkurat udgjorde 1250. Idet han altsaa laante ud til sex Procent og en Fjerdedel i Provision og mindst tjente en god Trediedel paa Varerne, tjente han 130 Francs ved denne Forretning, og han haabede, at det ikke skulde blive derved, at man ikke skulde kunne betale Vexlerne, men blive tvunget til at omsætte dem, og at hans stakkels Penge vilde faae en god Pleie hos Lægen og yngle ganske enormt.

Han havde forresten Held med sig i Aiting. Han havde faaet Leverancen af Most til Hospitalet i Neufchâtel, Hr. Guillaumin lovede ham Aktier i Torvemoserne ved Grumesnil,

og han spekulerede paa at etablere en ny Diligenceforbindelse mellem Argeuil og Rouen, der snart skulde ruinere den „forgyldte Loves“ gamle Karosse, idet den ved hurtigere Befordring, med lavere Priser og med større Plads til Bagage, skulde bringe hele Yonvilles Handel over i hans Hænder.

Charles spurgte sig selv flere Gange, hvorledes han næste Aar skulde fortjene saamange Penge, han spekulerede og grundede paa forskjellige Midler, som at tage sin Tilflugt til sin Fader eller sælge Noget; men hans Fader vilde være døv for hans Bønner, og der var ikke Noget at sælge. Det voldte ham saameget Hovedbrud at tænke derpaa, at han hurtig skjød disse ubehagelige Betragtninger til Side. Han bebreidede sig selv, at han glemte Emma derfor, naar ikke hver eneste af hans Tanker tilhørte denne Kvinde, syntes han, at han bestjal hende.

Vinteren blev streng, Fruens Reconvalescens trak længe ud. Naar det var smukt Veir, rykkede man hendes Lænestol hen til det Vindue, der vendte ud til Torvet, thi nu havde hun faaet Afsky for Haven, og Persiennen til denne Side var stadig lukket. Hun vilde have, at man skulde sælge Hesten, thi hvad hun fordum elskede mishagede hende nu. Alle hendes Tanker syntes at indskrænke sig til Omsorg for hendes eget Velvære. Hun blev liggende i Sengen for at nyde Smaamaaltider, ringede paa sin Pige, for at forhøre sig om sine Havresupper, eller for at passiare med hende. Imidlertid kastede Sneen fra „Hallernes“ Tag et hvidt ubevægeligt Skjær ind i Stuen, eller Regnen styrtede ned. Og Emma ventede stadig med en Slags Angst paa den regelmæssige Tilbagevenden af ubetydelige Smaabegivenheder, som dog ikke vedkom hende synderligt. Den betydeligste var „Svalens“ Ankomst om Aftenen, Gjæstgiversken raabte, og andre Stemmer svarede, mens Hippolytes Lygte, naar han søgte efter

Kufferter paa Ruffet, dannede ligesom en Stjerne i Mørket. Klokken tolv om Middagen kom Charles hjem, derpaa gik han ud igjen, saa nød hun en Kop Bouillon, og henimod Klokken fem i Mørkningen, naar Børnene kom hjem fra Skole med slæbende Tøfler henad Fortouget, slog de en for en med deres Linealer til Klinken paa Skodderne.

Det var paa denne Tid af Dagen, at Abbed Bournisien pleiede at aflægge hende et Besøg. Han erkyndigede sig om hendes Befindende, meddelte hende Nyheder og opmuntrede hende til Fromhed i et kjælent sladdrende Sprog, hvorover der hvilede en vis Ynde. Alene Synet af hans Kappe virkede velgjørende paa hende.

En Dag i den værste Periode af hendes Sygdom, da hun troede sig Døden nær, havde hun bedt om Alterets Sakramente, og medens man gjorde Forberedelserne dertil i hendes Værelse, mens man indrettede den af Medicinflasker opfyldte Kommode til et Alter, og Félicité overstrøede Gulvet med Georginer, følte Emma noget Mægtigt fare hen over sig, der befriede hende for hendes Lidelser, for hvert Indtryk, hver Følelse. Hendes Legeme var lettet, det tyngede ikke mere, et andet Liv begyndte, det forekom hende, at hendes Væsen, idet det hævede sig imod Gud, skulde gaae tilgrunde ved denne Kjærlighed, ligesom den tændte Røgelse, der opløser sig til Damp. Man bestænkede Lagnerne med Vievand, Præsten tog den hvide Hostie ud af Skrinet, og betaget af en himmelsk Fryd strakte hun Læberne frem for at modtage Frelserens Legeme, der raktes hende. Gardinerne om Alkoven hvælvede sig blidt om hende ligesom Skyer, og Straalerne fra de tvende Voxlys, der brændte paa Kommoden, forekom hende at være blændende Glorier. Hun lod da Hovedet synke tilbage, idet hun troede at høre Rummet gjenlyde af serafiske Harper og syntes at see i en azurblaa Himmel paa en gylden Trone

omgivet af Helgene med grønne Palmer i Hænderne selve Gud Fader, straalende af Majestæt, og som med et Vink lod Engle med flammende Vinger stige ned paa Jorden for at føre hende bort i deres Arme.

Denne glimrende Vision vedblev at staae for hende som det Skjønneste, det var muligt at tænke sig, hun gjorde sig Umage for atter at betages af samme Følelse, hvis dybe Mildhed endnu virkede saa velgjørende paa hende, ihvorvel paa en mindre exclusiv Maade. Hendes Sjæl, der var bleven stivnet af Hovmod, udhvilede endelig i den kristelige Ydmyghed, og idet hun med Velbehag nød den Følelse at være svag, betragtede Emma roligt sin Villies Ødelæggelse, der skulde yde Naadens Indtrængen et vidt Naaderum. I Stedet for Elskoven existerede der altsaa en Lyksalighed, der var langt større, en Kjærlighed over alle andre Kjærlighedsforbindelser, uden Ophør og Afbrydelse, og som evigt vilde voxe. Blant sit Haabs Illusioner skimtede hun en Renheds Tilstand, der svævede over Jorden, smeltede sammen med Himlen, og hvori hun tragtede efter at dvæle. Hun vilde være en Helgeninde. Hun kjøbte Rosenkranse, bar Amuletter og ønskede sig et Relikvieskrin, indfattet med Smaragder, over sit Hovedgjerde for at kunne kysse det hver Aften.

Præsten var aldeles betaget af disse Stemninger, skjønt han dog fandt, at Emmas Fromhed ved dens altfor glødende Begeistring nemt kunde streife Kjætteri og Extravagance. Men da han ikke var videre kyndig i slige Gjenstande, navnlig naar de overskred en vis Grænse, skrev han til Hr. Boulard, Biskoppens Boghandler, om at sende ham noget rigtig Godt „til Brug for en Person af det svage Kjøn med en ypperlig Forstand.“ Med ligesaa stor Ligegyldighed, som om det havde dreiet sig om Isenkramvarer til Negre, sendte Boghandleren hulter til bulter Alt, hvad der for Øieblikket stod i Kurs i

Handlen med religiøs Lekture. Der var smaa Haandbøger med Spørgsmaal og Svar, Smædeskrifter i overmodig Tone i Joseph de Maistres*) Smag og en Slags Romaner i røde Papbind, med sødlig Stil, fabrikerede af Seminaristtroubadurer eller angrende Blaastrømper. Der var: Overvei det vel, Hvorledes man naaer et helligt Liv, Verdensmanden for Marias Fødder af Hr. de ***, dekoreret med forskjellige Ordener, Voltaires Vildfarelser til Brug for unge Mænd o. s. v.

Emma havde endnu ikke Kræfter nok til fuldstændigt at kunne gjennemtænke Noget, og forøvrigt gjennemlæste hun ogsaa disse Sager med altfor stor Iver. Religionens Forbud irriterede hende, den overmodige Tone i de polemiske Skrifter mishagede hende formedelst den Forbittrelse, hvormed de forfulgte Folk, hun ikke kjendte, og de profane med religiøse Betragtninger spækkede Fortællinger forekom hende at være skrevne med en saadan Ubekjendtskab til den virkelige Verden, at de umærkeligt fjernede hende fra de Sandheder, hvorpaa hun ventede Beviset. Hun vedblev dog dermed, og naar Bogen faldt ud af Haanden paa hende, troede hun sig grebet af den blideste katolske Melankoli, som en æterisk Sjæl kan betages af.

Hvad Mindet om Rodolphe angik, havde det sænket sig ned paa Bunden af hendes Hjerte og dvælede der høitideligere og roligere end en Kongemumie i dens underjordiske Gravhvælving. Men alligevel slap der ligesom en Duft fra denne indbalsamerede Kjærlighed op til Overfladen og gjennemtrængte den Atmosfære af Ubesmittethed, hvori hun vilde leve. Naar hun lagde sig paa Knæ paa sin gothiske Bedepult, hen-

---

*) Joseph de Maistre bekjendt ultramontan Forfatter fra Aarhundredets Begyndelse. O. A.

vendte hun de samme omme Ord til Gud, som hun tidligere havde mumlet til sin Elsker. Det var for at gjøre sin Tro levende, men ingen Fryd nedsteg fra Himlen, og hun reiste sig op med modige Lemmer og med en dunkel Følelse af et umaadeligt Bedrag. Denne Søgen, mente hun, var kun en yderligere Fortjeneste, og stolt over sin Fromhed sammenlignede Emma sig selv med de fornemme Damer fra fordums Dage, hvis Berømmelse hun havde drømt sig ved at betragte et Billede af Mlle de la Vallière, og som majestætisk bærende det bræmmede Slæb paa de lange Kjoler, trak sig tilbage fra Verden til ensomme Steder, for ved Kristi Fødder at udgyde alle et Hjertes Taarer, som Tilværelsen havde saaret.

Da hengav hun sig til allehaande Kjærlighedsgjerninger. Hun syede Klæder til de Fattige, hun sendte Brænde til Barselkoner, og da Charles en Dag kom hjem, fandt han tre Vagabonder, der sad og fortærede en Terrin Suppe i Kjøkkenet. Hun lod sin lille Datter komme hjem, som Manden under hendes Sygdom havde sendt tilbage til Ammen. Hun vilde selv lære Barnet at læse, og hvor tidt end Bertha græd, blev hun dog ikke utaalmodig derover. Det var en fast tagen Beslutning, en almindelig resigneret Overbærelse, nu var hendes Sprog fuldt af ideale Udtryk, hun sagde for Exempel til Barnet: Er Dine Mavesmerter forbi, min søde Engel?

Hendes Svigermoder havde nu Intet at udsætte paa hende undtagen maaske den Mani at strikke Trøier til forældreløse Børn i Stedet for at stoppe hendes egne Viskestykker. Men træt af de evindelige Stridigheder i sit eget Hjem, fandt den gode Kone Smag for dette rolige Hus og blev der endogsaa til efter Paaske, for at undgaae sin Mands Sarkasmer, der ufravigelig hver Langfredag bestilte sig en Mørbrad.

Foruden sin Svigermoders Selskab, der styrkede hende

ved sine faste Domme og sit alvorlige Væsen, havde Emma næsten hver Dag Besøg. Der var Fruerne Langlois, Caron, Dubreuil og Tuvache og regelmæssigt fra to til fem den eiegode Fru Homais, der aldrig havde villet fæste Lid til noget af de Rygter, som gik om hendes Naboerske. De smaa Homais kom ogsaa og besøgte hende, Justin fulgte dem. Han gik op med dem i hendes Værelse og blev staaende taust ved Døren. Emma, der ikke ænsede ham, satte sig ofte til at gjøre Toilette i hans Nærværelse, hun begyndte med at løsne sin Kam og rystede Hovedet med en brat Bevægelse, og da han for første Gang saae dette rige Haar, der faldt hende ned til Knæerne i mørke Ringe, syntes det stakkels Barn, at der pludselig var traadt noget Overordentligt og Nyt ind i hans Liv, hvis Glans forskrækkede ham.

Emma bemærkede slet ikke hans tavse Iver og Frygt. Hun anede ikke, at Kjærligheden, der var forsvundet fra hendes Liv, bankede her tæt ved hendes Side under denne grove Lærredsskjorte i dette ungdommelige Hjerte, der havde aabnet sig for hendes Skjønheds Udstrømninger. Forøvrigt var Alt hende nu saa ligegyldigt, hun havde saa venlige Ord og saa hovmodige Blikke, saa forskjellige Maader at være paa, at man ikke længere kunde skjelne Egoisme fra Kristenkjærlighed eller Fordærvelse fra Dyd. En Aften for Exempel blev hun vred paa sin Pige, fordi denne bad om Forlov til at gaae ud og stammende ledte efter et Paaskud; men pludselig afbrød hun Félicité med de Ord:

— Holder Du da meget af ham?

Og uden at afvente Pigens Svar, der blev rød i Hovedet, tilføiede hun sørgmodigt:

— Ja, ja, saa løb da og mor Dig.

I Begyndelsen af Foraaret lod hun Haven forandre fra Ende til anden, trods Charles' Forestillinger, der dog var

glad over endelig at see hende yttre en bestemt Villie. Efterhaanden som hendes Helbredelse skred frem, behøvede han ikke at beklage sig derover. Først fik hun Anledning til at jage Mo'er Rollet paa Porten, der under hendes Reconvalescens havde faaet den Vane at komme for ofte i Kjøkkenet med sine to Patteglutter og sin Kostgjænger, der var mere forsulten end en Kannibal. Derpaa fjernede hun sig fra Familien Homais, afskedigede efterhaanden de andre Visiter og besøgte endelig Kirken med langt mindre Stadighed til stor Tilfredshed for Apotekeren, der venskabeligt yttrede: Ja, De kan ikke nægte, at De havde faaet hellige Nykker.

Ligesom tidligere havde de Besøg af Abbed Bournisien, naar han kom fra Katekisationen. Han foretrak at blive udenfor i den fri Luft i „Krattet“, saaledes kaldte han Lysthuset, det var netop paa samme Tid, at Charles kom hjem. Det var varmt, man bragte dem en Flaske sød Most, og man drak paa Fruens fuldstændige Helbredelse.

Binet var der ogsaa, det vil sige, han sad lidt lavere nede mod Muren ved Terrassen og fiskede Krebs, Bovary indbød ham til at tage en lille Forfriskning, og han forstod sig saa udmærket paa at trække Proppen af Flaskerne.

— Seer De, sagde han med et veltilfreds Smil, man skal holde Flasken lodret paa Bordet, og naar Seglgarnet er skaaret over, støde ganske langsomt til Proppen, ligesom man bærer sig ad paa Kaféerne med Selservand.

Men under hans Forklaring sprøitede Mosten dem ofte lige i Ansigtet, og med en plump Latter fremkom da den Geistlige stadig med samme spøgende Bemærkning:

— Dens Godhed er iøinefaldende.

Abbeden var forøvrigt en inderlig skikkelig Mand, og han blev slet ikke forarget, da Apotekeren en Dag raadede Charles til at tage ind til Rouen med Emma for at høre

den berømte Tenorist Lagardy. Da Homais forundrede sig over den Geistliges Tavshed og ønskede at erfare hans Mening, erklærede Præsten, at han ansaae Musiken for mindre farlig for Sædeligheden end den dramatiske Literatur. Men Apotekeren tog Dramaet i Forsvar, Teatret tjente efter hans Paastand til at revse Fordommene og lærte Dyd under Fornøielsens Maske.

Castigat ridendo mores (ved Latteren tugter den Sæderne) Hr. Bournisien. See til Størstedelen af Voltaires Tragedier, de er sindrigt overstroede med filosofiske Betragtninger, der gjør dem til en sand Skole i Moral og Diplomati for Folket.

— Jeg har engang seet en Komedie, bemærkede Binet, der hed „Pariserdrengen", hvori jeg især syntes godt om en gammel General, det er en Pokkers Karl, han læser en elegant ung Fyr Texten, der har forført en Sypige, som til Slutningen . . . .

— Der gives vistnok daarlige Komedier, ligesaavel som der gives daarlige Apotekervarer, vedblev Homais, men absolut at fordømme den betydeligste af de „skjønne Kunster" forekommer mig at være en Tykhudethed, en gotisk Ide, værdig de forfærdelige Tider, da man indespærrede Galilæi.

— Jeg veed jo nok, indvendte den Gamle, at der existerer gode Arbeider og gode Forfattere, men er det ikke naturligt, at disse Personer af forskjelligt Kjøn, der er forsamlede i et fortryllende med verdslig Pomp rigt udstyret Lokale, disse hedenske Forklædninger, denne Sminke, disse Lys, disse blode Stemmer, at alt dette maa fremkalde en vis Aandsudskeielse, indgyde Mennesket mindre anstændige Tanker, urene Fristelser? Saaledes er i det Mindste alle Kirkefædrenes Mening. Kortsagt, tilføiede han, idet han pludselig slog over i en mystisk Tone og rullede en Pris paa sin Tommelfinger, hvis Kirken

har fordømt Skuespil, maa den have havt Ret deri, vi maa underkaste os dens Befalinger.

— Hvorfor excommunicerer den Skuespillere? spurgte Homais. Fordum medvirkede de jo i de religiøse Ceremonier. Ja man spillede, man opførte midt i Koret en Slags Farcer kaldede Mysterier, hvori Sømmelighedens Love ofte fandtes krænkede.

Den Geistlige nøiedes med at udstøde et Suk, og Apotekeren vedblev:

— Det er ligesom i Biblen. Der findes . . . det veed De jo nok . . . mere end een . . . pikant Fremstilling . . . af vel . . . flotte Sager.

Og da Præsten lod til at blive irriteret, tilføiede han:

— Ja, De maa da indrømme, at det ikke er nogen Bog, som man kan give en ung Pige i Hænde, og det vilde gjøre mig ondt, hvis Athalie . . .

— Men det er jo Protestanterne og ikke os, udbrød den Anden utaalmodig, der anbefaler Læsning af Biblen.

— Det er ligemeget! svarede Homais. Det undrer mig, at man i vor Tid i et Aarhundrede, som er skredet saa vidt frem, endnu haardnakket banlyser en intellektuel Fornøielse, der er uskyldig, moralsk og endogsaa undertiden hygieinisk, ikke sandt, Doktor?

— Det kan De have Ret i, svarede Lægen ligegyldigt, hvad enten han nu nærede de samme Anskuelser, men ikke vilde fornærme Nogen, eller slet ingen selvstændige Anskuelser havde.

Samtalen syntes endt, da Apotekeren fandt det passende at slaae et sidste Slag.

— Jeg har kjendt Præster, sagde han, der forklædte sig, for at gaae hen og see Danserinder sparke ud med Benene.

— Er det virkelig sandt? spurgte Præsten.

— Ja, det er sandt, og idet han betonede hvert Ord, gjentog Homais: Ja—det—er—sandt.

— Saa handlede de urigtigt, svarede Bournisien, der nu var fattet paa at høre Alt.

— De lader det sandelig ikke blive derved! udbrod Apotekeren.

— Hvad mener De dermed min Herre?!! udbrod den Geistlige med et saa vredt Øiekast, at Apotekeren blev bange.

— Jeg mener blot, svarede han i en mindre brutal Tone, at Tolerance er det sikkreste Middel til at vinde Hjerterne for Religionen.

— Det er sandt, det er sandt, indrømmede den Gamle og satte sig ned igjen.

Men han blev kun et Par Minuter, da han var gaaet, sagde Apotekeren til Charles:

— See, det kalder man at ryge i Totterne, jeg gav ham da det glatte Lag, det hørte De nok . . . tro De mig, tag De Deres Kone med i Teatret, om det saa kun var for een Gang i Deres Liv at have den Fornøielse at drille en af disse Ravne, hvis ikke min Nærværelse var uundværlig her, tog jeg selv med. Men De maa skynde Dem, Lagardy giver kun een Forestilling, han er engageret i England med en betydelig Gage. Efter hvad man fortæller, skal han være en rask Gut, han svømmer i Guld. Han fører tre Maitresser og en Kok med sig. Alle disse store Kunstnere tænder deres Lys i begge Ender, de behøver en udskeiende Tilværelse for at hidse deres Fantasi. Men de døer Allesammen som Fattiglemmer, fordi de i deres Ungdom ikke har havt Forstand nok til at lægge sig Noget op. Naa Velbekomme, vi sees jo i Morgen!

Tanken om at tage i Teatret modnedes hurtig i Charles' Hjerne, thi han meddelte den strax til Emma, der først

sagde Nei, idet hun foregav, at hun var træt, at det vilde volde Uleilighed og Udgifter, men imod Sædvane gav Charles ikke efter, da han mente, at denne Adspredelse kunde være særdeles gavnlig for hende. Han kunde ikke see, hvad der var til Hinder derfor, hans Moder havde sendt ham trehundrede Francs, hvorpaa han slet ikke havde gjort Regning, hans løbende Gjæld var ikke betydelig, og Forfaldstiden for de Vexler, han skulde betale L'heureux, var endnu saa langt borte, at det ikke var værdt at tænke derpaa. I den Tanke, at det var Delikatesse af hende, var Charles endnu mere paastaaelig, saaledes at hun endelig efter megen Plagen bestemte sig dertil. Næste Dag Klokken otte steg de ind i „Svalen".

Apotekeren, hvem ikke det Ringeste holdt tilbage i Yonville, men som ansaae sig for tvunget til ikke at røre sig af Pletten, sukkede ved at see dem tage afsted.

— Lykkelig Reise! I kan sagtens være glade, lykkelige Dødelige.

Han vendte sig om til Emma, der bar en lila Silkekjole med fire Garneringer og tilføiede: De er smuk som en Amorin, De vil gjøre Furore i Rouen.

Diligencen holdt ved Hotellet „Det røde Kors". Det var et af disse Gjæstgiversteder, som man hyppig finder i en Provindsbys Forstad med store Stalde og smaa Sovekamre, hvor Hønsene trippe om i Gaarden og pikke Havre under de Handelsreisendes tilstænkede Kabrioletter — gamle Huse med ormstukne Balkoner, der knage for Vinden om Vinternætterne, stadig fulde af Folk, af Støv og af Spisevarer, hvis mørke Borde er klæbrige af Kaffepunsch, hvis tykke Ruder er gulnede af Fluesnavs, hvis fugtige Servietter er plettede af blaa Vin, og som stadig minde om en Landsby ligesom en kjøbstadsklædt Bondekarl — med Kafé til Gaden og en Kjøkkenhave ud til Marken.

Charles løb ufortøvet om i Byen. Han forvexlede Galleri med Balcon, Parket med Loger og bad om Forklaringer, som han dog ikke kunde forstaae, han blev vist fra Kontrolleur til Directeur, vendte tilbage til Gjæstgiverstedet, gik atter ned til Billetkontoret og krydsede saaledes gjentagne Gange gjennem Byen.

Fruen kjøbte sig en Hat, Hansker og en Buket. Herren var meget bange for at komme for sent, og efter neppe at have givet sig Tid til at sluge en Tallerken Suppe, stillede de sig hen ved Indgangen til Teatret, der endnu var lukket.

XV.

Folk stod opstillet i Rækker udenfor Indgangen. Paa Gadehjørnerne gjentog kjæmpemæssige Plakater med barokke Bogstaver „Lucia af Lammermoor . . . Lagardy . . . den store Opera . . . o. s. v." Det var smukt, varmt Veir, man tørrede Sveden af Haar og Pande, stundom bevægedes Tungerne paa de over Cafédørene ophængte Markiser af en mild Brise fra Floden. Lidt lavere nede afkjøledes Luften af en iskold Strømning, der lugtede af Sod, Læder og Olie. Det var Uddunstninger fra Charrettegaden, med dens store, mørke Magasiner og dens svære Varefade.

Af Frygt for at tage sig latterlig ud vilde Emma, før de gik ind, spadsere en lille Tur ned til Havnen, og af Forsigtighed holdt Charles hele Tiden Haanden i Benklædelommen, hvor Biletterne laae.

Allerede lige ved Indgangen blev hun grebet af en Hjertebanken. Hun smilede uvilkaarligt af Forfængelighed ved at see Skaren, der styrtede ind til Høire gjennem den modsatte Gang, som førte til de tarveligere Pladser, mens hun gik op

ad Trappen til Balkonlogerne. Hun glædede sig som et Barn ved at støde de store Tapetdøre op, hun indaandede af fuldt Bryst Gangenes støvede Lugt, og efterat have sat sig ned i Logen, bøiede hun sig hen over Brystværnet med en Hertugindes Utvungenhed.

Huset begyndte at fyldes, man tog Kikkerterne frem af deres Futteraler, og Abonnenterne, der fik Øie paa hverandre, udvexlede gjensidige Hilsener. De kom for ved de „skjønne Kunster“ at adspredes efter Forretningslivets Uro, selv her glemte de ikke „Affærerne“, men passiarede indbyrdes om Bomuld, Sprit og Indigo. Der var udtryksløse, fredsommelige Oldingsfysiognomier med hvide Haar og lys Teint, der mindede om Sølvmønter med halvt udvisket Præg. De unge Løver brystede sig i Parketten med prangende rosenrøde eller æblegrønne Slips i Vesteaabningen og støttede Hænderne i de fine gule Hansker paa guldknappede tynde Spadserestokke.

Imidlertid tændtes Lysene i Orkestret, Lysekronen steg ned fra Loftet og udgjød med sine straalende Prismer et pludseligt Lys over Salen, derpaa kom Musikerne enkeltvis ind, først var det en lang Summen af knurrende Basser, skjærende Violiner, støiende Trompeter og klynkende Fløiter og Flageolettoner. Men der hørtes tre Slag fra Scenen, en Paukehvirvel begyndte, Messinginstrumenterne faldt ind, Tæppet gik op, og man saae et Landskab.

Det var en Korsvei i en Skov med en Kilde til Venstre, beskygget af en Eg, Bønder og Adelsmænd med Plaiden over Skuldrene sang en Jagtsang, derpaa kom der en Officer, der paakaldte Mørkets Engel, idet han hævede sine Arme mod Himlen, en anden kom til, de gik bort sammen, og Jægerne begyndte igjen.

Hun mindedes sin Ungdomslæsning, hun var midt i Walter Scott. Gjennem Taagen syntes hun at høre Lyden

af den skotske Sækkepibe ude paa Lyngheden. Da forøvrigt Mindet om Romanen lettede hende Forstaaelsen af Librettoen, fulgte hun nøie Handlingens Gang, mens de mange Ungdomsindtryk, der vældede ind paa hende, strax spredtes af Musikens Hvirvel. Hun vuggede sig til Melodierne og følte en Vibreren i hele sit Væsen, som om Violinbuerne havde faret hen over hendes Nerver. Hun kunde ikke see sig mæt paa Kostumerne, Dekorationerne, Personalet, de malede Træer, der rystede, naar man gik henover Gulvet, Fløielshuerne, Kapperne, Kaarderne, alle de Fantasiskabninger der bevægede sig i Harmonierne som i en anden Verden. Men en ung Kvinde traadte frem og kastede en Pung til en grøn Ridder. Hun blev ene, og man hørte en Fløite, der lød som en Kildes Rislen eller som Fuglekvidder. Lucia istemte kjækt sin Kavatine i G Dur, hun sukkede af Elskov, hun begjærede Vinger. Emma havde ogsaa ønsket at kunne flygte bort fra Livet og flyve bort i en Omfavnelse. Pludselig viste Edgard Lagardy sig.

Han havde denne blændende Bleghed, der giver Sydens fyrige Racer noget af Marmorets Majestæt. Hans kraftige Skikkelse omsluttedes af en mørk Kappe, en lille ciseleret Dolk slog imod hans venstre Laar, og han rullede smægtende med Blikket, idet han blottede sine hvide Tænder. Man fortalte, at en polsk Fyrstinde, der en Aften havde hørt ham synge paa Strandbreden ved Biaritz, hvor han kalfatrede Skibe, var bleven forelsket i ham. Hun havde ruineret sig for hans Skyld, han havde forladt hende for andre Kvinder, og denne erotiske Berømmelse var ikke til Skade for hans Kunstnerry. Den diplomatiske Sanger drog endogsaa stadig Omsorg for i Reklamerne at lade en eller anden poetisk Frase falde om sin bedaarende Personlighed og følsomme Sjæl. En smuk Stemme, en urokkelig Sikkerhed, mere Temperament end Begavelse og

mere Svulst end Varme fuldstændiggjorde denne glimrende Charlatannatur, hvori der var noget af en Frisør og noget af en Toreador.

Ligestrax fra den første Scene var han i Extase, han trykkede Lucia i sine Arme, han slap hende og vendte tilbage til hende i Fortvivlelse, han brast i Raseri, der afbrødes af en uendelig blid elegisk Stønnen, og Noderne slap ud af hans Strube, fulde af Hulken og Kys. Emma hældede sig frem for at see ham og skrabede Fløilet i Logen med sine Negle. Hendes Hjerte fyldtes af disse melodiske Klager, der slæbte sig hen under Akkompagnement af Kontrabasserne ligesom de Skibbrudnes Skrig under et Uveirs Larm. Hun gjenfandt al den Beruselse og Angst, hvoraf hun havde været nær ved at døe. Sangerindens Stemme syntes hende kun at være en Gjenlyd af hendes egen Sjæl, og denne Illusion, der henrev hende, forekom hende som Noget af hendes eget Liv. Men Ingen havde elsket hende saa høit. Han havde ikke grædt som Edgard den siste Aften i Maaneskinnet, da de skiltes med de Ord: Imorgen, Imorgen! . . . . Salen knagede under Bravoraabene, man gjentog hele Finalen, de Elskende talte om Blomster paa deres Grav, om Eder, Landsflygtighed, Skjæbnen, Haabet, og da de udstødte det siste Farvel, brast Emma i et skingrende Skrig, der smeltede sammen med de siste Akkorders Hendøen.

— Hvorfor forfølger denne Ridder hende? spurgte Charles.

— Det gjør han ikke, svarede hun, det er hendes Elsker.

— Men han sværger jo at ville hævne sig paa hele hendes Slægt, hvorimod den Anden, som var her nylig, sagde: Jeg elsker Lucia og troer mig gjenelsket af hende. Forresten gik han jo ud med hendes Fader under Armen, thi det er

vel hendes Fader, ikke sandt, den lille Grimrian med Hanefjeren i Hatten?

Efter den recitativiske Duet, hvori Gilbert udvikler sine afskyelige Rænker for sin Herre Asthon og ved at see den falske Brudering, der skal skuffe Lucia, troede Charles trods Emmas Forklaringer, at det var et af Edgard affendt Kjærlighedspant. Han tilstod forøvrigt, at han ikke kunde forstaae Meningen — det var Musikens Skyld, der i høi Grad skadede Ordene.

— Hvad gjør det? sagde Emma. Ti nu blot stille.

— Du veed jo nok, at jeg holder saa meget af at vide god Besked, svarede han og bøiede sig hen over hendes Skulder.

— Ti nu blot stille, ti nu blot stille, sagde hun utaalmodig.

Lucia traadte frem, halvt baaret af sine Terner med en Orangekrans om Haaret og blegere end det hvide Atlask i Kjolen. Emma mindedes sin egen Bryllupsdag, hun saae sig selv paa den lille Marksti, da man vandrede til Kirke. Hvorfor havde hun ikke gjort Modstand og bønfaldt ligesom Lucia? Hun havde tvertimod været glad og munter, uden at ænse den Afgrund hvori hun styrtede sig . . . Ak! Dersom hun dengang, da hendes Skjønhed var frisk, inden Ægteskabet havde besudlet hende, og Ægteskabsbruddet havde røvet hendes Illusioner, havde fundet et ædelt og mandigt Væsen, til hvem hun kunde have støttet sig, da vilde Dyd, Ømhed, Vellyst og Pligt være smeltede sammen, og hun vilde aldrig have mistet denne Lyksalighed; men denne Lykke var uden Tvivl kun en opdigtet Løgn; nu kjendte hun jo de Lidenskabers Ubetydelighed, som Poesien overdrev i sine Skildringer. Idet hun da gjorde sig Umage for at bortlede sine Tanker derfra, vilde Emma i denne Gjenfremstilling af sine egne Li-

delser kun see en plastisk Fantasi, god nok til at more Øiet, og indvendigt smilte hun foragteligt og medlidende, da en Mand viste sig i Baggrunden af Teatret under Fløils Draperierne i en sort Kappe.

Hans store spanske Hat faldt af ved en Gestus, og ligestrax istemte Instrumenter og Sangere Sextetten. Funklende af Raseri beherskede Edgards klare Stemme alle de Andres, Asthon udslyngede morderiske Udæskninger i dybe Noder, Lucia udstødte sit gjennemtrængende Klageskrig, Arthur bevægede sig i Mellemtoner, og Præstens Bas snurrede som et Orgel, mens Kvindernes Kor blidt gjentog Lucias Strofer. De gestikulerede Alle i een Række, og Harme, Hævnlyst, Skinsyge, Rædsel, Medlidenhed og Forbavselse udaandede samtidig af deres halvtaabne Munde. Den krænkede Elsker svang sin blottede Kaarde, hans Kniplingskrave hævede sig stødvis, han krydsede Scenen med lange Skridt, idet Sølvsporerne paa hans Kravestøvler klingrede mod Gulvet. Dette Menneskes Erotik maatte være uudtømmelig, mente hun, da han kunde udgyde den i saa rige Strømninger. Al hendes Lyst til at ville nedsætte Kjærligheden svandt hen for Rollens Poesi, og draget henimod Skuespilleren af Illusionens Magt, søgte hun at forestille sig hans Liv, dette berømte, glimrende, enestaaende Liv, som hun havde kunnet komme til at føre, hvis Skjæbnen havde villet det saaledes. De kunde have lært hinanden at kjende og vilde have elsket hinanden! Med ham vilde hun have draget gjennem hele Europa, fra den ene store Stad til den anden, delt hans Anstrængelser og Triumfer, opsamlet de Blomster, man tilkastede ham, selv syet hans Kostumer, og hver Aften, skjult i en Loge bag det gyldne Gitterværk, vilde hun maalløs have opfanget denne Sjæls Udgydelser, der kun vilde have sunget for hende alene, fra Scenen vilde han have seet op til hende. Men hun blev grebet

af et Vanvid, han saae jo paa hende, det var hun vis paa. Hun havde Lyst til at styrte sig i hans Favn, at tye til hans Styrke ligesom til en Inkarnation af selve Elskoven og udbryde: „Tag mig med Dig, bortfør mig! Jeg tilhører Dig, kun Dig. Dig tilhører alle mine Drømme, al min Ømhed."

Tæppet faldt.

Gassen blandede sig med Uddunstningerne, Vinden fra Vifterne gjorde kun Atmosfæren mere trykkende. Emma vilde gaae ud; men der var saa mange Folk i Gangene, hun faldt tilbage i sin Lænestol med en Hjertebanken, der var nær ved at kvæle hende. Charles blev bange, for at hun skulde besvime og løb ud til Buffeten for at skaffe et Glas kjølende Limonade.

Han havde stort Besvær med atter at naae sin Plads, thi han fik Albuestød for hvert Skridt paa Grund af Glasset, han holdt i Haanden og spildte endog det Meste deraf ned over Skuldrene paa en Dame med bare Arme, som da hun følte det kolde Fluidum løbe nedad Ryggen, udstødte sande Paafugleskrig, ligesom om man havde villet myrde hende. Hendes Mand, en Horhegler der fra Byen, blev hidsig over Charles' Ubehændighed, og mens hun med sit Lommetørklæde aftørrede Pletterne paa sin smukke karmosinrøde Taftes Kjole, brummede han noget om Omkostninger og Skadeserstatning. Endelig naaede Charles atter sin Kone og udbrød ganske forpustet:

— Jeg troede aldrig, at jeg var kommet tilbage; der var saamange Folk. Men gjæt engang, hvem jeg mødte, tilføiede han, — Hr. Léon.

— Léon!

— Ja, ham selv. Han vil strax hilse paa Dig.

Ligesom han sagde dette, traadte den forhenværende Skriver fra Yonville ind i Logen.

Han rakte hende Haanden med kavalermæssig Ugenerthed, og mekanisk gav Emma ham sin, ligesom om hun adlød en stærkere Villies Tiltrækningskraft. Hun havde ikke følt den siden hin Foraarsaften, da det regnede paa de grønne Blade, og de tog Afsked med hinanden ved Vinduet. Men idet hun hurtig mindedes, hvad Situationen krævede, afrystede hun med en Villiesanstrængelse denne Slovhed, hvori hendes Minder sænkede hende og stammede hurtig:

— Nei, Godaften! Er det Dem? Er De her?

— Tys, raabte en Stemme fra Parterret, thi tredie Akt var begyndt.

— De er altsaa i Rouen?

— Ja.

— Hvorlænge har De været her?

— Kast dem ud, kast dem ud!

Man vendte sig om imod dem, de taug.

Men fra dette Øieblik af, hørte hun ikke længere efter, og Gjæsternes Kor, Asthons Scene med sin Tjener, den store Duet i D Dur, Alt foregik ligesom i det Fjerne for hende, som om Instrumenterne var blevne mindre velklingende, og Personerne traadt længere tilbage, hun mindedes Spillepartierne hos Apotekeren, Spadsereturen til Ammen, Oplæsningerne i Lysthuset, Samtalerne i Kakkelovnskrogen, denne saa rolige og langvarige, saa diskrete og ømme Kjærlighed, som hun dog havde glemt. Hvorfor kom han dog igjen? Hvilken Kombination af Eventyr bragte ham atter tilbage i hendes Liv? han stod bagved hende og lænede sig med Skulderen til Væggen, af og til følte hun en Gysen, naar hans varme Aandedræt foer henover hendes Haar.

— Morer De Dem? spurgte han og bøiede sig saa tæt henover hende, at Spidsen af hans Knebelsbart streifede hendes Kind.

— Aa nei, ikke videre! svarede hun skjødesløst.

Han foreslog dem da at forlade Teatret for at gaae hen og nyde et Glas Is et eller andet Sted.

— Nei, ikke endnu, lad os blive lidt endnu, sagde Charles. Hun har opløst Haar, det lader til at blive sørgeligt.

Men Vanvidsscenen interesserede ikke Emma, og det forekom hende, at Sangerinden overdrev.

— Hun skriger altfor stærkt, sagde hun og vendte sig om til den lyttende Charles.

— Ja ... maaske ... lidt, svarede han vaklende mellem at tilstaae, at han morede sig, og den Respekt, han nærede for sin Kones Dom.

— Her er saa varmt, udbrød Léon med et Suk.

— Ja utaaleligt, ikke sandt!

— Generer det Dig? spurgte Bovary.

— Ja, jeg er nær ved at kvæles, lad os blot komme afsted!

Léon lagde sirligt det lange Kniplingssjal om hendes Skuldre, og de satte sig alle tre nede ved Havnen i den friske Luft udenfor en Kafé.

Først talte man om Emmas Sygdom, skjønt hun af og til afbrød Charles, af Frygt, sagde hun, for at kjede Hr. Léon, og denne fortalte dem, at han vilde tilbringe et Par Aar paa en af Rouens betydeligste Notarstuer, for at sætte sig ind i Sagerne, der var af noget anden Natur i Normandiet end i Paris. Derpaa spurgte han til den lille Bertha, til Familien Homais, til Madam Lefrançois, og da de i Mandens Nærværelse ikke havde mere at sige hinanden, gik Samtalen snart istaa.

Folk, der kom fra Teatret og gik forbi dem paa Fortouget, nynnede eller skraalede af fuld Hals: „Oh Lucia, skjønne Engel!" For at agere Kunstkjender gav Léon sig til at tale

om Musik. Han havde hørt Tamburini, Rubini, Persiani, Grisi, ved Siden af dem var der ikke videre ved Lagardy trods hans store Udbrud.

— Men man paastaaer dog, afbrød Charles ham, idet han langsomt slubrede sin Rhumtoddy, at han i siste Akt er ganske glimrende, det gjør mig ondt, at jeg gik før Slutningen, thi det begyndte at more mig.

— Han giver endnu en Forestilling, bemærkede Skriveren.

Men Charles svarede, at de skulde bort den næste Dag, medmindre, tilføiede han, idet han vendte sig om til sin Kone, at Du vil blive her alene, min Snut.

Ligeoverfor denne uventede Leilighed, der tilbød sig for hans Forhaabninger, forandrede den unge Mand Taktik og istemte en Lovtale over Lagardy i Slutningsarien, det var noget Superbt, Sublimt!

— Du kan jo komme hjem paa Søndag, sagde Charles. Bestem Dig nu, det er en Feil af Dig, hvis Du ikke bliver, naar Du mener, at denne Adspredelse kan virke velgjørende paa Dig.

Imidlertid blev Bordene rundt om dem tomme, en Opvarter stillede sig diskret hen til dem. Charles, der forstod, hvad han mente, tog sin Pung frem; Skriveren holdt paa hans Arm og glemte heller ikke at lade lidt Smaapenge til Opvarteren klinge mod Marmorbordet.

— Det gjør mig ondt, at De skal have Udgifter for vor Skyld . . . mumlede Bovary.

Léon trak paa Skuldrene med et godmodigt Smil, tog sin Hat og sagde: Saa sees vi jo imorgen Klokken sex.

Charles indvendte endnu engang, at han ikke kunde blive længere, men at Emma havde sin Frihed.

— Jamen . . . stammede hun med et besynderligt Smil, jeg veed ikke rigtig.

— Du kan jo betænke Dig, Natten bringer Raad...

Derpaa tilføiede han til Léon, der ledsagede dem: Da De nu boer saa nær ved os, gjør De os vel undertiden den Fornøielse at spise til Middag hos os.

Skriveren forsikrede, at det vilde være ham meget kjært, da han forøvrigt snart skulde til Yonville i en Forretningssag. Man skiltes, da Klokken slog halvtolv paa Kathedralkirkens Ur.

Tredie Del.

I.

Medens Léon studerede Jura i Paris, havde han ikke forsømt at gjæste La Chaumière*), hvor han endogsaa gjorde megen Lykke hos Grisetterne, der fandt hans Væsen „distingveret“. Det var virkelig ogsaa en meget respektabel Student. Han bar sit Haar hverken for langt eller for kort, spiste ikke sine Penge op de første Dage af Maaneden og var godt lidt af Professorerne. Fra Udskeielser havde han stadig afholdt sig, ligesaa meget af Frygt som af Finfølelse.

Ofte, naar han sad ene hjemme paa sit Værelse og læste, eller om Aftenen under Luxembourgshavens Lindetræer lod han Lovbogen falde til Jorden, og Mindet om Emma vendte tilbage; men efterhaanden svækkedes denne Følelse, og andre Ønsker hobede sig op derover, skjønt det dog stadig vedblev at ulme, thi Léon havde ikke opgivet hvert Haab, det var for ham ligesom et ubestemt Løfte, der vuggede sig i Fremtiden som en gylden Frugt paa et fantastisk Løv.

Ved nu at gjensee hende efter tre Aars Fraværelse gjenvaktes hans Lidenskab. Han maatte dog endelig engang bestemme sig til at ville eie hende, tænkte han. Hans Tilbageholdenhed havde tabt sig ved Omgang med lystigt Selskab, og han vendte tilbage til Provinserne med inderlig Foragt for

*) La Chaumière et bekjendt Forlystelsesetablissement. O. A.

Enhver, som ikke færdedes paa Pariserboulevarderne med lakerede Støvler. Ligeoverfor en elegant Pariserinde, i en eller anden berømt Læges Salon med Ordener og Ekvipage, vilde den stakkels Skriver upaatvivlelig have rystet som et Barn, men her ved Rouens Havn ligeoverfor denne ubetydelige Landsbylæge, var han vel tilpas; idet han forud var vis paa, at han vilde blænde hende. Sikkerheden afhænger af de Omgivelser, hvorunder man befinder sig, man taler ikke i Stuetagen som paa fjerde Sal, og den rige Dame synes at have alle sine Banknoter i Foret af sit Korset ligesom et Kyrads til at værne om hendes Dyd.

Efterat Léon den foregaaende Aften havde forladt Bovarys, fulgte han dem i Afstand og vendte først om efterat have seet dem stanse udenfor „det røde Kors". Han tilbragte hele Natten med at gruble over en Plan. Næste Dag Klokken fem traadte han da ind i Gjæstgiverstedets Kjøkken med sammensnøret Strube, blege Kinder og dette Kujonernes Mod, der er fast opsat paa ikke at lade sig stanse af Noget.

— Herren er ikke tilstede, yttrede en Opvarter. Det forekom ham at være et godt Varsel. Han gik derop.

Hun blev ikke forvirret ved Synet af ham, men gjorde ham tvertimod Undskyldninger, fordi hun havde glemt at sige ham, hvor de var steget af.

— Oh! Jeg har gjættet det! udbrød Léon.

— Hvorledes?

Han foregav at være bleven ledet henimod hende af Tilfældet, instinktmæssig, hun smilede, og for strax at bøde paa sin Dumhed, fortalte Léon, at han havde tilbragt hele Morgenstunden med at lede efter hende i alle Byens Hoteller. De har altsaa bestemt Dem til at blive, tilføiede han.

— Ja, svarede hun; men det er en Feil af mig; man

bør ikke vænne sig til uopnaaelige Fornøielser, naar man har tusinde Fordringer rundt om sig, der skal opfyldes.

— Men jeg synes dog . . .

— Ja, De er heller ikke Kvinde.

— Men Mændene har ogsaa deres Sorger; og Samtalen slog ind paa nogle filosofiske Betragtninger. Emma udbredte sig vidtløftigt om de jordiske Tilbøieligheders Usselhed og den evindelige Ensomhed, hvori Hjertet begraves.

For at gjøre sig gjældende eller for naivt at efterligne denne Melankoli, der vakte hans egen, erklærede den unge Mand, at han havde kjedet sig ganske gyseligt under sine Studier, Rettergangen irriterede ham, et andet Kald lokkede ham, og hans Moder pinte ham uophørligt i sine Breve. Den gjensidige Fortrolighed bragte dem stadig til at tale mere og mere uforbeholdent; men undertiden standsede de dog, naar de skulde fremsætte deres Tanke helt og ledte efter et Udtryk, der nogenlunde kunde gjengive den. Hun tilstod ikke sin Lidenskab for en Anden, han fortalte ikke, at han en Tid havde glemt hende.

Maaske mindedes han ikke længere sine Soupers efter Maskeraderne med Debardeuser, og hun erindrede maaske ikke sine Stevnemøder, naar hun om Morgenen fløi over Markerne til sin Elskers Gaard. Byens Larm naaede neppe op til dem, og Værelset tog sig saa lille ud, som om det forsætligt vilde gjøre deres Ensomhed hyggeligere. Hun havde en tipret Kjole paa og lænede sig tilbage i den gamle Lænestol, det gule Tapet dannede ligesom en gylden Baggrund bagved hende, og hendes blottede Hoved viste sig igjen i Speilet med den hvide Stribe i Midten og Øreflippen, der stak frem af hendes Fletninger.

— Tilgiv mig! sagde hun, det er urigtigt af mig at kjede Dem med mine uendelige Klager.

— Sig dog ikke Sligt!

— Men dersom De vidste, vedblev hun og hævede sine smukke Øine, hvori der lyste en Taare, Alt hvad jeg havde drømt.

— Og jeg da! Oh! jeg har lidt saameget. Ofte gik jeg ud, jeg vandrede længe om, jeg slæbte mig langs Quaierne, bedøvet af Tumlen uden at kunne bortjage den Forstemthed, der forfulgte mig. Paa Boulevarden hos en Kunsthandler hang der et italiensk Kobberstik, der forestiller en Muse, hun er draperet i en Tunika og betragter Maanen, med Forglemmigeier i det opløste Haar. Der var Noget, der idelig drev mig henimod dette Billede, jeg stod der hele Timer, og derpaa tilføiede han med skjælvende Stemme: Hun lignede Dem noget.

Emma vendte sig om, for at han ikke skulde see det Smil, der uimodstaaeligt trængte sig frem paa hendes Læber.

— Ofte, vedblev han, skrev jeg Breve til Dem, som jeg strax sønderrev. Hun svarede ikke. Han fortsatte: Jeg tænkte mig undertiden, at et Tilfælde kunde føre Dem til Paris, jeg troede at see Dem paa et Gadehjørne og løb efter alle de Vogne, hvori jeg syntes at skimte et Slør eller et Sjal, der mindede om Deres.

Hun syntes bestemt paa at lade ham tale uden Afbrydelse. Med korslagte Arme og sænket Hoved betragtede hun Sloifen paa sine Morgensko, og hendes Fødder bevægede sig utaalmodigt under Atlasket.

— Hvad der dog er mest beklageligt, sukkede hun endelig, er at henslæbe en unyttig Tilværelse som min. Hvis vore Sorger kunde være til Nytte for Nogen, vilde man trøste sig ved Tanken om det Offer, man bragte. Han gav sig til at lovprise Dyden, Pligten og de tavse Opoffrelser, han havde selv en utrolig Trang til at hengive sig, som han

ikke vidste, hvorledes han skulde tilfredsstille.

— Jeg vilde ønske, at jeg var „barmhjertig Søster“, sagde hun.

— Ak! svarede han, Mændene har ikke saadanne hellige Missioner, jeg kan intetsteds see noget Kald, medmindre det skulde være Lægens . . .

Med en let Skuldertrækning afbrød hun ham for at klage over den Sygdom, som nær havde dræbt hende, „Skade at den ikke havde gjort det, da vilde hun ikke lide nu“. Léon misundte strax „Gravens Ro“, han havde endogsaa en Aften skrevet sit Testament med det Paalæg, at man skulde begrave ham i det smukke Tæppe, han havde faaet af hende; thi saaledes kunde de ønske at have levet, begge dannede sig et Ideal, hvorefter de nu tilpassede deres forbigangne Levnet. Forøvrigt er jo Ordet en Valse, der altid tværer Følelserne ud.

Ved Paafundet med Tæppet spurgte hun: Hvorfor det?

— Hvorfor . . . han tøvede . . . fordi jeg har elsket Dem saa høit, og fornøiet over at have beseiret Vanskeligheden, udspeidede Léon hendes Fysiognomi.

Det var ligesom Himlen, naar et Vindstød feier Skyerne bort. De melankolske Tanker, der formørkede hendes blaa Øine, syntes at drage bort derfra, og hele hendes Ansigt straalede.

Han ventede.

— Jeg havde stadig tænkt mig det . . . svarede hun endelig.

Da fortalte de hinanden Smaabegivenheder fra denne saa fjerne Periode, hvis Glæder og Sorger de nylig havde resumeret med saa faa Ord. Han mindedes Lysthuset med Klematis, de Kjoler hun havde baaret, Møblerne i hendes Værelse, hele hendes Hus.

— Og vore stakkels Kaktusser, hvor er de?

— Kulden har dræbt dem i Vinter

— Jeg har tænkt saa ofte paa dem, jeg saae dem stundom for mig ligesom tidligere, naar Solen om Sommermorgenerne skinnede paa Jalousierne, og Deres blottede Arme kom frem mellem Blomsterne.

— Stakkels Ven! sagde hun og rakte ham Haanden, Léon fæstede hurtig sine Læber derpaa. Efter at have trukket Veiret dybt, sagde han:

— Dengang var De en ubegribelig Magt, der fængslede mit Liv. Engang for Exempel kom jeg hen til Dem; men De erindrer det vist ikke længere.

— Jo, svarede hun, bliv blot ved!

— De stod i Forværelset og skulde til at gaae ud. — De havde en Hat med smaa blaa Blomster paa Hovedet, uden nogen Opfordring fra Deres Side, næsten mod min egen Villie, fulgte jeg med, skjønt jeg med hvert Øieblik blev mig min Dumhed mere bevidst. Jeg vovede ikke at tale til Dem og vilde dog ikke forlade Dem. De traadte ind i en Boutik, jeg blev udenfor paa Gaden, gjennem Vinduet saae jeg Dem tage Deres Hansker af og lægge Pengene paa Disken, derpaa ringede De paa Fru Tuvaches Port, man aabnede for Dem, og jeg blev staaende som et Fæ udenfor den tunge Port, der faldt til bagved Dem.

Ved at høre ham tale, undredes Emma over at være saa gammel, alle disse Ting, der atter kom til Syne for hende, syntes at udvide hendes Tilværelse, de dannede ligesom et uendeligt Væld af Folelser, hvori hun atter sænkede sig, af og til sagde hun med dæmpet Stemme og halvt lukkede Øielaage: Det er sandt! . . . det er sandt! . . . det er sandt! . . .

De hørte Klokken slaae otte paa forskjellige Ure i Kvar-

teret Beauvoisine, der er fuldt af Skoler, Kirker og store forladte Palæer. De talte ikke til hinanden, men ved at betragte hinanden følte de ligesom en Brusen i Hovedet, som om noget Velklingende straalede ud fra deres stive Blik, de havde lagt deres Hænder i hinandens, Fortiden, Fremtiden, Minder og Drømme, Alt smeltede sammen under dette milde Sværmeri. Mørket sænkede sig over Væggene, hvor kun endnu de grelle Farver paa fire Billeder, der forestillede Scener af »La tour de Nesle«*) med fransk og spansk Forklaring nedenunder, traadte frem. Gjennem det lille Vindue saae man kun en Stump af den mørke Himmel mellem de spidse Tage.

Hun reiste sig, for at tænde de to Lys paa Kommoden, og satte sig derpaa atter.

— Nu vel! spurgte Léon.

— Nu vel! . . . gjentog hun.

Og han grublede over, hvorledes han atter skulde begynde den afbrudte Samtale, da Emma spurgte ham:

— Hvorledes kan det være, at Ingen hidtil har tolket mig slige Følelser?

Skriveren indvendte, at ideale Naturer er saa vanskelige at forstaae. Han havde elsket hende fra det første Øieblik af, at han havde seet hende, og han var fortvivlet ved Tanken om den Lykke, de kunde have nydt, hvis Skjæbnen havde ladet dem møde hinanden tidligere, og hvis de havde knyttet sig sammen paa en uadskillelig Maade.

— Jeg har undertiden tænkt derpaa, svarede hun:

— Hvilken Drøm! mumlede Léon, og idet han let berørte de blaa Kantebaand paa det lange hvide Belte, tilføiede han: Hvad er til Hinder for at begynde forfra?

— Nei, min Ven, svarede hun. Jeg er altfor gam-

*) Et Drama af Alexandre Dumas. O. A.

mel . . . De er altfor ung. Glem mig! Andre vil elske Dem, De vil elske Andre.

— Ikke som Dem! udbrod han.

— De er et Barn, vær nu fornuftig! jeg fordrer det.

Hun forestillede ham det Umulige ved et Forhold imellem dem, og at de ligesom tidligere burde staae ligeoverfor hinanden som Broder og Søster.

Var det for Alvor, at hun talte saaledes? Uden Tvivl vidste Emma det ikke selv, saa optaget var hun af det Berusende ved Forførelsen og Nødvendigheden af at maatte forsvare sig derimod, og idet hun betragtede det unge Menneske med et rørt Blik, stødte hun blidt hans sky Kjærtegn tilbage.

— Ak tilgiv mig! sagde han og veg tilbage. Emma følte sig grebet af en ubestemt Angst ligeoverfor denne Frygtsomhed, der var farligere for hende end Rodolphes Dristighed, dengang han nærmede sig imod hende med aabne Arme. Aldrig havde nogen Mand forekommet hende saa smuk. Aabenhjertighed og Ærlighed lyste frem af hans Skikkelse, han sænkede sine lange, fine Øienhaar, hans bløde Kind rødmede, — sandsynligvis af Begjær efter hende, tænkte Emma — og hun følte en uimodstaaelig Trang til at fæste sine Læber derpaa. Da hældede hun sig henimod Uret, for at see, hvad Klokken var.

— Min Gud! hvor det er sent, og hvor vi snakker!

Han forstod Hentydningen og saae efter sin Hat.

— Jeg har aldeles glemt Teatret derover, den stakkels Bovary, der havde ladet mig blive tilbage for det Samme! Jeg skulde derhen sammen med Hr. og Fru Lormeaux. — Og Leiligheden var gaaet tabt, thi hun tog bort den næste Dag.

— Er det Deres Alvor? spurgte Léon.

— Ja, naturligvis.

— Men jeg maa see Dem endnu engang, jeg har Noget at sige Dem.

— Hvad er det?

— Noget . . . Alvorligt, Vigtigt. Men De kan ikke reise, det er umuligt. Dersom De vidste! . . . hør mig! . . . De har da ikke gjættet, ikke forstaaet mig?

— De taler dog ganske godt for Dem, bemærkede Emma.

— Oh! spot mig ikke! . . . lad mig for Guds Skyld see Dem igjen . . . blot een Gang, een eneste Gang!

— Nu vel! . . . hun stansede, ligesom for at betænke sig og tilføiede: Men ikke her!

— Hvor De vil!

— Vil De? . . . hun syntes at gruble og tilføiede i en kort Tone: Imorgen Klokken elleve i Kathedralkirken.

— Jeg skal være der, raabte han og greb hendes Haand, som hun hurtig trak til sig. De havde begge to reist sig, Léon stod netop bagved Emma, der stirrede ned for sig, han hældede sig henover hende og trykkede et fyrigt Kys paa hendes Nakke.

— Men De er jo afsindig! udbrod hun med smaa velklingende Latterudbrud, mens han vedblev at kysse hende.

Idet han strakte Hovedet frem over hendes Skulder, syntes han at søge et Samtykke i hendes Øine, men de hæftede sig paa ham med iskold Majestæt.

Léon traadte et Par Skridt tilbage for at forlade Værelset, han blev staaende paa Dørtærskelen og hviskede med skjælvende Stemme: Altsaa imorgen!

Hun svarede med et Nik og forsvandt som en Fugl i Sideværelset.

Lidt efter skrev Emma et langt Brev til Léon, hvori hun tog sit Løfte tilbage, Alt var endt imellem dem, og for

deres gjensidige Ro burde de ikke mere mødes. Men da Brevet var lukket, vidste hun ikke Léons Adresse og var saaledes i stor Forlegenhed.

— Jeg kan give ham det selv, tænkte hun, han kommer vel nok herhen.

Næste Morgen stod Léon i sit aabne Vindue og nynnede hen for sig, idet han selv omhyggeligt blankede sine Sko, han iforte sig et Par hvide Benklæder, fine Stromper, en grøn Frakke og gjød hele sit Forraad af vellugtende Sager over sit Lommetørklæde, efterat have friseret sig omhyggeligt purrede han atter op i sit Haar for at give det en naturligere Elegance.

— Det er endnu altfor tidligt! tænkte han ved at see paa Parykmagerens gamle Stueur, der viste ni. Han gjennembladede en gammel Modejournal, gik ud, røg en Cigar, vandrede op og ned ad tre Gader, tænkte, at det nu var paa Tiden og begav sig langsomt hen til Pladsen foran Notre-Dame.

Det var en smuk Sommermorgen, Smykkerne funklede i Juvelerbutikerne, Lyset, som faldt skraat ned paa Kathedralen, kastede Slagskygger paa Ornamenterne, en Flok Fugle kredsede om de snirklede Smaataarne under den blaa Himmel, Torvet, som gjenlød af Skrig, duftede af Blomster, der laae tilsalgs; Roser, Jasminer, Negliker, Narcisser laae spredte mellem saftigt Grønt, Karse og Fuglegræs. Et Springvand plaskede midt paa Torvet, og i Læ af store Paraplyer mellem pyramideformigt opstablede Meloner dreiede de barhovede Sælgekoner Kræmmerhuse til Violbuketter.

Den unge Mand tog en Buket, det var første Gang han kjøbte Blomster til en Dame, idet han lugtede til den, svulmede hans Bryst af Stolthed, ligesom om den Hyldest, han bestemte for en Anden, havde vendt sig imod ham selv.

Imidlertid var han bange for at blive bemærket og gik rask ind i Kirken.

Schweitzeren stod paa Tærskelen midt i Portalen til Venstre under „den dansende Mariamne", med Fjer paa Hatten, Kaarde ved Siden og Stok i Haanden, mere majestætisk end en Kardinal og mere prangende end en Monstrans.

Han traadte henimod Léon med det velvillige og kjælne Smil, som Geistlige anvende, naar de udsporge Børn og sagde:

— Herren er uden Tvivl ikke her fra Byen? Herren ønsker at tage Kirkens Seværdigheder i Øiesyn?

— Nei, svarede den Anden og gik først rundt om Sideskibene, derpaa saae han ud over Torvet. Emma viste sig ikke, han gik tilbage til Koret.

Skibet speilede sig i de fyldte Vievandskar med Begyndelsen af Buerne og nogle Dele af Vinduerne, mens Farven fra Glasmalerierne tegnede sig henad Fliserne som et broget Tæppe. Lyset udenfra faldt i tre uhyre Striber ind ad de tre aabne Portaler, af og til passerede en Sakristan forbi i den bageste Del af Kirken og gjorde i Forbigaaende et hastigt skraat Knæfald for Alteret. Krystalkronerne hang aldeles ubevægelige; i Koret brændte en Sølvlampe, fra Sidekapellerne i de mørke Dele af Kirken hørtes der stundom ligesom et dybt Suk og Lyden af et Gitter, der faldt tilbage og gav Gjenlyd mod de høie Hvælvinger.

Med afmaalte Skridt vandrede Léon langs Murene, Livet havde aldrig forekommet ham saa behageligt. Nu vilde hun ligestrax komme, yndig, speidende med Blikket, om Ingen fulgte hende — i den garnerede Kjole med Guldlorgnetten, de fine Støvler, med al den Slags Elegance, han ikke tilforn havde nydt og med den ubeskrivelige Ynde, der omgiver Dyden, idet den skal til at bukke under. Kirken bredte sig om

hende som et kjæmpemæssigt Boudoir, Hvælvingerne bøiede sig for at modtage Skriftemaalet om hendes Kjærlighed i deres Skygge, Ruderne lyste for at bestraale hendes Ansigt, Røgelsekarrene skulde brænde, for at hun kunde vise sig som en Engel i de vellugtende Skyer.

Imidlertid kom hun ikke. Han satte sig paa en Stol, og hans Øine mødte en blaa Rude, hvorpaa man seer Fiskere med Kurve, han betragtede det længe og opmærksomt, talte Fiskenes Skjæl og Kappernes Knaphuller, mens hans Tanker streifede vide om efter Emma.

Schweitzeren harmedes indvendig paa dette Individ, der tillod sig at beundre Kirken paa egen Haand. Det forekom ham, at han opførte sig monstruøs, at han ligesom bestjal ham og næsten begik en Helligbrøde.

En Silkekjoles Raslen paa Fliserne, Skyggen af en Hat, en sort Mantille! — det var hende. Léon reiste sig op og ilede hende i Møde.

Emma var bleg og gik med hurtige Skridt.

— Læs dette! sagde hun og rakte ham Brevet. Men nei, og hurtig trak hun Haanden til sig og gik ind i den hellige Jomfrues Kapel, hvor hun knælede mod en Stol og gav sig til at bede.

Den unge Mand blev irriteret over dette fromme Lune, men følte dog et vist Behag ved at see hende midt under Stevnemødet saa fortabt i sine Bønner som en andalusisk Markise; men han blev snart kjed deraf, thi det fik ingen Ende.

Emma bad eller rettere gjorde sig Umage for at bede i det Haab, at en pludselig Indskydelse vilde stige ned til hende fra Himlen, og for at hiddrage den guddommelige Hjælp fyldte hun Øinene med Alterets Glans, indaandede Duften af de hvide Levkøier, der prangede i de store Vaser og lyttede til Kirkens Tavshed, der kun forøgede hendes Hjertes Uro.

Hun reiste sig op, de skulde til at gaae, da Schweitzeren nærmede sig hastig med de Ord: Fruen er vist ikke herfra Byen? Fruen ønsker maaske at besee Kirken?

— Nei aldeles ikke! svarede Léon.

— Hvorfor ikke! udbrød hun, thi hendes vaklende Dyd klamrede sig fast til den hellige Jomfru, til Skulpturarbeiderne, til Gravene, til alle mulige Gjenstande.

For at fremvise Mærkværdighederne i deres rette Orden, førte Schweitzeren dem hen til Hovedindgangen ved Torvet, hvor han med Stokken pegede paa en stor Krans af sorte Stene uden Inskriptioner eller Billedhuggerarbeide.

— Her seer De, begyndte han majestætisk, Omkredsen af den smukke Klokke fra Amboise, den veiede fyrretyvetusind Pund, dens Mage existerede ikke i hele Europa, Arbeideren, der støbte den, døde af Glæde . . .

— Videre! sagde Léon.

Fyren travede igjen afsted, han standsede atter ved den hellige Jomfrues Kapel, udstrakte Armen demonstrerende og sagde med større Stolthed end en Landmand, der fremviser sine Frugttræer:

— Denne simple Flise bedækker Pierre de Brezé, Herre til La Varenne og Brissac, Stormarschal af Poitou og Gouverneur over Normandiet, faldet i Slaget ved Montlhéry, 16de Juli 1465.

Léon stampede i Gulvet med sammenbidte Læber.

— Den staalklædte Riddersmand paa den steilende Hingst, som De seer til Høire, er hans Sønnesøn Louis de Brezé, Herre til Breval og Montchauvet, Greve af Maulevrier, Baron af Mauny, Ridder af Helligaandsordenen, ligeledes Gouverneur over Normandiet, død 23de Juli 1531 en Søndag, saaledes som Inskriptionen viser; den Skikkelse, De seer nedenunder, som lige er beredt til at stige ned i Graven,

forestiller akkurat den Samme; det er ikke muligt at tænke sig en ypperligere Gjengivelse af Forgængeligheden.

Emma tog sin Lorgnet for Øiet, Léon betragtede hende i Tavshed, idet han ikke længere prøvede paa at sige et eneste Ord eller gjøre en eneste Bevægelse, i den Grad modløs følte han sig ligeoverfor den Enes Sladdren og den Andens Ligegyldighed.

Den evindelige Fører vedblev: Den knælende Kvinde, der græder ved hans Side, er hans Hustru Diana af Poitiers, Grevinde til Brezé, Hertuginde af Valentinois, født 1499, død 1566, Kvinden med Barnet tilvenstre skal være Jomfru Maria. Vend Dem nu om til den anden Side! der er Amboisernes Grave. De var begge Kardinaler og Biskopper i Rouen, denne var Minister under Ludvig den 12te, han har gjort Kirken meget Godt, han testamenterede tredivetusind Gulddalere til de Fattige.

Og uafbrudt talende stødte han dem ind i et af Stoler opfyldt Kapel, skubbede nogle tilside og blottede en Art Blok, der godt kunde være en slet forfærdiget Statue.

— Denne, sagde han med et dybt Suk, prydede fordum den engelske Konges og normandiske Hertugs Rikard Løvehjertes Grav, det er Kalvinisterne, min Herre, der har bragt den i denne Tilstand; af Ondskabsfuldhed nedgravede de den i Jorden under Bispesædet, her er den Dør, hvorigjennem hans Herlighed begiver sig til sin Bolig. Lad os nu betragte Glasmalerierne!

Men Léon trak hurtig en Sølvmønt op af Lommen og greb Emma ved Armen, Schweitzeren stod aldeles forstenet, han kunde slet ikke forstaae denne utidige Gavmildhed, da der endnu var saameget tilbage at see. Han raabte derfor efter dem: Herre, Spiret, Spiret!

— Nei tak, raabte Léon.

— Det er urigtigt af Herren, det skal være firehundrede og fyrre Fod, kun ni mindre end den store ægyptiske Pyramide, det er Stobearbeide helt igjennem . . .

Léon flygtede, thi det forekom ham, at hans Kjærlighed, som i over to Timer havde forholdt sig ligesaa ubevægelig i denne Kirke som Stenene, nu vilde fordampe som en Rog ud af denne Art afstumpede Ror, aflange Fuglebur eller aabne Skorsten, som drister sig saa grotesk frem paa Kathedralen som et extravagant Indfald af en fantastisk Kobbersmed.

— Men hvor skal vi da hen? spurgte hun.

Uden at svare vedblev han at gaae hastig til, og Emma dyppede allerede sine Fingre i Vievandskarret, da de bag ved sig horte et dybt pustende Aandedræt med regelmæssigt Akkompagnement af Stokkestød mod Gulvet. Léon vendte sig om, det var Schweitzeren, med en Bunke heftede Bind, som han dels holdt under Armen, dels støttede op til Maven, lutter Arbeider, der handlede om Kirken.

— Asen! brummede Léon og styrtede ud af Kirken. En lille Dreng løb om og legede udenfor paa Pladsen.

— Skaf mig en Vogn! Drengen foer afsted, de stod i nogle Øieblikke alene, Ansigt til Ansigt og grumme forlegne.

— Men Léon . . . jeg veed virkelig ikke . . . om jeg bør . . . sagde hun koket og tilføiede, det er høist upassende.

— Hvorfor? spurgte Skriveren, man gjør det i Paris.

Disse Ord bestemte hende som et uimodsigeligt Argument.

Imidlertid kom Vognen ikke. Léon var angst, for at hun skulde gaae ind igjen i Kirken, endelig kom den da.

— Gaae dog i det Mindste ud af den nordlige Portal! raabte Schweitzeren (der var bleven staaende paa Dørtærskelen) efter dem, og see „Opstandelsen“, den „yderste Dag“,

„Paradiset", „Kong David" og de „Fordømte i Helvedes Flammer".

— Hvor skal Herren hen? spurgte Kusken.

— Det er ligegyldigt! sagde Léon og stødte Emma ind i Vognen, den tunge Maskine rullede afsted.

Den kjørte ned ad forskjellige Gader og Quaier og holdt foran Corneilles Statue.

— Kjør videre! raabte en Stemme inde fra Vognen.

Den kjørte atter til og rumlede endelig ind paa Jernbanegaarden.

— Nei, ligefrem, raabte den samme Stemme.

Fiacren foer ud af Gitterporten og efterat have naaet Promenaden, travede den langsomt afsted mellem de store Elmetræer. Kusken torrede sig for Panden, stillede sin Læderhat ned mellem sine Fødder, styrede Vognen udenfor Alleerne langs Stranden og stansede for tredie Gang udenfor den zoologiske Have.

— Men saa kjør dog til! raabte Stemmen mere rasende.

Nu foer Vognen afsted uden Maal og Med, af og til kastede Kusken fortvivlede Blikke til Beværtningsstederne, han forstod ikke hvilket Raseri, der drev disse Mennesker til ikke at ville stanse, han provede undertiden derpaa, men hørte ligestrax vrede Udraab bagved sig. Saa piskede han løs paa sine to sveddryppende Dyr og foer afsted over Stok og Sten uden at ænse, om han skumplede eller af og til hang fast i Noget, nærved at græde af Torst, Ærgrelse og Melankoli.

Ved Havnen mellem Fade og Trillebøre, paa Gader og Stræder, gjorde de forbavsede Borgerfolk store Øine ved Synet af denne for en Provinsby saa mærkværdige Begivenhed, en Vogn med nedrullede Gardiner, der stadig vedblev at kjøre frem og tilbage, mere lukket end en Grav og slingrende som et Skib.

Engang midt paa Dagen paa fri Mark i det Øieblik,

hvor Solskinnet brændte stærkest mod de gamle forsolvede Lygter, kom en blottet Haand frem under de smaa gule Lærredsgardiner og kastede nogle Papirstumper bort, der spredtes for Vinden og slog ned længere borte som hvide Sommerfugle paa en rød, blomstrende Kløvermark.

Henimod Klokken sex holdt Vognen i et lille Stræde i Kvarteret Beauvoisine, en Kvinde steg ud deraf og gik bort med sænket Slør, uden at vende sig om.

II.

Da Emma naaede Gjæstgiverstedet, blev hun meget forundret ved ikke at opdage Diligencen. Hivert, der havde ventet omtrent en Time paa hende, var tilsidst kjørt.

Der var Intet, der tvang hende til at tage bort, men hun havde givet sit Ord paa at komme tilbage samme Aften. Forøvrigt ventede Charles hende, og hun følte allerede denne feige Lydighed, der for saamange Kvinder samtidig bliver en Straf og en Betaling for deres Utroskab.

Hun pakkede hurtig sin Kuffert, betalte Regningen og tog en Kabriolet i Gaarden. Hun skyndte paa Kusken; hvert Øieblik spurgte hun, hvad Klokken var, hvor langt de var kommet og naaede endelig „Svalen", ligesom man fik Øie paa de første Huse i Quincampoix.

Neppe havde hun sat sig i sin Krog, før hun lukkede Øinene og aabnede dem først ved Foden af Bakken, hvor hun langt borte fra opdagede Félicité, der stod paa Udkig foran Smedens Hus. Hivert standsede sine Heste, og Pigen hævede sig paa Tæerne op til Vognruden og sagde hemmelighedsfuldt:

— Fruen maa strax gaae ind til Hr. Homais, det er angaaende noget Vigtigt.

Landsbyen var tavs som sædvanlig. Paa Gadehjørnerne laae der smaa rosenrode Dynger og røg i Luften, thi det var i Syltetiden, og i Yonville syltede man samme Dag i alle Husene; den anselige Dynge foran Apoteket tilkjendegav tydeligt Forskjellen imellem et Officin og et borgerligt Hus, det almindelige Behov og et individuelt Lune.

Hun traadte ind. Den store Lænestol var væltet omkuld, og „Rouens Fakkel" laae midt paa Gulvet mellem to Stødere. Hun lukkede Gangdøren op, og midt i Kjøkkenet mellem mørke Gryder, fulde af pillede Ribs, raspet og stødt Sukker, Vægter paa Bordet og Bækkener paa Ilden, opdagede hun hele Familien Homais, Store og Smaa med Forklæder, der naaede dem op til Hagen og Gafler i Haanden. Justin stod med sænket Hoved ligeoverfor Apotekeren, der skreg:

— Hvem havde bedt Dig om at gaae ind efter den i „Kapernaum"?

— Hvad er der dog paafærde?

— Hvad der er paafærde! raabte Apotekeren. Vi sylter, det var lige ved at koge over, fordi Ilden var for stærk, saa beordrer jeg et andet Bækken. Saa tager Fyren der af Ladhed, af Dovenskab, den Nøgle, der hænger paa et Søm i mit Laboratorium, Nøglen til „Kapernaum".

Saaledes benævnede Homais et Tagkammer, der var fuldt af Kar og Apotekersager, hvor han ofte tilbragte hele Timer ganske alene med at klistre Etiketter, med at øse fra det ene Kar over i det andet, med at tilbinde Flasker. Han betragtede det ikke som et simpelt Pulterkammer, men som en Helligdom, hvorfra tilberedte af hans Haand alle Slags Piller, Bygsuper, Badevande og Mixturer strømmede ud og udbredte hans Berømmelse vidt og bredt. Ingen i Verden satte sine Fødder der, han respekterede det saa høit, at han selv feiede derinde, kort sagt hvis Apoteket var et for Alle og

Enhver tilgjængeligt Sted, hvor Homais prangede i hele sin Stolthed, var „Kapernaum" det Tilflugtssted, hvor han i egoistisk Afsondring frydedes ved at dyrke sine Yndlingsbeskjæftigelser, derfor forekom Justins Ubesindighed ham at være en forfærdelig Frækhed, og rødere i Hovedet end Ribsene gjentog han:

— Ja til „Kapernaum". Nøglen, der slutter for Syrerne og Alkalierne. Han gaaer hen og tager et Reservebækken, et Bækken med Laag, som jeg maaske aldrig selv vilde betjene mig af. Alt har sin Betydning i vor vanskelige Kunst; men man maa pinedød kjende Forskjel og ikke anvende til næsten husligt Brug hvad, der er bestemt til farmaceutiske Sager, det var ligesom man vilde skjære en Høne for med en Skalpel, ligesom en Øvrighedsperson . . . .

— Men berolig Dig dog! bad Fru Homais, og Athalie trak ham i Frakkeskjøderne og skreg: Papa, Papa.

— Nei, lad mig være! udbrød Apotekeren, lad mig være, han kan ligesaa gjerne strax etablere sig som Urtekræmmer, respekter Ingenting, slaa det hellere ligestrax Altsammen itu, slip Iglerne ud, brænd Althæaroden, sylt Agurker i Krukkerne, slæng Bandagerne!

— Men De havde jo . . . . sagde Emma.

— Nu skal jeg ligestrax være til Deres Disposition. — Veed Du, hvad Du udsatte Dig for? Har Du ikke seet Noget til Venstre i Hjørnet paa den tredie Hylde? — Tal, svar, saa sig dog Noget.

— Det veed . . . jeg ikke, stammede den unge Fyr.

— Naa det veed Du ikke, ja saa veed jeg det. Du har seet en blaa Glasflaske, forseglet med gult Lak, der indeholder et hvidt Støv, hvorpaa jeg selv har skrevet „farligt", og veed Du, hvad der var deri? Arsenik, og Du rører derved, Du tager et Bækken, som staaer ved Siden deraf.

— Ved Siden deraf! udbrød Fru Homais med foldede Hænder. Arsenik, Du kunde jo have forgivet os Allesammen. Og Børnene gav sig til at udstøde Hyl, som om de allerede havde følt gyselige Smerter i deres Indvolde.

— Eller forgive en Syg! vedblev Apotekeren. Du vilde altsaa have mig paa Forbryderbænken, for Assiseretten, see mig slæbt paa Skafottet. Har Du da ikke seet, hvor omhyggeligt jeg selv gaaer til Værks, uagtet jeg har en saa umaadelig Øvelse. Ofte bliver jeg forfærdet over mig selv, naar jeg tænker paa mit Ansvar, thi Regjeringen forfølger os, og den absurde Lovgivning hænger ligesom et sandt Damoklessværd over vore Hoveder.

Emma tænkte ikke længere paa at spørge, hvad man vilde hende, og Homais vedblev med afbrudte Sætninger:

— Saaledes gjengjælder Du altsaa den Godhed, jeg har viist Dig. Saaledes belønner Du den faderlige Omhu, jeg ødsler paa Dig, thi hvad vilde Du vel være uden mig? hvad vilde Du vel gjøre? Hvem giver Dig Føde, Opdragelse, Klæder og Midler til engang med Hæder at kunne figurere i Samfundets Rækker? Men derfor skal der ogsaa arbeides, der maa hænges i, det nytter sgu ikke at lægge Hænderne i Skjødet, fabricando fit faber, age quod agis (ved at smede bliver man Smed, gjør ordenligt Alt hvad Du gjør), han citerede Latin, saa forbittret var han, han havde citeret Kinesisk og Grønlandsk, hvis han havde kunnet disse Sprog, thi han befandt sig i en af disse Kriser, hvori Sjælen uden Forskjel viser, hvad den indeslutter, ligesom Oceanet, der i Orkaner aabner sig ligefra Græsset paa dets Bred til Sandet i dets Afgrunde.

— Jeg begynder skrækkeligt at fortryde, vedblev han, at jeg har taget Dig til mig, jeg havde sikkerligt gjort bedre i at lade Dig raadne i den Elendighed og det Smuds, hvori

Du er født; Du duer ikke til Andet end at være Kvæghyrde, Du har ikke mindste Anlæg for videnskabelige Sysler, Du kan neppe klistre en Etikette paa en Flaske. Og saa lever Du hos mig som en Prins, som Blommen i et Æg.

Emma vendte sig til Fru Homais med de Ord: Man havde bedt mig om at gaae herhen . . . .

— Ak min Gud! afbrød den gode Dame hende melankolsk, hvorledes skal jeg fortælle Dem det? . . . Det er en Ulykke, hun fuldendte ikke Sætningen.

— Saa tøm det dog, skyl det, rens det, tordnede Apotekeren, men saa skynd Dig dog! Han greb Justin i Blusekraven, da der i det Samme faldt en Bog ud af den unge Fyrs Lomme.

Justin bukkede sig ned, men Homais var hurtigere end han, efter at have kastet et Blik paa Bogen, betragtede han ham med opspilede Øine og aaben Mund.

— „Ægteskabets Hemmeligheder“! sagde han og skilte langsomt begge disse Ord, meget vel . . . meget vel! . . . meget vel! Og med Billeder! . . . nei, det er dog for stivt.

Hans Kone nærmede sig.

— Rør ikke ved den!

Børnene vilde see Billederne.

— Ud af Stuen med Jer, raabte han bydende. De gik.

Han gik først op og ned ad Stuen med lange Skridt og den aabne Bog i Haanden, med rullende Øine, nær ved at kvæles af Harme og paa Nippet til at blive ramt af et apoplektisk Tilfælde. Derpaa nærmede han sig sin Elev og stillede sig ligeover for ham med korslagte Arme:

— Du har altsaa alle Laster, Du lille elendige Skabning! . . . Tag i Agt! Du befinder Dig paa en Skraaplan! . . . Du har altsaa ikke betænkt, at denne infame Bog kunde falde i Hænderne paa mine Børn, tænde en Gnist i deres

Hjerner, plette Athalies Renhed og fordærve Napoléon. Han er jo allerede udviklet som en Mand, er Du ogsaa vis paa, at han ikke har læst den? kan Du forsikre mig derom?

— Men, min Herre, De havde jo Noget at sige mig, bemærkede Emma.

— Ja, det er sandt, Frue, Deres Svigerfader er død.

Charles' Fader var virkelig død for et Par Dage siden af et Slagtilfælde, og af overdreven Forsigtighed, for at skaane Emma, havde Charles bedt Homais om at meddele hende denne sorgelige Efterretning saa skaansomt som muligt.

Han havde spekuleret paa sin Tale, han havde afrundet, glattet den og filet paa den, den var et Mesterværk af Forsigtighed, fine Vendinger og delikate Hensyn, men Vreden havde bortskyllet al denne Rhetorik.

Emma opgav at erfare de nærmere Omstændigheder og forlod Apoteket, thi Homais havde atter begyndt at buldre løs, efterhaanden blev han dog roligere og brummede endelig med en faderlig Tone, idet han viftede sig med sin græske Hue:

— Det er jo ikke, fordi jeg aldeles misbilliger dette Værk, Forfatteren var Læge. Der er visse videnskabelige Afsnit deraf, som en Mand har godt af at kjende, og jeg drister mig selv til at sige, som han bør kjende; men senere, senere! Vent i det Mindste, til Du bliver udviklet.

Da Emma ringede paa, kom Charles hende i Møde med udstrakte Arme og sagde med taarekvalt Stemme:

— Ak min dyrebare Veninde! Han bøiede sig blidt for at kysse hende, men ved Berøringen af hans Læber greb Mindet om den Anden hende, og hun foer gysende med Haanden henover Ansigtet.

Imidlertid svarede hun: Ja, jeg veed det . . . jeg veed det . . .

Han viste hende Brevet, hvori hans Moder meddelte Begivenheden uden fremhyklet Følsomhed, hun beklagede kun, at hendes Mand ikke havde modtaget Religionens Trøst, da han var død paa Gaden i Doudeville ved Indgangen til en Café efter et Festmaaltid med forhenværende Officerer.

Emma gav ham Brevet tilbage, og af god Tone yttrede hun Mangel paa Appetit ved Bordet; men da han nødte hende, tog hun godt til sig af Retterne. Charles sad ganske taus og ligesom overvældet, af og til hævede han Hovedet og sendte hende et langt melankolsk Blik, pludselig sukkede han: Jeg vilde saa gjerne have seet ham engang endnu.

Hun taug, da hun endelig indsaae, at hun maatte sige Noget, spurgte hun:

— Hvor gammel blev Din Fader?

— Otteoghalvtredsindstyve Aar.

— Ah!

Og det var det Hele.

Et Kvarterstid efter tilføiede han: Stakkels Moder! Hvad skal der blive af hende?

Hun trak paa Skuldren.

Ved at see hende saa taus antog Charles hende for bedrøvet, og han tvang sig selv til ikke at sige Noget, for ikke at rippe op i denne Sorg, der rørte ham. Imidlertid søgte han at afryste sin egen og spurgte:

— Har Du moret Dig godt igaar?

— Ja.

Da Dugen var taget af Bordet, reiste hverken Charles eller Emma sig, efterhaanden som hun betragtede ham, forjagede dette monotone Syn lidt efter lidt hver Medlidenhed fra hendes Hjerte. Han forkom hende ynkelig, svag, ubetydelig, kortsagt at være en paa alle Maader elendig Stakkel. Hvorledes skulde hun blive af med ham? Hvilken uendelig

lang Aften! Noget Bedøvende ligesom en Opiumsdunst stivnede hende.

I Vestibulen hørtes den tørre Lyd af en Stok imod Gulvet, det var Hippolyte, der bragte Fruens Bagage, for at lægge den fra sig beskrev han besværligt en Rundkreds med sit Træben.

— Han tænker ikke engang derpaa, sagde hun til sig selv ved Synet af den stakkels Djævel, hvis røde Haar dryppede af Sved.

Bovary søgte efter nogle Smaapenge i Bunden af sin Pung, uden at lade til at forstaae alt det Ydmygende, der var for ham i den blotte Nærværelse af dette Menneske, der stod som den personificerede Bebreidelse imod hans sørgelige Dumhed.

— Hvilken nydelig Buket, sagde han, idet han opdagede Léons Blomster paa Kaminen.

— Ja, svarede hun skjødesløst, det er en Buket, jeg nylig kjøbte af en Tiggerske. Charles tog Violerne og afkjølede sine taarebadede Øine dermed, hun rev dem hurtig ud af Haanden paa ham og stillede dem i et Glas med Vand.

Den næste Dag kom Charles' Moder, hun og hendes Søn græd længe; under Paaskud af Husholdningssager forsvandt Emma.

Dagen efter maatte der tænkes paa Sorgeklæderne, man satte sig med Sykurvene i Lysthuset nede ved Vandet.

Charles tænkte paa sin Fader, og han undrede sig over at føle saamegen Kjærlighed for en Mand, som han kun havde troet at have grumme lidt tilovers for. Enken tænkte paa sin Mand, Vanens Magt bragte de værste fordums Dage til at forekomme hende misundelsesværdige; mens hun sad ved sit Arbeide, randt af og til en tung Taare ned ad hendes Næse og blev et Øieblik hængende derved. Emma tænkte, at

for neppe otteogfyrretyve Timer siden havde de været ene sammen, langt borte fra Verden og ikke havt Dine nok til at betragte hinanden med i deres salige Rus. Hun søgte atter at tilbagekalde sig de ubetydeligste Smaabegivenheder fra denne forsvundne Dag; men hendes Mands og Svigermoders Nærværelse generede hende, hun havde ønsket ikke at høre, ikke at see Noget, ikke at forstyrre Mindet om sin Kjærlighed, som, hvad hun saa end gjorde, svandt hen under Trykket af Omgivelserne.

Hun sprættede Foret op paa en Kjole, Smaastumperne spredtes om hende, den gamle Dames Sax knirkede uafbrudt, og Charles sad med Hænderne i Lommen, Morgensko paa Fødderne og en gammel brun Frakke, som han benyttede til Slobrok og sagde heller ikke Noget, ved Siden af dem glattede Barnet Sandet i Alleerne med en lille Skovl.

Pludselig kom L'heureux ind af Ledet.

Han kom for at anbefale sig i Anledning af den sørgelige Begivenhed, Emma svarede, at hun troede at kunne undvære ham; men Kjøbmanden gav ikke tabt derfor.

— Jeg beder tusinde Gange om Undskyldning, sagde han og henvendte sig til Charles, men jeg vilde gjerne udbede mig en Samtale under fire Dine, og med sagte Stemme tilføiede han: Det er angaaende den Sag, De nok veed.

Charles blev blussende rød. Ja . . . det er jo sandt . . . og i sin Forvirring vendte han sig til Emma: Kunde Du ikke min Elskede?

Hun syntes at forstaae ham, thi hun stod op, og Charles sagde til sin Moder: Det er Intet, formodenlig Husholdningssager.

Han vilde ikke have, at hun maatte erfare Vexelhistorien, idet han frygtede hendes Bemærkninger.

Saasnart de var blevet ene, gav Hr. L'heureux sig til

at gratulere hende i Anledning af Arven, derpaa passiarede han om ligegyldige Gjenstande, om Frugten og Høsten og om hans Helbred, der saadan var op og ned. Han gjorde sig gruelig Uleilighed, „og dog eiede han knap Smør til Brødet, skjønt han godt vidste, at Folk holdt ham for en velhavende Mand.“

Emma lod ham snakke, hun havde kjedet sig saa forfærdeligt de siste Par Dage.

— Og nu er De aldeles rask, vedblev han, jeg har seet Deres Mand i ondt Humør, kan De troe, det er enskikkelig Fyr, trods at vi engang har været lidt oppe at nappes.

Hun spurgte om Grunden dertil, thi Charles havde fortiet Uenigheden om Reisetøiet for hende.

— Men det veed De jo godt, svarede L'heureux, det var dengang, De havde faaet det Indfald at bestille Reisesager hos mig.

Han havde trukket Hatten ned over Øinene, og med Hænderne paa Ryggen, smilende og fløitende, stirrede han hende ind i Ansigtet. Anede han Noget? Hun grebes af ængstelige Tanker, tilsidst sagde han dog:

— Endelig kom vi overens, men idag er jeg kommet for at foreslaae ham et nyt Arrangement nemlig at fornye Vexlen, Deres Mand kan forøvrigt gjøre hvad han vil, men han burde ikke pine sig især i denne Tid, da han har saameget Andet at tænke paa, — han vilde egenlig gjøre klogest i at overdrage det Hele til en Anden, som for Exempel til Dem, med en Fuldmagt vilde det være saa bekvemt, og saa kunde vi to jo gjøre Smaaforretninger sammen.

Hun forstod det ikke, endelig taug han, idet han derpaa gik over til at tale om sine Varer, erklærede L'heureux, at Fruen ikke kunde undgaae at tage Noget hos ham, han skulde sende hende atten Alen sort Musselin til en Kjole.

— Den, De har paa, er jo god nok til at gaae hjemme med, men De maa have en anden, naar De skal gjøre Besøg, jeg saae det ved første Øiekast, da jeg traadte ind i Stuen, jeg har et skarpt Blik.

Han sendte ikke Tøiet, men bragte det selv, saa kom han tilbage for Alenmaalet, saa under andre Paaskud, idet han stadig søgte at vise sig elskværdig og tjenstvillig og stadig lod falde Vink angaaende Fuldmagten. Han talte ikke om Vexlen, hun tænkte ikke derpaa. Under Begyndelsen af hendes Reconvalescens havde Charles berørt den, men saamange Bevægelser havde gjennemkrydset hendes Hjerne, at hun ikke længere mindedes den. Forøvrigt vogtede hun sig vel for at indlade sig i en Pengedisput, hendes Svigermoder var overrasket derover og tilskrev hendes Sindsforandring de religiøse Følelser, hun havde fattet under sin Sygdom.

Men da denne var taget hjem, varede det ikke længe, før Emma blændede sin Mand med sin sunde praktiske Sans, der skulde indhentes Oplysninger, verificeres Prioriteter, sees efter, om der var Anledning til en Liqvidation eller en Licitation. Hun anførte tekniske Udtryk paa Lykke og Fromme, fremførte store Ord som, „Orden, Fremtid, Forsynlighed“ og overdrev i den Grad Uleilighederne ved Arven, at hun endelig en Dag viste ham Kladen til en Fuldmagt „til at føre og bestyre alle hans Sager, gjøre Laan, underskrive og endossere Vexler, betale alle Summer o. s. v.“ Hun havde benyttet L'heureux' Veiledning godt.

Charles spurgte hende troskyldigt, hvor hun havde faaet det Papir fra.

— Af Hr. Guillaumin, og med den største Koldblodighed tilføiede hun: Jeg stoler dog ikke rigtig derpaa, disse Advokater har et saa daarligt Rygte, jeg burde maaskee raadføre mig med ... men vi kjender jo Ingen ... nei Ingen.

— Med mindre at Léon . . . svarede Charles.

Men da det var vanskeligt at forklare ham Sagen skriftligt, saa tilbød hun at ville tage ind til Rouen, han vilde ikke modtage det. Det var en Kamp i gjensides Forekommenhed. Endelig udbrød hun i en forstilt halstarrig Tone:

— Nu vil jeg netop tage afsted.

— Hvor Du er god! sagde han og kyssede hende paa Panden.

Næste Dag steg hun ind i „Svalen“ for at tage til Rouen og konferere med Léon, og hun blev der i tre Dage.

III.

Det var tre udsøgte, uforglemmelige Dage, sande Hvedebrødsdage!

De opholdt sig i Hotel de Boulogne ved Havnen, for lukkede Døre og Skodder, med Blomster paa Gulvet og kjølende Limonader, som man bragte ind til dem fra Morgenstunden.

Henimod Aften leiede de en Teltbaad og seilede over til en lille Ø, for at indtage deres Diner der.

Det var paa den Tid af Døgnet, hvor man fra Værfterne hører Hammerslagene mod Skibssiderne, Tjærerøgen hvirvlede op imellem Træerne, og man saae store fede Draaber flyde paa Vandet, der udvidede sig og trak sig sammen under Solens Purpurglød som florentinske Bronzeplader.

De seilede midt imellem fortøiede Baade, hvis lange skraa Ankertouge streifede Overdelen af deres Fartøi.

Byens Larm fjernede sig umærkelig lidt efter lidt tilligemed Vognrumlen, Lyden af Stemmerne og Hundeglammet paa Skibsdækkene. Hun løste sin Hat, og de gik i Land paa deres Ø.

De satte sig i den lave Krostue, paa hvis Dør der hang sorte Net. De spiste et Stykke stegt Forelle, Crème og Kirsebær. De lagde sig paa Græsset, de omfavnede hinanden under Poppeltræerne, og de havde ønsket ligesom tvende Robinsoner stadig at boe paa denne lille Plet, der i deres Lykke forekom dem at være det herligste Sted paa Jorden. Det var ikke første Gang, de saae Træer, blaa Himmel og Grønsvær, at de hørte Vandet risle og Vinden suse i Løvet, men de havde uden Tvivl aldrig beundret dette, som om Naturen ikke tidligere havde existeret for dem, eller den først havde begyndt at blive skjøn, siden de mættede deres Attraa.

Henad Natten tog de atter bort, Baaden gled langs med Øerne. De sad begge i Bagstavnen, skjulte af Teltet uden at tale til hinanden. De brede Aarer skurede mellem Aaretoldene, — i den dybe Tavshed lød det som en Perpendikels Slag, mens Slæbevaadet vedblev at plaske ganske sagte i Vandet.

En af disse Aftener skinnede Maanen, saa blev de sværmeriske, fandt „Nattens Stjerne" melankolsk og fuld af Poesi, hun gav sig til at synge en bekjendt Romance:

„Mindes Du en Aften da vi seiled o. s. v."

Hendes harmoniske og svage Stemme tabte sig paa Bølgerne, og Vinden bortførte de Roulader, som den hørte fare forbi sig som en Vingeklappren.

Hun lænede sig til Teltvæggen, gjennem hvis Aabning Maanen tittede ind, hendes sorte Kjole, hvis Folder bredede sig vifteformigt, gjorde hende spinklere og slankere. Hun hævede Blikket mod Himlen med sammenfoldede Hænder. Undertiden skjultes hun aldeles af Piletræernes Skygge, derpaa viste hun sig atter som en Vision i Maaneskinnet.

Léon, der laae henslængt ved Siden af hende, fik pludseligt et høirødt Silkebaand i Haanden.

Baadsmanden saae paa det og sagde tilsist: Det tilhører formodenligt et Selskab, jeg seilede for forleden Dag. Det var min Sandten en Hoben lystige Fyre, baade Herrer og Damer med Kager, Champagne og Trompeter, de gjorde et farligt Sjov; især en af dem, en høi smuk Mand med smaa Knebelsbarter, han var saa morsom, derfor raabte ogsaa de Andre hele Tiden: Fortæl os nu noget . . . Adolphe . . . Rodolphe . . . troer jeg, det var.

Hun gjøs.

— Er Du ikke vel? spurgte Léon hende.

— Det er Intet! Rimeligvis Nattekulden.

— Og som formodenlig heller ikke er ilde lidt af Fruentimmerne, tilføiede den gamle Sømand sagte i den Tanke at sige den Fremmede en Høflighed; derpaa spyttede han i Næverne og greb atter Aarerne.

De maatte dog skilles, det var et tungt Farvel. Han skulde sende Brevene til Mo'er Rollet, og hun gav ham saa omstændelig Besked angaaende den dobbelte Konvolut, at han høilig beundrede hendes Snildhed.

— Du forsikkrer mig altsaa om, at Fuldmagten er aldeles i Orden? spurgte hun med et sidste Kys.

— Ja aldeles! — Men hvorfor er denne Fuldmagt hende saa vigtig? tænkte han, da han gik ene tilbage.

IV.

Léon antog snart en alvorligere Mine ligeoverfor sine Kammerater, holdt sig borte fra deres Selskab og forsømte fuldstændig Akterne.

Han ventede længselsfuldt paa hendes Breve, han læste dem atter og atter, han skrev til hende, han fremkaldte hende med hele sine Længslers og sine Minders Magt. I Stedet

for at forminskes af Fraværelsen, tiltog denne Lyst efter at gjensee hende saa stærkt, at han en Lørdagmorgen smuttede bort fra Kontoret.

Da han oppe fra Bakken saa Kirketaarnet med dens Blikfane, der dreiede sig for Vinden, følte han denne med triumferende Forfængelighed og egoistisk Bevægelse blandede Fryd, som Millionæren maa føle, naar han aflægger Besøg i den Landsby, hvori han er født.

Han streifede omkring hendes Hus, der brændte Lys i Kjøkkenet. Han saae hendes Skygge paa Gardinerne, men der var Ingen, som viste sig.

Da Madam Lefrançois saae ham, udstødte hun Beundringsudraab, hun fandt ham „større og slankere", mens Artémise derimod fandt ham „kraftigere og mørkere."

Han spiste i den lille Sal, men ene uden Skattekræveren, thi Binet, som var bleven kjed af at vente paa „Svalen", havde nu rykket sit Maaltid en Time tilbage, saa at han nu spiste præcis Klokken fem.

Léon bestemte sig endelig til at banke paa Lægens Dør. Fruen var i sit Værelse, hvorfra hun først kom ned et Kvarterstid efter. Herren syntes fornøiet ved at gjensee ham, men rørte sig ikke af Pletten hverken den Aften eller hele den følgende Dag.

Han saae hende ene om Aftenen meget sent, bag ved Haven i det lille Stræde; — i det lille Stræde ligesom den Anden! det var daarligt Veir, og de passiarede under en Paraply ved Lygteskinnet.

Deres Skilsmisse blev dem utaalelig. — Hellere døe, sagde Emma. Hun krympede sig med Taarer ved hans Arm. Lev vel! Lev vel! . . . naar seer jeg Dig igjen?

De gik tilbage for endnu engang at omfavne hinanden, og da gav hun ham det Løfte, under et eller andet Paaskud,

at finde Leilighed til at mødes uhindret med ham mindst een Gang om Ugen. Hun var forøvrigt ved godt Mod, hun vilde jo snart faae Penge.

Derfor kjøbte hun gule stribede Gardiner til sit Værelse, hvis billige Pris L'heureux havde fremhævet, hun fik Lyst til et Gulvtæppe, og L'heureux, der mente, „at det jo ikke var nogen Herregaard", lovede hofligt at forskaffe hende et. Hun kunde ikke længere undvære hans Tjenester. Tyve Gange om Dagen sendte hun Bud efter ham, og han lod strax sine Sager ligge, uden at tillade sig en Bemærkning. Man kunde heller ikke forstaae, hvorfor Mo'er Rollet spiste Frokost hver Dag i Huset og endogsaa aflagde hende særlige Besøg.

Det var i denne Periode nemlig henimod Begyndelsen af Vinteren, at hun syntes grebet af en ivrig Kjærlighed til Musiken.

En Aften, da Charles hørte paa hende, begyndte hun ærgerligt fire Gange i Træk paa det samme Nummer, mens han uden at lægge Mærke til Forskjellen, stadig udbrød: Bravo! . . . meget godt! . . . men bliv dog ved!

— Nei, det er jo forfærdeligt! mine Fingre er formelig rustne.

Næste Aften bad han hende atter om at spille lidt for ham.

— Ja, naar det kan more Dig! og Charles maatte virkelig indrømme, at hun var gaaet tilbage. Hun greb feile Noder, snublede i Løbene og holdt pludselig op med de Ord:

— Nei, det er forbi! jeg maatte tage Timer men . . . hun bed sig i Læberne og tilføiede: Tyve Francs hver Gang, det er altfor dyrt.

— Ja . . . det er jo . . . lidt vel meget, bemærkede Charles med en enfoldig Latter, men det forekommer mig dog, at man kan faae billigere Undervisning, der gives jo Kunstnere uden Ry, som undertiden lærer bedre fra sig end de berømteste Lærere.

— Find dem! sagde Emma.

Da han næste Dag kom hjem, saae han skjelmsk hen til hende og kunde endelig ikke lade være med at bemærke: Hvor Du undertiden er paastaaelig, jeg var idag i Barfeuchères hos Liégards, og Fruen fortalte mig, at hendes tre Døttre fik Undervisning for halvtredie Francs Timen og det endda af en dygtig Lærerinde.

Hun trak paa Skuldrene og aabnede ikke mere sit Instrument.

Men naar hun gik forbi det, og Bovary var i Stuen, sukkede hun: Ak mit stakkels Klaver! Og naar der var Besøg, glemte hun aldrig at fortælle, at hun havde opgivet Musiken og nu ikke kunde give sig til at dyrke den af tvingende Aarsager. Man beklagede hende, det var stor Skade! hun, der havde havt saameget Talent! Man talte derom til Charles, man skammede ham ud og navnlig gjorde Apotekeren det.

— Det er en Feil af Dem! man maa aldrig lade nogen Naturgave ligge brak! Og tænk saa paa, kjære Ven, at naar De holder Deres Kone til at øve sig, sparer De senere paa Deres Barns musikalske Uddannelse! Jeg finder, at Mødrene selv bør undervise deres Børn. Det er en af Rousseaus Ideer, den er maaske lidt ung endnu, men den vil seire med Tiden, det er jeg vis paa ligesom Moderens egen Diegiven og Vaccinationen.

Charles vendte atter tilbage til Klaverspørgsmaalet, Emma svarede bittert, at det var bedre at sælge det. Dette stakkels Klaver, der havde forvoldt hende saamegen forfængelig Tilfredsstillelse! skulde hun see det drage bort, vilde det være, som om en Del af hende selv gik til Grunde!

— Hvis Du vilde . . . sagde han, saa kunde jo en Time af og til ikke ruinere os.

— Uden regelmæssig Undervisning, kunde hun ikke have nogen Nytte deraf, svarede hun.

Paa denne Maade bar hun sig ad for at opnaae Tilladelse af sin Mand til at tage til Byen en Gang om Ugen og besøge sin Elsker. Efter en Maaneds Forløb fandt man endogsaa, at hun havde gjort betydelige Fremskridt.

V.

Det var om Torsdagen. Hun stod tidlig op og klædte sig sagte paa, for ikke at vække Charles, der vilde have gjort Bemærkninger om, at det var altfor tidligt. Hun gik op og ned i Stuen, stillede sig hen ved Vinduerne og saae ud paa Torvet. Et svagt Skjær dæmrede mellem „Hallernes" Piller, og de store Bogstaver paa Apotekets Skilt kom tilsyne i den blege Morgenrøde.

Naar Uret viste et Kvarteer til otte, gik hun over i den „forgyldte Løve", hvis Dør Artémise gabende aabnede for hende. Pigen ragede i Gløderne under Asken, for at Fruen ikke skulde fryse. Emma blev ene i Kjøkkenet, af og til gik hun ud i Gaarden, hvor Hivert spændte for i Ro og Mag, medens Madam Lefrançois i Natkappe stak Hovedet ud af Vinduet og overlæssede ham med en Mængde Erinder og Forklaringer, der vilde have gjort Hovedet kruset paa ethvert andet Menneske. Emma stampede uvilkaarligt i Stenene.

Naar han endelig havde fortæret sin Suppe, faaet sin store Kavai paa, tændt sin Pibe og taget Pisken i Haanden, satte han sig roligt paa sin Buk.

„Svalen" rullede bort i jævnt Trav og standsede hist og her den første Fjerdingvei for at tage Reisende op, der passede paa den ved Grøftekanten foran Gaardledene. De, som havde bestilt Plads den foregaaende Dag, forhastede sig ikke, nogle

af dem laae endnu, Hivert kaldte, raabte, steg endelig ned af Bukken og hamrede paa Dørene. Vinden blæste ind ad de sprukne Ruder.

Imidlertid fyldtes Sæderne, Vognen rumlede afsted, og Veien strakte sig stadig mellem to lange Grofter, fulde af gult Vand, mens den indsnevredes i Horisonten.

Emma kjendte den fra Ende til anden, hun vidste, at efter en Græsgang kom der en Pæl, saa et Elmetræ, en Lade eller en Veiarbeiders Hytte, undertiden lukkede hun Øinene for at blive overrasket; men hun mistede dog alligevel ikke den bestemte Fornemmelse af den Afstand, der var tilbage.

Endelig blev Teglstenshusene hyppigere, Jorden gav Gjenlyd under Hjulene, og „Svalen" rullede forbi Haver, gjennem hvis Gitterdør man kunde see en Statue, lidt Vinlov, klippede Taxtræer og en Gynge. Derpaa viste pludselig Byen sig. Sænkende sig amfiteatralsk og tilsløret af Taagen, kom den atter ubestemt tilsyne hinsides Broerne, derudover strakte sig igjen det flade monotone Landskab, indtil det i det Fjerne gik sammen med den blege Himmelrand. Seet saaledes ovenfra havde Landskabet et ubevægeligt Udseende, som et Maleri, Skibene, der laae for Anker, samlede sig i en Krog, Floden snoede sig ved Foden af de grønne Bakker, og de aflange Øer tog sig ud som sorte Fisk, der laae ganske stille paa Vandet. Fra Fabrikskorstenene opsteg uhyre store Røghvirvler og spredtes i Luften. Man hørte Maskinernes Snurren fra Støberierne og den klare Klokkeklang fra Kirkerne, der hævede sig i Taagen. De bladløse Træer paa Boulevarderne dannede violette Buskadser mellem Husene, og de regnblanke Tage glimrede i kaotisk Virvar. Undertiden drev et Vindstød Skyerne henimod Bakken Sainte-Cathérine, som Luftbølger, der knustes mod en Skrænt.

Hun blev ligesom svimmel ved Tanken om alle disse

sammenstuvede Tilværelser, og hendes Hjerte svulmede mægtigt, som om de hundrede og tyvetusind Sjæle, der færdedes derinde, alle havde sendt hende ligesom en Damp i Møde af de Lidenskaber, hun formodede hos dem. Hendes Kjærlighed forstørredes ligeoverfor Rummet og fyldtes med Uro ved den forvirrede Summen, der naaede op til hende. Hun strøede den henover Byens Torve, Promenader og Gader, og den gamle normandiske By stod for hendes Øine som en umaadelig Hovedstad, som et Babylon, hvori hun traadte ind. Hun hældede sig udover Ruden og indsugede den friske Luft, de tre Heste galoperede, Skjærverne hvinede i Snapset, Diligencen gyngede, og Hivert preiede Kjærrerne paa Veien, mens Borgermænd, der havde tilbragt Natten i Bois-Guillaume, roligt kjørte ned ad Bakken i deres smaa Familievogne.

Man stansede ved Bommen, Emma trak sine Galoscher af, tog andre Hansker paa, rettede paa sit Sjal, og tyve Skridt længere borte steg hun ud af „Svalen".

Byen vaagnede just, Commis'erne polerede Butiksruderne, og Sælgekonerne falbød skingrende deres Varer. Hun listede sig med nedslagne Øine langs Husene og smilede af Fryd under sit sorte Slør.

Af Frygt for at blive seet, valgte hun sædvanligvis ikke den korteste Vei, men fordybede sig i mørke Stræder og naaede endelig varm og bevæget Nationalgaden ligeved det Springvand, som findes der. Her er Teatrets, Restaurationernes og de løsagtige Fruentimmers Kvarter. Ofte kjørte en Vogn forbi hende med en rystende Teaterdekoration, Opvartere med hvidt Forklæde strøede Sand paa Fliserne mellem Potteplanterne, her lugtede af Absinth, Cigarer og Østers.

Hun dreiede om ad en Gade, hun kunde kjende ham paa hans friserede Haar, der bølgede frem af hans Hat.

Léon blev ved at gaae paa Fortouget, hun fulgte efter

ham til Hotellet, han gik op, aabnede Døren og traadte ind. Hvilken Omfavnelse!

Ord og Kys fulgtes uafbrudt, man fortalte hinanden Ugens Sorger, Anelser og Uroligheder for Brevenes Skyld, men nu var Alting glemt, og de saae hinanden i Ansigtet med vellystig Latter og ømme Udbrud.

Det hyggelige Værelse med dets bløde Tæppe, dets Nipssager og dets rolige Lys syntes som bestemt for Lidenskabens Inderligheder. De pileformige Gardinstænger, Kobberrosetterne og de store Kugler paa Ildbukkene skinnede pludselig, naar Solen faldt ind i Stuen. Paa Kaminen mellem Stagerne stod to af disse store rosenrøde Konkylier, hvori man hører Havets Susen, naar man nærmer Øret dertil.

Hvor de elskede dette gode livlige Værelse trods dets falmede Glans! De gjenfandt stadig Møblerne paa den samme Plads og undertiden Haarnaale, som hun havde glemt siste Torsdag paa Fodstykket til Uret. De spiste Frokost ved Kaminen paa en lille stum Tjener af Palisandertræ. Emma skjar for og lagde Stykkerne over paa hans Tallerken med alle Slags kjælne Narrestreger, hun loe saa friskt og velklingende, naar Champagneskummet vældede ud over det tynde Glas og vædede hendes Fingerringe. De var saa aldeles fortabte i Nydelsen af dem selv, at de troede at være i deres eget Hus og at skulle leve der til deres Dødsdag som to evigt unge Ægtefæller. De sagde vort Værelse, vort Tæppe, vore Lænestole, hun sagde endogsaa vore Morgensko, det var et Par rosenrøde Atlaskes Morgensko, kantede med Svanedun, som hun engang havde faaet Lyst til, og som Léon havde foræret hende. Naar hun satte sig paa hans Knæ, blev hendes ene Ben altfor kort til at kunne naae Gulvet — og det nydelige Fodtøi, hvorpaa der ingen Hæl var, hang da blot paa Tæerne af den nøgne Fod.

Han nød for første Gang det ubeskriveligt Berusende ved den kvindelige Elegance, han havde aldrig før truffet denne yndefulde Maade at udtrykke sig paa, denne Smagfuldhed i Paaklædningen, disse smægtende Duestillinger. Han beundrede hendes Sjæls Begeistring og Kniplingerne paa hendes Skjørt. Og saa var det en „bedre Dame", en gift Kone! endelig havde han opnaaet en virkelig Elskerinde!

Ved sit vexlende Lune, idet hun kunde være melankolsk, munter, snaksom, tavs, heftig, ligegyldig vakte hun tusind Lyster hos ham, fremkaldte Instinkter eller Minder. Hun var Elskerinden i alle Romaner, Heltinden i alle Dramaer, den ubestemte „Hende" i alle Digtsamlinger. Paa hendes Skuldre fandt han „den badende Odaliskes" Ambrafarve, hun bar det lange Liv som Middelalderens Borgfruer, hun lignede ogsaa „den blege Kvinde fra Barcelona", men fremfor Alt var hun — „Englen".

Ofte, naar han betragtede hende, forekom det ham, at hans Sjæl flygtede henimod hende, udgjød sig som en Bølge over hendes Hoved og sænkede sig ned paa hendes hvide Barm.

Han lagde sig paa Knæ foran hende — og med Albuerne paa hendes Skjød betragtede han hende med et Smil og fremrakt Pande.

Hun bøiede sig henover ham og mumlede ligesom kvalt af Beruselse:

— Rør Dig ikke! tal ikke! see paa mig! Der er noget saa Blidt, der lyser ud af Dine Øine, som gjør mig saa vel! Hun kaldte ham Barn. — Elsker Du mig Barn? og hun hørte ikke hans Svar, saa hastig ilede hendes Læber ham i Møde.

Der stod en lille Cupido af Bronze paa Uret, som med et koket Smil rundede sine Arme under en Blomsterguirlande.

De loe mange Gange deraf, men naar de skulde skilles, forekom Alt dem alvorligt.

Ganske stille stod de ligeoverfor hinanden og gjentog: Vi sees paa Torsdag, paa Torsdag.

Pludselig tog hun ham om Hovedet, kyssede ham hurtig paa Panden, udbrød: Farvel! og styrtede ned ad Trappen.

Hun gik ind hos en Frisør, der boede tæt ved Teatret for at lade sit Haar sætte, det var i Mørkningen, man tændte Gassen i Boutiken.

Hun hørte Klokken, der kaldte Skuespillerne til Forestillingen, og hun saae sminkede Mænd og Kvinder i falmede Dragter gaae ind ad Sceneindgangen.

Der var varmt i det lille, lave Værelse, hvor Ovnen summede mellem Parykker og Pommader. Det varede ikke længe, før Lugten af Brændejernene og de fedtede Hænder, der behandlede hendes Hoved, dyssede hende i en Halvslummer. Svenden, der friserede hende, spurgte hende ofte, om hun ikke havde Lyst til at tage med ham paa den offenlige Maskerade.

Saa gik hun! Hun vandrede atter op ad Gaderne og naaede endelig det „røde Kors", hun tog Galoscherne paa, som hun havde gjemt under Sædet og krøb sammen i sin Krog blant de utaalmodige Passagerer. Nogle steg ud ved Foden af Bakken, tilsidst var hun ene i Vognen.

Ved hver Dreining fik man mere og mere Øie paa det rødlige Skjær af Byens Lys, der ligesom dannede en lysende Taage over Husene, Emma knælede paa Hynderne og stirrede ind i denne blændende Taage. Hun hulkede, nævnede Léons Navn og sendte ham ømme Ord og Kys, der veiredes hen for Vinden.

En stakkels Djævel pleiede at streife om ved sin Stok

mellem Diligencerne, en Samling Pjalter bedækkede hans Skuldre, og en gammel, bulet Castorhat, af Form som et Bækken, skjulte hans Ansigt. Men naar han tog den af, blottedes i Stedet for Øielaage to gabende blodige Hulinger. Kjødet trevlede af i røde Pjalter, — og der løb Materie ud deraf, som fæstnede sig til grønne Pletter ligetil Næsen, hvis sorte Næseboer snøftede konvulsivisk. Naar han talte til En, kastede han Hovedet tilbage med en idiotisk Latter; mens de blaalige Øiestene uafbrudt rullede om i Hovedet mod det aabne Saar.

Han sang en Vise, mens han fulgte efter Vognene.

Sommerdagen skjøn og varm
Fylder tidt med Elskov Gluttens Barm.

I alt det Øvrige var der kun Tale om Fuglesang, Solskin og den skjønne Natur.

Undertiden stod han pludselig bagved Emma med blottet Hoved, hun foer tilbage med et Skrig. Hivert gjorde Nar af ham og raadede ham til at leie sig et Telt paa Saint Romains Marked eller spurgte ham leende, hvorledes hans Kjæreste befandt sig.

Undertiden var man allerede begyndt at kjøre, naar hans Hat pludselig foer ind i Diligencen gjennem Ruden, mens han med den anden Arm hagede sig til Trinet imellem Smudset paa Hjulene. Hans i Begyndelsen svage og klynkende Stemme blev gjennemtrængende, den slæbte sig hen i Mørket som en utydelig, sørgmodig Klagesang — og gjennem Bjældernes Raslen, Træernes Susen, og den hule Kasses Rumlen lød den som noget Fjernt, der foruroligede Emma. Det sænkede sig ned i hendes Sjæl som en Malstrøm i en Afgrund og satte hende i en grænselos melankolsk Stemning. Men naar Hivert mærkede, at der var Modvægt, langede han efter Stak-

len med' Pisken. Snerten sved ham paa Saarene, og han faldt om i Skarnet med en Hylen.

Lidt efter lidt faldt Passagererne i Søvn, nogle med aaben Mund, andre med sænket Hage, lænende sig til Sidemandens Skulder, eller med Armen stukket i Læderremmen og regelmæssigt slingrende hvergang Vognen rystede. — Skinnet af Lygten, der dinglede udenfor, trængte ind i Vognen gjennem de chokoladefarvede Bomuldsgardiner og kastede blodfarvede Skygger over alle disse ubevægelige Skikkelser. Beruset af Sorgmodighed rystede Emma af Kulde — og følte idelig Kulde om Fødderne og Døden i Hjertet.

Charles ventede paa hende hjemme, „Svalen" kom altid meget sent om Torsdagen. Endelig kom da Fruen! det var neppe nok, at hun kyssede den Lille. Middagsmaden var ikke færdig, men ligemeget! hun undskyldte Pigen. Alt syntes nu at være denne Skabning tilladt.

Undertiden, naar hendes Mand lagde Mærke til hendes blege Farve, spurgte han, om hun var syg.

— Nei! svarede Emma.

— Men, Du seer saa besynderlig ud i Aften.

Aa, det har ikke Noget at sige.

Der var endogsaa Dage, hvor hun efter neppe at være kommet hjem, strax ilede op paa sit Værelse, og Justin, der befandt sig deroppe, listede omkring med sagte Skridt og var flinkere til at opvarte hende end den dygtigste Kammerjomfru. Han stillede Svovlstikker, Lysestagen og en Bog hen til hende, lagde hendes Natdragt frem og slog Dynen op.

— Naa, sagde hun, det er godt, gaae Din Vei, thi han blev staaende med hængende Hænder og opspilede Øine som fastholdt af et Drømmevæv.

Den næste Dag var skrækkelig for hende, og de følgende blev endnu utaaleligere, fordi hun idelig længtes efter, at den

lykkelige Dag skulde vende tilbage, en glubsk Attraa, som ophidsedes ved Drømme, og som den svvende Dag brød aldeles løs under Léons Kjærtegn. Hans Fyrighed skjulte sig under Udbrud af Henrykkelse og Erkjendtlighed, Emma vedligeholdt denne Kjærlighed ved alle mulige Kunstgreb og skjælvede tidt af Frygt for engang at miste den.

Ofte sagde hun til ham med blid Melankoli: Du vil engang forlade mig! . . . Du vil gifte Dig! . . . Du vil være ligesom de Andre.

Han spurgte: Hvilke Andre?

— Alle Mændene, svarede hun og tilføiede, idet hun smægtende stødte ham bort: I er alle Uslinger!

En Dag, da de passiarede filosofisk om de jordiske Illusioners Forgjængelighed, kom hun til at sige (for at experimentere med hans Jalousi, eller idet hun maaske gav efter for en Meddelelsestrang, som hun ikke kunde betvinge), at hun tidligere havde elsket en Mand, men „ikke som Dig", fortsatte hun hurtig, idet hun svoer ved sin Datters Hoved „at der ikke var foregaaet Noget".

Den unge Mand troede hende, men spurgte hende af Nysgjerrighed, om hvad „han" var.

— Han var Søofficer, min Ven!

Var det ikke at forebygge enhver Opdagelse og samtidig at stille sig selv meget høit ved denne foregivne Forblændelse, hun havde øvet paa en Mand, der maatte have et krigerisk Sind og være vant til Hyldest?

Skriveren følte da sin ubetydelige Livsstilling, han higede efter Kors, Epauletter og Ordener. Alt dette maatte falde i hendes Smag, derom overtydede hendes flotte Vaner ham.

Imidlertid fortaug Emma dog en betydelig Del af sine Extravagancer, som for Exempel sin Lyst til at eie en blaa Tilbury, forspændt med en engelsk Hest og kjørt af en Groom

med store Kravestovler, hvori hun kunde tage til Rouen. Det var Justin, der havde indgydt hende denne Lyst ved at bonfalde hende om at tage ham i Huset som Tjener — og dersom dette Savn ikke forringede Gjensynets Fryd, saa forøgede det dog Tilbageturens Bitterhed.

Naar de talte sammen om Paris, mumlede hun ofte:

— Hvor vi kunde leve lykkelige der!

— Men er vi da ikke lykkelige? sagde den unge Mand blidt og strøg med Haanden henover hendes Haar.

— Jo, det er sandt, svarede hun, jeg er vanvittig, kys mig.

Hun var venligere mod sin Mand end nogensinde før, lavede Mandelbuddinger til ham og spillede Valse for ham efter Bordet. Han var altsaa den Lykkeligste af alle Dødelige, og Emma levede uden Frygt, da han pludselig en Aften spurgte hende:

— Det er jo Frøken Lempereur, der giver Dig Timer, ikke sandt?

— Jo.

— Men jeg traf hende dog forleden Dag hos Fru Liégard og talte med hende om Dig, hun kjender Dig ikke.

Det var som et Lynslag, imidlertid svarede hun med et aldeles naturligt Udtryk.

— Saa har hun rimeligvis glemt mit Navn.

— Der er maaske flere Frøkener Lempereur i Rouen, som er Musiklærerinder, sagde Lægen.

— Det er muligt! Jeg har dog hendes Kvitteringer, nu skal Du faae dem at see. Og hun gik hen til Sekretæren, rodede i alle Skufferne, blandede alle Papirerne mellem hverandre, og blev tilsidst saa konfus, at Charles bonfaldt hende om ikke at gjøre sig alt det Hovedbrud for disse usle Kvitteringer.

— Jeg skal dog nok finde dem, sagde hun.

Næste Fredag, da Charles trak sine Støvler paa i det Kabinet, hvor man gjemte hans Tøi, følte han et Stykke Papir mellem Læderet og Saalen, han tog det og læste:

„Modtaget for tre Maaneders Undervisning og forskjellige Noder 65 Francs, hvorfor kvitteres.

Félicie Lempereur, Musiklærerinde."

— Hvorledes er det kommet ned i mine Støvler?

— Det er rimeligvis faldet derned fra den gamle Æske med kvitterede Regninger, der staaer paa Kanten af Hylden.

Fra dette Øieblik af var hele hendes Tilværelse kun en stor Samling Løgne, hvori hun indhyllede sin Kjærlighed som i et Slør for at skjule den. Det blev en Trang, en Mani, en Fornøielse, det tiltog i den Grad, at naar hun for Exempel sagde, at hun igaar var gaaet paa høire Side af Gaden, kunde man være vis paa, at hun var gaaet paa venstre.

En Morgen, da hun efter Sædvane var taget afsted meget let klædt, blev det pludselig Sneveir, Charles stod i Vinduet og saae just Abbed Bournisien kjøre til Byen i Tuvaches Kabriolet. Han løb ned og bad den Geistlige om at tage et tykt Sjal med og levere det i „det røde Kors" til hans Kone. Neppe var Præsten ankommet til Gjæstgiverstedet, før han spurgte efter Lægens Kone fra Yonville. Gjæstgiversken svarede, at hun kun yderst sjelden tog ind hos dem, derfor fortalte Abbeden Emma om Aftenen i „Svalen" den Forlegenhed, hvori han havde været, dog uden at synes at have tænkt nøiere derover, thi han udbredte sig i Lovtaler angaaende en Prædikant, der for Tiden gjorde Opsigt i Rouen, og hvis Taler alle Damerne løb til.

Ligemeget, selv om denne ikke havde forlangt Forklaringer, kunde andre, mindre diskrete, gjøre det senere. Derfor fandt hun det rigtigst hver Gang at stige af i „det røde

Kors", og de gode Landsbyfolk, der saae hende paa Trappen, anede Intet.

En Dag mødte dog L'heureux hende, ligesom hun kom ud fra Hotel de Boulogne ved Léons Arm; og hun blev angst i den Tanke, at han vilde snakke af Skole; men han var ikke saa dum.

Men tre Dage efter traadte han ind i hendes Værelse, lukkede Døren og sagde: Jeg skal bruge Penge.

Hun erklærede, at hun ikke kunde give ham nogle, L'heureux udgjød sig i Beklagelser og mindede hende om den Forekommenhed, han havde vist hende.

Emma havde virkelig endnu kun betalt den ene af de Vexler, Charles havde underskrevet, den anden havde Kjøbmanden paa hendes Anmodning samtykket i at ombytte med to andre, der endogsaa var blevet omsatte med lang Frist. Derpaa tog han en Liste frem af Lommen over ubetalte Regninger, nemlig Gardinerne, Tæppet, Tøiet til Læenestolene, flere Kjoler og forskjellige Toilettegjenstande, hvis Værdi beløb sig til en Sum af omtrent totusind Francs.

Hun sænkede Hovedet.

Men hvis De ingen Penge har, vedblev han, saa har De jo en Eiendom, hermed sigtede han til en ussel Rønne i Barneville, der ikke indbragte videre, og som stødte op til en lille Avlsgaard, som den ældre Bovary havde skilt sig af med, L'heureux vidste Besked med Alt ligefra Jordarealet til Naboernes Navne. I Deres Sted, sagde han, vilde jeg skille mig af dermed, saa havde jeg endda de Penge, der blev tilovers.

Hun indvendte det Vanskelige ved at finde en Kjøber, han gav hende Haab om at skaffe en, men hun spurgte ham, hvorledes hun skulde bære sig ad for at faae Bemyndigelse til at sælge.

— Men De har jo Fuldmagten, svarede han.

Disse Ord gjorde samme Virkning paa hende som en frisk Luftning.

— Lad mig beholde Regningen, sagde Emma.

— Aa! det er ikke Umagen værdt at tænke derpaa! svarede Kjøbmanden.

Han kom igjen den følgende Uge og roste sig af efter megen Uleilighed at have opdaget en vis Langlois, der i længere Tid havde næret Lyst til Eiendommen uden dog at yttre, hvormeget han vilde give derfor.

— Ligemeget med Prisen! udbrød hun.

Men efter L'heureux' Anskuelse burde man tvertimod vente, føle Fyren paa Pulsen. Sagen var en Reise værd, og da hun ikke kunde gjøre denne Reise, tilbød han at begive sig derhen, for at tale med Langlois. Efter at være kommet tilbage meddelte han, at Liebhaveren tilbød firetusind Francs. Emma var henrykt over denne Efterretning. — Oprigtig talt, tilføiede han, var det ogsaa godt betalt.

Hun hævede strax Halvdelen af Pengene, og da hun vilde betale sin Regning dermed, sagde Kjøbmanden:

— Det gjør mig paa Ære ondt, at De skal af med en saadan Mængde Penge paa eengang.

Hun saae paa Banknoterne og drømmende om det ubegrænsede Antal Stevnemøder, som disse totusind Francs repræsenterede, stammede hun:

Hvorledes! Hvorledes!

— Aa, svarede han med godmodig Latter, man maler jo Alt, hvad man vil op paa en Regning, troer De ikke, at jeg veed, hvorledes det gaaer til i adskillige Husholdninger? Han betragtede hende stivt, idet han lod to lange Stykker Papir, han holdt i Haanden, glide frem og tilbage mellem Fingrene. Endelig aabnede han sin Pung og lagde fire Vexelblanketter

hver paa tusind Francs paa Bordet. — Underskriv disse og behold det Altsammen!

Af Skamfølelse gjorde hun Ophævelser.

— Men hvis jeg nu giver Dem denne Rest, svarede L'heureux næsvist, gjør jeg Dem saa ikke en Tjeneste? Han tog en Pen og skrev nedenfor Regningen: „Modtaget firetusind Francs af Fru Bovary". De har jo ingen Grund til at være urolig, om et halvt Aar hæver De Resten af Deres Tilgodehavende for Rønnen, og jeg sætter Forfaldstiden for den sidste Vexel til efter Betalingen.

Emma blev lidt forvirret over alle disse Regnestykker, og det susede for hendes Øren, som om Guldstykkerne havde sprængt deres Poser og raslede omkring hende paa Gulvet. Endelig erklærede L'heureux, at han havde en Ven ved Navn Vinçart, som var Bankier i Rouen og vilde diskontere disse fire Vexler, saa skulde han selv levere Fruen totusind Francs.

Men i Stedet for totusind Francs bragte han kun attenhundrede, thi Vennen Vinçart havde (som Noget der „fulgte af sig selv") forud taget tohundrede i Provision og Diskonto. Derpaa krævede han skjødesløst henkastet en Kvittering.

— De forstaaer vel nok . . . i Forretningslivet . . . stundom . . . Og med Dato under, det er det Vigtigste.

En Horisont af Ønsker, der kunde tilfredsstilles, aabnede sig for Emmas Blik. Hun var dog fornuftig nok til at lægge Noget til Side, hvormed hun betalte de tre første Vexler, men den fjerde kom tilfældigvis ind i Huset en Torsdag, og Charles ventede aldeles forstyrret paa sin Hustrues Hjemkomst for at faae Forklaringer.

„Hvis hun ikke havde underrettet ham om denne Vexel, var det for at spare ham Bryderier," hun satte sig paa hans Knæ, kjærtegnede ham og opregnede enkeltvis alle de uundværlige Ting, hun havde været tvunget til at tage paa Kre-

dit. — Du maa da indrømme, at det forholdsvis ikke er videre dyrt.

Efter forgjæves at have spekuleret tog Charles da atter Tilflugt til den evindelige L'heureux, som lovede at ordne Sagerne, hvis Herren underskrev to Vexler, hvoraf den ene skulde være paa syvhundrede Francs med tre Maaneders Frist. For at skaffe Penge, skrev han da et rørende Brev til sin Moder. I Stedet for at sende Svar kom hun selv, og da Emma vilde vide, om han havde opnaaet Noget af hende, svarede han: Ja, men hun ønsker at see Regningen.

Ganske tidligt den næste Dag løb Emma ind til L'heureux, for at bede ham om at skrive en anden Regning, der ikke maatte overstige tusind Francs, thi naar hun havde vist den paa firetusind, havde hun jo maattet røbe, hvad hun allerede havde betalt deraf og følgelig tilstaae Salget af Eiendommen, en Forretning, der først langt senere blev bekjendt, og hvorpaa Kjøbmanden havde tjent en god Skilling.

Trods den lave Pris paa hver Artikel, undlod den ældre Fru Bovary ikke at finde disse Udgifter overdrevne. — Kunde man ikke undvære et Tæppe? Hvorfor skulde der nyt Betræk paa Lænestolene? I min Tid havde man kun en eneste Lænestol til Folk tilaars; — saaledes var det i det Mindste hos min salig Moder — som dog var en pæn Kone, det kan jeg forsikkre Jer om . . . Alle kan ikke blive rige! Imod Ødselhed kan Intet holde Stand! Jeg vilde skamme mig over at forkjæle mig, som I gjør; og jeg er dog en gammel Kone, der trænger til Pleie. . . . der har vi det! der har vi det! Stads og Fjas! Silkefoer til to Francs, naar man har Jakonet til ti Sous, ja til otte, der gjør akkurat den samme Nytte.

Emma havde kastet sig tilbage i Kanapéen og svarede saa roligt, hun formaaede: Nu er det nok, Frue; nu er det virkelig nok! . . .

Den Gamle fortsatte sin Straffeprædiken og forudsagde, at de vilde ende paa Fattiggaarden. — Det var forøvrigt Charles' Skyld, men heldigvis havde han da lovet at tilintetgjøre denne Fuldmagt . . .

— Hvad siger De?

— Han har svoret mig det, svarede Svigermoderen.

Emma aabnede Vinduet, kaldte paa Charles, og den stakkels Fyr blev tvunget til at tilstaae, at hans Moder havde afvristet ham dette Løfte.

Emma forsvandt, kom hurtig ind igjen og rakte hende majestætisk et stort Stykke Papir.

— Mange Tak, sagde den Gamle og kastede Fuldmagten paa Ilden.

Emma brast i en hæs, skingrende Latter og fik et Anfald af Nervekrampe.

— Ak min Gud! udbrød Charles. Men det er ogsaa Uret af Dig, at Du kommer her og gjør Scener . . .

Hans Moder trak paa Skuldren og paastod, at det Hele var Komediespil.

Men Charles oprørtes for første Gang imod hende og tog sin Kone i Forsvar, saaledes at den gamle Dame strax vilde tage afsted. Hun blev til den næste Dag, og da han søgte at holde paa hende, svarede hun:

— Nei, nei. Du gjør mere af hende end af mig, og det er ganske i sin Orden. Forøvrigt faaer Du vist desværre med Tiden Anledning til at see, hvem der havde Ret . . . Lev vel! . . . thi jeg har ikke saa snart Lyst til at komme igjen og gjøre Scener, som Du siger.

Charles var ikke destomindre meget pinlig berørt, da Emma ikke lagde Skjul paa det Nag, hun nærede til ham i Anledning af hans Mangel paa Tillid til hende. Der maatte mange Bønner til, før hun samtykkede i at tage sin Fuld-

magt igjen, han ledsagede hende selv til Guillaumin for at lade ham udfærdige en aldeles lignende.

— Det kan jeg saa godt forstaae, sagde Notaren, en Videnskabsmand kan ikke bekymre sig om Hverdagslivets Bagateller.

Charles følte sig lindret ved denne smiskende Reflexion, der gav hans Svaghed det smigrende Skin af overlegne Beskjæftigelser.

Hvilken Fryd næste Torsdag i Hotellet hos Léon! Hun loe, græd, sang, dansede, bestilte Sorbet, vilde ryge Cigaretter, forekom ham extravagant men henrivende uimodstaaelig.

Han forstod ikke den Reaktion i hendes Væsen, der drev hende til med al Magt at styrte sig over Livets Nydelser. Hun blev irritabel, lækkersulten og vellystig; hun spadserede med ham paa Gaderne med hævet Hoved uden Frygt for at kompromittere sig. Undertiden skjælvede hun dog ved den pludselige Tanke om at møde Rodolphe, thi det forekom hende, at skjønt skilte for bestandig, var hun ikke aldeles frigjort for hans Herredømme.

En Aften kom hun ikke hjem. Charles var nær ved at miste Forstanden, og det var umuligt at stanse den lille Berthas Taarer, der ikke vilde lægge sig uden sin Moder; Justin flakkede om paa Landeveien, Homais havde forladt Apoteket.

Endelig henimod Klokken elleve kunde Charles ikke holde det længere ud, han spændte for, piskede paa Hesten og kom henimod Klokken to om Morgenen til det „røde Kors". Der var Ingen. Han tænkte, at Skriveren maaske havde seet hende, men hvor boede han? Heldigvis mindedes Charles hans Principals Adresse og løb derhen.

Det begyndte at grye ad Dag. Han opdagede et Notarskilt over en Dør og bankede paa. Uden at aabne tilraabte en Stemme ham den forlangte Oplysning med Til-

søiende af en Mængde Skjældsord mod dem, der forstyrrede Folk ved Nattetide.

Huset, som Skriveren boede i, havde hverken Klokke, Hammer eller Portner, Charles dundrede paa Skodderne, en Politibetjent kom forbi, han blev angst og gik bort.

— Jeg er gal, sagde han til sig selv, hun er rimeligvis bleven hos Lormeaux.

Familien Lormeaux boede ikke længere i Rouen. — Saa er hun formodenlig bleven hos den Syge Fru Dubreuil. Men den Syge Fru Dubreuil var død for ti Maaneder siden! ... Hvor var hun dog henne?

Der faldt ham Noget ind. Han gik ind i en Beværtning, forlangte en Veiviser og søgte hastig efter Frøken Lempereurs Adresse, hun boede i Renellegaden Nummer 74. Da han traadte ind i denne Gade, kom Emma ham i Møde fra den anden Side, han snarere kastede sig over hende end omfavnede hende med det Udbrud:

— Men hvor blev Du dog af?

— Jeg har været syg.

— Men hvoraf? . . . hvor? . . . hvorledes? . . .

Hun foer med Haanden over Panden og svarede:

— Hos Frøken Lempereur.

— Det var jeg sikker paa, jeg skulde lige derhen.

— Det er ikke Umagen værdt! sagde Emma. Hun gik ud i dette Øieblik, men vær blot roligere for Fremtiden. Jeg har ikke min Frihed, kan Du vel nok tænke Dig, naar jeg veed, at den mindste Forsinkelse kan gjøre Dig saa forstyrret.

Det var en Slags Tilladelse, hun gav sig selv for ikke at generes i sine Udflugter. Hun benyttede sig rigeligt deraf. Naar hun fik Lyst til at besøge Léon, tog hun bort under det første, bedste Paaskud, og da han jo ikke ventede hende den Dag, hentede hun ham paa hans Kontor.

Det var en stor Lykke de første Gange, men snart lagde han ikke Skjul paa Sandheden, nemlig at hans Principal beklagede sig meget over disse Forstyrrelser.

— Aa Snak, kom blot, svarede hun. Han fulgte hende.

Hun vilde have, at han skulde gaae aldeles sortklædt og lade et lille Skjæg staae paa Hagen for at ligne Billederne af Ludvig den trettende. Hun ønskede at see hans Leilighed og fandt den tarvelig; han blev rød i Hovedet derover, hun lagde ikke Mærke dertil og raadede ham til at kjøbe sig Gardiner i Smag med hendes, da han indvendte, at de var vel dyre, svarede hun leende:

— Du holder nok paa Dine Skillinger.

Léon maatte hver Gang fortælle hende, hvad han havde oplevet siden deres siste Sammenkomst. Hun bad om Vers, Vers til hende, et „Elskovsdigt" til Ære for hende; han kunde aldrig opnaae at finde Rim til mere end et Par Strofer og afskrev tilsist en Sonet fra en eller anden Keepsake.

Det var mindre af Forfængelighed end i den blotte Hensigt at behage hende. Han kritiserede ikke hendes Ideer, han bifaldt Alt, hvad hun syntes om, han blev snarere hendes Elskerinde end hun hans. Hun havde ømme Ord og Kys, der gik ham til Sjælen. Hvor havde hun dog lært denne Fordærvelse, der ved sin Dybde og Forstillelse næsten blev aandelig!

VI.

Da Léon var i Yonville, havde han ofte spist til Middag hos Apotekeren og troede sig derfor nødsaget til engang at gjøre Gjengjæld ved at indbyde ham til Rouen.

— Gjerne! havde Homais svaret, jeg maa virkelig re=

kreere mig lidt, thi jeg falder aldeles sammen her. Saa skal vi i Teatret, paa Kaféerne, vi vil gjøre Dumheder.

— Men, kjære Ven! . . . mumlede Fru Homais omt, forskrækket over de ubestemte Farer, han stod i Begreb med at udsætte sig for.

— See, der har vi det! Du finder altsaa, at jeg ikke ødelægger mit Helbred nok ved at leve mellem de idelige Uddunstninger fra Apoteket! Men saaledes er jo Fruentimmernes Karakter. De er skinsyge paa Videnskaben og modsætter sig dog, at man nyder de uskyldigste Adspredelser. Men ligemeget, stol De kun paa mig, en af disse Dage dumper jeg ned i Rouen, og saa skal vi slaae til „Skaglerne".

Tidligere vilde Apotekeren have vogtet sig meget for et sligt Udtryk, men for Tiden yndede han en flot Parisertone, og ligesom sin Naboerske Fru Bovary udspurgte han Skriveren med Nysgjerrighed om Hovedstadslivet og anvendte endogsaa de nyeste Udtryk fra Gadesproget for at blænde . . . Yonvilles skikkelige Beboere.

En Torsdag blev derfor Emma overrasket ved at træffe Homais i den „forgyldte Løves" Kjøkken reiseklædt, det vil sige indsvøbt i en gammel Kappe, som man aldrig havde vidst, at han eiede; mens han i den ene Haand bar en Vadsæk og i den anden Fodposen fra sit Etablissement. Han havde ikke betroet Nogen sit Forsæt af Frygt for at forurolige Publikum ved sin Fraværelse.

Tanken om at gjensee de Steder, hvor hans Ungdom var henrundet, satte ham rimeligvis i en vis Begeistring, hans Mund stod ikke et Øieblik stille underveis, og de havde neppe naaet Rouen, før han i en Fart sprang ud af Vognen, for at opsøge Léon. Skriverens Modstand kunde ikke nytte noget, Homais trak ham hen med i den store Café de Normandie, hvor han traadte majestætisk ind med Hatten paa Hovedet,

idet han fandt det altfor provinsmæssigt at blotte Hovedet paa et offenligt Sted.

Emma ventede i tre Kvarter paa Léon. Endelig løb hun hen paa hans Kontor, og fortabt i alle Slags Gisninger, anklagende ham for Ligegyldighed og bebreidende sig selv sin Svaghed, tilbragte hun Eftermiddagen med Panden lænet mod Ruden.

Endnu Klokken to sad de til Bords ligeoverfor hinanden. Den store Sal tømtes efterhaanden, det palmeformede forgyldte Kakkelovnsrør rundede sig imod det hvide Loft, tæt ved dem paa den anden Side af Vinduesruden i det fulde Sollys plaskede et lille Vandspring i et Marmorbassin, hvor tre døde Hummer mellem Karse og Asparges strakte sig hen imod en Stabel Vagtler.

Homais var sjæleglad. Skjønt Luxusen egenlig berusede ham mere end den gode Mad, hjalp dog ogsaa Pomardvinen til at hidse hans Sanser, og da endelig Rhumomeletten kom ind, begyndte han at udvikle temmelig umoralske Anskuelser om Fruentimmerne. Hvad der mest henrykte ham, var det „Flotte". Han tilbad et udsøgt Toilette i en elegant møbleret Leilighed og havde en Svaghed for „de Buttede".

Léon stirrede fortvivlet hen paa Uret. Apotekeren drak, spiste og talte.

— Deres Elskede, udbrød han pludselig, boer jo ikke langt herfra. — Og da den Anden blev rød, tilføiede han: — Vær nu oprigtig, De kan ikke nægte, at De i Yonville? . . . — Den unge Mand stammede — hos Bovarys . . . der gjorde De Kur?

— Men til hvem?

— Til Pigen.

Det var ikke hans Spøg, Léons Forfængelighed besei=

rede hvert Hensyn og fik ham til at gjøre Indsigelser, forøvrigt brød han sig kun om Brunetter.

— Deri giver jeg Dem Ret, sagde Apotekeren, de har mere Temperament. Derpaa holdt han et etnografisk Foredrag: Den tyske Kvinde var smægtende, den franske sanselig og Italienerinden lidenskabelig.

— Men Negerinden da? spurgte Skriveren.

— Det er en Kunstnersmag, svarede Homais. Opvarter! . . . to Kopper Kaffe!

— Skal vi saa gaae? spurgte Léon utaalmodig.

— Yes.

Men før han gik, vilde han tale med Etablissementets Eier og sige ham nogle Komplimenter.

For at blive fri for ham, bemærkede den unge Mand, at han havde Noget at bestille.

— Saa ledsager jeg Dem, svarede Homais.

Og idet han gik ned ad Gaden med ham, passiarede han om sin Kone, sine Børn, om deres Fremtid og om Apoteket, fortalte, i hvilket Forfald det tidligere havde været og det høie Standpunkt, hvortil han havde bragt det.

Da de naaede Hotel de Boulogne, forlod Léon ham hurtig, sprang op ad Trappen og fandt sin Elskerinde i stærk Bevægelse.

Ved Apotekerens Navn blev hun heftig. Imidlertid gav han hende gode Undskyldninger. Det var ikke hans Skyld . . . kjendte hun ikke Homais? kunde hun troe, at han foretrak Apotekerens Selskab? Men hun vendte sig bort fra ham, han faldt paa Knæ og slyngede sine Arme om hendes Liv i en smægtende Stilling, med lystne og bønfaldende Blikke.

Hun stod op, hendes store flammende Øine betragtede ham alvorligt og næsten skrækkeligt, pludselig fordunkledes de af Taarer, hendes rosenrøde Øielaag sænkede sig, hun gav

ham sine Hænder, og Léon førte dem til sine Læber, da en Opvarter kom ind og underrettede Skriveren om, at der var en Herre, som ønskede at tale med ham.

— Du kommer vel igjen? spurgte hun.

— Ja.

— Men naar?

— Ligestrax.

— Det var kun et Fif, sagde Apotekeren, da han fik Øie paa Léon. Jeg vilde afbryde dette Besøg, der som det forekom mig ikke var Dem tilpas. Lad os gaae hen til Bridoux og faae os en Bitter.

Léon svor, at han maatte tilbage paa Kontoret, saa gav Apotekeren sig til at satirisere over Akterne og Rettergangen.

— Lad nu Cujas og Bartholo hvile lidt! Vær nu en skikkelig Fyr og gaae med hen til Bridoux, saa skal De faae hans Hund at see, den er saa morsom.

Og da Skriveren blev ved at sætte sig derimod, tilføiede han.

— Saa gaaer jeg med paa Kontoret og venter paa Dem, jeg kan forkorte Tiden med at læse i en Avis eller kigge i en Code.

Ør i Hovedet af Emmas Vrede, af Apotekerens Sladder, og maaske havde ogsaa Frokosten gjort Sit dertil, stod Léon raadvild ligesom fortryllet af Apotekeren, der vedblev: Gaae nu med hen til Bridoux, han boer jo kun et Par Skridt herfra.

Af Ladhed, af Lede, af denne uforklarlige Følelse, der driver os til Ting, vi har allermest Antipathi imod, lod han sig slæbe med hen til Bridoux, de fandt denne i hans lille Gaard med tre Svende, der stønnede over at dreie et Hjul paa en Maskine til at lave Selservand. Homais gav dem gode Raad, han kyssede Bridoux, og man drak Mavebittre.

Tyve Gange vilde Léon afsted, men den Anden holdt ham ved Armen og sagde:

— Nu gaaer jeg jo ligestrax med, saa skal vi hen til „Rouens Fakkel". Jeg skal præsentere Dem for Redaktoren.

Han slap dog endelig løs og foer hen i Hotellet. Emma var der ikke længere.

Hun var nylig gaaet fortvivlet bort, nu afskyede hun ham. Hans Uordholdenhed forekom hende en Fornærmelse, og hun søgte efter andre Aarsager til at losrive sig fra ham, han var ude af Stand til Heroisme, svag, triviel, blødagtigere end en Kvinde, forøvrigt gjerrig og feig.

Hun blev dog lidt efter lidt roligere og opdagede tilsist, at hun rimeligvis gjorde ham Uret. Men idet vi sværter et elsket Væsen, løsnes vi altid lidt fra det. Man bør ikke røre ved Gudebilleder, der bliver noget af Forgyldningen tilbage paa Hænderne.

De talte stadigt hyppigere om Ting, der var deres Kjærlighed uvedkommende, og i de Breve, som Emma sendte ham, var der Tale om Blomster, Vers, Maanen og Stjernerne, naive Tilflugtsmidler for en svækket Lidenskab, der søgte at oplives ved ydre Bistand. Hun lovede sig stadig en dyb Lyksalighed til den næste Reise, men maatte alligevel tilstaae, at hun ikke følte noget Usædvanligt. Men denne Skuffelse forsvandt hurtig for et nyt Haab, og Emma vendte mere opflammet og begjærligere tilbage til ham.

Imidlertid var der paa denne af kold Sved fugtede Pande, paa disse stammende Læber, i disse forvildede Blikke, i disse Omfavnelser, noget Eiendommeligt, Vagt, Melankolsk, der syntes Léon at snige sig ind imellem dem for at skilledem ad.

Han vovede ikke at henvende noget Spørgsmaal til hende, men idet han saae hende saae erfaren, tænkte han ved sig selv,

at hun maatte have gjennemgaaet alle Slags Nydelser og Lidelser. Hvad der forhen henrykkede ham, forskrækkede ham nu noget, forøvrigt oprørtes han mod denne Absorbering af hans Personlighed, der stadig tiltog. Han var harmfuld paa Emma for denne stadige Seir. Han gjorde sig endogsaa Umage for ikke mere at elske hende, men naar han hørte hendes Støvler knirke, følte han sig feig som Drukkenbolten ved Synet af berusende Drikke.

Men hun odslede ogsaa paa ham med al Slags Opmærksomhed, ligefra Bordets Glæder til kokette Kjoler og smægtende Blikke. Hun gjemte Roser ved sin Barm og kastede dem hen i Ansigtet paa ham, viste sig bekymret for hans Helbred, gav ham Raad angaaende hans Opførsel og for at knytte ham yderligere til sig i det Haab, at Himlen maaske vilde yde sin Bistand dertil, hang hun en Medaillon om Halsen paa ham med den hellige Jomfrues Billede. Som en dydig Moder erkyndigede hun sig om hans Kammerater. Hun sagde til ham: Du skal ikke omgaaes med dem, gaae ikke ud, tænk kun paa vor Kjærlighed, elsk mig! Hun havde ønsket at kunne vaage over hans Liv, og da fik hun den Tanke at lade ham følge paa Gaden. Tæt ved Hotellet stod der stadig en Slags Vagabond, der preiede de Reisende, og som ikke vilde afslaae . . . men hendes Stolthed oprørtes. — Lad ham bedrage mig, hvis han vil! det er mig ligegyldigt! bryder jeg mig derom?

En Dag da de skiltes tidligt, og hun gik ene over Boulevarden, fik hun Øie paa sit Klosters Mure, hun satte sig da hen paa en Bænk under Elmetræernes Skygge. Hvilken Ro hun dengang havde nydt! hvor hun misundte de naive Følelser, som hun havde søgt at skabe sig, efter Bøger.

De første Maaneder af hendes Ægteskab, hendes Ridt i Skoven, Vicomten, med hvem hun havde valset, den syn=

gende Lagardy, Alt foer atter forbi hendes Blik . . . og Léon viste sig pludselig for hende ligesaa fjernt som de Andre. Jeg elsker ham dog, sagde hun til sig selv, ligemeget! hun var ikke lykkelig, hun havde aldrig været det. Hvoraf kom da denne Livets Afmagt, hvorfor maatte enhver Ting, hvortil hun støttede sig, være raadden! . . . Men hvis der nogetsteds fandtes et stærkt og skjønt Væsen, en kraftig Natur, samtidig lidenskabelig og drømmende, et Digterhjerte i en Engels Skikkelse, en Lyra med Staalstrenge, klingende mod Himlen med smeltende Elskovskvad, hvorfor kunde hun da ikke finde dette Væsen? . . . Men det var en Umulighed. Der existerede Intet, som det var Umagen værdt at søge efter, Alt løi. Hvert Smil skjulte en Kjedsomheds Gaben, hver Glæde en Forbandelse, hver Nydelse en Afsmag, og de fyrigste Kys efterlod kun paa Læben en Lyst til en endnu høiere Nydelse, som det var umuligt at tilfredsstille.

En Metalklang slæbte sig hen i Luften, og Klosteruret slog fire Slag. Fire! Det forekom hende, at hun havde siddet en Evighed paa denne Bænk. Men en Uendelighed af Lidenskaber kan rummes i et Minut som en Menneskemængde paa et lille Rum.

Emma levede aldeles optaget af sine Lidenskaber og bekymrede sig ikke mere om Penge end en Erkehertuginde.

En Dag traadte en rødmusset, skaldet, temmelig simpelt klædt Person ind til hende og erklærede at være sendt fra Hr. Vinçart i Rouen. Han tog Knappenaalene bort, der lukkede Sidelommen paa hans lange grønne Frakke, stak dem i sit Ærme og rakte hende høfligt et Stykke Papir.

Det var en Vexel paa syvhundrede Francs underskrevet af hende, som L'heureux trods alle sine Løfter havde overdraget Vinçart.

Hun sendte sin Pige hen til ham, han kunde ikke komme.

Den Ubekjendte, der var bleven staaende op, kastede nysgjerrige Blikke, der skjultes af hans svære lyse Øielaage, til alle Sider og spurgte med et enfoldigt Udtryk:

— Hvad Svar skal jeg give Hr. Vinçart?

— Nu vel! svarede Emma, sig ham . . . at jeg ikke har Penge . . . det maa vente til næste Uge. Og den Gamle gik sin Vei uden at sige et eneste Muk.

Men næste Dag Klokken tolv fik hun en Protest, og Synet af Stempelpapiret, hvorpaa der gjentagne Gange med store Bogstaver prangede „Hareng Retsbetjent i Buchy“, gjorde hende saa angst, at hun sporenstrengs løb over til Kjøbmanden.

Hun fandt ham i hans Butik i Færd med at binde en Pakke sammen.

— Nu skal jeg ligestrax være til Deres Disposition, sagde L'heureux.

Han vedblev alligevel ganske roligt med sit Arbeide, hjulpet af en ung Pige paa henved tretten Aar, der var lidt pukkelrygget og samtidig fungerede som hans Kommis og Kokkepige.

Derpaa travede han med sine Trætofler henover Butiksgulvet og gik foran Fruen op paa første Sal. Han førte hende ind i et snevert Kabinet, hvor der stod nogle store Protokoller paa en Fyrretræespult bag en tung Jernstang med en forsvarlig Hængelaas for. Op til Muren under Sirsesvinduerne skimtede man en Pengekiste, men saa stor, at den maatte indeholde andre Sager end Vexler og Penge. Hr. L'heureux laante nemlig paa Pant, og det var der, at han havde gjemt Fru Bovarys Guldkjæde og stakkels Fa'er Telliers Ørenringe, der endelig var bleven tvunget til at sælge sin Kafé og havde kjøbt sig en tarvelig Urtebod i Quincampoix, hvor han hen=

tæredes af sin Hoste midt mellem alle sine Voxlys, der var mindre gule end hans eget Ansigt.

L'heureux satte sig i sin store Straalænestol med de Ord: Hvad Nyt?

Hun rakte ham Papiret.

— Ja, hvad kan jeg gjøre ved det?

Da blev hun heftig og mindede ham om det Løfte, han havde givet om ikke at ville lade hendes Vexler circulere, han indrommede det.

— Jeg blev selv tvunget, jeg havde Kniven paa Struben.

— Men hvad vil der nu ske? spurgte hun.

— Det er ganske simpelt, Dom og Exekution, saa er den Vise ude!

Emma maatte gjøre Vold paa sig selv for ikke at slaae ham. Hun spurgte ham blidt, om der ikke gaves noget Middel til at berolige Hr. Vinçart.

— Saa kjender De ham nok ikke . . . berolige Vinçart, han er værre end en Tyrk.

Hun bad ham saa bønlig om at tage sig af Sagen.

— Men synes De da ikke, at jeg hidentil har vist mig meget god imod Dem? Han aabnede en af sine Protokoller. See nu bare! Han foer op ad Siden med Fingeren, lad os nu see! . . . lad os nu see! . . . 3die August, 200 Francs . . . 17de Juni 150 . . . 23de Marts 46 . . . April . . . Han stansede, som om han var angst for at begaae en Dumhed . . . Saa taler jeg slet ikke om de Vexler, Deres Mand har underskrevet, der er en paa 700, en anden paa 200 Francs! Saa er der smaa A Contoer, Renter, det er i det Uendelige, man kan neppe hitte Rede deri. Jeg vil slet ikke have med den Sag at bestille.

Hun græd og kaldte ham endogsaa „sin gode kjære Hr. L'heureux"; men han kastede hele Skylden paa denne Kjoter af

Vinçart. Forresten havde han ikke en Centime, der var Ingen, der vilde betale, men flaaede ham, en stakkels Kræmmer som han kunde ikke gjøre Forskud.

Emma taug, og L'heureux, der bed i Fjeren paa sin Pen, blev uden Tvivl urolig over hendes Tavshed, thi han vedblev:

— Med mindre at jeg en af disse Dage fik nogle Indbetalinger . . . . saa kunde jeg . . .

— Saasnart som jeg blot faaer Resten for Barneville . . . sagde hun.

— Hvadfornoget? . . . Og ved at erfare, at Langlois endnu ikke havde betalt, syntes han at blive meget overrasket og tilføiede med honningsød Stemme: — Og angaaende Betingelserne siger De . . .

— Gjør Alt hvad De vil!

Han lukkede Øinene for at tænke efter, skrev nogle Tal og erklærede, at det vilde volde ham endel Bryderi, at Sagen var mislig, og at han „aarelod sig". Endelig udfærdigede han fire Vexler, hver paa tohundrede og halvtredsindstyve Francs med en Maaneds Frist imellem hver. — Forudsat at jeg nu kan komme overens med Vinçart! Forøvrigt er det jo egenlig en Aftale, jeg lader mig ikke holde for for Nar.

Derpaa viste han hende skjødesløst forskjellige nye Varer, hvoraf dog ingen efter hans Mening fortjente Fruens Opmærksomhed. Tænk Dem nu, her er en Kjole til fem Sous Alenen, der garanteres for ægte Farve. Den gaaer i Folk som varmt Brød, man fortæller dem naturligvis ikke, hvad det er. — Ved denne Tilstaaelse af at han snød Andre, vilde han overbevise hende fuldstændigt om sin Redelighed ligeoverfor hende.

Han holdt hende tilbage, for at vise hende tre Alen Kniplinger, som han havde „fundet" forleden paa en Auktion.

— Er det ikke kjønt? spurgte han hende, det er meget moderne, det bruges især til at lægge over Læneſtole, og hurtigere end en Taskenspiller havde han svøbt Kniplingerne i et Stykke blaat Papir og stukket det i Haanden paa Emma.

— Men jeg maa dog have at vide . . .

— Senere, svarede han og vendte hende Ryggen.

Allerede den samme Aften trængte hun ind paa Charles, for at han skulde skrive til sin Moder efter Resten af Arven. Svigermoderen svarede, at der var ikke mere tilbage. Likvidationen var sluttet, og foruden Barneville havde de kun sexhundrede Livres i Rente, som hun skulde sende dem nøiagtigt.

Saa skrev Fruen Regninger til to eller tre Klienter og benyttede sig snart i stort Omfang af dette Middel, der lykkedes hende. Hun passede stadig at tilføie som Postskriptum: „Tal ikke derom til min Mand, De kjender hans Stolthed . . . undskyld mig . . . Deres Tjenerinde . . .“ Der kom enkelte Indsigelser, hun opsnappede dem.

For at skaffe Penge, gav hun sig til at sælge sine gamle Hansker, sine gamle Hatte, gammelt Jernkram, og hun tingede med sand Griskhed, der var Bondeblod i hendes Aarer. Paa sine Reiser til Byen tilforhandlede hun sig Nipssager, som L'heureux ganske sikkert i Mangel af Andre vilde afkjøbe hende. Hun kjøbte Strudsfjer, kinesisk Porcellain og Dragkister, hun laante af Félicité, af Madam Lefrançois, af Værtinden i „det røde Kors“, af Alle ligemeget hvem. Med de Penge, hun endelig fik for Barneville, betalte hun to Vexler, de andre femtenhundrede Francs gik med. Hun laante paany, og saaledes blev det stadig ved.

Undertiden forsøgte hun dog ganske vist at gjøre Overslag, men hun opdagede saa utrolige Ting, at hun ikke vilde fæste Lid dertil. Saa begyndte hun forfra, kunde alligevel

ikke hitte Rede deri, lod det Hele ligge og tænkte ikke mere derpaa.

Hvor Hjemmet nu var melankolsk! man saae de Handlende gaae ind og ud med forbittrede Ansigter. Lommetørklæder flød om paa Kakkelovnene, og den lille Bertha gik til stor Forargelse for Fru Homais med Huller i Strømperne, naar Charles frygtsomt vovede at gjøre en Bemærkning, svarede hun heftigt, at det ikke var hendes Skyld.

Hvorfor disse iltre Svar! han tilskrev hendes tidligere Sygdom Alt, og idet han bebreidede sig selv for at have antaget hendes Sygeligheder for Feil, anklagede han sig for Egoisme og vilde løbe hen og omfavne hende. Nei, tænkte han ved sig selv, jeg vilde kun kjede hende, og han blev hvor han var.

Efterat have spist til Middag spadserede han ene i Haven, han tog Barnet paa Skjødet og forsøgte at lære det at læse i hans medicinske Blad, men det varede ikke ret længe, før Barnet, der aldrig fik den mindste Undervisning, saae bedrøvet paa ham og gav sig til at græde. Saa trøstede han det, han hentede Vand til hende i Kanden for at lave Strømme i Sandet eller knækkede Ligustergrenene for at plante Træer i Bedene, hvorved Haven, der var aldeles overgroet af langt Græs, efterhaanden odelagdes, man skyldte Lestiboudois for saamange Timers Arbeide! Saa frøs Barnet og spurgte efter sin Moder. — Kald paa Pigen! sagde Charles, Du veed jo nok, at Mama ikke kan lide at blive forstyrret.

Efteraaret begyndte, og Løvet faldt allerede — som for to Aar siden — da hun var syg! Naar skulde dog alt dette faae Ende? . . . og han vedblev at gaae op og ned med Hænderne paa Ryggen.

Fruen opholdt sig paa sit Værelse, der maatte Ingen komme op. Hun sad der den hele udslagne Dag døsig, neppe

paaklædt og lod af og til ryge med Haremspastiller, som hun havde kjøbt i Rouen i en algiersk Boutik. For ikke om Natten at have dette sovende Mandfolk ved sin Side, havde hun endelig bevæget ham til at fortrække op paa anden Sal, og hun laae og læste ligetil Morgenstunden i extravagante Bøger, hvori der vrimlede af Orgier og blodige Scener. Ofte blev hun grebet af Rædsel og udstødte et Skrig, Charles ilede til. — Gaae blot, sagde hun da, atter andre Gange aabnede hun stønnende, lidenskabelig Vinduet, indaandede den kolde Natteluft, spredte sit svære Haar for Vinden, saae op til Stjernerne og ønskede sig Fyrsters Kjærlighed. Hun tænkte paa ham, paa Léon. Hun kunde i et saadant Øieblik have givet Alt for et eneste af disse Stevnemøder, der mættede hende.

Det var hendes Festdage, hun vilde have dem glimrende, og naar han ikke kunde dække Udgifterne alene, lagde hun flot Resten til, hvad der nu næsten hændtes hver Gang. Han forsøgte at gjøre hende forstaaeligt, at de kunde befinde sig ligesaa godt i et beskednere Hotel, men hun fandt stadig nye Indvendinger.

En Dag tog hun sex smaa Sølvskeer frem, det var Fa'er Rouaults Brudegave og bad ham strax at bringe dem hen paa et Laanekontor, Léon adlød, skjønt dette Skridt mishagede ham. Han var angst for at kompromittere sig.

Ved at tænke nærmere derover fandt han, at hans Elskerinde stadig blev løierligere, og at det maaske ikke var saa ganske urigtigt, at man søgte at skille ham fra hende.

Hans Moder havde nemlig faaet et meget langt anonymt Brev, hvori man underrettede hende om, at hendes Søn „ødelagde sig“ med en gift Kone, og den gode Dame, der strax troede at see Familielivets evindelige Skræmmebillede, den ubestemmelige, forfærdelige Skabning, Sirenen, Uhyret,

der fantastisk færdes i Lidenskabens Afgrunde, skrev ufortøvet til hans Principal Hr. Dubocage, som opførte sig aldeles mønsterværdig ved denne Leilighed. Han havde nemlig en Samtale paa tre Kvarter med Synderen, vilde rive Skjællene fra hans Øine, vise ham den Afgrund, ved hvis Rand han stod. Et saadant Forhold kunde skade hans Karriere, han bønfaldt ham om at bryde, hvis han ikke vilde gjøre dette Offer i sin egen Interesse, burde han gjøre det for hans, Dubocages Skyld.

Léon havde endelig svoret ikke mere at ville gjensee Emma og bebreidede sig selv, at han ikke var ordholdende, idet han betænkte alt det Bryderi og Splid, som denne Kvinde endnu kunde volde ham, slet ikke at tale om hans Kammeraters Spottegloser som han hver Formiddag maatte bide i sig. Forøvrigt skulde han snart være første Skriver, det var paa Tiden at blive fornuftig. Derfor gav han Afkald paa sin Fløite og paa al exalteret Føleri og Fantasteri, thi enhver Spidsborger har i ungdommelig Begeistring, om saa kun en Dag, et Minut, troet sig i Stand til umaadelige Lidenskaber, til store Foretagender. Den tarveligste Libertiner har drømt sig Sultaninder; hver Notar bærer Stumper af en Digter i sit Indre.

Nu kjedede han sig, naar Emma pludselig kastede sig hulkende til hans Bryst; ligesom Folk, der kun kan taale en vis Dosis Musik, blev hans Hjerte ligegyldigt ved de Kjærlighedsudbrud, hvis Finheder han ikke længere havde Sans for. De kjendte hinanden altfor nøie til at føle denne Betagenhed ved at besidde hinanden, der forhøier Nydelsen hundredefold. Hun var ligesaa led ved ham, som han var træt af hende, i dette Forhold gjenfandt Emma alle Ægteskabets Platheder.

Men hvorledes skulde hun rive sig løs fra ham? Hvor ydmyget hun end følte sig over en saa lav Lykke, holdt hun

endnu derpaa af Vane eller Fordærvelse. Hun anklagede Léon for sine skuffede Forhaabninger, som om han havde bedraget hende, hun ønskede endogsaa en Katastrofe, der kunde hidføre en Skilsmisse, siden hun ikke havde Mod til at beslutte sig dertil.

Ikkedestomindre vedblev hun at tilskrive ham Kjærligheds-breve, ifølge den Anskuelse, at en Kvinde stadig bør skrive til sin Elsker.

Men idet hun skrev, saae hun en ganske anden Mand for sig, et Fantom, skabt af hendes fyrigste Minder, hendes skjønneste Læsning, hendes stærkeste Attraa, og han blev tilsist saa virkelig, at hun rystede af Bevægelse, uden dog tydeligt at kunne skjelne ham, i den Grad tabte han sig som en Gud under Mængden af sine Attributer. Han beboede den poetiske Egn, hvor Silkestiger gynge under Balkoner, medens Blomster dufte i Maaneskinnet. Hun følte ham tæt ved sig, han vilde komme og bortføre hende i et Kys. Derpaa faldt hun sønderknust tilbage, thi disse Udbrud mattede hende mere end nogetsomhelst Andet.

Nu følte hun en idelig og overvældende Træthed. Hun modtog ofte Stævninger, Stempelpapir, som hun neppe betragtede. Hun kunde ønske sig ikke at leve længere eller uden Ophør at sove.

Torsdagen i Fastelavnsugen tog hun ikke hjem til Yonville, men gik om Natten paa Maskerade. Hun iforte sig Floielsbenklæder og røde Strømper og tog en Paryk med hvid Sløife paa Hovedet. Hun sprang hele Natten om til den larmende Trompetmusik, man slog Kreds om hende, og om Morgenen stod hun i Teaterforsalen blant fem eller sex Masker, Debardeuser og Sømænd, Léons Kammerater, som talte om at spise Frokost paa et eller andet Sted.

Caféerne rundtomkring var fulde, de fandt en meget tarvelig Restauration ved Havnen, hvis Vært førte dem op i et lille Værelse paa fjerde Sal.

Mændene hviskede indbyrdes i en Krog, man beregnede uden Tvivl Udgifterne. Der var en Skriver, to medicinske Studenter og en Kommis, hvilket Selskab for hende! Hvad Kvinderne angik, opdagede Emma hurtig paa Klangen af deres Stemmer, at de hørte til den laveste Klasse. Hun blev bange, flyttede sin Stol tilbage og sænkede Øinene.

De Andre gav sig til at spise. Hun spiste ikke, hendes Pande brændte, det stak hende i Øielaagene, og hun mærkede en isnende Kulde, hun kunde endnu føle Balgulvet gynge under de talrige Dansendes Fødder. Punschelugten og Tobaksrøgen bedøvede hende, hun faldt i Besvimelse, man flyttede hende hen til Vinduet.

Det begyndte at dages, en stor mørkerød Plet viste sig paa Himlen henimod Sainte-Cathérinebakken. Den gustne Strøm krusede sig for Vinden, der var Ingen paa Broerne, Gaslygterne slukkedes.

Hun blev dog roligere og kom til at tænke paa den lille Bertha, som sov der hjemme i Pigens Kammer. En Kjærre med lange Jernstænger rullede forbi og kastede en bedøvende Metalklang mod Husene.

Hun ilede hastig bort, skiftede Paaklædning, sagde til Léon, at hun maatte tilbage og blev endelig ene i Hotel de Boulogne. Alt ligeindtil hende selv var hende utaaleligt. Hun havde ønsket at kunne flagre bort som en Fugl, for at forynges et eller andet Sted, langt borte i et ubesmittet Rum.

Hun gik igjen, ilede over Boulevarden, gjennem Forstaden til en Vei, der snoede sig forbi Haver. Hun gik hurtig til, den fri Luft beroligede hende, og lidt efter lidt svandt Mæng-

den, Maskerne, Kvadrillerne, Lysekronerne, Frokosten og disse Fruentimmer bort som flygtende Taager. Efter at være kommet tilbage til „det røde Kors" kastede hun sig paa sin Seng i det lille Værelse paa anden Sal med Billederne fra »Tour de Nesle«. Klokken fire om Eftermiddagen vækkede Hivert hende.

Da hun kom hjem, viste Felicité hende et Stykke graat Papir, som hun havde gjemt bag Uret. Hun læste:

„Efter Domstolens Kjendelse", hvilken Kjendelse? Den foregaaende Dag havde man virkelig bragt hende et Papir, som hun ikke havde seet paa, derfor blev hun aldeles forstenet over følgende: „befales Fru Bovary i Kongens og Lovens Navn". Hun sprang flere Linier over og opdagede: „med fireogtyve Timers Frist" — Men hvad? „At betale en Sum af ottetusind Francs". Og længere nede stod der: „Hun vil blive tvunget dertil paa hver retslig Maade, først og fremmest ved Execution af Møbler og Effekter."

Hvad skulde hun gribe til? . . . det var i Løbet af fireogtyve Timer, imorgen! . . . L'heureux, tænkte hun, vilde sandsynligvis kun skræmme hende, thi hun gjættede strax alle hans Manøvrer, Hensigten med hans Venligheder. Hvad der beroligede hende, var selve Summens overdrevne Størrelse.

Ved imidlertid idelig at kjøbe og aldrig betale, laane, underskrive Vexler og omsætte disse Vexler, der svulmede op med hver Termin, havde hun tilsidst lavet L'heureux en Kapital, som han ventede utaalmodig til sine Spekulationer.

Hun gik hen til ham og begyndte aldeles ligefrem:

— De veed vel, hvad der er passeret? Det er naturligvis en Spøg.

— Nei.

— Hvorledes det?

Han vendte sig langsomt om og sagde med korslagte Arme:

— Troer De virkelig, lille Frue, at jeg evig og altid vil være Deres Leverandør og Kræmmer for Guds Skyld? Jeg maa dog virkelig engang have mine udlagte Penge, lad os dog være fornuftige Mennesker! Hun gjorde Indsigelser i Anledning af Gjældens Størrelse. — Det er slemt for Dem; men Domstolen har godkjendt den! det er blevet tilkjendegivet Dem. Forøvrigt er det ikke mig, det er Vinçart.

— Men kan De ikke . . .

— Nei, paa ingen mulige Maader.

— Men . . . lad os nu tale fornuftigt sammen.

Hun søgte Udflugter, hun havde ikke vidst Noget . . . det var en Overraskelse.

— Hvis er Skylden? spurgte L'heureux med et ironisk Buk. Mens jeg slider som en Slave morer De Dem.

— Ingen Moralprækener!

— Det kan aldrig skade.

Hun var feig, bønfaldt ham og stottede endogsaa sin Haand, sin smukke hvide lange Haand paa Kjøbmandens Knæ.

— Lad mig være! Man skulde troe, at De vilde forføre mig.

— Skurk! udbrød hun.

— Hvor De tager paa Veie, sagde han smilende.

— Men jeg skal vise Folk, hvem De er. Jeg skal fortælle min Mand . . .

— Saa skal jeg ogsaa vise Deres Mand Noget.

Og L'heureux tog den Kvittering paa attenhundrede Francs frem, som hun havde givet ham, dengang Vinçart diskonterede den.

— Troer De, at den stakkels kjære Mand ikke vilde kunne forstaae dette lille Tyveri? vedblev han.

Hun faldt sammen, mere bedøvet end, hvis hun havde faaet et Kolleslag i Hovedet.

Han gik frem og tilbage mellem Vinduet og Pulten og gjentog:

— Den skal jeg gjerne vise ham . . . den skal jeg saamænd gjerne vise ham . . .

Derpaa traadte han nærmere til hende og hviskede:

— Det er ikke morsomt, det veed jeg nok, men man døer jo ikke deraf, og da det er det eneste Middel, De har tilbage til at skaffe Penge saa . . .

— Men hvor skal jeg dog skaffe dem fra? spurgte Emma og vred sine Hænder.

— Det er jo en let Sag, naar man har Venner . . .

Han sendte hende et saa gjennemtrængende og skrækkeligt Blik, at hun gjos ligetil det Inderste.

— Jeg lover Dem, sagde hun, at jeg vil skrive under . . .

— Jeg har nok af Deres Underskrifter.

— Jeg vil sælge.

— De har jo ikke Noget at sælge, svarede han med et Skuldertræk og raabte gjennem en Lem i Gulvet ned i Butiken: Annette, glem ikke de tre Rester af Nr. 14.

Pigen kom op, Emma forstod det og spurgte „hvormange Penge der behøvedes for at stanse en Exekution?

— Det er altfor silde!

— Men hvis jeg nu bragte Dem flere tusind Francs, en Fjerdedel af Summen, en Trediedel, næsten Alt.

— Nei, det er unyttigt.

Han stødte hende blidt hen til Trappen.

— Jeg besværger Dem, Hr. L'heureux, blot nogle Dage endnu . . . hulkede hun.

— Lad os nu være fri for Scener.

— De bringer mig til Fortvivlelse.

— Hvad Pokker kommer det mig ved? sagde han og lukkede Døren.

VII.

Hun var stoisk, da Retsbetjenten Hareng tilligemed to Vidner præsenterede sig hos hende for at optage en Inventarieliste over Bohavet.

De begyndte med Bovarys Kabinet, men opskrev dog ikke det frenologiske Hoved, der blev betragtet som „henhorende til hans Profession“; men de talte alle Gryder og Fade, Stole og Lysestager i Kjøkkenet og alle Nipssagerne paa Etagèren i hendes Soveværelse. De eftersaae hendes Kjoler, Linned og Toilettesager; hendes Tilværelse lige til dens lønligste Afkroge laae henstrakt ligesom et Lig der anatomeres for disse tre Mænds Blik.

Hr. Hareng, der var tilknappet i en tynd sort Frakke med hvidt Halstørklæde og stramme Benklæder, gjentog af og til: „Med Deres Tilladelse Frue! med Deres Tilladelse...“ Ofte kom han med Udbrud: „Nydeligt! meget smukt!“ Derpaa gav han sig atter til at skrive, idet han dyppede Pennen i Hornblækhuset, som han holdt i venstre Haand.

Da de var færdige med Værelserne, gik de op paa Loftet.

Der havde hun gjemt en Pult med Rodolphes Breve, den maatte aabnes.

— Ah en Korrespondance! sagde Hareng med et diskret Smil. Men undskyld! thi jeg maa forvisse mig om, at der ikke er andre Ting deri.

Han bøiede let Papirerne som for at hælde Guldstykker ud deraf. Hun blev greben af Harme ved at see denne plumpe Haand med dens røde snegleliguende Fingre lægge sig paa de Sider, hvorover hendes Hjerte havde banket.

Endelig gik de da! Félicite kom tilbage, hun havde staaet paa Post for at holde Bovary borte, de installerede hurtig

Betjenten oppe paa Loftet, hvor han lovede at forholde sig ganske rolig.

I Aftenens Løb forekom Charles hende tankefuld. Emma udspeidede ham med et ængsteligt Blik, idet hun troede at læse Anklager i Rynkerne paa hans Ansigt. Hendes Øine faldt paa Kaminen med den kinesiske Skjærm, paa de svære Gardiner, paa Lænestolene, kort sagt paa alle disse Ting, der havde formildet Bitterheden ved hendes Tilværelse, hun følte da et Nag eller rettere en uendelig Sorg, som kun æggede Lidenskaben, langt fra at tilintetgjøre den. Charles ragede roligt i Ilden med Fødderne paa Ildbukkene.

Der var et Øieblik, hvor Betjenten, der uden Tvivl kjedede sig i sit Skjul, gjorde lidt Støi.

— Der er Nogen, som gaaer ovenpaa, sagde Charles.

— Nei, svarede hun, det er en Luge, som staaer aaben, og som Vinden rusker i.

Den næste Dag, det var en Søndag, tog hun til Rouen for at henvende sig til alle de Bankierer, som hun kjendte af Navn. De fleste var paa Landet eller bortreist. Hun tabte ikke Modet, og dem, som hun kunde faae i Tale, bad hun om Penge med Forsikkring om, at det var aldeles nødvendigt, og at hun nok skulde betale dem tilbage.

Nogle loe hende lige op i Ansigtet, Alle sagde nei.

Klokken to løb hun til Léon, bankede paa hans Dør, der var Ingen, som aabnede, endelig kom han.

— Hvad bringer Dig til Byen idag?

— Forstyrrer jeg Dig?

— Nei . . . men . . . og han tilstod, at hans Vært ikke yndede, at Leierne modtog „Damebesøg.“

— Jeg har Noget at tale med Dig om, svarede hun.

Han tog sin Nøgle, hun standsede ham.

— Nei, henne hos os selv!

De gik op paa deres Værelse i Hotel de Boulogne.

Hun drak et stort Glas Vand. Hun var meget bleg.

— Léon, Du maa gjøre mig en Tjeneste, og idet hun rystede begge hans Hænder, som hun klemte fast om, tilføiede hun.

— Hør! Jeg trænger til ottetusind Francs.

— Men Du er jo vanvittig.

— Nei ikke endnu.

Og hun meddelte ham Alt og forklarede ham sin fortvivlede Stilling, thi Charles var uvidende om det Hele, Fa'er Rouault formaaede Intet, hendes Svigermoder afskyede hende, men han Léon maatte give sig til at løbe om for at skaffe denne absolut nødvendige Sum . . .

— Men hvorledes vil Du da have . . .

— Du er en Usling! udbrød hun.

— Men Du overdriver vist Ulykken, sagde han dumt. Maaske vil Fyren blive beroliget med en tusind Daler.

Det var jo netop en yderligere Grund til at forsøge et eller andet Skridt, det var ikke muligt, at man ikke skulde kunne opdrive tretusind Francs. Iøvrigt kunde Léon jo gaae i Kaution for hende.

— Gaae! Prøv derpaa! det maa saa være! Jeg skal elske Dig saa høit derfor!

Han gik og kom tilbage efter en Times Forløb og sagde med et høitideligt Udtryk. Jeg har været hos tre Personer . . . forgjæves.

De blev siddende ligeover for hinanden, begge ved sin Side af Kaminen, ubevægelige og uden at sige et Ord. Emma trak paa Skuldrene og stampede i Gulvet. Han hørte hende mumle: Hvis jeg var i Dit Sted, skulde jeg nok skaffe Penge!

— Hvor da?

— Paa Dit Kontor! og hun saae hen paa ham.

En djævelsk Dristighed spillede i hendes flammende Blik, og Øienbrynene trak sig sammen paa en lasciv og opmuntrende Maade — saaledes at den unge Mand følte sig blive svag under denne Kvindes stumme Villie, der tilskyndede ham til en Forbrydelse. Da blev han angst, og for at undgaae enhver Forklaring slog han sig for Panden med det Udbrud:

— Morel maa jo komme hjem inat! Han vil ikke sige nei, det haaber jeg nok! — Det var en af hans Venner, Søn af en meget rig Kjøbmand, — og jeg skal bringe Dig dem imorgen, tilføiede han.

Emma lod ikke til at modtage dette Haab med saamegen Glæde, som han havde troet. Anede hun Løgnen? Han vedblev, idet han blev rød i Hovedet:

— Men hvis Du ikke skulde faae mig at see til Klokken tre, saa vent ikke længere, min Elskede. Nu maa jeg gaae, undskyld mig. Farvel!

Han trykkede hendes Haand, den var aldeles slap. Emma havde tabt Evnen til at føle Nogetsomhelst.

Klokken slog fire, og hun reiste sig for at tage hjem til Yonville, idet hun automatisk lystrede Vanens Magt.

Det var smukt Veir, det var en af disse lyse, skarpe Martsdage, hvor Solen skinner under en aldeles klar Himmel. Søndagsklædte Folk med fornøiede Ansigter spadserede paa Gaderne. Hun naaede Torvet ved Kirken, Vespergudstjensten var forbi, Skaren strømmede ud af de tre Portaler som en Flod gjennem tre Brobuer, og i Midten stod Schweitzeren, ligesaa ubevægelig som en Klippe.

Da mindedes hun den Dag, hvor hun ængstelig og forhaabningsfuld var traadt ind under dette store Skib, der strakte sig for hende mindre dyb end hendes Kjærlighed, og hun vedblev at gaae fremad, grædende under sit Slør, bedøvet, vaklende og nær ved at besvime.

— Varsko! raabte en Stemme fra en Port, der aabnedes.

Hun stansede for at lade en mørk Hest, der var spændt for en Tilbury, og kjørt af en Gentleman i Zobelpels fare forbi sig. Hvem var det dog? Hun kjendte ham jo . . . Vognen foer afsted og forsvandt

Men det var jo ham, Vicomten! Hun vendte sig bort. Gaden var tom. Hun var saa overvældet, saa melankolsk, at hun maatte støtte sig til en Mur for ikke at falde.

Hun tænke, at hun havde taget feil, forøvrigt vidste hun det ikke, Alt i og udenfor hende selv forlod hende. Hun følte sig fortabt, som om hun villielos styrtede ned i bundløse Afgrunde, og hun blev næsten glad ved at opdage Homais i „det røde Kors", denne stod og saae paa, at man læssede en stor Kasse med Apotekersager paa „Svalen". Han holdt et Tørklæde med sex „Cheminots" i Haanden til sin Kone.

Fru Homais yndede i høi Grad disse smaa, tunge, turbanformede Brød, som man spiser i Fastetiden med Smør paa, et siste Minde om Gothernes Føde, der maaske skriver sig fra Korstogenes Tid, og hvormed de kraftige Normanner fyldte sig i fordums Dage, idet de ved det gule Fakelskjær troede at se Sarrasener Hoveder paa deres Bord mellem Kanderne med Hypenkras og de kjæmpemæssige Kjødstykker. Apotekerens Kone knaste dem ligesaa heroisk trods sine daarlige Tænder, derfor undlod Homais heller ikke at bringe nogle hjem, hver Gang han tog til Byen.

— Det glæder mig at træffe Dem! sagde han og bød Emma Haanden, for at hjælpe hende ind i „Svalen". Derpaa hængte han Brødene op i Vognremmene og satte sig med blottet Hoved og korslagte Arme i en tankefuld og napoleonsk Stilling.

Men da den Blinde som sædvanligt viste sig, udbrød han:

— Jeg kan ikke begribe, at Myndighederne endnu tillader en saa skjændig Industrigren. Man burde indespærre disse Ulykkelige og tvinge dem til et eller andet Arbeide. Fremskridtet bevæger sig paa Ære kun med Snegleskridt, vi vader om i et gyseligt Barbari.

Den Blinde rakte Hatten frem, der daskede imod Dørkanten.

— Det er en Kjertelsygdom! sagde Apotekeren. Og skjønt han godt kjendte den stakkels Djævel, lod han, som om han saae ham for første Gang, mumlede Ord som: „Hinde, Hornhinde, Facies", og spurgte ham i en faderlig Tone: Har Du længe lidt af denne forfærdelige Sygdom, min Ven? I Stedet for at drikke Dig fuld paa Kroerne, burde Du hellere bruge en Kur. Han opfordrede ham til at nyde god Vin, godt Øl, gode Stege. Den Blinde vedblev at synge, han syntes forøvrigt næsten at være fjollet. Endelig aabnede Homais sin Pung.

— Der har Du en Sou, giv mig to Liards tilbage, — og glem ikke mine Raad, Du vil befinde Dig vel derved.

Hivert tillod sig ganske høit at yttre nogen Tvivl om deres Virkeevne, men Apotekeren forsikkrede, at han vilde kurere ham med en Salve, han selv havde lavet og gav ham sin Adresse: — Homais „ved Hallerne", hvert Barn veed forresten, hvor jeg boer.

— Men nu maa Du ogsaa spille Komedie for Pengene, sagde Hivert.

Den Blinde sank i Knæ, bøiede Hovedet tilbage, rullede de grønlige Øine om deri og rakte Tunge, idet han gned sig paa Maven med begge Hænder og udstødte en Art dump Hylen som en forsulten Hund. Greben af Væmmelse slængte Emma et Femfrancsstykke hen over Skuldren til ham. Det

var hele hendes Formue, det forekom hende ædelt at kaste den bort paa denne Maade.

Vognen var allerede atter kjørt til, da Homais pludselig hældede sig ud af Vinduet og raabte:

— Ingen Mel- og Mælkespiser. Uld paa Kroppen, de syge Dele skal udsættes for Røg af Enebær.

Synet af de bekjendte Gjenstande, der defilerede forbi Emmas Øine, vendte hende lidt efter lidt bort fra hendes nuværende Sorg. En utaalelig Træthed overvældede hende, og hun naaede hjem, sløvet, maalløs, næsten indsovet. Komme hvad der komme vil, tænkte hun, og maaske, hvem veed? hvorfor kunde der ikke i næste Øieblik skee noget aldeles Mærkeligt? L'heureux kunde jo for Exempel døe.

Klokken ni om Morgenen vaktes hun ved Lyden af Stemmer paa Torvet. En Skare Mennesker havde samlet sig omkring „Hallerne" for at læse en stor Plakat, der var klæbet til en af Pælene, hun saae Justin staae op paa en Afviser og rive Plakaten itu. Men i samme Øieblik tog Landsbybetjenten ham i Kraven, Homais kom ud fra Apoteket, og Mo'er Lefrançois lod til at holde en Tale.

— Frue, Frue! raabte Félicité der traadte ind i Stuen, det er ganske forfærdeligt.

Og den stakkels Pige rakte hende bevæget et Stykke gult Papir, som hun havde revet af Døren. Emma saae med et Øiekast, at hele hendes Møblement var tilsalgs.

De betragtede hinanden i Tavshed, Fruen og Pigen havde ingen Hemmeligheder for hinanden. Endelig sukkede Félicité: — Hvis jeg var i Deres Sted, Frue, gik jeg hen til Hr. Guillaumin.

— Troer Du? . . . Og dette Spørgsmaal betød: Har Du, som kjender Huset gjennem Tjeneren, nogensinde hørt, at Herren har omtalt mig?

— Ja, gaae blot derhen, det vil være rigtig gjort af Dem.

Hun klædte sig paa, tog sin sorte Kjole og sin Kaabe med Stenkulsknapperne paa, og for at man ikke skulde see hende (der var altid mange Folk paa Torvet) gik hun udenfor Landsbyen ad Stien langs Vandet.

Hun naaede aldeles forpustet Notarens Gitter, Himlen var mork, og der faldt lidt Sne.

Ved Lyden af Klokken viste Théodore sig, han aabnede næsten familiært Døren for hende, som om hun havde været en Bekjendt og førte hende ind i Spisestuen.

En stor Porcellainsovn summede under en Kaktus, der udfyldte Nischen, og i sorte Rammer hang Steubens „Esmeralda“ og Schopins „Potifars Hustru“ paa det egetræesfarvede Tapet. Det dækkede Bord, to Sølvfyrfade, Porcellainsknapperne paa Døren, Gulvet og Møblerne, Alt straalede af smaalig engelsk Properhed, der var farvede Glas i alle Vinduesbjørnerne. — Saadan en Spisesal burde jeg have, tænkte Emma.

Notaren traadte ind, idet han holdt den blommede Slaabrok op til sig med den venstre Haand, mens han med den anden hurtig lettede paa den kastaniebrune Fløilshue og atter omhyggeligt anbragte den paa Siden af Hovedet paa de tre lyse Haarlokker, han havde strøget fra Baghovedet for at bøde paa den skaldede Isse.

Efter at have budt hende en Stol, satte han sig ned til sin Frokost, idet han undskyldte sin Uhøflighed.

— Min Herre, jeg vilde bede Dem . . .

— Om hvad, Frue? Tal kun! Jeg er lutter Øre.

Hun gav sig til at udvikle Situationen for ham.

Hr. Guillaumin kjendte den godt, da han hemmeligt stod i nøie Forbindelse med Kræmmeren, hos hvem han stadig fik

Kapitaler til de Laan i Eiendomme, man bad ham om at skaffe.

Han kjendte altsaa (og det bedre end hun) disse Vexlers Historie, der først havde været saa ubetydelige og baaret forskjellige Navne som Endossenter, der havde været udstedte paa lang Sigte og stadig omsatte, indtil Kræmmeren endelig engang havde samlet alle Protester og overdraget sin Ven Vinçart at gjøre alle fornødne Skridt i sit eget Navn, da han ikke vilde gjælde for en Tiger blant sine Medborgere.

Hun blandede sin Beretning med Bebreidelser mod L'heureux, hvortil Notaren af og til svarede med en intetsigende Bemærkning. Mens han spiste sin Kotelette og drak sin The, sænkede han Hagen i sit himmelblaa Halstorklæde, der sammenholdtes af to Diamantnaale med en Guldkjæde imellem, og han smilede, men det var et eiendommeligt, sødligt og tvetydigt Smil. Da han opdagede, at hun havde vaade Fødder, sagde han: Flyt Dem dog nærmere til Kakkelovnen . . . nærmere op . . . til Porcelainspladen. Hun var bange for at smudse den til. Notaren svarede galant: En Skjønhed kan aldrig ødelægge Noget.

Hun søgte da at bevæge ham og kom selv i Bevægelse ved at skildre ham sit tarvelige Hjem, sine Pinsler, sine Fornødenheder. Han forstod det saa godt, hun, en elegant Dame! og uden at afbryde sit Maaltid, havde han vendt sig helt om imod hende, saaledes at hans Knæ streifede hendes Støvle, hvis Saal krummede sig, idet den røg mod Kaminen.

Men da hun bad ham om tusind Daler, klemte han Læberne sammen, erklærede at det gjorde ham meget ondt, at han ikke tidligere havde ledet hendes Pengesager, thi der var hundrede bekvemme Leiligheder, selv for en Dame, til at anbringe sine Kapitaler godt, hun kunde maaske have havt Part i

Torvemoserne ved Grumesnil eller Jorderne ved Havre, indladt sig paa ypperlige næsten aldeles sikkre Spekulationer, og han lod hende fortæres af Harme ved Tanken om de fantastiske Summer, hun sikkert kunde have vundet.

— Hvoraf kommer det, vedblev han, at De ikke tidligere har henvendt Dem til mig?

— Jeg veed det ikke rigtigt, svarede hun.

— Hvorfor? . . . Jeg gjorde Dem vel meget angst. Det er tvertimod mig, der har Anledning til at beklage mig; jeg kjender Dem jo neppe. Jeg nærer dog megen Hengivenhed for Dem, jeg haaber, at De ikke tvivler derom.

Han rakte hende sin Haand, greb hendes, fæstede et glubsk Kys derpaa og beholdt den paa sit Knæ, og han legede blidt med hendes Fingre, idet han sagde hende tusind Komplimenter.

Hans fade Stemme summede som en rislende Bæk, hans Øine skjød Gnister gjennem Brillerne, og hans Hænder trængte ind i Emmas Ærme for at omfatte hendes Arm, hun følte et stønnende Aandepust mod sin Kind. Denne Mand generede hende skrækkeligt.

Hun reiste sig med et Sæt og sagde: Jeg venter, min Herre.

— Paa hvad? spurgte Notaren og blev pludselig aldeles bleg.

— Paa Pengene.

— Men . . . han gav efter for sin Attraa, der aldeles overvældede ham: nu vel! ja! . . . og han slæbte sig paa Knæ henimod hende, uden at bryde sig om sin Slaabrok. — Bliv for Guds Skyld! jeg elsker Dem! Han greb hende om Livet.

En purpurrød Strøm skjød sig op i hendes Ansigt. Hun veg tilbage med et forfærdeligt Udtryk og raabte:

— De benytter Dem frækt af min Nød, min Herre. Jeg er at beklage men ikke at faae tilkjøbs. Og hun forlod Stuen.

Notaren stod aldeles forbløffet med Øinene fæstede paa sine smukke broderede Morgensko, det var en Damepræsent. Dette Syn beroligede ham tilsidst. Forøvrigt tænkte han, at et saadant Eventyr kunde have ført ham for vidt.

— Hvilken nedrig Usling! . . . hvilken Skjændsel, sagde hun til sig selv, da hun hastig ilede langs Espetræerne paa Landeveien. Skuffelsen over det uheldige Udfald forstærkede kun Harmen over Krænkelsen, det forekom hende, at Forsynet fremturede i at forfølge hende, og hendes Stolthed voxede derved, aldrig havde hun næret saa megen Agtelse for sig selv og Foragt for Andre. Noget Krigerisk bragte hende ud af sig selv. Hun havde ønsket at kunne prygle alle Mændene, spytte dem i Ansigtet, knuse dem Allesammen, og hun vedblev at gaae hastig til, bleg, skjælvende, heftig, udspeidende den tomme Horisont med Taarer i Øiet, og ligesom frydende sig over det Had, der var nærved at kvæle hende.

Da hun fik Øie paa sit Hus, blev hun greben af en Stivnen. Hun kunde ikke gaae fremad, det maatte dog skee, hvor skulde hun forøvrigt flygte hen?

Félicité ventede hende i Døren.

— Nu vel?

— Nei, svarede Emma.

I et Kvarterstid grundede begge over, om der ikke skulde være et Menneske i Yonville, der vilde hjælpe. Men hver Gang Félicité nævnede Nogen, svarede Emma: — Nei, det er umuligt! de vil ikke.

— Og Herren, som ligestrax kommer hjem.

— Ja jeg veed det, lad mig være alene.

Hun havde forsøgt Alt. Der var Intet mere at gjøre, og naar Charles kom hjem, skulde hun altsaa sige til ham:

— Gaae Din Vei. Det Tæppe, hvorpaa Du træder, tilhører ikke længere os. Af Dit Hus eier Du ikke et Stykke Møbel, en Knappenaal, et Straahalm, og det er mig, som har ruineret Dig, stakkels Mand! Derpaa vilde han briste i Hulken, fælde Taarer i det Uendelige og tilgive hende, naar den første Overraskelse var forbi.

— Ja! mumlede hun og skjar Tænder, han vil tilgive mig; dette Menneske, selv om han kunde tilbyde mig en Million, vilde jeg dog aldrig kunne tilgive ham, at han nogensinde har lært mig at kjende. Aldrig, aldrig! Tanken om Bovarys Overlegenhed gjorde hende aldeles rasende. Hvad enten hun nu tilstod eller ei, vilde han dog ikke destomindre strax, snart eller imorgen faae Katastrofen at vide, hun maatte altsaa vente denne skrækkelige Scene og lide under hans Høimod. Hun fik Lyst til atter at begive sig hen til L'heureux; men til hvad Nytte? at skrive til sin Fader! det var altfor sent, og maaske fortrød hun nu, at hun ikke havde givet efter for den Anden, da hun hørte Hestetrav i Alleen. Det var ham, han aabnede Ledet, han var hvidere i Ansigtet end en kalket Væg. Hun foer ned ad Trapperne, smuttede hastig over Torvet, og Mairens Kone, der passiarede udenfor Kirken med Lestiboudois, saae hende gaae ind til Skattekræveren.

Hun løb hen og fortalte Fru Caron det. Disse to Damer gik op paa Loftet, og skjulte af Tøiet der hang til Tørring, stillede de sig saaledes, at de kunde oversee hele Binets Værelse.

Han sad ene paa sit Kammer og var i Færd med at efterligne i Træ et af disse ubeskrivelige Elfenbensarbeider, som er sammensatte af Halvmaaner og Kugler udskaarne inden i hverandre, der er aldeles lige som en Obelisk og fuldkomment uskikkede til at bruges til Nogetsomhelst, han arbeidede

paa det sidste Stykke, han stod ved Maalet. I det halvmørke Værksted fløi det lyse Støv fra hans Værktoi som Gnister under galoperende Hestehove, de to Hjul dreiede rundt og snurrede, Binet smilede med sænket Hage, udspilede Næseboer og syntes fortabt i denne fuldstændige Lyksalighed, som rimeligvis kun kan opnaaes ved tarvelige Beskjæftigelser, der more Tanken med let overvindelige Vanskeligheder og tilfredsstille den ved en Udførelse, ud over hvilken der ikke kan tænkes noget Ypperligere.

— Der er hun! sagde Fru Tuvache.

Men det var umuligt at høre Noget for Dreiebænken.

Endelig troede disse Damer at skjelne Ordet „Francs“, og Mairens Kone hviskede ganske sagte:

— Hun beder ham om Udsættelse for sit Skattebidrag.

— Sandsynligvis, svarede den Anden.

De saae hende gaae op og ned i Værelset og tage Servietteringene, Lysestagerne, Rækværkskuglerne i Øiesyn, mens Binet veltilfreds strøg sit Skjæg.

— Skulde hun være kommet for at gjøre en Bestilling? spurgte Fru Tuvache.

— Men han sælger jo ikke Noget, svarede den Anden.

Skattekræveren saae ud til at lytte til hende med opspilede Øine, som om han ikke forstod, hvad hun sagde. Hun vedblev paa en øm, bønfaldende Maade. Hun traadte nærmere til ham, hendes Barm bølgede op og ned, de talte ikke mere.

— Gjør hun ham Tilbud? spurgte Fru Tuvache.

Binet var rød lige op til Ørene. Hun greb hans Hænder.

— Men det er dog for stærkt!

Uden Tvivl foreslog hun ham noget ganske Forfærdeligt, thi — Binet var dog tapper, han havde kjæmpet ved Bautzen

og Lützen, gjort Felttoget i Frankrig med og var endogsaa bleven indstillet til Korset — pludselig foer han langt tilbage som ved Synet af en Slange og raabte: — Hvad tænker De paa, Frue? . . .

— Man burde piske den Slags Fruentimmer! udbrød Mairens Kone.

— Hvor blev hun af? spurgte Fru Caron.

Thi hun var pludselig forsvundet, men da de saae hende ile ned ad Landeveien og dreie til Høire, som for at naae ud til Kirkegaarden, fortabte de sig i Gisninger.

— Mo'er Rollet, sagde hun efter at være naaet ud til Ammen, jeg er nær ved at kvæles! . . . løs mit Tøi!

Hun faldt hulkende ned paa Sengen. Mo'er Rollet dækkede hende til med et Skjørt og blev staaende ved Siden af hende. Da hun ikke svarede hende, fjernede den gode Kone sig, tog sin Rok og gav sig til at spinde.

— Oh! hold dog op! mumlede hun, idet hun troede at høre Binets Dreiebænk.

— Hvad er der i Veien? tænkte Ammen ved sig selv. Hvorfor er hun kommet herud?

Hun var løbet derud, grebet af en Slags Rædsel, der jog hende hjemmefra.

Liggende paa Ryggen, ubevægelig, med stive Blikke, skjelnede hun kun ubestemt sine Omgivelser, skjønt hun fæstede sine Tanker derpaa med en næsten idiotisk Vedholdenhed. Hun betragtede Afskalningerne paa Væggene, to Brande der røg Side om Side og en stor Edderkop, der krøb over hendes Hoved i en Bjælkerevne. Endelig samlede hun sine Tanker. Hun mindedes . . . en Dag med Léon . . . oh! hvor det var længe siden . . . Solen skinnede paa Floden, og Clematis'en duftede . . . bortført af sine Minder som af en

sydende Strom, erindrede hun sig snart den foregaaende Dags Begivenheder.

— Hvad er Klokken? spurgte hun.

Mo'er Rollet gik ud, hævede Fingrene paa den høire Haand henimod den Side, hvor Himlen var klarest og kom langsomt tilbage med de Ord: Snart tre.

— Tak, tak.

Thi han vilde komme, det var hun vis paa. Han vilde have skaffet Penge. Men han var maaske i hendes Hjem uden at ane, at hun var her, og hun befalede derfor Ammen at løbe hjem til hende for at hente ham.

— Skynd Dem.

— Ja nu gaaer jeg, nu gaaer jeg, lille Frue.

Nu var hun forbavset over ikke ligestrax at have tænkt paa ham, thi han havde jo igaar givet hende sit Ord, han vilde ikke svigte det, og i Tankerne saae hun sig allerede lægge de tre Banknoter paa L'heureux' Pult. Derpaa maatte man lave en Historie for at forklare Bovary Sagen. Men hvad?

Imidlertid varede det længe, før Ammen kom igjen. Men da der ikke var noget Ur i Hytten, frygtede Emma for, at hun maaske overdrev Tidens Længde. Hun gav sig til at spadsere frem og tilbage i Haven, Skridt for Skridt, hun gik henad Stien langs Hækken og vendte hurtig tilbage i Haab om, at den gode Kone var kommet tilbage ad en anden Vei. Endelig træt af at vente, et Bytte for Anelser som hun stødte bort fra sig, idet hun ikke længere vidste, om hun havde været der et Aarhundrede eller et Minut, satte hun sig hen i en Krog og lukkede sine Øine og Øren. Ledet knirkede, hun gjorde et Sæt, førend hun havde talt et Ord, havde allerede Mo'er Rollet sagt: Der var Ingen hos Dem.

— Hvadfornoget?

— Nei, Ingen. Og Herren græder. Han kalder paa Dem, man søger efter Dem.

Emma svarede ikke. Hun stønnede, Øinene rullede i Hovedet paa hende, forskrækket over hendes Ansigt, veg Bondekonen uvilkaarligt tilbage i den Tro, at hun var bleven gal. Men pludselig slog hun sig for Panden og udstødte et Skrig, thi Mindet om Rodolphe var faret gjennem hendes Sjæl som et Lynglimt i en mørk Nat. Han var saa god, saa fintfølende, saa ædelmodig! Og forøvrigt, hvis han tøvede med at bevise hende denne Tjeneste, skulde hun vide at tvinge ham dertil ved med et eneste Øiekast at minde ham om deres tabte Kjærlighed. Hun ilede derfor henimod La Huchette uden at ænse, at hun netop ilede henimod det, som nylig havde gjort hende saa forbittret eller i mindste Maade at ane denne Prostitution.

VIII.

Hun spurgte sig selv underveis: Hvad skal jeg sige? Hvormed skal jeg begynde? Og efterhaanden som hun kom længere frem, gjenkjendte hun Buskadset, Træerne, Gyvelbuskene paa Høien, Herregaarden hist nede. Hun gjenfandt sig selv mellem alle Minderne fra hendes første Kjærlighed, og hendes stakkels forpinte Hjerte lindredes derved. En mild Vind foer hen over hendes Ansigt, Sneen, der smeltede, faldt Draabe for Draabe fra Knopperne paa Græsset.

Hun traadte ligesom fordum ind ad den lille Havelaage og stod i Hovedgaarden, der kantedes af en dobbelt Række tætte Lindetræer. De vuggede hvislende deres lange Grene. Alle Lænkehundene gjøede, og deres Stemmer gav Gjenlyd, uden at der viste sig Nogen.

Hun steg op ad den store lige Trappe med Trærækvær-

ket, som førte til den med støvede Fliser belagte Korridor, hvor der laae flere Værelser i en Række som i et Kloster eller paa et Gjæstgiversted. Hans Værelse laae for Enden af Gangen til Venstre; men da hun lagde Fingrene paa Laasen, svigtede pludselig Kræfterne hende. Hun var bange for, at han ikke skulde være der, og dog ønskede hun det næsten, men det var hendes eneste Haab, den sidste Udsigt til Frelse, hun tog sig sammen, samlede alt sit Mod ved Følelsen af den bydende Nødvendighed og traadte ind.

Han sad foran Ilden med Fødderne paa Kamingesimsen i Færd med at ryge en Pibe.

— Hvadfornoget, er det Dem? sagde han og reiste sig hurtig.

— Ja, det er mig. Jeg vilde bede Dem om et Raad, Rodolphe.

Og trods alle hendes Anstrengelser var det hende umuligt at fortsætte.

— De har ikke forandret Dem, De er ligesaa yndig som før.

— Oh! svarede hun bittert, det kan kun være sørgelige Ynder, min Ven, da De jo har forsmaaet dem.

Han begyndte at forklare sin Opførsel og undskyldte sig i ubestemte Udtryk af Mangel paa at kunne finde noget Bedre.

Hun lod sig fange af hans Ord, mere endnu af hans Stemme og Synet af hans Skikkelse, saaledes at hun lod, som om hun troede eller maaske virkelig troede paa det Paaskud, han angav for deres Brud. Det var en Hemmelighed, hvoraf en tredie Persons Ære og maaske Liv afhang.

— Lige meget! sagde hun og betragtede ham sørgmodigt, jeg har lidt saa meget!

Han svarede i en filosofisk Tone: Saaledes er nu Livet!

— Men har De da i det Mindste havt det godt, siden vi skiltes ad? spurgte Emma.

— Aah! hverken godt . . . eller slet.

— Det havde maaske været bedre, om vi aldrig havde forladt hinanden?

— Ja . . . maaske.

— Troer Du? sagde hun og rykkede sig nærmere til ham, og hun sukkede: Oh, Rodolphe! hvis Du vidste, hvor høit jeg har elsket Dig.

Hun greb hans Haand, og saaledes sad de nogen Tid — som den første Dag ved det landøkonomiske Møde. Af en Levning af Stolthed kjæmpede han endnu mod sin rørte Stemning. Hun sank til hans Bryst og sagde:

— Hvorledes vilde Du have, at jeg skulde kunne leve uden Dig? Man kan ikke vænne sig fra Lykken. Jeg var fortvivlet, jeg troede, at jeg skulde døe! Jeg skal fortælle Dig alt dette, Du skal faa at see . . . og Du? Du har flygtet for mig . . .

Thi i de tre sidste Aar havde han omhyggeligt undgaaet hende som Følge af den medfødte Feighed, der karakteriserer det stærke Kjøn, og Emma vedblev med nydelige, kjælne Hovedbevægelser.

— Du har elsket Andre, ikke sandt? Oh! Jeg forstaaer dem, og jeg undskylder dem, Du har forført dem, ligesom Du har forført mig. Du er en Mand, Du har Alt hvad der udfordres for at blive elsket. Men vi vil begynde forfra, ikke sandt? vi vil atter elske hinanden. See, jeg leer, jeg er lykkelig, men saa tal dog!

Hun var henrivende at see med Blikket, hvori der skjælvede en Taare som en Dugdraabe efter Uveiret i en blaa Blomsterkalk.

Han trak hende hen paa sit Skjød og kjærtegnede med

sin Haand hendes glatte Haar, hvori en siste Solstraale speilede sig som en Guldpil. Hun bøiede Panden, han kyssede hende endelig ganske sagte paa Øielaagene med Spidsen af Læberne.

— Men Du har grædt, sagde han. Hvorfor?

Hun brast i Hulken, Rodolphe troede, at det var et Kjærlighedsudbrud, og da hun taug stille, antog han denne Tavshed for en siste Undseelse og udbrød:

— Tilgiv mig! Du er den Eneste, jeg synes om. Jeg har været et Fæ og en Usling. Jeg elsker Dig og vil stadig elske Dig. Hvad fattes Dig! Sig det dog!

Han knælede.

— Nu vel! . . . jeg er ruineret, Rodolphe! Du maa laane mig tretusinde Francs.

— Men . . . men . . . sagde han og reiste sig lidt efter lidt, medens hans Physiognomi antog et alvorligt Udtryk.

— Du veed, vedblev hun hurtig, at min Mand havde anbragt hele sin Formue hos en Notar, denne er imidlertid løbet bort. Vi har laant, Klienterne betalte ikke. Forøvrigt er Opgjørelsen ikke endt endnu, vi faaer Penge senere. Men idag vil man gjøre Exekution hos os, fordi vi ikke kan udrede tretusind Francs, det er nu netop i dette Øieblik, og i Tillid til Dit Venskab har jeg henvendt mig til Dig.

-- Ah! tænkte Rodolphe, der pludselig blev aldeles bleg, det er derfor, at hun er kommet. Endelig sagde han aldeles roligt: — Jeg har dem ikke, kjære Frue.

Han løi ikke. Hvis han havde havt dem, havde hun uden Tvivl faaet dem, skjønt det i Almindelighed er ubehageligt at gjøre saa gode Gjerninger; af alle Vindstød, der kan fare hen over Kjærligheden, er en Anmodning om Penge den koldeste og den, som river mest op med Rode.

Hun stod først nogle Minuter og saae paa ham.

— Du har dem ikke! Hun gjentog flere Gange: Du har dem ikke! Jeg burde have sparet mig denne sidste Skam. Du har aldrig elsket mig, der er ikke mere ved Dig end ved Nogen af de Andre.

Hun forraadte sig, hun tilintetgjorde sig.

Rodolphe afbrød hende med Forsikkringen om, at han selv var „i Forlegenhed“.

— Hvor jeg beklager Dig! udbrød hun. Ja, grumme meget! . . . Og idet hendes Øine fæstede sig paa en damasceret Riffel, der glimrede i Vaabentrofæen, vedblev hun: — Men naar man er saa fattig, har man ikke Raad til at have Sølvbeslag paa sin Bøssekolbe, saa kjøber man heller ikke et Taffelur med Skildpaddesindlægning, vedblev hun og pegede hen paa Rokokouret — eller Sølvpiber til sine Piske, hun berørte dem — eller Berlokker til sit Lommeur. Han mangler Intet, om det saa er en Likørbakke, har han en i sit Værelse; thi Du kjæler for Dig selv, Du lever godt, Du har en Herregaard, Avlsgaarde, Skove, Du jager, Du reiser til Paris. Om det saa kun er disse, udbrød hun og tog hans Manschetknapper paa Kaminen . . . . den mindste af disse Narrestreger kan gjøres i Penge! Aa! jeg vil ikke have dem! behold dem kun! Hun kastede Knapperne langt fra sig, saa Kjæden sprang itu ved at støde mod Væggen. — Men jeg kunde have givet Dig Alt, jeg kunde have solgt Alt, jeg kunde have arbeidet med mine Hænder, jeg kunde have tigget paa Landeveiene for et Smil, for et Blik, blot for at høre Dig sige: Tak! Og Du sidder ganske roligt i Din Lænestol, som om Du ikke allerede havde faaet mig til at lide nok. Veed Du vel, at uden Dig, havde jeg nu kunnet leve lykkelig. Hvem tvang Dig dertil? Var det et Væddemaal? Du elskede mig dog, det sagde Du i det Mindste . . . . Og nu for nylig . . . . det havde været bedre, om Du havde jaget

mig bort. Mine Hænder er endnu varme af Dine Kys, og der er det Sted paa Tæppet, hvor Du laae paa Knæ for mig og tilsvor mig en evig Kjærlighed. Du havde bragt mig til at troe derpaa, i to Aar har Du sænket mig i den vidunderligste og mest henrivende Drøm . . . Ak! Mindes Du vore Reiseplaner? og Dit Brev, Dit Brev der sønderskjar mit Hjerte. Og naar jeg saa vender tilbage til ham, til ham, som er rig, lykkelig, fri, for at bønfalde ham om en Hjælp, som den Første, Bedste vilde yde mig, idet jeg tigger ham derom og bringer ham al min Kjærlighed tilbage, støder han mig bort, fordi det vilde koste ham tretusind Francs!

— Jeg har dem ikke, svarede Rodolphe med denne fuldkomne Ro, hvormed den resignerede Vrede bedækker sig som med et Skjold.

Hun gik. Væggene rystede, Loftet knugede hende, og hun gik tilbage ad den lange Allee, idet hun snublede imod Bunkerne af vissent Løv, som Vinden spredte. Endelig naaede hun Graven foran Gitteret, hun knækkede Neglene mod Laasen, i den Grad skyndte hun sig med at aabne det. Hundrede Skridt længere borte maatte hun stanse, forpustet og nær ved at falde. Og idet hun vendte sig om, saae hun endnu en Gang det følesløse Slot med Parken, Haverne, de tre Gaarde og alle Vinduerne i Facaden.

Hun stod aldeles bedøvet og følte kun sin Tilværelse ved Pulsslagene, som hun troede at mærke som en bedøvende Musik, der opfyldte Landskabet. Jorden under hendes Fødder var blødere end Bølger, og Furerne forekom hende at være umaadelige, mørke Bover, der skummede forbi hende. Alt, hvad der var af Tanker og Minder i hendes Hoved, slap løs paa een Gang og med et eneste Sæt som de tusinde Stykker i et Fyrværkeri. Hun saae sin Fader, L'heureux' Kabinet, deres Værelse hist nede, et andet Landskab, hun grebes af Vanvid,

hun blev angst, og det lykkedes hende endelig atter at gribe sig selv vistnok paa en forvirret Maade, thi hun mindedes ikke Aarsagen til sin forfærdelige Tilstand, Pengesporgsmaalet. Hun led kun over sin Kjærlighed og følte sin Sjæl forlade sig gjennem dette Minde, som de Saarede i Dødskampen føle Livet svinde bort gjennem deres blødende Vunde.

Det blev mørkt, Kragerne fløi omkring hende.

Pludselig forekom det hende, at Ildkugler sprang om i Luften og skiftede Form, dreiede og dreiede sig, for endelig at smelte paa Sneen imellem Træernes Grene. Midt i hver af dem stod Rodolphes Ansigt. De mangfoldiggjorde sig, de kom nærmere, de gjennemtrængte hende, Alt forsvandt. Saa fik hun Øie paa Lysene i Husene, der straalede fra det Fjerne gjennem Taagen.

Da stod Situationen for hende i hele dens Rædsel. Hendes Bryst stønnede, som om det skulde brydes. I et Anfald af Heroisme, der næsten gjorde hende glad, løb hun ned ad Bakken, foer over Stien, gjennem Alleen, forbi „Hallerne" og naaede Apoteket.

Der var Ingen. Hun vilde gaae ind; men ved Lyden af Klokken kunde der komme Nogen, hun sneg sig da ind ad Ledet med tilbageholdt Aandedræt, og famlende sig frem langs Murene, naaede hun Kjøkkenvinduet, et Tællelys brændte paa Skorstenen, Justin stod i Skjorteærmer og skulde lige bringe en Ret ind i Spisestuen.

— Ah! de spiser, lad mig saa vente lidt!

Han kom tilbage. Hun bankede paa Ruden. Han kom ud.

— Nøglen! den til ovenpaa, hvor . . .

— Hvadbehager?

Han betragtede hende, forbavset over hendes blege Ansigt, der aftegnede sig aldeles hvidt mod den mørke Baggrund. Hun forekom ham forunderlig deilig og majestætisk som et

Fantom; uden at forstaae, hvad hun vilde, anede han noget Skrækkeligt.

Men hun vedblev hastig og sagte med en blid, smeltende Stemme: Jeg vil have den, giv mig den!

Og da Væggen kun var tynd, hørte man Gaflernes Raslen paa Tallerkenerne i Spisestuen.

Hun foregav at ville dræbe Rotter, der generede hendes Søvn.

— Men jeg maa dog først sige Herren . . .

— Nei! Bliv! og aldeles ligegyldigt tilføiede hun: — Det er ikke Umagen værdt, jeg skal strax fortælle ham det selv. Naa, lys for mig.

Og hun gik ind i Korridoren, hvor Døren til Laboratoriet var, der hang en Nøgle paa Væggen med Paaskriften „Kapernaum".

— Justin! raabte Apotekeren utaalmodigt.

— Lad os komme op!

Og han fulgte hende.

Nøglen dreiede sig i Laasen, og hun gik lige henimod den tredie Hylde, saa godt ledede hendes Hukommelse hende, greb den blaa Krukke, rev Proppen af, stak Haanden ned deri og trak den op fuld af et hvidt Støv, som hun gav sig til at sluge.

— Stans! udbrød han og kastede sig henover hende.

— Ti stille! der kunde komme Nogen.

Han var aldeles fortvivlet og vilde kalde.

— Sig blot ikke Noget, Alt vilde falde tilbage paa Din Herre.

Derpaa gik hun bort, pludselig beroliget og næsten glad som over at have opfyldt en Pligt.

Da Charles, forstyrret over Meddelelsen om Executionen, var kommet hjem, var Emma nylig gaaet ud. Han skreg, græd, besvimede, men hun kom ikke tilbage. Hvor kunde hun være? Han sendte Félicité til Homais, til Tuvache, til L'heureux, til den „forgyldte Løve" overalt, og naar hans Angst et Øieblik gav ham Ro til at tænke sig om, saae han sin Agtelse tilintetgjort, deres Formue ødelagt, Berthas Fremtid knust. Og hvorfor? . . . ikke et Ord! Han ventede til Klokken sex om Eftermiddagen. Endelig kunde han ikke længere holde det ud, og i den Tanke at hun var taget til Rouen, gik han ud paa Landeveien, tilbagelagde en Fjerdingvei, traf Ingen, ventede atter og gik endelig tilbage.

Hun var kommet hjem.

— Hvad var der i Veien? . . . Hvorfor? . . . Forklar mig . . .

Hun satte sig ved sin Sekretær og skrev et Brev, som hun langsomt forseglede med Tilføielse af Dato og Klokkeslet. Derpaa sagde hun i en høitidelig Tone:

— Du skal læse det imorgen; men indtil da beder jeg Dig om ikke at gjøre mig et eneste Spørgsmaal . . . nei, ikke eet.

— Men . . .

— Oh! lad mig være!

Hun kastede sig saa lang hun var, ned paa Sengen.

En bitter Smag, som hun følte i Munden, vakte hende. Hun skimtede Charles og lukkede atter Øinene.

Hun udspeidede sig selv med Nysgjerrighed, for at mærke, om hun ikke led. Men nei, endnu Intet! Hun hørte Urets Slag, Ildens Knittren og Charles' Aandedrag.

— Døden er da altsaa kun grumme Lidt! tænkte hun. Jeg falder i en Søvn, og Alt er endt.

Hun drak en Slurk Vand og vendte sig om mod Væggen.

Den forfærdelige Blækſmag vedblev.

— Jeg er torſtig, jeg er ſaa torſtig, ſukkede hun.

— Hvad fattes Dig dog? ſpurgte Charles og rakte hende et Glas.

— Det er Intet . . . Luk Vinduet op . . . jeg kvæles.

Og hun blev grebet af en ſaa pludſelig Kvalme, at hun neppe fik Tid til at gribe ſit Lommetørklæde under Hovedpuden.

— Tag det! ſagde hun hurtig, kaſt det fra Dig!

Han udſpurgte hende, hun ſvarede ikke. Hun holdt ſig aldeles ſtille af Frygt for, at den mindſte Bevægelſe ſkulde bringe hende til at kaſte op. Imidlertid følte hun en isnende Kulde trænge fra Fødderne op til Hjertet.

— Nu begynder det altſaa! mumlede hun.

— Hvad ſiger Du?

Hun rullede med Hovedet med en blid ængſtelig Bevægelſe, idet hun idelig aabnede Kjæberne, ſom om hun havde baaret noget meget Svært paa Tungen. Klokken otte viſte Brækningerne ſig atter.

Charles opdagede, at der paa Bunden af Bækkenet var noget hvidt Grus, der hæftede ſig til Porcelainsſiderne.

— Det er ganſke beſynderligt! vedblev han at gjentage.

Men hun ſagde med ſtærk Stemme: Nei, Du tager feil.

Da ſtrøg han ganſke let, næſten kjærtegnende med Haanden henover hendes Mave.

Hun udſtødte et ſkingrende Skrig. Han veg aldeles forfærdet tilbage.

Hun gav ſig til at ſtønne, førſt ſvagt, derpaa ryſtede en ſtærk Gyſen hendes Skuldre, og hun blev hvidere end det Lagen, hvori hendes krampagtigt knyttede Fingre borede ſig. De uregelmæsſige Pulsſlag var nu næſten blevet umærkelige.

Der ſtod Sveddraaber paa hendes blaalige Anſigt, der

syntes som stivnet under Uddunstning af Metaldampe. Hendes Tænder klapprede, hendes forstorrede Øine stirrede forvildet rundt omkring, og paa alle Spørgsmaal svarede hun kun med at ryste paa Hovedet, hun smilede endogsaa to eller tre Gange. Lidt efter lidt blev hendes Stonnen stærkere, der undslap hende en dump Hylen, hun paastod, at hun havde det bedre, og at hun strax vilde staae op. Men hun blev grebet af Konvulsioner og raabte: Ak, min Gud, det er ganske forfærdeligt!

Han kastede sig paa Knæ imod Sengen.

— Tal! hvad har Du nydt? Svar i Himlens Navn!

Og han betragtede hende med Øine saa omme, som hun aldrig før havde seet.

— Nu vel! der . . . der . . . sagde hun med bristende Stemme.

Han sprang hen til Sekretæren, brak Seglet og læste høit: „Man anklage Ingen . . . han stansede, foer med Haanden henover Øinene og læste atter.

— Hvorledes! Til Hjælp!

Og han kunde kun gjentage Ordet: Forgivet, forgivet. Félicité løb efter Homais, der udbasunede det paa Torvet, Madam Lefrançois hørte det i „den forgyldte Løve“, Folk stod op for at meddele det til deres Naboer, og hele Natten var Landsbyen i Bevægelse. Bleg, ude af sig selv, stammende og nær ved at falde omkuld, tumlede Charles om i Værelset. Han stødte mod Møblerne, rev Haaret af Hovedet, aldrig havde Apotekeren troet at skulle faae et saa forfærdeligt Syn at see.

Han gik hjem igjen for at skrive til Doktorerne Canivet og Larivière. Han var nær ved at miste Forstanden, han skrev mere end femten Kladder.

Hippolyte tog til Neufchâtel, og Justin sporede Bovarys

Hest saa stærkt, at den blev liggende underveis, stivbenet og halvt død.

Charles vilde gjennemblade det medicinske Lexicon, han kunde ikke see Noget, Linierne dansede for hans Øine.

— Rolig! sagde Apotekeren, det gjælder blot om at finde en kraftig Modgift. Hvad Gift har hun taget?

Charles viste ham Brevet, det var Arsenik.

— Saa maa den analyseres, svarede Homais.

Thi han vidste, at der i alle Forgiftningstilfælde maa gjøres en Analyse, og den Anden, der ikke forstod det, svarede:

— Ja gjør det blot, gjør det blot, men frels hende.

Efter at være kommet tilbage til hende, sank han ned paa Tæppet og laae og hulkede med Hovedet imod Sengekanten.

— Græd ikke! sagde hun til ham. Snart skal jeg ikke længere pine Dig.

— Men hvorfor? Hvad har tvunget Dig dertil?

— Det maatte saa være, min Ven! svarede hun.

— Var Du ikke lykkelig? Er det min Skyld? Jeg har dog gjort Alt, hvad jeg formaaede.

— Ja . . . det er sandt . . . Du er et godt Menneske.

Hun strøg langsomt Haanden gjennem hans Haar, men denne blide Fornemmelse forøgede kun hans Bedrovelse. Han følte hele sit Liv styrte sammen af Fortvivlelse over Tanken om at skulle miste hende i et Øieblik, hvor hun tilstod at nære større Kjærlighed til ham end nogensinde tilforn, og han fandt Intet, han vidste Intet, han vovede Intet, det Nodvendige i at fatte en øieblikkelig Beslutning var nær ved at gjøre ham forstyrret.

— Nu havde hun da endt, tænkte hun, med al den Skjændsel, Lavhed og alle de utallige Lyster, der pinte hende. Nu hadede hun Ingen, Tusmørke sænkede sig over hendes Tanker, og af hele Jordens Larmen hørte Emma kun dette stakkels

Hjertets blide og utydelige Klager som et sidste Ekko af en sig fjernende Symfoni.

— Bring mig Barnet! sagde hun og hævede sig paa Albuen.

— Du er vel ikke værre, vel? spurgte Charles.

— Nei, nei.

Barnet kom ind paa Pigens Arm i sin lange Natkjole, hvorfra de blottede Fødder stak frem, alvorligt og næsten halvt sovende. Hun betragtede med Forbavselse Værelset, der var i fuldstændig Uorden og blinkede med Øinene, blændet af Lysene, der brændte paa Møblerne. De mindede hende uden Tvivl om Nytaarsmorgen, naar hun blev vakt, mens det endnu var mørkt og bragt ind i sin Moders Seng for at faae sine Præsenter, thi hun gav sig til at sige:

— Men hvor er de henne, Mama? Og da Alle taug stille, tilføiede Barnet:

— Jeg seer ikke min lille Sko!*)

Félicité bøiede hende henover Sengen, mens Barnet stadig vedblev at see hen til Kakkelovnen.

— Har Ammen maaske taget den? spurgte hun.

Ved dette Navn, der bragte hende til at mindes sin Utroskab og sine Ulykker, vendte Emma Hovedet bort som væmmet ved Smagen af en endnu stærkere Gift. Barnet laae paa Sengen.

— Hvor Du har store Øine, Mama! hvor Du er bleg, hvor Du sveder! Moderen stirrede paa hende. — Jeg er bange, sagde den Lille og veg tilbage.

Emma greb hendes Haand for at kysse den, men Barnet stred imod.

---

*) Det er en fransk Skik at lægge Præsenter til Børn i deres Sko om Nytaarsmorgen. O. A.

— Nu er det nok! tag hende bort, udbrød Charles, der hulkede i Alkoven.

Derpaa hørte Symptomerne op et Øieblik, hun syntes mindre bevæget, og ved hvert ubetydeligt Ord, ved hvert roligere Aandedrag, fattede han nyt Haab. Da endelig Canivet kom, kastede han sig grædende i hans Arme.

— Ak! er det Dem! De er god! Men Alt gaaer bedre. See blot paa hende.

Hans Collega delte ikke denne Mening, og da han, som han selv udtrykte sig, „aldrig gjorde meget Vrøvl", forordnede han Brækmidler, for at rense Maven fuldstændig.

Det varede ikke længe, før hun spyttede Blod. Hendes Læber klemte sig fastere sammen. Hendes Lemmer fortrak sig krampagtigt. Kroppen bedækkedes med mørke Pletter, og hendes Puls gled under Fingrene som en bristende Harpestreng.

Derpaa gav hun sig til at skrige forfærdeligt. Hun forbandede Giften, bønfaldt den om at skynde sig og bortstødte med sin stivnede Arm Alt, hvad Charles, der led større Kvaler end hun, forsøgte at faae hende til at synke. Han stod op med Lommetørklædet for Munden, rallende, grædende og kvalt af den krampagtige Hulken, der rystede hele hans Legeme; Félicité løb frem og tilbage i Værelset, Homais stod aldeles stille og udstødte dybe Suk, og Canivet, der vedblev at bevare Koldblodigheden, begyndte ikke destomindre at føle sig forvirret.

— Men hun er jo dog renset . . . og fra det Øieblik Aarsagen ophører . . .

— Maa ogsaa Virkningen ophøre, svarede Homais, det er tydeligt.

— Frels hende! udbrød Bovary.

Uden at høre paa Apotekeren, der endnu vovede denne Hypothese, „det er maaske en gavnlig Paroxysme", vilde Ca-

nivet forordne Theriak, da man hørte Piskesmeld, alle Ruderne klirrede, og en Postkalesche med tre indtil Ørene tilstænkede Heste dreiede i flyvende Fart omkring „Hallerne“. Det var Doktor Larivière.

Synet af en Gud kunde ikke have vakt større Bevægelse. Bovary hævede Hænderne, Canivet holdt pludselig inde, og Homais aftog sin græske Hue længe før, han var kommet ind i Stuen.

Han tilhørte Bichats store kirurgiske Skole, denne nu forsvundne Generation af filosofiske Læger, der med en fanatisk Kjærlighed til deres Kunst udøvede den med Begeistring og Skarpsindighed. Alt skjælvede i hans Hospital, naar han var opbragt, og hans Elever havde en saa dyb Veneration for ham, at de ligesaasnart de havde nedsat sig, bestræbte sig for at ligne ham saameget som muligt — derfor gjenfandt man i alle de omliggende Byer hans lange Merinoskappe og hans store sorte Frakke, hvis opknappede Opslag faldt ned paa de kjødfulde Hænder, — meget smukke Hænder, der aldrig havde baaret Handsker, ligesom for at være hurtigere til at sænke sig i al mulig Nød og Elendighed. Da han nærede Foragt for Kors, Titler og Hædersbevisninger, var gjæstfri og gavmild, en sand Fader for de Fattige og øvede Dyden, uden selv at troe derpaa, vilde han næsten have gaaet for en Helgen, dersom ikke hans skarpe Vid havde gjort ham frygtet som en Dæmon. Hans Blik, som var mere gjennemborende end hans Dissektionskniv, gik lige til Sjælen og blottede hver Løgn trods alle Udflugter og al mulig Undseelse. Bevidstheden om et stort Talent, en betydelig Formue og fyrretyve Aars arbeidsomme og uplettede Tilværelse forlenede ham med en Art godmodig Majestæt.

Allerede i Døren rynkede han Brynene ved Synet af Emma, der laae udstrakt paa Ryggen med ligagtigt Ansigt

og aaben Mund. Idet han lod til at høre paa Canivets Beretning, strøg han Pegefingeren hen under Næsen og gjentog: vel, vel. Men han trak langsomt paa Skuldrene, Bovary iagttog ham, de saae paa hinanden, og denne Mand, der dog var vant til Synet af Sorgen, kunde ikke holde en Taare tilbage, der faldt ned paa hans Kalvekrys.

Han tog Canivet ind i Sideværelset, Charles fulgte efter.

— Hun er meget daarlig, ikke sandt. Kunde man ikke lægge Sennepskager? jeg veed ikke hvad! Find dog paa Noget, De har jo frelst saa Mange. Charles omslyngede ham med begge Arme og betragtede ham forvildet og bønfaldende, halvt faldet sammen mod hans Bryst.

— Mod, min stakkels Dreng! her er intet mere at gjøre. Og Doktor Larivière vendte sig bort.

— Tager De afsted?

— Jeg skal komme tilbage.

Han gik, som om han vilde give Postillonen en Ordre sammen med Canivet, der heller ikke skjøttede om at see Emma døe mellem Hænderne paa ham.

Apotekeren gik ned til dem paa Torvet, hans Temperament forbød ham at skilles fra berømte Mænd. Derfor besvor han Doktor Larivière om at vise ham den umaadelige Ære at spise Frokost hos ham.

Man sendte hurtig Bud efter Duer i „den forgyldte Løve", efter alle Slagterens Koteletter, efter Fløde hos Tuvache og Æg hos Lestiboudois, og Apotekeren hjalp selv til ved Forberedelserne, mens hans Kone forlegent pillede ved sit Forklæde og fremstammede:

— De maa tage til Takke, min Herre, thi naar man ikke veed Besked den foregaaende Dag.

— De store Vinglas!!! hvidskede Homais.

— Naar vi boede i Byen, kunde vi altid faae spækkede Fodder.

— Ti stille, til Bords, Doktor!

Efter den første Mundfuld fandt han det passende at meddele nogle Detailler angaaende Katastrofen.

— Først var der en Følelse af Torhed i Svælget, dernæst utaalelige Smerter i Epigastrum, idelige Afføringer, Sovesyge.

— Men hvorledes har hun da forgivet sig?

— Det veed jeg ikke, Doktor, jeg aner ikke engang, hvorledes hun har kunnet forskaffe sig denne Arseniksyre.

Justin, der just traadte ind med en Stabel Tallerkener, blev grebet af en Skjælven.

— Hvad gaaer der af Dig? spurgte Apotekeren og ved dette Spørgsmaal lod det unge Menneske Alting falde paa Gulvet med et stort Rabalder.

— Fæhoved! Dumrian! keitede Drog! raabte Homais, men han beherskede sig strax igjen og vedblev: Jeg vilde forsøge en Analyse, og primo stak jeg ganske let et Rør . . .

— Det havde været bedre, bemærkede Kirurgen, om De havde stukket Fingrene ned i Svælget paa hende.

Hans Kollega, der nylig i Enrum havde faaet en droi Straffepræken i Anledning af sine Brækmidler, taug ganske stille, den gode Canivet, der havde været saa uforskammet og høittalende ved Klumpfodamputationen, var idag bleven meget beskeden, han tillod sig kun et bifaldende Smil.

Homais var idel Stolthed og Glæde ved at være Vært, og Tanken om Bovarys Sorg bidrog ubestemt til at glæde ham, idet han anstillede en egoistisk Sammenligning mellem ham og sig. Doktorens Nærværelse bragte ham aldeles ud af sig selv; han udkrammede sin Lærdom, i forvirret Blanding anførte han spanske Fluer, Upas og Mancinillatræet, Hugormegift — „og jeg har endogsaa læst, at forskjellige Per-

soner er blevet bedøvede, Doktor og ligesom lunslagne af Pølser, der havde gjennemgaaet en altfor stærk Rogning. I det Mindste stod det saaledes i en meget interessant Afhandling skrevet af en af vore farmaceutiske Storheder, den berømte Cadet de Gassicourt."

Fru Homais kom ind med en af disse vaklende Maskiner, der opvarmes med Sprit, thi Homais yndede at lave sin Kaffe paa Bordet, han havde forøvrigt selv ristet, malet og blandet den.

— „Saccharum", Doktor, sagde han, idet han bød ham Sukker. Derpaa lod han alle Børnene komme ind, han ønskede at erfare Doktorens Mening angaaende deres Konstitution.

Endelig vilde Hr. Larivière tage bort, da Fru Homais bad ham om en Konsulation angaaende hendes Mand. Hun mente, at hans Blod blev tykt, fordi han hver Aften tog sig en dygtig Lur efter Bordet.

— Aa, det er just ikke Blodet, der generer ham*) — svarede Doktoren og aabnede Døren, idet han smilede lidt over dette Ordspil, som de Andre ikke lagde Mærke til. Men Apoteket var propfuldt af Folk, og han havde stort Besvær med at slippe fra Tuvache, der var bange for, at hans Kone havde Ansats til Brystsyge, fordi hun pleiede at spytte i Asken, fra Binet, der undertiden led af nervøs Sult, fra Fru Caron, der klagede over Svie og Kløe, fra L'heureux, der led af Svimmelhed, fra Lestiboudois, der havde faaet en Forkjølelse paa Halsen, fra Madam Lefrançois, der klagede over Mavesmerter. Endelig rullede Vognen afsted, og den almindelige Mening var, at han ikke havde opført sig videre forekommende.

*) Originalen har her et uoversætteligt Ordspil mellem sens (Forstand) og sang (Blod). O. A.

Men Opmærksomheden henledes snart paa Bournisien, der gik forbi under „Hallerne" med den sidste Olie.

I Følge sine Principer sammenlignede Homais Præsterne med Ravne, der lokkes af Liglugt. Synet af en Geistlig var ham personligt imod, thi Ornatet fik ham til at tænke paa Ligklædet, og i Aversionen mod det første blandede sig en vis Frygt for det Andet.

Men, da han ikke vilde vige tilbage for hvad han kaldte for „sit Kald", gik han igjen hen til Bovary sammen med Canivet, som Larivière, før han tog bort, bestemt havde opfordret til dette Skridt, og hvis hans Kone ikke havde gjort Indvendinger, havde han medtaget sine to Sønner, for at vænne dem til Livets Alvor, for at det kunde være dem en Lære, et Exempel, et høitideligt Billede, der kunde præente sig i deres Hoved.

Da de traadte ind i Værelset, var der ligesom en melankolsk Høitidelighed udbredt derover. Paa Sybordet, der tildækkedes af en hvid Serviet, laae fem til sex smaa Bomuldsfugler paa et Sølvfad ved Siden af et stort Krucifix mellem to Stager med tændte Lys. Med Hagen sænket ned paa Brystet, spilede Emma Øielaagene vidt op, og hendes stakkels Hænder slæbte sig henover Lagnerne med den Døendes rædselsfulde og blide Bevægelse, der allerede synes at ville indhylle sig i Liglagnet.

Kridhvid som en Statue og med røde Øine stod Charles uden at græde ligeoverfor hende ved Foden af Sengen, mens Præsten støttet paa det ene Knæ fremmumlede dæmpede Bønner.

Hun dreiede langsomt Ansigtet og syntes greben af Glæde ved pludselig at see den violette Messehagel, idet hun uden Tvivl midt i sin dybe Mathed gjenfandt den svundne

Vellyst ved sin første mystiske Higen blandet med Synerne om en evig Lykke.

Præsten reiste sig atter op for at tage Krucifixet, da strakte hun Halsen frem som En, der er tørstig, og idet hun fæstede sine Læber paa Gude-Menneskets Legeme, trykkede hun med al sin hendøende Kraft det fyrigste Kjærlighedskys, hun nogensinde havde givet, derpaa. Dernæst oplæste han „Misereatur“ og „Indulgentiam“, dyppede sin høire Tommelfinger i Olien og begyndte Salvelserne, først paa Øinene, der havde attraaet al jordisk Glans, saa paa Næseborene, der havde higet efter milde Luftninger og yndefuld Duft, saa paa Munden, der havde aabnet sig for Løgnen, der havde sukket af Hovmod og stønnet i Sanserus, saa paa Hænderne, der havde frydet sig ved elskovsfulde Berøringer og endelig paa Fodsaalerne, der fordum havde været saa rappe, naar hun ilede til sine Stevnemøder, og som nu ikke skulde vandre mere.

Præsten tørrede sine Fingre, kastede Bomuldsstumperne paa Ilden og satte sig hen til den Døende for at sige hende, at hun nu burde forene sine Lidelser med Jesu-Kristi og give sig den guddommelige Barmhjertighed i Vold.

Efter at have endt sine Formaninger forsøgte han paa at stikke en indviet Kjærte i Haanden paa hende, et Symbol paa de himmelske Glorier, hvoraf hun om kort Tid skulde omstraales. Men Emma, der var altfor svag, kunde ikke lukke Fingrene sammen, og uden Bournisien vilde Kjærten være faldet til Jorden.

Imidlertid var hun ikke længere saa bleg, og hendes Ansigt havde et Udtryk af Klarhed og Ro, som om Sakramentet havde helbredet hende.

Præsten undlod ikke at henlede de Andres Opmærksomhed derpaa, og han forklarede endogsaa for Bovary, at Herren

undertiden forlængede et Menneskes Tilværelse, naar han fandt det fornødent for dets evige Frelse, og Charles mindedes en Dag, da hun var ligesaa nær ved Døden og havde faaet den siste Trøst. Man burde maaske ikke opgive alt Haab endnu, tænkte han.

Hun kastede virkelig ogsaa Blikket langsomt rundt omkring, som en Person, der vaagner af en Drøm, derpaa bad hun med tydelig Røst om sit Speil, og hun bøiede sig nogen Tid hen derover, medens tunge Taarer flød ned ad hendes Kinder. Da bøiede hun Hovedet tilbage med et Suk og faldt om paa Puden. Brystet gav sig strax til at støne hastig, hele Tungen stak frem af Munden, hendes rullende Øine blegnede som to Lamper, der slukkes, saa at man næsten kunde troe, at hun var død, hvis ikke rasende Rystelser havde gjennemfaret hende, som om Sjælen havde gjort Anstrengelser for at slippe løs. Félicité knælede foran Krucifixet, og selv Apotekeren sank lidt i Knæ, mens Canivet aandsfraværende stirrede ud paa Torvet. Bournisien havde atter givet sig til at bede med Ansigtet sænket mod Sengekanten og med den lange sorte Kappe slæbende efter ham i Værelset. Charles laae paa Knæ paa den anden Side med Armene udstrakte imod hende. Han havde grebet hendes Hænder og knugede dem, idet han skjælvede ved hvert af hendes Hjertes Slag som ved Stød af sammenstyrtende Ruiner. Og efterhaanden som hendes Rallen tiltog i Styrke, fremskyndede den Geistlige sine Bønner, de blandede sig med Bovarys kvalte Hulken, og stundom syntes Alt at forsvinde i en dump Mumlen af latinske Stavelser, der klang som Ligklokker.

Pludselig hørte man udenfor paa Fortouget en Lyd af tunge Træsko og Stokkestød mod Jorden, og der hævede sig en Stemme, en Stemme, der sang:

Sommerdagen skjøn og varm
Fylder tidt med Elskov Gluttens Barm.

Hun hævede sig op som et galvaniseret Lig, med opløste Haar og stive og stirrende Blikke.

For at samle Kornet op, som meiet laae i Flæng
Bøied min Nanette sig imod den gyldne Eng.

— Den Blinde! udbrød hun.

Og Emma gav sig til at le med en gyselig, vanvittig, fortvivlet Latter, idet hun troede at see den Ulykkeliges hæslige Ansigt for sig som et Skræmmebilled i et evigt Mørke.

Det blæste saa lystigt den Dag, skal I vide,
Og pludselig flagred Skjørtet tilside.

En Konvulsion kastede hende tilbage. De traadte Alle nærmere, hun havde ophørt at leve.

IX.

Efter et Dødsfald indtræder der altid ligesom en dyb Forbavselse, i den Grad vanskeligt er det at forstaae, at Tilintetgjørelsen er indtraadt og at resignere sig til at troe derpaa. Men da han opdagede, at hun laae ubevægelig hen, kastede Charles sig hen over hende med Raabet: — Farvel! Farvel! Homais og Canivet drog ham ud af Værelset.

— Betving Dem dog!

— Ja, sagde han, idet han stred imod, jeg skal være fornuftig, jeg skal ikke gjøre Fortræd. Men slip mig! jeg vil see hende! det er jo dog min Kone!

Og han græd.

— Græd, sagde Apotekeren, giv kun Naturen frit Løb, det vil lindre Dem.

Charles, der var bleven svagere end et Barn, lod sig føre udenfor, og Homais gik snart efter hjem til sig selv.

Paa Torvet blev han tiltalt af den Blinde, der havde slæbt sig til Yonville i Haab om at faae den lovede Salve og spurgte Enhver, der gik forbi, hvor Apotekeren boede.

— Nu har jeg ganske andre Ting at tænke paa. Kom igjen en anden Gang!

Og han gik hurtig ind paa Apoteket.

Han skulde skrive et Par Breve, lave en beroligende Mixtur til Bovary, hitte paa en Løgn, der kunde skjule Selvmordet og sætte den i Stil til Avisen, ikke at tale om, at der stod Folk og ventede paa ham, for at faae Oplysninger; og da alle Yonvilles Beboere havde hørt hans Historie om Arsenik, hun havde antaget for Sukker under en Tillavning af Vanillecrème, gik Homais atter hen til Bovary.

Han fandt ham ene (Canivet var nylig taget afsted), han sad i Lænestolen ved Vinduet og stirrede fjollet ned paa Gulvet.

— Nu maa De selv bestemme, hvad Tid Ceremonien skal foregaae, sagde Apotekeren.

— Hvorfor? hvilken Ceremoni? og stammende og forskrækket, tilføiede han:

— Nei, De mener det vel ikke, jeg vil beholde hende.

For ikke at tabe Fatningen maatte Homais tage en Karaffel paa Etagèren og gav sig til at vande Geranierne.

— Tak! sagde Charles. De er god.

Han fuldendte ikke, thi han var nær ved at kvæles under den Fylde af Minder, som Apotekerens Bevægelse vakte hos ham.

For at adsprede ham, fandt Homais paa at passiare lidt om Gartneriet, Planterne behøvede Fugtighed. Charles sænkede Hovedet som Tegn paa sit Bifald.

— Nu bliver det jo snart Foraar.

— Ja! svarede Bovary.

Apotekeren, der ikke vidste, hvad han skulde tale med ham om, fjernede langsomt Gardinerne fra Vinduet: Der gaaer Hr. Tuvache nede.

Charles gjentog som en Maskine: Der gaaer Hr. Tuvache nede.

Homais vovede ikke atter at spørge ham om Begravelsen, men det lykkedes den Geistlige at bestemme ham dertil.

Han lukkede sig inde i sit Kabinet, tog en Pen, og efter at have hulket i nogen Tid, skrev han:

„Hun skal begraves i sin Brudekjole med hvide Sko og Krans paa Hovedet, Haaret skal spredes over Skuldrene; tre Kister, en af Egetræ, en af Mahogni og en af Bly. Man sige Intet til mig, jeg skal nok have den fornødne Styrke. Ovenpaa skal den betrækkes med et stort Stykke grønt Fløil. Jeg vil det. Gjør det!"

Herrerne undrede sig høiligt over Bovarys romantiske Indfald, og Apotekeren gik ind til ham med de Ord:

— Jeg synes, at Fløilet er en fuldstændig Overflødighed. Al den Bekostning . . .

— Hvad kommer det Dem ved? raabte Charles. Lad mig være! De holdt ikke af hende! Gaa Deres Vei!

Den Geistlige tog ham under Armen for at gaae en lille Tur ned med ham i Haven. Han udbredte sig om det Jordiskes Forgængelighed. Gud var meget god, meget stor, man burde uden Knurren underkaste sig hans Befalinger, ja endogsaa takke ham.

Charles udbrød i Gudsbespottelser. Jeg afskyer Deres Gud.

— Oprørsaanden er endnu i Dem, sukkede den Geistlige.

Men Bovary var allerede borte. Han vandrede med lange Skridt langs Muren ved Espalieret, han skjar Tænder, han hævede forbandende Blikke imod Himlen, men ikke et Blad rørte sig.

Der faldt en fin Regn. Charles, hvis Bryst var blottet, rystede tilsidst af Kulde; han gik atter ind og satte sig i Kjøkkenet.

Klokken sex hørte man en Lyd af Jernraslen paa Torvet, det var „Svalen", som kom, og han blev siddende med Panden imod Ruderne og saae Passagererne en for en stige ud. Endelig bredte Félicité en Matras til ham i Dagligstuen, han kastede sig hen derpaa og faldt i Søvn.

Skjønt han var Filosof, nærede Homais dog Agtelse for de Døde. Derfor kom han igjen om Aftenen uden mindste Nag til den stakkels Charles, for at vaage ved Liget og medbragte tre Bøger og en Tegnebog for at gjøre Notiser.

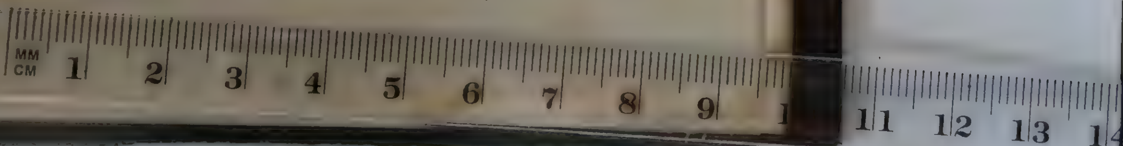
Bournisien var der ogsaa, og to store Voxlys brændte ved Hovedgjærdet af Sengen, som man havde trukket ud fra Alkoven.

Det varede ikke længe, før Apotekeren, hvem Tavsheden tyngede paa, udstødte nogle Klager over „denne ulykkelige unge Kvinde", og Præsten svarede, at nu stod der intet Andet tilbage end at bede for hende.

— Men dog maa det jo være Et af To, svarede Homais; enten er hun død „i Naaden" (som Kirken udtrykker sig), og da behøver hun aldeles ikke vore Bønner, eller ogsaa er hun død ubodfærdig (saaledes troer jeg, det kirkelige Udtryk lyder) og i saa Tilfælde . . .

Bournisien afbrød ham med det gnavne Svar, at man alligevel var forpligtet til at bede.

— Men naar Gud kjender alle vore Fornødenheder, indvendte Apotekeren, hvad nytter saa Bønnen til?

— Hvadbehager? udbrød den Geistlige. Bønnen? Er De da ikke Kristen?

— Undskyld mig, svarede Homais. Jeg nærer Beundring for Kristendommen. Den har først frigjort Slaverne, indført en Moral i Verden . . .

— Her er det ikke Spørgsmaal derom! Alle Texter . . .

— Hvad bryder jeg mig om Texter! Historien fortæller os, at Jesuiterne har forfalsket dem.

Charles kom ind, nærmede sig til Sengen og trak langsomt Gardinerne tilside.

Emmas Hoved faldt ned paa den høire Skulder. Hendes Mundvig, der stod aaben, dannede ligesom et sort Hul i Underdelen af Ansigtet, begge Tommelfingrene bøiede sig ind i Haandfladen, et Slags hvidt Støv oversaaede hendes Øienhaar, og Øinene begyndte at forsvinde i en slimet Bleghed, der lignede et fint Edderkoppespind. Lagnet slog Bugter fra Barmen til Knæene og hævede sig derpaa ved Taaspidsen, og det forekom Charles, at uendelige Masser, en uhyre Vægt tyngede paa hende.

Kirkeuret slog to. Man hørte Flodens dybe Mumlen, der randt i Mørket ved Foden af Terrassen.

Af og til snød Bournisien Næsen paa en støiende Maade, og Homais' Pen skrattede henad Papiret.

— Naa min gode Ven! fjern Dem nu, dette Syn sønderriver Dem, sagde han.

Da Charles var borte, begyndte de atter deres Disput.

— Læs Voltaire! læs Holbach! læs Encyklopædisterne! sagde den Ene.

— Læs „Breve fra nogle portugisiske Jøder", læs „Fornuften i Kristendommen" af Nicolas, forhenværende Dommer sagde den Anden.

De talte sig hede, de blev røde i Hovedet, de talte begge

paa engang uden at høre paa hvad den Anden sagde; Bournisien forargedes over en slig Frækhed, Homais forstenedes over en slig Dumhed, og de var ikke langt fra at skjælde hinanden ud, da Charles pludselig atter traadte ind. Han var ligesom forhexet, han gik stadig op og ned ad Trappen.

Han stillede sig ligeoverfor hende, for bedre at kunne see hende og fortabte sig i denne Beskuelse, hvis Dybde forhindrede den i længere at være smertelig.

Han mindedes Beretninger om Ligfald, Magnetismens Vidundere, og han sagde til sig selv, at det maaske ved stærk Villieskraft vilde lykkes at vække hende til Live. Engang bøiede han sig endogsaa hen over hende og raabte ganske sagte: „Emma, Emma". Hans stærke Aandedræt fik Voxlysenes Flammer til at skjælve.

Ved Daggry ankom hans Moder; og da han omfavnede hende, brast han atter i en Strøm af Taarer.

Hun prøvede, ligesom Apothekeren allerede tidligere havde forsøgt, at gjøre nogle Forestillinger angaaende den bekostelige Begravelse. Men han blev saa heftig, at hun taug aldeles stille, han bad hende endogsaa om ufortøvet at begive sig til Byen for at kjøbe det Nødvendige.

Charles blev ene hele Eftermiddagen, Bertha var bleven bragt over til Fru Homais, Félicité var ovenpaa i Værelset med Madam Lefrançois.

Om Aftenen fik han Besøg, han stod op, tog Folk i Haanden uden at kunne tale og satte sig derpaa hen til de Andre, der dannede en stor Rundkreds om Kaminen. Med sænket Hoved og det ene Ben lagt over det andet gyngede de Foden, idet de af og til udstødte et dybt Suk, de kjedede sig Alle ganske forfærdeligt, men kappedes af Høflighed om at blive længst.

Da Homais kom tilbage Klokken ni (i de sidste to Dage

saae man ham idelig paa Torvet) havde han forsynet sig med et rigeligt Forraad Kamfer, Bentin og aromatiske Urter; ligeledes havde han medtaget et Kar med Klor for at forjage hvert Smitstof. I dette Dieblik var Madam Lefrançois, Charles' Moder og Pigen lige blevet færdige med at klæde Emma paa, og de sænkede det lange stive Slør, der indhyllede hende lige til Atlaskesskoene.

— Ak min stakkels Frue, min stakkels Frue! hulkede Félicité.

— See engang paa hende, sukkede Gjæstgiverskeu, hvor hun endnu er nydelig. Skulde man nu ikke sværge paa, at hun strax vilde reise sig op.

De bøiede sig henover hende for at give hende Kransen paa. Men Hovedet maatte løftes lidt, og da strømmede en sort Bæske ud af Munden paa hende.

— Pas for Guds Skyld paa Kjolen! udbrød Madam Lefrançois. Saa hjælp os dog, sagde hun til Apotekeren, De skulde vel ikke tilfældigvis være angst?

— Jeg angst! svarede han med et Skuldertræk, saa kjender De mig ikke ret. Jeg har seet ganske andre Ting i Hôtel-Dieu, da jeg studerede Farmaci. Vi lavede Punsch i Dissektionsstuen. Tilintetgjørelsen forfærder ikke Filosofen, det er min bestemte Mening, som jeg saa tidt har sagt, at testamentere mit Legeme til Hospitalerne, for endnu at kunne tjene Videnskaben efter min Død.

Da Præsten kom, spurgte han til Herrens Befindende, og efter at have svaret, at Saaret endnu var altfor friskt, lykønskede Homais ham, fordi han ikke som saamange Andre var udsat for at miste en elsket Mage; hvoraf der paafulgte en Discussion om Præsternes Cölibat.

— Thi det er jo unaturligt for en Mand at undvære Fruentimmer, mente Apotekeren. Man har seet Forbrydelser…

— Men vil De da sige mig, hvorledes en Ægtemand for Exempel skal kunne bevare Skriftestolens Hemmeligheder? udbrød Bournisien.

Saa angreb Homais Skriftemaalet. Den Geistlige forsvarede det, han udbredte sig angaaende de Tilbagegivelser af Tyvekoster, det havde bevirket. Han anførte forskjellige Exempler paa Tyve, der ganske pludselig var blevet ærlige Mennesker, Militære, der havde nærmet sig Skriftestolen, havde følt Skjællene falde fra deres Øine. I Freiburg var der en protestantisk Præst, som ...

Homais var faldet i Søvn, og da der ligeledes blev Præsten for beklumret, aabnede han Vinduet, hvorved Apotekeren vaagnede.

— Vil De have en Pris? spurgte Bournisien. Tag den kun, den holder vaagen.

Et eller andetstedsfra langt borte hørte de en idelig Hundegjøen.

— Kan De høre den Hundetuden? spurgte Apotekeren.

— Man paastaaer, at de kan lugte Lig, svarede den Geistlige, det er ligesom Bierne, de flagrer fra Kuben ved et Dødsfald. Homais bekjæmpede ikke denne Fordom, thi han var atter faldet i Søvn.

Bournisien, der var kraftigere, vedblev endnu i nogen Tid at bevæge Læberne ganske sagte; derpaa sænkede han umærkeligt Hagen, slap sin tunge, sorte Bog og gav sig til at snorke.

De sad ligeoverfor hinanden med fremskudt Mave, opsvulmet Ansigt og vranten Mine, efter saamegen Uenighed mødtes de endelig i samme menneskelige Svaghed, og de reiste sig ligesaalidt som Liget ved Siden af dem, der saae ud, som om det sov.

Da Charles traadte ind, vækkede han dem ikke, det var for siste Gang. Han kom for at sige hende Farvel.

De aromatiske Urter duftede endnu, og de hvirvlende blaalige Røgskyer blandede sig i Vindueskarmen med den indtrængende Taage. Der lyste dog nogle Stjerner, og Natten var mild.

Voxet fra Kjerterne faldt i tunge Draaber ned paa Sengelagnerne. Charles saae dem brænde, han anstrængte sine Øine ved at stirre ind i de gule Flammer.

Glanset i Atlasket spillede, under dets blændende Hvidhed forsvandt hun, det forekom ham, at hun strømmede ud og tabte sig ubestemt mellem sine Omgivelser, i Natten, i Tavsheden, i den forbifarende Vind, i de fugtige Dampe, der steg op af Jorden.

Derpaa saae han hende pludselig i Haven ved Tostes paa Bænken lænet mod Tjørnehækken, paa Rouens Gader, paa deres Dørtærskel, i Forpagtergaarden. Han hørte atter de muntre Karles Latter, naar de dansede under Æbletræerne, Værelset var opfyldt af Duften af hendes Haar, og hendes Kjole bævede i hans Arme med en knittrende Lyd. Og dog var det hende selv, der laae der.

Saaledes stod han længe og gjenkaldte sig al sin forsvundne Lyksalighed, hendes Stillinger og Bevægelser, Klangen af hendes Stemme. Den ene fortvivlede Stemning fulgte uophørligt den anden som Bølgerne i en Sø, der løber over sine Breder.

Da blev han greben af en skrækkelig Nysgjerrighed, langsomt og famlende fjernede han Sløret med Fingerspidserne. Men han udstodte et Rædselsskrig, der vækkede de to Andre. De slæbte ham ned.

Kort efter sendte han Félicité op for at forlange en Lok af hendes Haar til ham.

— Klip den selv af! sagde Apotekeren, og da hun var bange, nærmede han sig selv til Liget med Saxen i Haanden.

Han skjælvede saa stærkt, at han stak Huden paa Tindingerne paa forskjellige Steder. Endelig vilde han overvinde sin Bevægelse og klippede paa Lykke og Fromme et Par Gange, hvorved der blev hvide Pletter i dette rige mørke Haar.

Apotekeren og Præsten satte sig atter til deres Beskjæftigelser, men faldt fra Tid til anden i Søvn, hvorfor de gjensidig beskyldte hinanden ved hver ny Opvaagnen. Saa stænkede Bournisien Værelset med Vievand, mens Homais strøede lidt Klor paa Gulvet.

Félicité havde sørget for at stille en Flaske Brændevin, en Ost og et stort Hvedebrod hen til dem paa Kommoden, og henved Klokken fire om Morgenen sukkede Apotekeren, der ikke længere kunde holde det ud: Jeg kunde nok lide at faae Lidt at leve af — den Geistlige lod sig ikke bede ret længe, de tog godt for sig af Retterne og klinkede med hinanden, idet de smilede saa smaat uden egentlig at vide hvorfor, grebne af denne ubestemte Munterhed, der bemægtiger sig Sindet efter sorgmodige Timer. I Forstuen stødte de paa Haandværksfolkene.

Charles maatte i to Timer døie Hammerslagene. Derpaa sænkede man hende i Egetræskisten, som man satte i de to andre, men da Ligkisten var altfor vid, maatte Mellemrummene stoppes med Uldet af en Matras. Da endelig alle tre Laag var høvlede, tilnaglede og sveisede, stillede man den udenfor Husdøren, man aabnede Huset paa vid Gab, og Folk begyndte at strømme ind.

Fa'er Rouault kom, han besvimede paa Torvet ved Synet af det sorte Ligklæde.

X.

Han havde først modtaget Apotekerens Brev sexogtredive Timer efter Begivenheden, og af Hensyn til hans Følelser havde Homais affattet det saaledes, at det var umuligt at vide, hvad man skulde troe.

Først styrtede den Gamle om ligesom ramt af et apoplektisk Tilfælde, men siden kunde han forstaae, at hun ikke var død; men hun kunde være det nu . . . . Endelig havde han faaet sin Bluse paa, taget sin Hat, spændt en Spore til sin Sko og var faret afsted i stormende Galop, langs hele Veien stønnede han uafladelig og var nær ved at omkomme af Angst. Engang blev han endogsaa nødsaget til at stige af Hesten. Han kunde ikke see Noget, han hørte Stemmer rundomkring sig. Han følte, at han var nær ved at blive afsindig.

Det gryede ad Dag. Han saae tre sorte Høns sove i et Træ og skjælvede aldeles forfærdet over dette Varsel; da lovede han den hellige Jomfru tre Messehagler til Kirken, og at han vilde gaae med blottede Fødder fra Kirkegaarden i Bertaux til Kapellet ved Vassonville.

Han foer ind i Maromme, preiede Krofolkene, slog Døren ind med et Skulderstød, sprang løs paa en Havresæk, heldte en Krukke sød Most i Krybben og sporede atter sin Kleppert, fra hvis Sko der sprang Gnister.

Han sagde til sig selv, at man rimeligvis kunde frelse hende, Lægerne vilde opfinde en Kur, det var han sikker paa. Han mindedes alle de Mirakelkure, man havde fortalt ham.

Derpaa viste hun sig for ham som død; hun laae udstrakt midt paa Veien. Han trak i Tøilerne, og Hallucinationen forsvandt.

I Quincampoix drak han tre Kopper Kaffepunsch, den ene lige efter den anden, for at indgyde sig Mod.

Han tænkte, at man maaske havde adresseret Brevet forkert; han søgte efter det i sin Lomme, men vovede ikke at aabne det.

Han trøstede sig lidt med den Formodning, at det maaske var et Puds, man vilde spille ham, eller en Hævn, man vilde tage over ham; hvis hun var død, vilde det jo allerede være ude imellem Folk. Men der var slet intet Mærkværdigt over Landskabet, Himlen var blaa, Træerne vuggedes for Vinden, en Flok Faar blev drevet forbi ham. Han fik Øie paa Landsbyen, man saae ham flyve hen derimod, helt bøiet hen over Ryggen paa sin Hest, som han pryglede ivrigt løs paa, og hvis Buggjord dryppede af Blod.

Da han havde faaet Bevidstheden tilbage, faldt han grædende i Bovarys Arme.

— Min Datter, Emma, ak mit Barn! fortæl mig dog . . . .

— Jeg forstaaer det ikke, jeg forstaaer det ikke, svarede den Anden, det maa være en Himlens Forbandelse.

Apotekeren skilte dem ad.

— Disse forfærdelige Detailler er unødvendige, jeg skal nok meddele Deres Hr Svigerfader dem. Nu kommer Folk! Opfør Dem nu som Mænd, som tænkende Mennesker.

Den stakkels Fyr vilde see stærk ud og gjentog flere Gange: Ja Mod! . . .

— Ja jeg skal ogsaa være rolig i Himlens Navn! udbrød den Gamle. Jeg vil følge hende lige til det Sidste.

Klokken ringede, Alt var færdigt, man skulde begive sig paa Vei.

Siddende i en Korstol ved Siden af hinanden saae de idelig de tre snøvlende Kirkesangere passere forbi dem. Ser-

penten pustede af fuldt Bryst. Abbed Bournisien sang i fuldt Ornat med gjennemtrængende Stemme, han bøiede sig for Alteret, hævede Hænderne og udstrakte Armene. Lestiboudois passerede om i Kirken med sin Stav, og henne ved Korpulten hvilede Kisten mellem fire Række Voxkjerter. Charles havde Lyst til at reise sig for at slukke dem.

Han søgte at tilskynde sig til Andagt, at fordybe sig i Haabet om et evigt Liv, hvor han skulde gjensee hende. Han forestillede sig, at hun gjorde en lang Reise og vilde blive længe borte. Men naar han saa tænkte sig, at hun befandt sig derunder, at Alt var endt, at man bar hende til Jorden, følte han sig greben af et menneskefjendsk, mørkt og fortvivlet Raseri. Undertiden troede han endogsaa, at han ikke længere kunde føle Nogetsomhelst, og han nød denne Formildelse af Smerten, idet han samtidig skjældte sig selv ud for en Usling.

Man hørte af og til ligesom en tør Lyd af en jernbeslagen Stok mod Gulvets Fliser fra Baggrunden af Kirken. En Mand i en simpel, mørk Trøie knælede med Besvær, det var Hippolyte, Gaardskarlen i den „forgyldte Løve". Han havde taget sit nye Ben paa.

En af Kirkesangerne gik rundt i Skibet for at samle ind til de Fattige, og de svære Mønter klingede en for en paa Sølvfadet.

— Saa skynd Dem dog, jeg lider! udbrød Charles og kastede vredt et Femfrancsstykke hen til ham. Kirkebetjenten takkede med et dybt Buk.

Man sang, man knælede, man reiste sig atter op, det fik ingen Ende. Han erindrede en Dag i den første Tid af deres Ægteskab, hvor de havde bivaanet Messen sammen, og hvor de havde siddet paa den modsatte Side til Høire op til Muren.

Ringningen begyndte atter, der blev en stærk Larm med

Stole. Ligbærerne stak deres tre Stænger ind under Kisten, og Følget forlod Kirken.

I dette Øieblik kom Justin frem paa Apotekets Dørtærskel, pludselig gik han bleg og vaklende ind igjen.

Folk stod i Vinduerne for at see Toget passere forbi. Charles gik foran med krummet Ryg. Han fremhyklede et tappert Udseende og hilste med et Nik de Personer, der strømmede til fra Stier og Veie for at slutte sig til Toget.

De sex Mænd, tre paa hver Side, gik pustende og langsomt. Præsterne, Kirkesangerne og de to Kordrenge bad »De profundis«, og deres Stemmer lød udover Markerne, snart hævende, snart sænkende sig. Undertiden forsvandt de ved en Omdreining af Stien; men det store Sølvkors hævede sig idelig mellem Træerne.

Kvinderne fulgte, indhyllede i sorte Kaaber med tilbageslaaede Hætter, de bar et tykt brændende Voxlys i Haanden, og Charles følte Kræfterne forlade sig under denne idelige Gjentagelse af Bønner og Lys, denne mattende Lugt af Vox og Sørgekapper. En mild Vind blæste, Rugen og Rapsen grønnedes, og Dugdraaber bævede ved Veikanten paa Tjørnehækkene. Al Slags munter Støi lød rundtomkring, en Vogn der rumlede i Hjulsporene langt borte, et ideligt vedblivende Hanegal, et Føl, som man saae galopere afsted under Æbletræerne. Den klare Himmel var kun plettet af smaa rosenrøde Skyer, en blaalig Røg svævede op fra Straahytterne med deres Espalier af Sværdlilier; naar de passerede forbi Gaardene, gjenkjendte Charles dem strax, han mindedes Morgener som denne, hvor han efter efter et Sygebesøg begav sig ud derfra og vendte tilbage til hende.

Det sorte med hvide Perler oversaaede Klæde hævede sig af og til og blottede Kisten. De trætte Bærere hvilede

sig lidt, og den rykkede frem med stadige Stød ligesom et Skib, der gynger for hver Bove.

Man naaede Kirkegaarden. Mændene vedblev at bære Kisten lige til den Plet, hvor Graven var kastet.

De stillede sig Alle omkring den, og mens Præsten talte, trillede det røde Sand, der var kastet op paa Siderne, idelig og lydløst ned i Krogene.

Efterat have lagt de fire Toug til Rette, stillede man Kisten derpaa. Han saae den sænke sig ned, den vedblev stadig at sænke sig.

Endelig hørte man et Stød, raslende kom Tougene op. Da tog Bournisien Spaden, som Lestiboudois rakte ham, og idet han stænkede med den høire Haand, kastede han kraftigt en stor Skuffe Jord ned paa Kisten, Stenene, der stødte imod Laaget, gjorde denne uhyggelige Lyd, som forekommer os at være en Gjenklang af Evigheden.

Den Geistlige rakte Vievandskosten til sin Sidemand, det var Homais. Han rystede den alvorligt og rakte den derpaa til Charles, der sank i Knæ i Jorden og kastede store Haandfulde ned deraf paa Kisten med Raabet: Farvel! Han sendte hende Kys, han slæbte sig hen til Graven, for at opsluges af den tilligemed hende.

Man drog ham bort — og det varede ikke ret længe, før han sank sammen, idet han maaske ligesom alle de Andre følte en ubestemt Tilfredsstillelse over at Ceremonien var til Ende.

Da Fa'er Rouault var kommet tilbage, gav han sig roligt til at ryge en Pibe, hvilket Homais i sit Inderste fandt høist upassende. Han havde ligeledes bemærket, at Tuvache var „stukket af" efter Messen, at Binet slet ikke havde været tilstede, og at Notarens Tjener Théodore havde blaa Frakke paa — „som om Notaren ikke kunde give ham en sort Frakke,

som Skik og Brug fordrer det". Og for at meddele sine Jagttagelser gik han fra den ene Gruppe til den anden. Man beklagede i al Almindelighed Emmas Død, navnlig L'heureux, der ikke havde forsømt at vise sig ved Begravelsen.

— Stakkels lille Kone! det er dog en stor Sorg for hendes Mand.

— Naar jeg ikke havde været, havde han saamænd taget Livet af sig, bemærkede Apotekeren.

— Det var saadan en rar Kone, forleden Lørdag var hun sandelig inde i min Butik.

— Jeg har desværre ikke havt Tid til at forberede mig paa et Par Ord, som jeg vilde have strøet paa hendes Grav, yttrede Homais.

Da Charles kom hjem, skiftede han Tøi, og Fa'er Rouault trak atter sin blaa Bluse paa. Da den var ny, og han tidt paa Veien havde tørret sine Øine paa Ærmerne, havde den smittet af paa hans Ansigt, og Graadsporene dannede ligesom Streger i det Lag af Støv, der tilsmudsede det.

Den gamle Frue sad hos dem, de taug alle tre stille. Endelig sukkede Fa'er Rouault: — Husker De, min Ven, at jeg engang kom til Tostes, ligesom De havde mistet Deres første Kone. Dengang trøstede jeg Dem, jeg havde jo Noget at sige Dem . . . men nu . . . ., med et dybt Suk, hvorved hele hans Bryst hævede sig, tilføiede han: — nu er Alt forbi for mig, jeg har seet min Kone gaae bort . . . saa min Søn . . . og nu idag min Datter.

Han vilde strax hjem til Bertaux, han paastod nemlig, at det vilde være ham umuligt at sove i dette Hus. Han vilde ikke engang see sit Barnebarn.

— Nei, nei, det vilde kun gjøre mig altfor bedrøvet. Men kys hende mange Gange fra mig! Lev vel . . . De er en brav Fyr! Og jeg skal aldrig glemme dette her, sagde

han og slog sig paa Laaret, det skal De ikke være bange for! De skal nok faae Deres Kalkun.

Men da han var kommet op paa Toppen af Bakken, vendte han sig om, ligesom han tidligere havde vendt sig om paa Veien ved Saint=Victor, da han tog Afsked med hende. Alle Landsbyens Vinduer glødede under den nedgaaende Sols Straaler, han skyggede med Haanden for Øiet og opdagede i Horisonten en Indhegning af Mure, hvor Træerne hist og her dannede sort Krat mellem de hvide Stene; derpaa fortsatte han sin Vei i langsomt Trav, thi Klepperten haltede.

Charles og hans Moder blev trods deres Træthed siddende til langt ud paa Aftenen og passiarede sammen. De talte om de svundne Dage og om Fremtiden. Hun vilde komme til Tostes og opslaae sin Bolig der, hun vilde føre Hus for ham, de skulde aldrig skilles. Hun var opfindsom og kjærlig og frydede sig i sit Indre ved atter at gjenvinde en Kjærlighed, hun nu havde maattet savne i adskillige Aar. Klokken slog tolv, Landsbyen var tavs som altid, og Charles Tanker dvælede kun hos „hende."

Rodolphe, der for at adsprede sig havde hugget Brænde hele Dagen, sov roligt paa sin Herregaard, og Léon slumrede hist nede.

Men der var En, der ikke sov i denne Stund.

Paa Graven mellem Granerne græd et knælende Barn, og hans taarekvalte Bryst stønnede i Mørket under en overvældende Sorg, blidere end Maaneskinet og dybere end Natten. Ledet raslede pludselig. Det var Lestiboudois, som kom efter sin Spade, han nylig havde glemt. Han saae Justin klatte op over Muren og vidste da, hvem den Misdæder var, der stjal hans Kartofler.

XI.

Næste Dag lod Charles den Lille komme hjem. Hun spurgte efter sin Moder. Man svarede hende, at hun var reist og vilde bringe Legetøi med hjem til hende. Bertha talte flere Gange om hende, men tilsidst tænkte hun ikke mere paa hende. Barnets Munterhed pinte Bovary, og han maatte idelig døie Apotekerens utaalelige Trøstetaler.

Snart begyndte atter Pengebekymringerne. L'heureux hidsede igjen sin Ven Vinçart, og Charles blev hans Debitor for betydelige Summer, thi han vilde aldrig samtykke i at lade det mindste Stykke Møbel sælge, der havde tilhørt „hende". Hans Moder var fortvivlet derover, han blev opbragt paa hende. Han havde aldeles forandret sig. Hun forlod Huset.

Da gav alle Mulige sig til at „plukke" ham. Frøken Lempereur forlangte Betaling for et halvt Aars Undervisning, skjønt Emma ikke havde faaet en eneste Time hos hende, trods den Kvittering, hun havde vist sin Mand, det var nemlig et aftalt Spil imellem dem. Leiebiblioteket forlagte Betaling for tre Aars Abonement, Mo'er Rollet fordrede Porto for henved tyve Breve, og da Charles bad om nærmere Forklaring, var hun diskret nok til at svare:

— Derom veed jeg ikke Besked, det var vel hendes Forretningssager.

Ved hver ny Gjældspost, han betalte, troede Charles at være færdig, men der kom stadig nye til.

Han krævede Tilgodehavende for tidligere Sygebesøg. Man viste ham de Breve, hans Kone havde sendt; saa maatte han endda gjøre Undskyldninger.

Félicité gik nu med Fruens Kjoler, dog ikke med dem alle, thi han havde gjemt nogle og lukkede sig inde i hendes

Toiletteværelse for at beskue dem. Da Pigen havde omtrent samme Figur som Emma, hændte det tidt, at Charles, naar han saae hende fra Ryggen, idet hun kom ud fra Emmas Værelse, blev greben af en Illusion og udbrød: Bliv blot, bliv!

Men ved Pinsetide løb hun fra Yonville sammen med Théodore og tog Resten af Garderoben med sig.

Det var henimod denne Tid, at Enkefru Dupuis havde den Ære at meddele ham, at hendes Søn Léon Dupuis, Notar i Yvetot, indgik Ægteskab med Frøken Léocadie Leboeuf fra Bondeville". Blant de Lykønskninger Charles rettede til hende, skrev han Følgende: „Hvor det vilde have glædet min stakkels Kone."

En Dag, da han uden Maal og Med vandrede om i Huset, var han kommet op paa Loftet, pludselig følte han et sammenrullet fint Stykke Papir under sine Morgensko. Han aabnede det og læste: „Mod Emma, Mod! Jeg vil ikke berede Dem en ulykkelig Tilværelse". Det var Rodolphes Brev, der var faldet ned mellem Kasserne, som var bleven liggende der, og som Trækvinden havde blæst hen til Døren. Charles stod aldeles ubevægelig og maalløs paa den samme Plet, hvor Emma engang tidligere fortvivlet og ligbleg havde villet tage sig af Dage.

Endelig opdagede han et lille R ved Foden af den anden Side. Hvad var det? Han mindedes Rodolphes stadige Besøg, hans pludselige Forsvinden, og det tvungne Udtryk han havde havt de to eller tre Gange, han senere havde truffet ham. Men den ærbødige Tone i Brevet skuffede ham. De har maaske næret en platonisk Kjærlighed til hinanden, tænkte han.

Forøvrigt hørte Charles ikke til de Mennesker, der gaae tilbunds i Tingene, han veg tilbage ligeoverfor Beviser, og hans ubestemte Skinsyge tabte sig i hans uendelige Sorg.

„Man maatte have tilbedet hende, tænkte han, alle Mænd

havde sikkert attraaet hende". Derfor forekom hun ham skjønnere, og han fattede en stadig mere rasende Længsel efter hende, der opflammede hans Fortvivlelse og ingen Grændser havde, fordi den nu var umulig at tilfredsstille.

Som om hun endnu levede, antog han for at behage hende hendes Yndlingsvaner. Han kjøbte sig lakerede Støvler, han vænnede sig til at gaae med hvide Slips, han vixede sine Knebelsbarter og underskrev Vexler ligesom hun. Hun fordærvede ham udover Graven.

Han blev tvunget til at sælge Sølvtøiet Stykke for Stykke, derpaa solgte han Møblerne i Dagligstuen. Alle Værelserne plyndredes lidt efter lidt, kun hendes Værelse stod, som dengang hun endnu levede.

Efter Middagsmaaltidet gik Charles derop, han flyttede det runde Bord hen til Ilden og rykkede „hendes" Lænestol hen dertil. Han satte sig ligeoverfor, der brændte et Lys i en af de forgyldte Stager. Bertha kolorerede Billeder ved Siden af ham.

Den stakkels Mand led ved at see hende saa slet klædt med Støvler uden Snørebaand og Ærmegabene aldeles flængede, thi Konen, der besorgede Husholdningen, passede hende aldeles ikke. Men hun var saa sød og artig, hendes lille Hoved bøiede sig saa nydeligt, og hendes smukke lyse Haar faldt ned ad de rosenrøde Kinder, saa at han blev greben af en uendelig Fryd, en Glæde, der dog var blandet med Bitterhed som den daarligt tilberedte Vin, der lugter af Harpix. Han gjorde hendes Legetøi i Stand, klippede Figurer til hende af Pap og syede Maven sammen paa hendes Dukker, naar hun havde flænget den. Hvis hans Blik da mødte Sykurven, et Baand, der sløb om eller en Knappenaal, der var bleven liggende i en Sprække, faldt han i Drømmerier, og saae saa bedrøvet ud, at Barnet blev ligesaa bedrøvet som han selv.

Nu var der aldrig Nogen, der besøgte dem, thi Justin var flygtet til Rouen, hvor han er bleven Urtekræmmersvend, og Apotekerens Børn besøgte nu mindre og mindre hyppigt den Lille, da Homais i Anledning af den nuværende Forskjel paa deres Samfundsstilling, ikke skjøttede om, at det intime Forhold skulde vedblive.

Den Blinde, som han ikke havde kunnet kurere med sin Salve, var vendt tilbage til sit gamle Stade, hvor han fortalte de Reisende Apotekerens uheldige Forsøg, saa at Homais, naar han tog til Byen, maatte skjule sig bag „Svalens" Gardiner for at undgaae et Møde med ham. Derfor afskyede han ham, og vilde i sin egen Interesse skille sig af med ham for hver Pris, han reiste da et skjult Batteri mod ham, der robede, hvilke grumme Rænker hans saarede Intelligens og Forfængelighed kunde bringe ham til at bruge. I et halvt Aar i Træk kunde man i „Rouens Fakkel" læse Artikler i Smag med:

„Enhver, der begiver sig henimod Picardiets frugtbare Egne har uden Tvivl ved Bois Guillaume lagt Mærke til en Tigger, der er angrebet af hæslige Saar i Ansigtet. Han besværer og forfølger En og hæver en sand Skat af de Reisende. Lever vi endnu i Middelalderens forfærdelige Tider, da det var Vagabonderne tilladt at prange paa offenlige Pladser med den Spedalskhed og de Kjertelsygdomme, de havde hjembragt fra Korstogene?"

Eller ogsaa:

„Trods Lovene mod Løsgjængeri vedbliver Omegnen af vore store Byer at hærges af Bander af Fattige. Man seer Enkelte vanke ene om, og disse er maaske ikke de mindst farlige. Hvad tænke vore Ædiler paa?"

Eller Homais lavede Ænder.

„Igaar løb en Hest løbsk ved Bakken i Bois-Guil-

laume ..." derpaa fulgte Beretningen om en Ulykke, som den Blinde var Skyld i.

Han gjorde sine Sager saa godt, at man indespærrede Staklen, men man slap ham atter los. Han begyndte forfra, og Homais begyndte ogsaa forfra. Det var en sand Kamp. Han seirede, thi hans Fjende blev dømt til Indespærring paa Livstid i et Asyl.

Dette Held gjorde ham dristig, og fra dette Øieblik af blev ingen Hund kjørt over, ingen Lade stukket i Brand, ingen Kone mishandlet i Arrondissementet, uden at han strax meddelte Publikum det, stadig ledet af Kjærlighed til Fremskridtet og Had til Præsterne. Han anstillede Sammenligninger mellem Elementærskolerne og Ignorantinerbrødrene til Skade for disse sidste, han mindede om Bartholomæusnatten i Anledning af en Indrømmelse paa hundrede Francs til Kirken, angav Misbrug, udslyngede Spydigheder, Homais underminerede, han blev farlig.

Imidlertid kvaltes han i Journalistikens snævre Grænser og higede nu efter at vinde Forfatterry med en Bog, et større Værk. Da skrev han „Almindelig Statistik over Kanton Yonville med klimatologiske Bemærkninger", og Statistiken førte ham til Filosofien. Han beskjæftigede sig med de store Spørgsmaal, de sociale Problemer, Proletariatets Forbedring, kunstig Fiskeavl, Kautschuk, Jernbaner o. s. v. Det kom saa vidt, at han rødmede over at være en simpel Borgermand, han gav „Kunstneren", han kjøbte to flotte Statuetter i Pompadourstil til at pynte sin Salon med.

Han opgav dog ikke Apoteket, tvertimod! han fulgte med alle de nye Opfindelser, den store Bevægelse med Chocoladen studerede han grundigt. Han er den Første, der indførte Cho-ca og Revalentia i Departementet Seine-Inférieure. Han blev greben af Begeistring for hydroelektriske Kjæder, han havde

selv en paa, og naar han om Aftenen tog sin Flonelstrøie af, stod hans Kone aldeles blændet ved Synet af denne gyldne Spiral, hvorunder han forsvandt og følte sin Kjærlighed tiltage for denne Mand, der var mere snøret end en Skyther og mere straalende end en Mager.

Han havde kjønne Ideer angaaende et Gravsted til Emma. Først foreslog han en knækket Søile med et Drapperi, saa en Pyramide, et Vestatempel, et Slags Rotunde eller en Samling af Ruiner. Og til alle disse Planer vilde Homais idelig have Taarepilen med, som han ansaae for et aldeles uundværligt Symbol paa Sorgen.

Charles og han tog sammen til Rouen for at see paa Gravsteder i Følge med en Maler, der hele Tiden opvartede dem med Brandere.

Efter at have beseet en hundrede Tegninger, bestilt et Overslag og atter at være taget ind til Rouen, bestemte Charles sig for et Mausolæum, som paa begge Sider skulde bære en Genie med en udslukket Fakkel.

Hvad Inskriptionen angaaer, fandt Homais ikke Noget saa Smukt som: Sta viator (staa stille Vandringsmand), længere kunde han ikke komme, han spekulerede og pønsede, han vedblev idelig at gjentage: Sta viator . . . endelig fandt han paa amabilem conjugem calcas (Du træder paa en elskelig Hustru) som blev antaget.

Ganske besynderligt var det, at skjønt Bovary idelig tænkte paa Emma, glemte han hende dog og var aldeles fortvivlet ved at føle dette Billede undslippe sig trods alle de Anstrængelser, han gjorde, for at holde derpaa. Hver Nat drømte han dog om hende; det var stadig den samme Drøm; han nærmede sig hende, men naar han vilde omfavne hende, smuldrede hun til Støv mellem hans Arme.

I Løbet af en Uge saae man ham hver Aften gaae ind

i Kirken. Bournisien aflagde ham to eller tre Besøg, men forlod ham derpaa. Forøvrigt hældede den Gamle nu til Intolerance og Fanatisme, sagde Homais, han tordnede mod Tidens Aand og undlod ikke hver fjortende Dag under Prækenen at fortælle Voltaires Dødskamp, der som bekjendt døde, idet han slugte sine Exkrementer.

Trods den Sparsommelighed, hvormed Bovary levede, var han langt fra at kunne dække sin gamle Gjæld. L'heureux nægtede at omsætte nogen af Vexlerne, en Exekution var nær forestaaende. Da tyede han til sin Moder, der gav ham Lov til at optage en Prioritet i hendes Eiendom i et Brev, der var fuldt af Bebreidelser mod Emma, og til Gjengjæld for hendes Offer bad hun ham om et Sjal, der var undgaaet Félicités Griskhed. Charles nægtede hende det, de brød med hinanden.

Hun gjorde de første Tilbud til Forlig ved at foreslaae ham, at hun vilde tage Barnet til sig, det kunde være hende en Trøst i hendes Ensomhed. Charles gav sit Samtykke, men i det Øieblik han skulde skilles fra Barnet, svigtede Modet ham. Da blev det et definitivt, et fuldstændigt Brud.

Efterhaanden som hver anden Tilbøielighed forsvandt, knugede han sig fastere til dette Barn. Han var dog urolig for hendes Skyld, thi undertiden hostede hun, og hun havde røde Pletter paa Kinderne.

Ligeoverfor ham prangede blomstrende og fornøiet Apotekerens Familie, Alt bidrog til at tilfredsstille Homais. Napoléon hjalp ham i Laboratoriet, Athalie broderede en græsk Hue til ham, Irma klippede Papirer til at binde over Syltekrukkerne, og Franklin opramsede uden at standse den pythagoræiske Læresætning. Han var den lykkeligste af alle Fædre, den mest begunstigede af alle Dødelige.

Dog nei! En hemmelig Ærgjerrighed gnavede ham, han ønskede Æreslegionens Kors.

Han manglede ikke Berettigelse dertil.

— For det første har jeg i Koleratiden udmærket mig ved en sjelden Opoffrelse, for det andet har jeg paa egen Bekostning udgivet adskillige almennyttige Arbeider som . . . (Og han mindede om sin Piece „Om Mosten dens Fabrikation og Virkninger", endvidere „Bemærkninger angaaende Bladlusen", indsendt til Akademiet, hans statistiske Arbeide og ligetil hans Examensopgave), ikke at tale om, at jeg er Medlem af flere videnskabelige Selskaber (han var Medlem af eet eneste). Endelig udbrød han med en Pirouette, om det saa kun var, fordi jeg har gjort mig bemærket ved Ildebrandstilfælde.

Da hældede Homais til Magten, han ydede i al Hemmelighed Præfekten store Tjenester ved Valgene. Kort sagt, han solgte sig, han prostituerede sig. Han henvendte endog en Ansøgning til Monarken, hvori han bønfaldt ham om at vise sig retfærdig imod ham, han kaldte ham „vor gode Konge" og sammenlignede ham med Henrik den Fjerde.

Og hver Morgen styrtede Apotekeren sig over Avisen for at finde sin Udnævnelse, men den kom ikke. Endelig kunde han ikke længere holde det ud, han gav en Plaine i Haven Form af Æreslegionens Stjerne med to smaa Græssnipper foroven for at efterligne Baandet. Han spadserede omkring den med korslagte Arme, idet han grundede over Regjeringens Fjollethed og Menneskenes Utaknemlighed.

Af Respekt eller af en Art Sanselighed, der bragte ham til kun at gaae langsomt tilværks i sine Undersøgelser, havde Charles endnu ikke aabnet det hemmelige Rum i et Palisandertræesskrivebord, som Emma sædvanligt havde benyttet. En Dag satte han sig dog ned derved, dreiede Nog-

len om og trykkede paa Fjedren. Alle Léons Breve laae der, denne Gang var der ikke længere nogen Tvivl mulig. Han læste dem ligetil det siste, rodede i alle Kroge, Hjørner og Skuffer, ude af sig selv, hylende, vanvittig. Han opdagede en Kasse og sparkede den op. Rodolphes Portrait sprang ham lige op i Ansigtet, mellem alle de henslængte Kjærlighedsbreve.

Man forbavsedes over hans Modløshed. Han gik ikke mere ud, modtog Ingen, nægtede endogsaa at aflægge sine Sygebesøg. Da paastod man, „at han lukkede sig inde for at drikke."

Undertiden naar en Nysgjerrig hævede sig paa Taaspidserne for at kigge ind over Hækken, saae han med Forundring denne menneskesky Mand med det lange Skjæg, indhyllet i smudsige Klæder, grædende vandre frem og tilbage i Haven.

Om Sommeraftenerne tog han sin lille Pige med sig og gik ud paa Kirkegaarden. De vendte hjem ved mørk Nat, naar der ikke var noget andet Lys paa Torvet end Binets Lygte.

Imidlertid var det Vellystige i hans Sorg ufuldstændig, thi han havde Ingen, med hvem han kunde dele den, undertiden besøgte han Madam Lefrançois, for at kunne tale om hende.

Men Krokonen hørte kun flygtigt paa ham, hun havde selv sine egne Sorger, thi L'heureux havde endelig sat „Handelens Yndling" i Gang, og Hivert, der nød megen Anseelse for sin Dygtighed til at udrette Ærinder, fordrede Tillæg til sin Løn og truede med at gaae over til Konkurrenten.

En Dag, da Charles var taget til Markedet i Argueil for at sælge sin Hest, — hans siste Udvei — mødte han Rodolphe.

De blegnede ved Synet af hinanden. Rodolphe, som

blot havde sendt sit Kort, fremstammede først nogle Undskyldninger, men blev derpaa dristigere og drev endogsaa sin Frækhed saa vidt, at han indbød ham til at drikke en Flaske Øl i Kroen, det var nemlig en meget varm Augustdag.

Han sad ligeoverfor ham, støttet paa Albuen, idet han passiarede og tyggede paa sin Cigar, og Charles fortabte sig i Drømmerier ved Synet af dette Ansigt, som hun havde elsket. Det forekom ham, at han gjensaae Noget af hende. Rodolphe blændede ham, han kunde have ønsket at være denne Mand.

Den Anden vedblev at tale om Agerbrug, Kvæg og Gjødning og tilstoppede med forslidte Fraser alle de Mellemrum, hvor en Hentydning kunde indsnige sig. Charles hørte ikke paa ham, Rodolphe lagde Mærke dertil, og han fulgte Erindringernes Gang paa dette bevægelige Ansigt. Lidt efter lidt farvedes det purpurrødt, Næseboerne bevægede sig hurtigt, Læberne dirrede; der var endogsaa et Øieblik, hvor Charles, opfyldt af et mørkt Raseri, fæstede Blikket paa Rodolphe, der i en Slags Skræk holdt op at tale.

Men snart viste atter den samme Dødstræthed sig paa hans Ansigt.

— Jeg er ikke vred paa Dem, sagde han.

Rodolphe var bleven stum. Med Hovedet skjult i Hænderne gjentog Charles med udslukket Stemme og med det resignerede Tonefald, som den uendeligt dybe Sorg har:

— Nei! Jeg er ikke længere vred paa Dem! Han tilføiede endogsaa et stort Ord, det eneste han nogensinde har sagt: — Det er Skjæbnens Skyld.

Rodolphe, der havde ledet denne Skjæbne, fandt ham vel godmodig for en Mand i hans Stilling, endogsaa komisk og ikke langt fra at være noget lav.

Næste Dag satte Charles sig ind paa Bænken i Lyst-

huset. Lysstraalerne faldt ind ad Tremmerne, Bladene paa Vinløvet tegnede deres Skygger paa Sandet, Jasminerne duftede, Himlen var blaa, Billerne summede om de blomstrende Lilier, og Charles kvaltes som en Yngling under den Fylde af vage erotiske Stemninger, der fik hans sorgfulde Hjerte til at svulme.

Klokken syv kom den lille Bertha, der ikke havde seet ham hele Eftermiddagen, for at hente ham ind til Maaltidet.

Han havde lænet sit Hoved tilbage mod Muren med lukkede Øine og aaben Mund og holdt en lang Fletning af mørke Haar i Haanden.

— Saa kom dog Papa! sagde hun til ham.

Og i den Tro at han vilde lege, stødte hun blidt til ham. Han faldt til Jorden. Han var død.

Sexogtredive Timer senere ilede Canivet til paa Apotekerens Anmodning. Han obducerede ham, men fandt Intet.

Da Alt var solgt, var der tolv Francs og femoghalvfjerdsinstyve Centimer til Rest, hvormed Berthas Reise til Bedstemoderen betaltes. Den gamle Kone døde det paafølgende Aar, og da Fa'er Rouault er bleven lam, maa en Tante tage sig af hende. Hun er fattig og sender Barnet til et Bomuldsspinderi for at tjene Føden.

Siden Bovarys Død har tre Læger fulgt efter hverandre i Yonville, uden at kunne trives der; Homais har slaaet dem Alle af Marken. Han har en glimrende Søgning, Autoriteterne forholde sig med ham, og den offenlige Mening beskytter ham.

Han har nylig faaet Æreslegionens Kors.

